

AKTI OPĆINSKOG VIJEĆA**12.**

Na temelju članka 32. Statuta Općine Sveta Nedelja („Službene novine Općine Sveta Nedelja“, broj 4/09, 1/13, 2/13. i 6/13) Općinsko vijeće Općine Sveta Nedelja na sjednici održanoj dana 24. svibnja 2016. godine donijelo je

O D L U K U
o donošenju Programa ukupnog razvoja Općine Sveta Nedelja
za razdoblje od 2016. - 2020. godine

Članak 1.

Donosi se Program ukupnog razvoja Općine Sveta Nedelja za razdoblje od 2016. do 2020. godine.

Članak 2.

Program ukupnog razvoja Općine Sveta Nedelja iz predhodnog članka čini sastavni dio ove Odluke i objavljuje se u „Službenim novinama Općine Sveta Nedelja“.

Članak 3.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Službenim novinama Općine Sveta Nedelja.

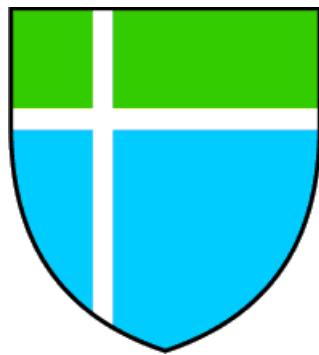
OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE SVETA NEDELJA

KLASA: 021-05/16-01/004

URBROJ: 2144/03-03-16-6

Nedešćina, 24. svibnja 2016. godine

**PREDSJEDNIK
OPĆINSKOG VIJEĆA:
Mladen Vlačić, v.r.**

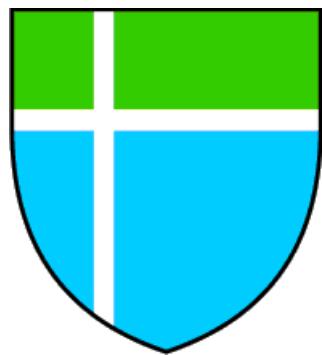

PROGRAM UKUPNOG RAZVOJA OPĆINE SV. NEDELJA 2016. – 2020.

ANALIZA POSTOJEĆE SITUACIJE

Sv. Nedelja, siječanj 2016.

II. DIO

ANALIZA POSTOJEĆE SITUACIJE

EUROKONZALTING

Izrada Programa ukupnog razvoja

TVRTKA:	Centar za ulaganja EUROKONZALTING d.o.o.
Adresa:	Mletačka 6, 52100 Pula
Telefon:	052 544 825
AUTORI:	Dr. sc. Ernes Oliva Davor Škrtić, dipl. oec. Dr. sc. Ivo Jelenaca Ivan Puh, univ. spec. oec. Emil Šetić, mag. oec.
Telefon/GSM:	098 992 2002
NAZNAKE O ODGOVORNOSTI:	Polazni podaci u analizi područja općine Sv. Nedelja temelje se na statističkim podacima nadležnih institucija. Planirane aktivnosti razvoja temelje se na dosadašnjim iskustvima na području općine, metodologiji najbolje prakse razvoja jedinica lokalne samouprave na nacionalnom i europskom području te potrebama lokalne zajednice. Značajan dio aktivnosti rezultat je izvornih ideja i iskustva djelatnika tvrtke. Vizija i temeljne smjernice razvoja Programa postavljeni su od strane vodećih ljudi Općine Sv. Nedelja.
NAZNAKE O JAVNOSTI PODATAKA:	Podaci predočeni u Programu ukupnog razvoja javne su naravi. Isti su namijenjeni osobama zaduženim za realizaciju razvojnih ciljeva i pojedinih projektnih aktivnosti te građanima na uvid kao polazna osnova za stvaranje novih razvojnih ideja i projekata. Metodologija izrade Programa ukupnog razvoja dio je izvorne metodologije tvrtke i zaštićena je autorskim pravima i pravima tvrtke.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. Što je Program ukupnog razvoja (PUR)?	1
1.2. Struktura PUR-a	1
1.3. PUR kao razvojni dokument	2
1.4. Implementacija aktivnosti	2
2. STRATEŠKI RAZVOJ ISTARSKE ŽUPANIJE I LAG-A ISTOČNE ISTRE.....	4
2.1. Strateški razvoj Istarske županije	4
2.2. Strateški razvoj LAG-a istočne Istre	8
3. ANALIZA POSTOJEĆE SITUACIJE OPĆINE SVETA NEDELJA	11
3.1. Obilježja općine Sveta Nedelja	11
3.2. Prirodni resursi i okoliš	12
3.2.1. Klimatske karakteristike.....	12
3.2.2. Tlo.....	13
3.2.3. Vegetacija	13
3.2.4. Zaštićeni dijelovi prirode.....	14
3.3. Kulturno povijesna baština	14
3.3.1. Kulturna dobra nacionalnog značaja	14
3.3.2. Kulturna dobra regionalnog značaja	16
3.3.3. Kulturna dobra lokalnog značaja	19
3.3.4. Park skulptura Dubrova.....	22
3.4. Stanovništvo	23
3.4.1. Naseljena mjesta na području općine Sv. Nedelja.....	23
3.4.2. Demografska obilježja stanovništva	23
3.4.3. Kretanje stanovništva	27
3.4.4. Struktura nezaposlenih.....	28
3.5. Prometna i komunalna infrastruktura.....	33
3.5.1. Cestovni promet	33
3.5.2. Željeznički promet	35
3.5.3. Zračni promet.....	36
3.5.4. Pošta i telekomunikacije.....	36
3.5.5. Elektroenergetika, vodoopskrba, sustav odvodnje i zbrinjavanja otpada	36
3.5.6. Groblja	37
3.6. Gospodarstvo	38
3.6.1. Opći okviri	38
3.6.2. Trgovina	51
3.6.3. Turizam i ugostiteljstvo	52
3.6.4. Građevinarstvo.....	54
3.6.5. Rudarstvo i vađenje.....	55
3.6.6. Poljoprivreda	57
3.6.7. Gospodarska zona Dubrova.....	60
3.7. Obrazovanje	62
3.7.1. Predškolski odgoj	62
3.7.2. Osnovnoškolsko obrazovanje.....	62
3.7.3. Srednjoškolsko obrazovanje.....	63
3.7.4. Visokoškolsko obrazovanje	64

3.8. Zdravstvo i socijalna skrb	65
3.9. Civilno društvo, sport i kultura	67
4. TRENDÖVI NA REGIONALNOJ I MEĐUNARODNOJ RAZINI	68
4.1. Trendovi na europskoj razini	68
4.1.1. Financijska kriza i utjecaj na europsko gospodarstvo	68
4.1.2. Opći gospodarski trendovi	69
4.1.3. Trendovi na tržištu rada EU	70
4.1.4. Potražnja za visokoobrazovanimi	70
4.1.5. Ugrožen socijalni sustav.....	71
4.1.6. Novi odnos snaga	71
4.2. Trendovi na nacionalnoj razini	72
4.2.1. Opći trendovi.....	72
4.2.2. Infrastrukturni projekti na nacionalnoj razini.....	74
4.2.3. Projekti i poticajne mjere u gospodarstvu na nacionalnoj razini	77
4.3. Trendovi na području Istarske županije	78
4.3.1. Gospodarski trendovi	78
4.3.2. Trendovi u gradnji infrastrukture i prometne veze.....	80
4.3.3. Gospodarski trendovi na lokalnoj razini	80
5. EU FONDOVI I MOGUĆNOSTI FINANCIRANJA	81
5.1. Mjera 7 i mogućnosti financiranja projekata JLS	81
5.1.1. Podmjera 7.1 (Prostorni planovi, Programi ukupnog razvoja, itd)	82
5.1.2. Podmjera 7.2 (Nerazvrstane ceste, vodoopskrba i odvodnja)	82
5.1.3. Podmjera 7.4 (Infrastruktura).....	84
5.2. Mjera 4. – Ulaganja u fizičku imovinu	85
5.2.1. Podmjera 4.1 – Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva	85
5.2.2. Podmjera 4.2 – Ulaganja u preradu, marketing i razvoj polj. proizvoda	87
5.3. Mjera 6. – Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja	90
5.3.1. Podmjera 6.1 – Potpora mladim poljoprivrednicima.....	90
5.3.2. Podmjera 6.2 – Pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti OPG-a	91
5.3.3. Podmjera 6.3 - Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava	91
5.3.4. Podmjera 6.4 - Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima	92
5.4. Mjera 19. - Leader (CLLD).....	93
5.5. Vinska omotnica i poticanje vinogradarstva.....	94
5.6. Poduzetnički impuls.....	95
5.7. Ministarstvo turizma: Konkurentnost turističkog gospodarstva	96
6. ANALIZA PRORAČUNA OPĆINE SVETA NEDJELJA.....	98
7. SWOT ANALIZA OPĆINE SVETA NEDELJA	104
8. VIZIJA I MISIJA OPĆINE SVETA NEDELJA.....	110
8.1. Misija	110
8.2. Vizija	110
9. Popis izvora.....	111
10. Popis tablica.....	111
11. Popis grafikona	112
12. Popis slika	113

1. UVOD

1.1. Što je Program ukupnog razvoja (PUR)?

Program ukupnog razvoja (PUR) izrađuje se za potrebe općina i gradova. To je temeljni strateški dokument razvoja lokalne zajednice. Izrađuje se u svrhu planiranja, organizacije, provedbe i kontrole ukupnog razvijanja općina ili grada. Služi kao svojevrstan vodič jedinici lokalne samouprave u procesu razvoja lokalne zajednice. Daje analizu trenutnog stanja, definira misiju i viziju razvoja te strateške smjernice razvoja lokalne zajednice. Potencijalnim investitorima daje uvid u strategiju zajednice u koju žele ulagati.

Program ukupnog razvoja lokalne zajednice mora biti usklađen sa strateškim razvojnim dokumentima višeg reda. S obzirom na nepostojanje jedinstvene državne strategije, definiraju se krovne državne strategije koje predstavljaju polaznu osnovu za stvaranje strategija na nižim razinama upravljanja. Prema tome, županije izrađuju Županijske razvojne strategije, LAG-ovi izrađuju lokalne razvojne strategije dok općine i gradovi izrađuju Programe ukupnog razvoja koji se svojim strateškim smjernicama razvoja moraju uklopiti u razvojne strategije donesene na višoj razini upravljanja.

Program ukupnog razvoja općine Sv. Nedelja daje realno stanje mogućnosti i potreba svih subjekata u društvu. Prikazuje u kojem smjeru razvoj općine treba ići i na koji način ga je moguće ostvariti. To je dokument koji služi Općini za planiranje aktivnosti, odnosno određivanje projekata razvoja lokalne zajednice.

1.2. Struktura PUR-a

Struktura PUR-a općine Sv. Nedelja podijeljena je u dvije cjeline od kojih je svaka podijeljena u poglavlja i potpoglavlja.

Prvi dio „Analiza situacije“ podijeljen je u osam poglavlja. Iznesena su uvodna razmatranja koja pojašnjavaju što je PUR, njegovu strukturu, čemu on služi te pojašnjavaju implementaciju aktivnosti. Nadalje, analiziraju se smjernice strateškog razvoja Istarske županije te LAG-a istočne Istre, vrši se analiza postojeće situacije na području općine Sv. Nedelja koja obuhvaća analizu općih obilježja općine, analizu geografskog položaja, analizu klime, prirodnih resursa i okoliša, analizu stanovništva,

analizu prometne i ostale povezanosti, analizu gospodarstva, analizu infrastrukture, analizu stanja u obrazovanju, u zdravstvu i socijalnoj skrbi, u civilnom društvu i zaštiti, u kulturi i kulturnoj baštini i u sportu. Analizira se proračun Općine Sv. Nedelja, analiziraju se trendovi na međunarodnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, razmatraju se mogućnosti financiranja projekata putem EU fondova, definira se misija Općine Sv. Nedelja, vizija područja koje obuhvaća te se izrađuje SWOT analiza.

Drugi dio „Strategija razvoja“ sastoji se od pet poglavlja. Nakon uvodnog razmatranja povezanosti strategije razvoja Općine Sv. Nedelja sa strategijom razvoja Istarske županije i LAG-om istočne Istre, u drugom se poglavlju definiraju strateški ciljevi te razrađuje strategija njihove realizacije. Tijekom narednih poglavlja razrađuju se prioriteti, mjere i projekti kojima će se ostvariti zadani ciljevi.

1.3. PUR kao razvojni dokument

Kako je prije navedeno Program ukupnog razvoja temeljni je strateški razvojni dokument lokalne zajednice kojeg donosi jedinica lokalne samouprave. Kao takav mora biti u skladu sa strateškim razvojnim dokumentima na regionalnoj i nacionalnoj razini. Budući da je planiranje jedna od temeljnih pretpostavki kvalitetnog razvoja, PUR sadrži smjernice razvoja svih segmenata, gospodarskog, društvenog i ekološkog.

Smjernice razvoja dugoročnog su karaktera što znači da su usmjerene na dugoročna rješenja razvoja općine, a ne na kratkoročna i privremena rješenja problema i budućih potreba. Isto tako, smjernice poštju načela održivog razvoja. Razvoj mora biti utemeljen na društvenim razvojnim načelima, uz poštivanje sve strožih ekoloških zahtjeva, u skladu s legislativom Europske unije. Iz tog je razloga važno da smjernice razvoja ne zanemaruju ekološke aspekte i održivo upravljanje resursima u svim segmentima razvoja.

1.4. Implementacija aktivnosti

Realizacija predloženih projekata u okviru postavljenih prioriteta i strateških ciljeva predstavlja značajan finansijski trošak, odnosno značajno finansijsko opterećenje proračuna jedinica lokalne samouprave. Iz tog je razloga potrebno pronaći

alternativne izvore financiranja strateških razvojnih projekata. Nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, jedinice lokalne samouprave imaju na raspolaganju značajna sredstva iz strukturnih fondova Europske unije, a posebice u okviru Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj te iz nacionalnih izvora odnosno Fonda za turizam i Fonda za zaštitu okoliša. Osim mogućnosti povlačenja bespovratnih sredstava iz EU i nacionalnih fondova, postoje i povoljniji oblici kreditiranja investicija putem Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR).

Osim jedinica lokalne samouprave, mogućnosti financiranja projekata iz europskih strukturnih i investicijskih fondova te iz nacionalnih izvora imaju i vlasnici trgovačkih društava, vlasnici obrta te fizičke osobe.

Da bi se Program ukupnog razvoja mogao početi primjenjivati, mora biti usvojen od strane Općinskog vijeća Općine Sv. Nedelja. Time se realizacija programa povezuje s planiranjem proračuna. Mjere, odnosno projekti navedeni u PUR-u imaju određenu dinamiku realizacije te se sukladno toj dinamici predviđaju sredstva u proračunu, potrebna za realizaciju projekata. Proračun mora biti povezan s godišnjim planom realizacije projekata.

2. STRATEŠKI RAZVOJ ISTARSKE ŽUPANIJE I LAG-A ISTOČNE ISTRE

2.1. Strateški razvoj Istarske županije

Prvi dokument strateškog razvoja Istarske županije donesen je 2006. godine. Regionalni operativni program Istarske županije (ROP) prvi je strateški dokument koji je na sustavan i dinamičan način artikulirao razvoj za razdoblje od pet godina, 2006. – 2010. godine. U ROP-u su doneseni strateški ciljevi razvoja Istarske županije za petogodišnje razdoblje. Strateški razvojni ciljevi prema ROP-u bili su:

1. Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo
2. Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard
3. Strateški cilj 3: Uravnotežen i održiv razvoj
4. Strateški cilj 4: Prepoznatljivost istarskog identiteta

Posljednje smjernice strateškog razvoja Istarske županije donesene su u nacrtu Županijske razvojne strategije Istarske županije do 2020. godine. Županijska razvojna strategija (ŽRS) temeljni je planski dokument za održivi društveno-gospodarski razvoj svake županije. Nacrt Županijske razvojne strategije nadovezuje se na prethodnu Županijsku razvojnu strategiju Istarske županije za razdoblje od 2011. do 2013. godine. Program ukupnog razvoja općine Sv. Nedelja usklađen je sa strateškim ciljevima iz nacrta Županijske razvojne strategije Istarske županije. ŽRS utječe na mjere ukupnog razvoja općine Sv. Nedelja i obrnuto. ŽRS utječe na razvoj općine Sv. Nedelja dajući smjernice za smjer razvoja, odnosno za strateške ciljeve, prioritete, mjere i aktivnosti. Navedene smjernice sažete su u viziji i strateškim ciljevima razvoja Istarske županije.

Vizija Istarske županije prema nacrtu ŽRS-a:

Istarska županija je autonomna, moderna, otvorena i gospodarski konkurentna regija prepoznatljive kulturne i prirodne baštine, visoke kvalitete života u okvirima uravnoteženog i održivog razvoja.

Strateški ciljevi Istarske županije za razdoblje do 2020. godine proizašli su iz vizije razvoja te su definirani kao:

1. Strateški cilj 1: Povećanje gospodarske konkurentnosti

2. Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visoka kvaliteta života
3. Strateški cilj 3: Jačanje infrastrukture, zaštite okoliša i održivog upravljanja prostorom i resursima
4. Strateški cilj 4: Razvoj, očuvanje i promoviranje istarskog identiteta

Nacrt Županijske razvojne strategije Istarske županije definirao je četiri strateška cilja koji se sastoje od 16 prioriteta i 59 mjera strateškog razvoja Istarske županije.

Strateški cilj 1: Povećanje gospodarske konkurentnosti

Konkurentno gospodarstvo prvi je i jedan od najvažnijih strateških ciljeva Istarske županije. Ovim ciljem definirane su sastavnice konkurentnosti koje su ključne za razvoj istarskog gospodarstava, a koje treba poboljšati kako bi Istarska županija zadržala vodeću konkurenčku poziciju u Republici Hrvatskoj i smanjila zaostajanje za drugim zemljama članicama EU-a. Ključna zaostajanja Istarske županije u odnosu na zemlje Europske unije odnose se na sljedeća područja: poslovno okruženje, marketing, menadžment i klasteri, finansijsko tržište i lokalnu konkurenčiju, tehnologiju i inovativnost, ulaganja poduzeća u istraživanje i razvoj, razvijenost i raširenost proizvodnih klastera, finansijskog tržišta i lokalne konkurenčije te zahtjevnost kupaca u pogledu kvalitete proizvoda.

Postizanje konkurentnosti gospodarstva Istarske županije podrazumijeva:

1. Jačanje istraživanja i razvoja, primjene novih tehnologija i inovacija
2. Jačanje kapaciteta istraživanja i razvoja te suradnje između javnih istraživačkih institucija i privatnih poduzeća u djelatnostima važnim za istarsko gospodarstvo
3. Podupiranje primjene novih tehnologija i unapređivanja i proširenja tehnoloških kapaciteta i poslovnih procesa u ključnim sektorima istarskog gospodarstva
4. Osnaživanje istraživačke, inovacijske i tehnološke infrastrukture i kapaciteta (centri kompetencija, tehnološki parkovi i dr.)
5. Poticanje gospodarstva za poslovna ulaganja u istraživanje i razvoj i povećanje korištenja znanja u proizvodnji roba i usluga u ključnim sektorima istarskog gospodarstva

6. Unaprjeđenje poslovnog okruženja za osnivanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva
7. Olakšanje pristupa izvorima financiranja za malo i srednje poduzetništvo (MSP-ovi, obrtnici, OPG, start-upovi, slobodne profesije)
8. Jačanje potporne infrastrukture za osnivanje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva (formiranje i razvoj poduzetničkih inkubatora, akceleratora, razvojnih agencija i razvoj poduzetničkih/poslovnih zona)
9. Obrazovanje za male i srednje poduzetnike
10. Poticanje umrežavanja u gospodarstvu (klasteri, zadruge, MSP-ovi, obrtnici, OPG-ovi, start-upovi, slobodne profesije)
11. Podupiranje usvajanja i primjene međunarodnih standarda kvalitete roba, usluga i procesa te sustava kvalitete poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, vina i jakih alkoholnih pića
12. Stvaranje povoljnog administrativnog i poslovnog okruženja za razvoj poduzetništva
13. Poticanje društveno odgovornog poslovanja
14. Razvoj ključnih gospodarskih djelatnosti poput prerađivačke industrije
15. Održivi razvoj poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, akvakulture i ribolovnog turizma
16. Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva

Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visoka kvaliteta života

Ulaganje u razvoj ljudskih resursa put je prema konkurentnosti, posebice konkurentnosti zasnovane na znanju, visokoj tehnologiji i inovacijama. Visoka kvaliteta života bit će zajamčena ukoliko se zajednica kao cjelina svjesno opredijeli za visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite. Ulaganje u razvoj ljudskih resursa podrazumijeva ponajprije ulaganje u bolju zapošljivost, radnu mobilnost i visoku kvalitetu života:

1. Povećanje zapošljivosti i radne mobilnosti
2. Razvoj sustava obrazovanja i prilagodba potrebama razvoja gospodarstva
3. Poboljšanje sustava zdravstva i socijalne skrbi te promocija zdravlja i socijalnog blagostanja
4. Razvoj sporta i rekreativne

5. Razvoj civilnog društva i društvenog poduzetništva

Strateški cilj 3: Jačanje infrastrukture, zaštite okoliša i održivog upravljanja prostorom i resursima

Ekološki razvoj sve je manje pitanje izbora, a sve više kratkoročna nužnost jer su granice nakon kojih su posljedice nepopravljive ili vrlo teško popravljive sve bliže i sve ih se brže i lakše doseže. Osim toga, očuvanje okoliša u uvjetima suvremenog standarda i načina življenja i potrošnje zahtijeva osiguranje kvalitetne infrastrukture – prvenstveno sustava gospodarenja otpadom te sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

Realizacijom ovog cilja potrebno je smanjiti razvojne probleme i ukloniti razvojna ograničenja u Istarskoj županiji u području komunalne, prometne i energetske infrastrukture. Kao uvjet za uspješan održivi razvoj Istarske županije potrebno je isto tako poboljšati zaštitu okoliša i održivo upravljanje prostorom i resursima.

Za ostvarenje navedenog cilja utvrđene su skupine niza konkretnih mjera za poboljšanje infrastrukturnih sustava (prometne, komunikacijske, komunalne energetske infrastrukture i sustava navodnjavanja), povećanje energetske učinkovitosti, za promociju obnovljivih izvora energije i kogeneracije, za razvoj planiranja upravljanja prostorom i zaštite okoliša, za uravnotežen razvoj obalnog dijela Županije i unutrašnjosti, za valorizaciju prirodne baštine, poboljšanje zaštite i upravljanja vrijednim dijelovima prirodne i ekološke mreže i dr.

Strateški cilj 4: Razvoj, očuvanje i promoviranje istarskog identiteta

U vrijeme globalizacije i ubrzanog razvoja, identitet sve više postaje vrlo važan razvojni resurs. Istarski identitet trenutačno nije dovoljno prepoznatljiv, a uključivanje „prepoznatljivosti identiteta“ među strateške razvojne ciljeve podrazumijeva njegovo dodatno osvješćivanje i razvoj, prvenstveno putem istraživanja, očuvanja i održivog korištenja biološke/krajobrazne i kulturne baštine u funkciji razvoja te poticanja multikulturalizma, povjesnog temelja željenog jedinstva tradicije i otvorenosti.

Njegovanje istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti podrazumijeva i poticanje kulturnih i obrazovnih aktivnosti raznolikih segmenata kulturnog života, te poticanje unutar-županijske, međuregionalne i međunarodne kulturne i obrazovne suradnje. Multikulturalizam je jedna od važnih sastavnica istarskog identiteta, pa se ovim ciljem utvrđuju aktivnosti za njegovo daljnje afirmiranje kao dio društvenog i sveukupnog razvoja Istre. Realizacija ovog cilja treba pridonijeti i osigurati provedbu održivog regionalnog i lokalnog razvoja putem jačanja identiteta Istre i vezanosti ljudi za istarski prostor. Potrebno je afirmirati identitet Istre kao regije u cjelini kao preduvjet njezine gospodarske, kulturne i društvene konkurentnosti na globaliziranom tržištu. Polazište i osnova za definiranje cilja su ključni razvojni problemi i potrebe u područjima koja su ključne sastavnice identiteta Istarske županije.

2.2. Strateški razvoj LAG-a istočne Istre

LAG (lokalnu akcijsku grupu) „Istočna Istra“ čine Grad Labin, Općina Kršan, Općina Pićan, Općina Raša i Općina Sv. Nedelja. Glavni cilj osnivanja LAG-a je promicanje i poboljšanje ruralnog razvoja putem lokalnih inicijativa i partnerstva u skladu s LEADER pristupom. Sukladno dokumentu Lokalne razvojne strategije LAG-a izrađenog 2013. godine, vizija LAG-a istočne Istre definirana je na način:

„Područje LAG-a Istočna Istra je prostor na kojemu se provodi uravnotežen i održiv ruralni razvoj te mjesto rastućeg životnog standarda i visoke kvalitete života. Njegov razvoj će se temeljiti na suradnji javnog, gospodarskog i civilnog sektora na način koji će sustavno i održivo koristiti raspoložive prirodne resurse, njegovati kulturnu i prirodnu baštinu trajno unapređujući ljudski i socijalni kapital.“

Strateški ciljevi LAG-a definirani su na sljedeći način:

STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 1: Uspostava učinkovitog sustava za održivi razvoj i valorizaciju prirodnih, ljudskih i kulturnih potencijala u svrhu jačanja atraktivnosti i konkurentnosti ukupnog područja LAG-a.

STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 2: Jačanje konkurentnosti gospodarskog sektora i dostizanje standarda Europske Unije sa posebnim naglaskom na razvoj poljoprivrednih gospodarstava, prerade i trženja poljoprivrednih proizvoda.

STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 3: Razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti koje potiču diversifikaciju izvora prihoda, veću zaposlenost i poboljšanje socijalne strukture u ruralnom području.

STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 4: Razvoj ruralne infrastrukture.

STRATEŠKI RAZVOJNI CILJ 5: Očuvanje okoliša i bioraznolikosti, korištenje obnovljivih izvora energije i energetska učinkovitost.

U cilju realizacije prvog postavljenog strateškog cilja „Ustavljanje učinkovitog sustava za održivi razvoj i valorizaciju prirodnih, ljudskih i kulturnih potencijala u svrhu jačanja atraktivnosti i konkurentnosti ukupnog područja LAG-a“ koristit će se naredni prioriteti:

- Prioritet 1.1. Održivi razvoj prirodnih resursa
- Prioritet 1.2. Očuvanje i unaprjeđenje ljudskih potencijala
- Prioritet 1.3. Održivo upravljanje i valorizacija kulturne baštine
- Prioritet 1.4. Jačanje kapaciteta i učinkovitosti institucijskog okruženja

Prioriteti kojima će se ostvariti drugi strateški cilj „Jačanje konkurentnosti gospodarskog sektora i dostizanje standarda Europske Unije sa posebnim naglaskom na razvoj poljoprivrednih gospodarstava, prerađevanja i trženja poljoprivrednih proizvoda“ definirani su na sljedeći način:

- Prioritet 2.1. Razvoj konkurentnog gospodarstva temeljenog na novim tehnologijama, poslovnom povezivanju i marketinškoj strategiji
- Prioritet 2.2. Ulaganja u poljoprivredna gospodarstva u svrhu restrukturiranja i dostizanja standarda Europske unije
- Prioritet 2.3. Poticanje istraživanja i razvoja novih proizvoda i proizvoda veće dodane vrijednosti

Treći postavljeni cilj „Razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti koje potiču diversifikaciju izvora prihoda, veću zaposlenost i poboljšanje socijalne strukture u ruralnom području“ podrazumijeva sljedeće prioritete:

- Prioriteti 3.1. Razvoj selektivnih oblika turizma, poboljšanje kvalitete i proširenje kapaciteta turističke ponude, diversifikacija usluga i pratećih sadržaja, te razvoj sustava za podršku djelatnosti

- Prioritet 3.2. Potpora manjim projektima proizvodnje i pružanja usluga u poljoprivrednom i nepoljoprivrednom sektoru kojima se osigurava održivi razvoj ruralnog prostora
- Prioritet 3.3. Očuvanje tradicionalnih i razvoj novih obrta, proizvoda i usluga

Strateški cilj „Razvoj ruralne infrastrukture,“ ostvarit će se narednim prioritetima i mjerama:

- Prioritet 4.1. Razvoj i unapređenje prometne infrastrukture
- Prioritet 4.2. Razvoj sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda i javne vodoopskrbe
- Prioritet 4.3. Izgradnja i održavanje protupožarnih putova i višenamjenskih cesta
- Prioritet 4.4. Izgradnja sustava za opskrbu prirodnim plinom
- Prioritet 4.5. Unaprjeđenje društvene infrastrukture i kvalitete života

Posljednji strateški cilj LAG-a Istočne Istre definiran kao „Očuvanje okoliša i bioraznolikosti, korištenje obnovljivih izvora energije i energetska učinkovitost“ nastojati će se ostvariti postavljanjem narednih prioriteta:

- Prioritet 5.1. Zaštita tla i zraka
- Prioritet 5.2. Zaštita voda i mora
- Prioritet 5.3. Održivo gospodarenje otpadom
- Prioritet 5.4. Zaštita biološke i krajobrazne raznolikosti
- Prioritet 5.5. Razvoj i promicanje korištenja obnovljivih izvora energije i energetska učinkovitost

3. ANALIZA POSTOJEĆE SITUACIJE OPĆINE SVETA NEDELJA

3.1. Obilježja općine Sveta Nedelja

Općina Sv. Nedelja smještena je u istočnom dijelu središnje Istre, a osnovana je 1993. godine, teritorijalnim preustrojem Republike Hrvatske odcjepljenjem od Grada Labina, odnosno u današnjem opsegu i veličini njegovim izmjenama iz 1997. godine, čime je iz prvotnih granica isključeno naselje Marceljani (Marciljani) i pripojeno gradu Labinu. Površina općine Sveta Nedelja iznosi 59,88 km² i čini 2,13% površine Istarske županije, a ista graniči sa općinama Pićan i Kršan na sjeveru, Barbanom na istoku, Rašom na jugu, te gradom Labinom na jugoistočnom djelu.

Slika 1. Geografski položaj općine Sv. Nedelja

Izvor: Web stranica Istarske županije (www.istra-istria.hr)

Sukladno posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine, na području općine Sv. Nedelja živi ukupno 2.987 stanovnika, odnosno 1,44% stanovništva Istarske županije. Gustoća naseljenosti iznosi 48,6 stanovnika po km², što je ispod prosjeka Istarske Županije (73,4 st/km²), kao i Republike Hrvatske (75,8 st/km²). U odnosu na prethodan popis stanovništva iz 2001. godine, populacija općine povećala se za 78 stanovnika, iz čega se zaključuje da se radi o području kojeg karakterizira pozitivno kretanje stanovništva. Općina obuhvaća ukupno 21 naselje od kojih je najveće Nedešćina sa 604 stanovnika, zatim sljedi 7 naselja sa 100 do 500 stanovnika (Štrmac, Šumber, Sveti Martin, Santalezi, Vrećari, Županići, Mali Golji), te 13 naselja s manje od 100 stanovnika (Ružići, Jurazini, Snašići, Markoci, Veli Golji, Paradiž, Marići, Eržišće, Kraj Drage, Veli Turini, Frančići, Mali Turini i Cere).

Područje općine obuhvaća prostor vapnenačkog ravnjaka prosječne nadmorske visine od 250-300 m, nad dolinom rijeke Raše, koja se proteže uz njegov cijeli

sjeverozapadni dio od Čepičkog polja prema moru i uvali Raša. Prostor platoa obilježavaju pretežno obradive i šumovite površine razvedene brojnim manjim vrtičama.

Poseban značaj gospodarskog razvoja imala je Industrijska zona Dubrova, izgrađena u vrijeme supstituiranja "Ugljenokopa Raša", neposredno uz državnu cestu D66. Izgradnjom "Istarskog Y-a" znatno se smanjio intenzitet i značaj cestovnog prometa kroz istočni dio općine, što je uvjetovalo otežane veze prema središnjoj Istri i Pazinu kao županijskom središtu.

Specifičnost prostora općine Sveta Nedelja je isto tako i njen geografski položaj koji, kao dugogodišnje zaleđe grada Labina, nudi prostor unutrašnje Istre odličnih pogodnosti za ruralni oblik turizma, kao i blizinu obalnog turizma istočne obale Istre. Posebnost na prostoru općine Sveta Nedelja, u okviru kulturne i muzejske djelatnosti je djelatnost Mediteranskog kiparskog simpozija, na području Dubrove, s trajanjem od već tridesetak godina kao muzeja na otvorenom. U općini Sveta Nedelja predviđena je dijelom i jedna od četrnaest lokacija golf igrališta na području Istarske županije.

Bogatstvo kulturnih dobara evidentirano je na području gotovo cjelokupnog prostora općine Sveta Nedelja, od srednjovjekovnih utvrda na rubu kanjona Raše do ladanjskih sklopova na imanjima labinskih plemića, od kojih su neki kategorizirani kao objekti visokog državnog značaja.

3.2. Prirodni resursi i okoliš

3.2.1. Klimatske karakteristike

Područje općine Sv. Nedelja karakterizira prijelazni tip klime, odnosno kombinacija submediteranske i pretplaninske-kontinentalne klime. Drugim riječima, osjetan je klimatski utjecaj kopna i obližnjih planina, kao i prodori maritimnih utjecaja putem doline Raše i Plominskog zaljeva, pa su iz istog razloga ljeto topla i suha, a zime blage i ugodne. Godišnje varijacije temperature relativno su niske, najniža prosječna temperatura bilježi se u ožujku (oko 10°C), dok je najtoplji kolovoz (oko 25°C). Područje karakterizira i velik broj sunčanih dana, sa velikim brojem sunčanih sati

godišnje. Sukladno svemu navedenome, može se zaključiti da područje karakterizira ugodna klima koja je pogodna za poljoprivredu, kao i razvoj ruralnog turizma.

3.2.2. Tlo

Najveći dio tla na području općine Sv. Nedelja odgovara obilježjima područja koje je nazvano „Siva Istra“, karakteristično po crvenici i smeđem tlu. To je kraško područje čija se geološko-litološka građa pretežno sastoji od krednih i dolomitnih vapnenaca koji su stabilni i dobrih geo-tehničkih svojstava te dobre nosivosti.

Veliki dio površine predstavljaju tla II. i III. kategorije na kojima je sužen izbor poljoprivrednih kultura, moguća diskontinuirana obrada tla, a kao ograničavajući faktori javljaju se skeletoidnost tla te kamenitost i stjenovitost terena. U manjem dijelu, na sjeveru i jugoistoku općine, javljaju se tla III. i IV. kategorije koja pružaju jako sužen izbor poljoprivrednih kultura, diskontinuiranu obradu tla uz ograničavajuće faktore kao što su mala dubina tla te stjenovitost i kamenitost terena. Nadalje, duž zapadne granice općine, uz obronke kanjona Raše, rasprostiru se nepoljoprivredna tla i šumska staništa s velikim brojem ograničavajućih faktora poput plitkoće i skeletnosti tla, stjenovitosti terena i nagiba terena većeg od 25%.

Aluvijalna tla zauzimaju vrlo mali dio područja općine Sveta Nedelja i prostiru se dolinom Raše. Predstavljaju zajednicu aluvijalnih, koluvijalnih i jezerskih sedimenata. Kod ove vrste tla dominantna su duboka antropogena smeđa i ilimerizirana tla. Isto su najplodnija tla na prostoru općine, visoke proizvodne sposobnosti i time kategorizirana kao tlo I. kategorije. Na predmetnoj vrsti tla moguć je uzgoj svih usjeva koji inače uspijevaju u ovom području uz široku upotrebu mehanizacije¹.

3.2.3. Vegetacija

Vegetacijski pokrov odraz je pedoloških prilika i klimatskih uvjeta, pa se najvećim dijelom prostora općine Sveta Nedelja izmjenjuju oranice s travnjačkom i šumskom vegetacijom.

Šumska vegetacija na području općine Sveta Nedelja pripada submediteranskoj zoni mediteranske regije. U ovim šumskim predjelima prevladavaju listopadne vrste kao karakteristične biljne zajednice za hladniju podzonu ove regije. Na dubljim tlima

¹ Izvor: Web stranica Općine Sv. Nedelja

crvenice nalaze se šume s velikim učešćem hrasta cera, a u pojedinim šumskim predjelima južne Istre u ovim šumama pojavljuje se i pitomi kesten. Ove su šume najzastupljenije na padinama korita rijeke Raše. U graničnim predjelima, uz listopadne vrste u manjoj mjeri nalaze se i zimzelene u obliku alepskog i crnog bora.

Na području naselja Šumber, uz rub eksploatacionog polja "šumber" razvijena je ruderalna vegetacija i vegetacija sastavljena od grmova tipičnih za staništa u neposrednoj blizini kamenoloma. Pejzažne odlike šumske vegetacije uz obronke kanjona Raše karakterizira srednje visoka vegetacija u kojoj se izmjenjuju zajednice grmova i niskog drveća s malim udjelom visokih stabala².

3.2.4. Zaštićeni dijelovi prirode

Na području općine Sveta Nedelja registriran je jedan zaštićeni dio prirode - spomenik parkovne arhitekture - park u Nedešćini, proglašen 1974. godine u površini od 2 ha. Zaštićeno područje nalazi se oko starog dvorca, a oblikованo je u 19. stoljeću. Biljni inventar parka je prilično zapušten, tako da se javlja spontana vegetacija. Od sadašnjeg inventara parka značajne su sljedeće vrste drveća: libanonski cedar (*Cedrus libani*), paulonija (*Paulownia tomentosa*), čempres (*Cupressus sempervirens*), bagrem (*Robinia pseudacacia*), divlji kesten (*Aesculus hippocastanum*), crni bor (*Pinus nigra*), judino drvo (*Cercis siliquastrum*), brijest (*Ulmus*), grčka jela (*Abies pinsapo*), tisa (*Taxus baccata*), bijela topola (*Populus alba*), bjelograb (*Carpinus orientalis*), crni grab (*Ostrya carpinifolia*), platana (*Platanus orientalis*), lovor (*Laurus nobilis*), te hrast medunac (*Quercus pubescens*). Ovaj park je zanimljiv kao jedinstveni hortikulturni objekt u Istri³.

3.3. Kulturno povijesna baština

3.3.1. Kulturna dobra nacionalnog značaja

Kulturna dobra nacionalnog značaja najvažniji su dijelovi kulturno povijesne baštine na području općine Sv. Nedelja. Prije svega treba istaknuti povijesno ruralno naselje Šumber, koje se razvilo na istočnoj uzvisini doline rijeke Raše i kraja Čepićkog polja. Srednjovjekovni kaštel Šumber izgrađen je na mjestu nekadašnje prapovijesne gradine u zaseoku Stari Grad. Godine 1260. kaštel dolazi u posjed austrijske

² Izvor: Web stranica Općine Sv. Nedelja

³ Izvor: Web stranica Općine Sv. Nedelja

plemičke obitelji Schönberg po kojoj je Šumber i dobio ime. U sastavu Pazinske knežije je od 1367. godine te postaje graničnom utvrdom između austrijskog i mletačkog dijela Istre. Izumiranjem obitelji Schönberg, Šumber je krajem 14. stoljeća priključen gospoštiji Kožljak⁴.

Slika 2. Kaštel Šumber

© Photo by tibor dinka

Izvor: Tibor Dinka (www.panoramio.com)

Nakon što je Labin 1420. godine prešao pod mletačku vlast, Šumber je postao granična utvrda između austrijskog i mletačkog dijela Istre. Iz istog razloga je bio pregrađen u renesansni kaštel dogradnjom ugaonih okruglih polukula, da bi nakon okončanja Uskočkog rata i gubitka obrambene funkcije bio pregrađen u rezidenciju. Kaštel je poligonalnog tlocrta okružen zidinama te branjen s dvije kružne polukule u jugoistočnom i jugozapadnom dijelu. Zidine zatvaraju dvorište, a glavni ulaz u utvrdu nalazi se na istočnom djelu zida. S unutrašnje su strane južnog bedema ostaci dugačke i uske jednokatne palače, a još je jedna manja građevina smještena u sjeveroistočnom uglu kaštela. Iako je kaštel većim dijelom sačuvan, s obzirom na

⁴ Izvor: Turistička zajednica središnje Istre

Valvasorovu vedutu iz 1680. godine, kule su i stambena krila nekada bili znatno viši nego danas. Stanje kaštela je vrlo loše i zahtjeva hitnu obnovu⁵.

Osim kaštela Šumber, pod kulturno dobro nacionalnog značaja ubraja se i kaštel Franković – Lazzarini koji se nalazi u Dubrovi. Ladanjski stambeno - gospodarski sklop s fortifikacijskim elementima građen je na zemljoposjedu labinske plemićke obitelji Franković - Vlačić 1654. godine. Na velikom pravokutnom prostoru opasanom visokim kamenim zidom nalazi se perivoj s alejom koja vodi do ulaza u "kortu", četverokrilni kompleks s baroknim građevinama smještenim oko unutrašnjeg dvorišta s uskim četvrtastim tornjem za sat. Na dva vanjskaугла očuvane su polukružne kule. U dvorištu je dijelom očuvano izvorno kamoно popločenje, a dvorac (stambena zgrada), i ostale pomoćne zgrade pretrpjeli su izvjesne pregradnje. Većim su dijelom napuštene, pa i ruševne (istočno krilo), ali je očuvan barokni ambijent i osnovne karakteristike ovog tipa građevnog kompleksa. Ispred korte je kamenom zidana cisterna i bazen ribnjaka, a dugačka aleja vodi do nekadašnjeg ulaza na imanje, reprezentativnog kamenog portala, rađenog po uzoru na ranobarokne portale patricijskih palača u gradu Labinu. U sjevernom uglu parka u 20. st. sagrađena zgrada današnjeg restorana i uz nju probijen široki ulaz s parkirališta⁶.

3.3.2. Kulturna dobra regionalnog značaja

Od kulturnih dobara regionalnog značaja prije svega se ističe arheološki lokalitet Kočur. Na visoravni iznad doline Raše, zapadno od današnjega naselja Čamparovica, nalazio se Kočur (Cozur), jedan od posjeda akvilejskog patrijarha uz rijeku Rašu. Na lokalitetu su ruševni ostaci jednobrodne kapele sv. Križa. Na tom je istaknutom i strateški važnom mjestu nad kanjonom Raše bila prethistorijska gradina, u funkciji i u vrijeme antike.

Kaštel poznat pod nazivom "Baronova korta" nalazi se u središtu naselja Sveti Martin (nekada Sv. Martin Vetva) koje se razvilo oko nekadašnjeg plemićkog posjeda i prijašnje, vjerojatno ranosrednjovjekovne crkve sv. Martina, na čijem je mjestu istoimena župna crkva s početka 20. st. Nasuprot ovom građevnom kompleksu i crkvi nalazi se velika pravokutna površina uzgojene borove šume ("pineta"). Korta se sastoji od građevina nastalih u različitim razdobljima koje zatvaraju unutrašnje

⁵ Izvor: Turistička zajednica središnje Istre

⁶ Izvor: Web stranica Općine Sv. Nedelja

dvorište s malom alejom drvoreda koja vodi do glavne stambene jednokatnice baroknih stilskih osobina, s balkonom u središnjoj osi prvoga kata. Očuvana su dva barokna portala na ulazu u kortu i cisterna. Vertikalna dominanta cijelog sklopa je četvrtasti toranj s kruništem u sklopu sjevernog krila. Na rubu istočnoga krila, uz dvorac je gospodarska prigradnja od opeke, građena vjerojatno početkom 20. st. Zajedničkim radom obitelji Belušić, Miletić i Jenkel palača je obnovljena 2002. godine. U njoj je uređeno 6 komfornih apartmana, vinski podrum (konoba), te istarsko ognjište, te je u današnje vrijeme u funkciji agroturizma.

Slika 3. Kaštel Lazzarini

Izvor: Web stranica palače „Lazzarini Battiala“ Sv. Martin

Izvan naselja Paradiž nalazi se srednjovjekovna kapela (13./14. st.) s ranogotičkim stilskim osobinama. Jednostavna pravokutna građevina ima u unutrašnjosti ugrađenu polukružnu apsidu svetišta.

Crkva Navještenja Blažene Djevice Marije ("Marčenica") izgrađena je na posjedu Dobrova (kasnije Snašići) labinske plemićke obitelji Franković-Vlačić, koja je istu sagradila godine 1654., kako stoji u natpisu nad portalom. Naziva se Marčenica po svetkovini i sajmu koji se ispred nje održavao 25. ožujka (morca). Pravokutna građevina s dvoslivnim krovom na pročelju ima klesanu kamenu preslicu baroknih stilskih osobina i jednostavni portal s dva kvadratna prozora sa strana. U dobrom je građevnom stanju.

Župna crkva sv. Ivana i Pavla u Šumberu smještena je na rubu naselja, nad kanjonom Raše. Na njenom je mjestu bila starija crkva, a njezini su ostaci ugrađeni u popločenje sadašnje crkve. Prvotno jednobrodna građevina podignuta godine 1679. (prema natpisu na svetištu), dobija križni tlocrt gradnjom dviju bočnih kapela godine 1705. Četverokutno svetište presvođeno je bačvastim svodom sa susvodnicama, a glavni brod ima križni svod. U unutrašnjosti su mramorni barokni oltari i mramorna krstionica. Pred pročeljem je ostatak trijema (lopice), danas bez krova i stupova. Nad jednostavnim je pročeljem zidana preslica s otvorima za dva zvona i još jednim malim jarmom za malo zvono na vrhu. Crkva je u lošem građevnom stanju.

Slika 4. Župna crkva sv. Ivana i Pavla u Šumberu

Izvor: Dinko Gubic (www.panoramio.com)

Crkva sv. Kvirina je gotička kapela locirana na sredini groblja u Šumberu. Očuvana je gotička struktura zida građenog velikim tesanim kvadrima i velika dvokatna preslica s tri otvora za zvona na pročelju, slična onoj na ruševnoj crkvici sv. Kuzme i Damjana u Boljunu. Glagoljski natpis iz 1540. odnosi se na popravak njezina krova, a preuređena je i barokizirana u 18. st.

Slika 5. Crkva Sv. Kvirina na groblju Šumber

zvor: Vedran Sirola (www.panoramio.com)

Crkva Sv. Marije od Drena nalazi se u blizini groblja, posvećena je 1440, a današnji izgled dobija temeljito obnovom u 18. i u 19. st. Od stare je građevine ostao samo dio bočnog zida i trijema na pročelju (lopice) s rustificiranim renesansnim kapitelom. Građevina je izduljenog pravokutnog tlocrta s novim trijemom pred pročeljem. Obnovljena je i u dobrom stanju.

3.3.3. Kulturna dobra lokalnog značaja

Osim kulturnih dobara nacionalnog i regionalnog značaja, na području općine Sv. Nedelja nalaze se i brojna kulturna dobra koja čine kulturnu baštinu navedenog područja. Kapela Sv. Augustina sagrađena je 1720. godine na mjestu ranije crkve. Radi se o pravokutnoj građevini pokrivenoj plitkim dvostrešnim krovom, dok je nad pročeljem zidana preslica sa jednim zvonom. U unutrašnjosti je zidani oltar i drveni kip sv. Augustina.

Župna crkva Sv. Martina sagrađena je 1907. godine na mjestu starije crkve, u samom središtu naselja Sv. Martin. Uz crkvu je nekada bilo i groblje, kasnije preseljeno na današnju lokaciju, izvan naselja. Župna crkva je visoka jednobrodna građevina s dvije bočne kapele i sakristijom. Preslica iznad sakristije podignuta je 1931. Vanjština nije žbukana, a pročelja su oblikovana u neoromaničkom duhu. Pred portalom je plitki portik i stubište, a niski zabat pročelja ukrašen je uskim frizom. Crkva nema zvonika, u dobrom je građevnom stanju.

Slika 6. Župna crkva Sv. Martina

Izvor: Vedran Sirola (www.panoramio.com)

Crkva Gospe od Zdravlja smještena je na rubu naselja Sv. Martin, u produžetku ceste koja prolazi uz nekadašnji kaštel Lazzarini. Sagrađena je godine 1630. i predstavlja lijep primjer pučke barokne crkve s karakterističnim trijemom (lopicom) pred pročeljem koju nose kameni stupići. Nad pročeljem je reljefno izvedena barokna klesana preslica za dva zvona. Crkva je u lošem stanju, a krov trijema je srušen.

Slika 7. Crkva Gospe od Zdravlja*Izvor: Vedran Sirola (www.panoramio.com)*

Župna crkva Presvetog Trojstva u Nedešćini sagrađena je godine 1897. na mjestu stare crkve koja je bila vezana za nekadašnju benediktinsku opatiju Sv. Trojstva. Današnja crkva je velika jednobrodna građevina s visokim zvonikom podignutim krajem 19. st. Crkva je u dobrom stanju.

Slika 8. Župna crkva Presvetog Trojstva u Nedešćini*Izvor: Vedran Sirola (www.panoramio.com)*

Mala pravokutna kapela Sv. Katarine na groblju naselja Sv. Martin pokrivena je dvostrešnim krovom, te se nalazi u dobrom stanju. Iako se naselja na području današnje općine Sv. Nedelja razvijaju kao dio plemićkih posjeda još od srednjeg vijeka, ne može se reći da su očuvala povijesne oblike naseljenosti i tradicijskog graditeljstva. Ipak, u naseljima Benazići, Blaškovići, Fućki, Gornji Kraj, Jurazini, Marići i Veli Golji postoji određeni broj pojedinačnih tradicijskih građevina.

3.3.4. Park skulptura Dubrova

Park skulptura Dubrova rezultat je djelovanja Mediteranskog kiparskog simpozija koji se na toj lokaciji kao međunarodna likovna manifestacija odvija svakog kolovoza i rujna još od 1970. godine. Više od 45 godina djelovanja Mediteranskog kiparskog simpozija na kojem je sudjelovalo 85 umjetnika iz Hrvatske i svijeta rezultiralo je mnoštvom kamenih skulptura, od kojih je većina locirana u Parku skulptura, dok su neke od skulptura prebačene u Labin, Rabac, Ilok, Vukovar, Zagreb, Pazin i Pićan. Osim kamenih skulptura, jedna od atrakcija Parka skulptura Dubrova je i Bijela cesta, odnosno kamenom popločeni put sastavljen od 13 dionica, a svaku od njih izradio je drugi umjetnik.

Slika 9. Park skulptura Dubrova

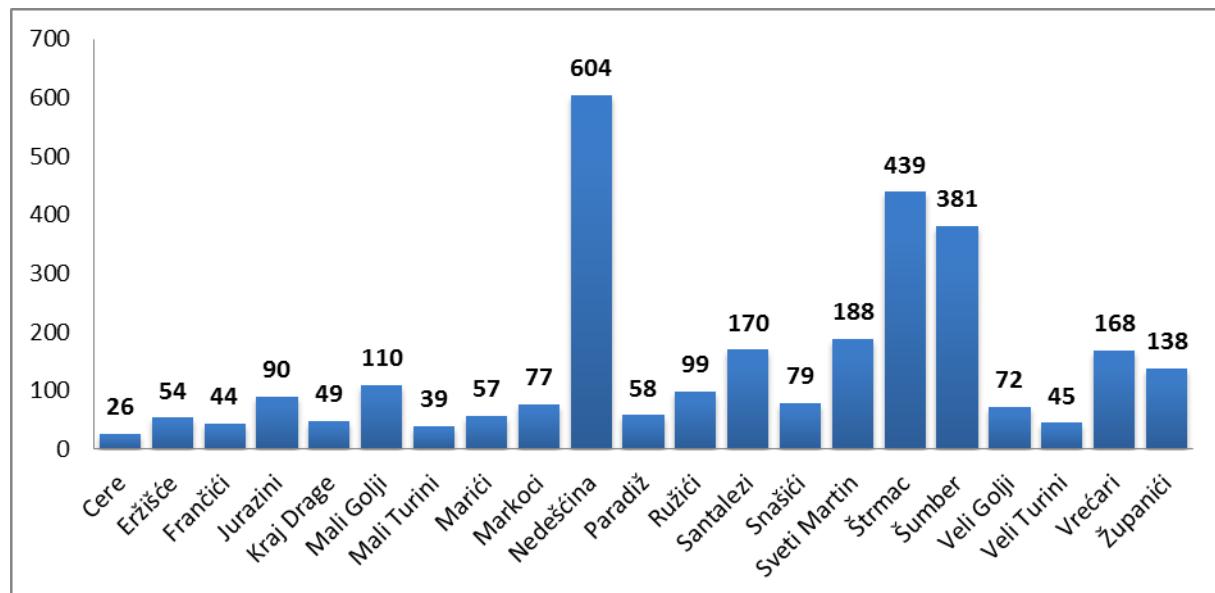
3.4. Stanovništvo

Sukladno posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine, na području općine Sv. Nedelja živi ukupno 2.987 stanovnika, odnosno 1,44% stanovništva Istarske županije. Gustoća naseljenosti iznosi 48,6 stanovnika po km², što je ispod prosjeka Istarske Županije (73,4 st/km²), kao i Republike Hrvatske (75,8 st/km²). U odnosu na prethodan popis stanovništva iz 2001. godine, populacija općine povećala se za 78 stanovnika, odnosno, radi se o području kojeg karakterizira pozitivno kretanje stanovništva.

3.4.1. Naseljena mjesta na području općine Sv. Nedelja

Općina Sv. Nedelja obuhvaća ukupno 21 naselje, a najveće od njih je naselje Nedešćina sa 604 stanovnika, nakon kojeg slijedi Štrmac sa 439 stanovnika, te Šumber sa 381 stanovnikom. Većina naselja (odnosno njih 13) ima manje od 100 stanovnika.

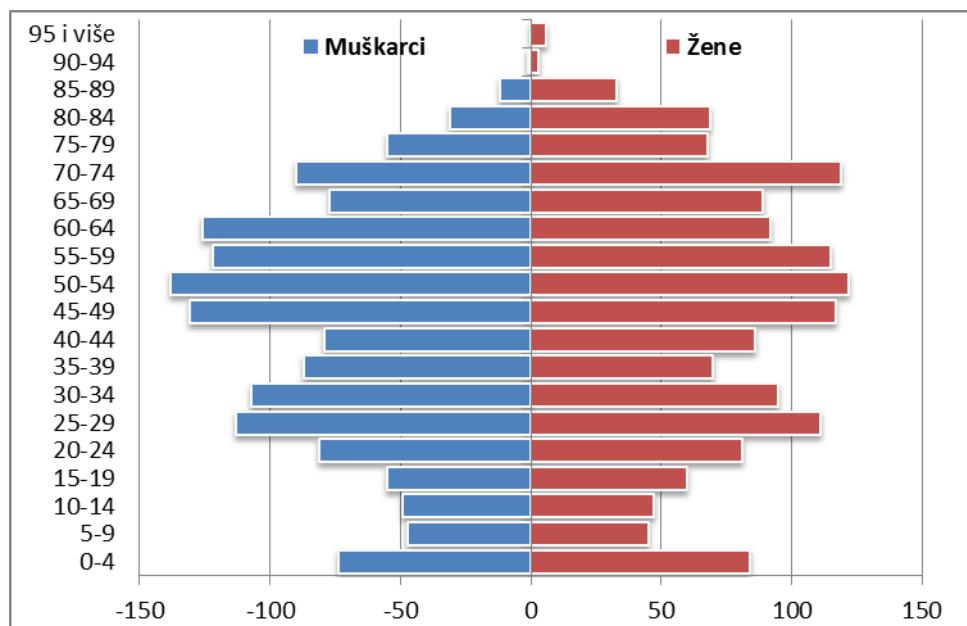
Grafikon 1. Broj stanovnika po naseljima općine Sv. Nedelja

Izvor: <http://www.dzs.hr – Popis stanovništva 2011.>

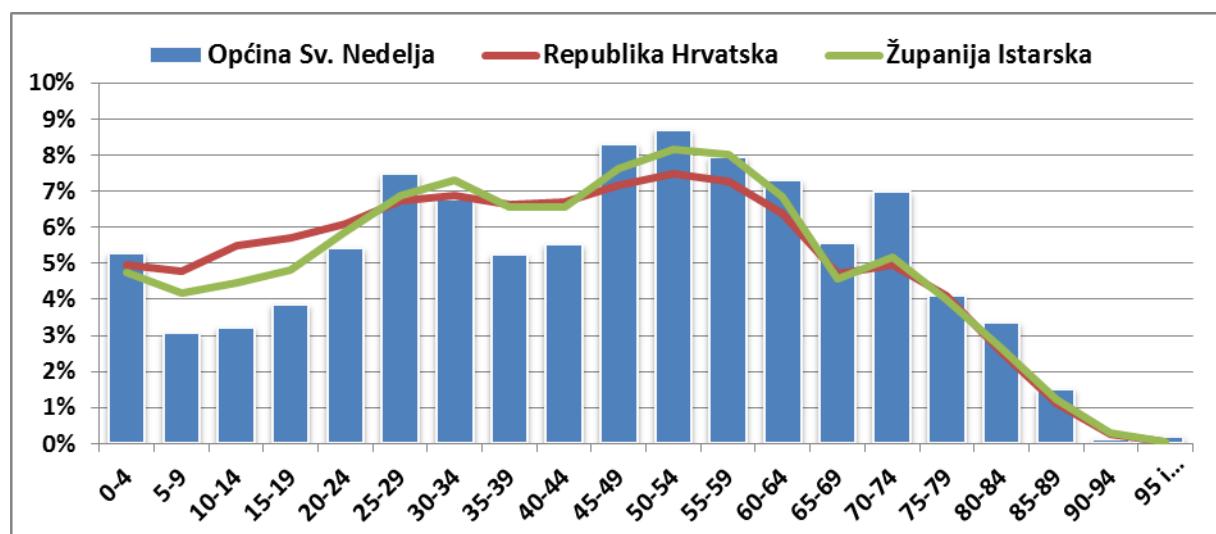
3.4.2. Demografska obilježja stanovništva

Uobičajena brojčana dominantnost ženskog spola karakteristična za Republiku Hrvatsku (51,34% žena) te Istarsku županiju (51,78% žena), nešto je slabije izražena na području općine Sv. Nedelja u kojoj žene čine ukupno 50,62% stanovništva.

Grafikon 2. Struktura stanovništva prema dobu i spolu

Izvor: <http://www.dzs.hr – Popis stanovništva 2011.>

Unatoč činjenici da je u periodu od 2001. do 2011. zabilježeno pozitivno kretanje stanovništva, prosječna starost stanovnika u općini Sv. Nedelja iznosi 45,3 godine, što je iznad prosjeka Istarske županije (43,0), kao i Republike Hrvatske (41,7). Do istih se zaključaka dolazi i promatrajući indeks starenja te koeficijent starosti, odnosno, svi pokazatelji ukazuju na to da općinu Sv. Nedelja karakterizira stanovništvo starije od hrvatskog prosjeka.

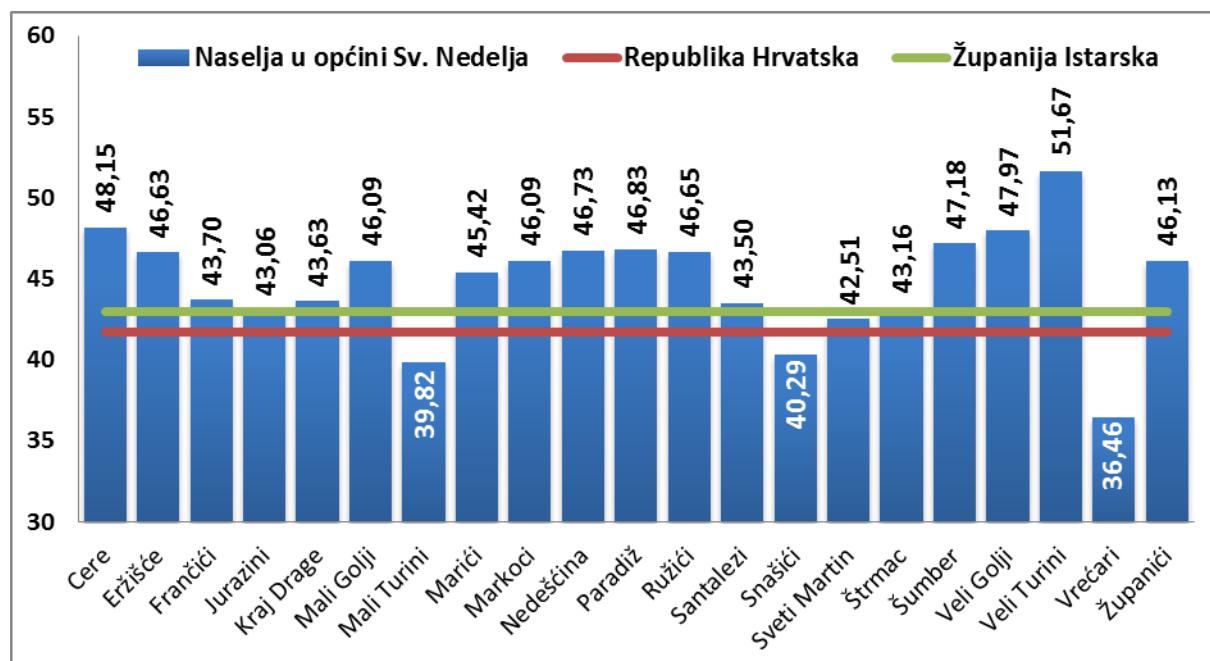
Grafikon 3. Uporedba dobne strukture stanovništva općine Sv. Nedelja s državnim i županijskim prosjekom

Izvor: <http://www.dzs.hr – Popis stanovništva 2011.>

Kao što je moguće vidjeti iz grafikona, uzrok više prosječne starosti stanovnika općine Sv. Nedelja u odnosu na županijski i državni prosjek prvenstveno je niski udio mlađih stanovnika što najviše dolazi do izražaja kod dobne skupine od 5 do 14 godina, dok se značajnija razlika može uočiti i kod dobnih skupina između 15 i 24 godine, te 35 do 44 godine. S druge strane, udio stanovništva starijeg od 45 godina viši je kod gotovo svih dobnih skupina. Ipak, viši udio stanovnika mlađih od 5 godina ukazuje na povećanje prirodnog prirasta (broja rođene djece) nakon 2007. godine. Nadalje, udio stanovnika mlađih od 5 godina koji prema popisu stanovništva iz 2011. godine iznosi 5,29%, viši je od istog udjela na razini županije i države, što jasno ukazuje na značajno povećanje prirodnog prirasta u posljednjim godinama, što je glavni razlog pozitivnog kretanja stanovništva.

Prosječna starost stanovnika u općini Sv. Nedelja značajno se razlikuje od naselja do naselja, pa dok naselje Veli Turini karakterizira prosječna starost stanovnika od 51,67 godina, prosječna starost stanovnika u naselju Vrećari iznosi samo 36,46 godina.

Grafikon 4. Prosječna starost stanovnika po naseljima

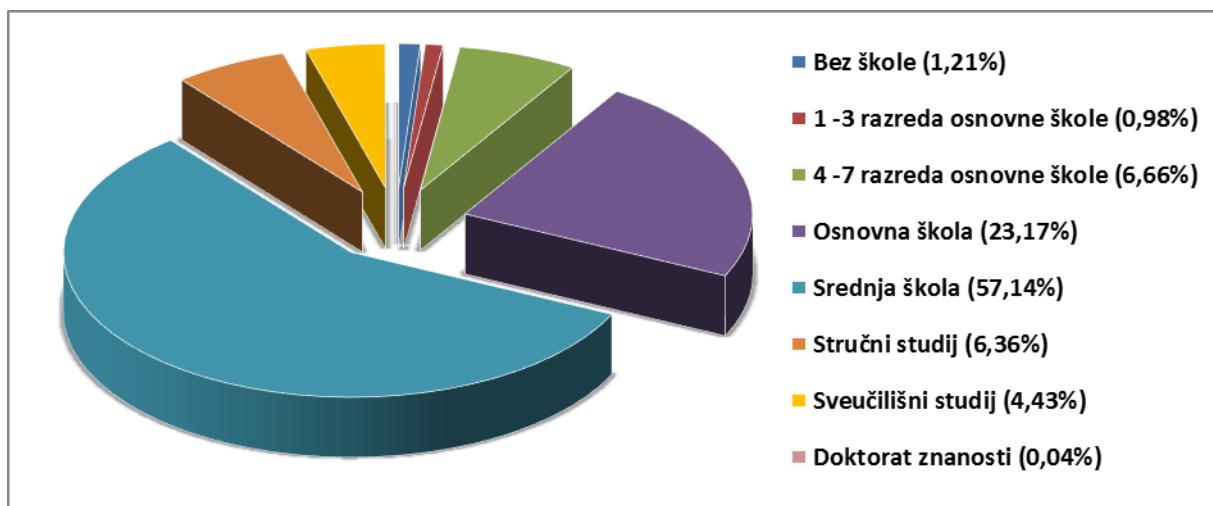
Izvor: <http://www.dzs.hr – Popis stanovništva 2011.>

Iako 99,2% stanovništva ima hrvatsko državljanstvo, gotovo 33,04% stanovništva prema narodnosti izražava regionalnu pripadnost (Istrani), nakon čega sljede Bošnjaci (5,62%), Talijani (1,1%), Srbi (0,77%) i Crnogorci (0,57%). Očekivano,

najveći broj stanovnika izražava pripadnost katoličkoj religiji (79,95%), nakon čega slijede muslimani (7,47%), ateisti (6,6%) i pravoslavci (0,97%).

Udio stanovništva općine Sv. Nedelja sa završenom osnovnom i srednjom školom viši je od prosjeka države i županije, dok udio visokoobrazovanog stanovništva iznosi 10,83%, što je značajno niže od državnog i županijskog prosjeka (koji je iznad 16%), pa stoga možemo zaključiti da stanovništvo općine Sv. Nedelja karakterizira nešto niža razina obrazovanja. Nadalje, udio stanovnika općine Sv. Nedelja koji trenutno pohađaju neki obrazovni program niži je od državnog i županijskog prosjeka na svim razinama obrazovanja, odnosno, dok 5,47% Hrvata te 4,95% stanovnika Istarske županije pohađa studij visokog obrazovanja, taj udio u općini Sv. Nedelja iznosi 4,05%. No, ovakva statistika prvenstveno je posljedica već navedenog visokog udjela stanovnika starijih dobnih skupina, koje općenito karakterizira niža razina obrazovanja od mlađih dobnih skupina.

Grafikon 5. Struktura stanovništva prema razini završenog obrazovanja

Izvor: <http://www.dzs.hr – Popis stanovništva 2011.>

Najveći udio stanovnika sa završenom srednjom školom obrazovao se u području inženjerstva, prerađivačke industrije i građevinarstva (50,23%), zatim u području pružanja različitih usluga (21,34%), društvenih znanosti, poslovanja i prava (18,49%), dok je 6,36% njih završilo gimnaziju. Kod visokoobrazovanih osoba dominiraju društvene djelatnosti, poslovanje i pravo (33,22%), zatim djelatnosti inženjerstva, prerađivačke industrije i građevinarstva (22,73%), djelatnosti obrazovanja (15,38%),

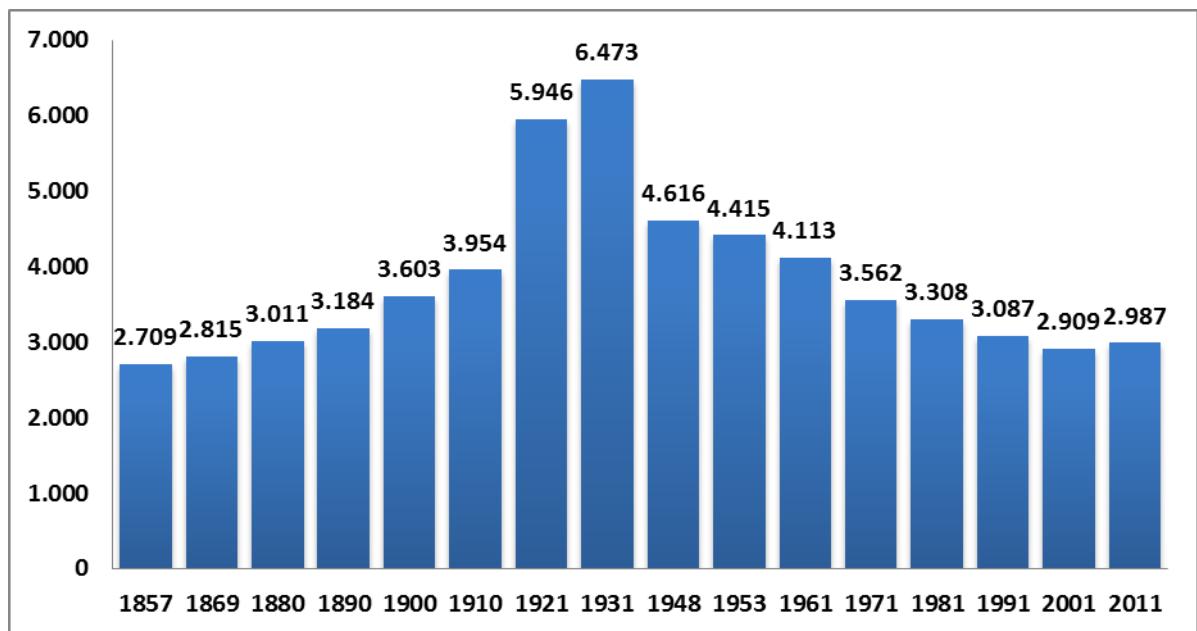
usluga (13,64%), zdravstva i socijalne skrbi (6,64%) te humanističke znanosti i umjetnost (6,64%).

Dok je 50,13% Hrvata, kao i 52,78% stanovnika istarskog poluotoka informatički pismeno, u općini Sv. Nedelja taj udio iznosi tek 43,11%, iako se većina (52,25%) stanovnika ipak koristi internetom. Nadalje, 48,20% kućanstava posjeduje osobno računalo, dok se 44,69% njih koristi internetom.

3.4.3. Kretanje stanovništva

Kao što je lako uočiti iz donjeg grafikona, broj stanovnika na području današnje općine Sv. Nedelja od 1857. godine konstantno bilježi značajan porast, dok je maksimalni broj stanovnika zabilježen u periodu između dva svjetska rata. No nakon drugog svjetskog rata dolazi do kardinalnog zaokreta, te formiranja dugoročnog negativnog trenda koji je karakterističan za većinu ruralnih krajeva tijekom druge polovice prošlog stoljeća.

Grafikon 6. Kretanje stanovništva općine Sv. Nedelja⁷ kroz povijest

zvor: <http://www.dzs.hr> – Popis stanovništva 2011.

⁷ Nastala iz stare općine Labin. U 1857., 1869., 1921. i 1931. sadrži dio podataka grada Labina i općine Raša., a u 1880. dio podataka grada Labina. U 1857., 1869., 1921. i 1931. dio podataka sadržan je u općini Raša.

Ipak, sukladno popisu stanovništva iz 2011. godine broj stanovnika na području općine Sv. Nedelja zabilježio je pozitivno kretanje. Nadalje, vrlo visok udio stanovnika mlađih od 5 godina ukazuje na značajno povećanje prirodnog prirasta u periodu od 2006. do 2011., što posljedično dovodi do promjena dugoročnog negativnog trenda kretanja stanovništva koji je na području općine Sv. Nedelja prisutan već gotovo 70 godina. Iako je upitno može li se taj trend i u kojoj mjeri dugoročno nastaviti, tim više ukoliko se u obzir uzme i dominantnost dobnih skupina starijih od 45 godina, prvenstveno je važno da je broj stanovnika prestao opadati.

Porastu broja stanovnika najviše je pridonijelo naselje Vrećari u kojem se broj stanovnika povećao za 33,33% ili 42 stanovnika, nakon čega slijedi naselje Jurazini (+28%) i Nedešćina (+24%). Ipak, unatoč porastu ukupnog broja stanovnika većina naselja zabilježila je negativno kretanje stanovništva, među kojima prednjači naselje Šumber u kojem se broj stanovnika smanjio za 51 osobu.

3.4.4. Struktura nezaposlenih

Uobičajena mjera nezaposlenosti je stopa registrirane nezaposlenosti, koja dovodi u odnos ukupan broj nezaposlenih osoba s kontigentom radne snage ili radno aktivnog stanovništva. No s obzirom da za općinu Sv. Nedelja ne postoji podatak o kontigentu radno aktivnog stanovništva, usporedba s prosjekom Hrvatske i Istarske županije izvršit će se putem udjela nezaposlenih osoba u ukupnom stanovništvu:

Tablica 1. Udio nezaposlenih u ukupnom stanovništvu

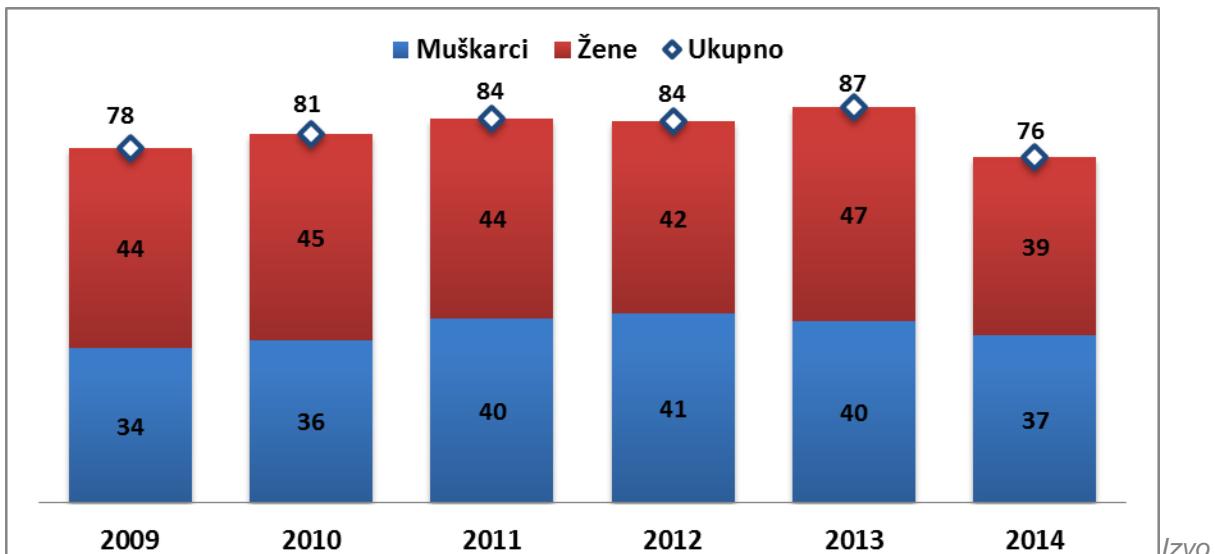
	Broj nezaposlenih		Ukupni broj stanovnika	Udio nezaposlenih	
	2013	2014		2013	2014
Republika Hrvatska	345.112	330.915	4.284.889	8,05%	7,72%
Istarska Županija	9.071	7.839	208.055	4,36%	3,77%
Općina Sv. Nedelja	87	76	2.987	2,91%	2,54%

Izvor: <http://statistika.hzz.hr> i Popis stanovništva 2011

S 87 nezaposlenih osoba krajem 2013., odnosno 76 nezaposlenih osoba krajem 2014. godine, udio nezaposlenih osoba u ukupnom stanovništvu općine Sv. Nedelja značajno je niži od prosjeka Hrvatske i Istarske županije. Pod utjecajem višegodišnjih recesijskih uvjeta, broj nezaposlenih osoba od 2009. konstantno je bilježio porast, no veoma značajan pad nezaposlenosti u 2014. godini ukazuje na zaokret višegodišnjih

trendova. Ukoliko bi se osvrnuli na spolnu strukturu nezaposlenih, vidljivo je da, iako ima više nezaposlenih osoba ženskog spola, ta razlika nije pretjerano naglašena:

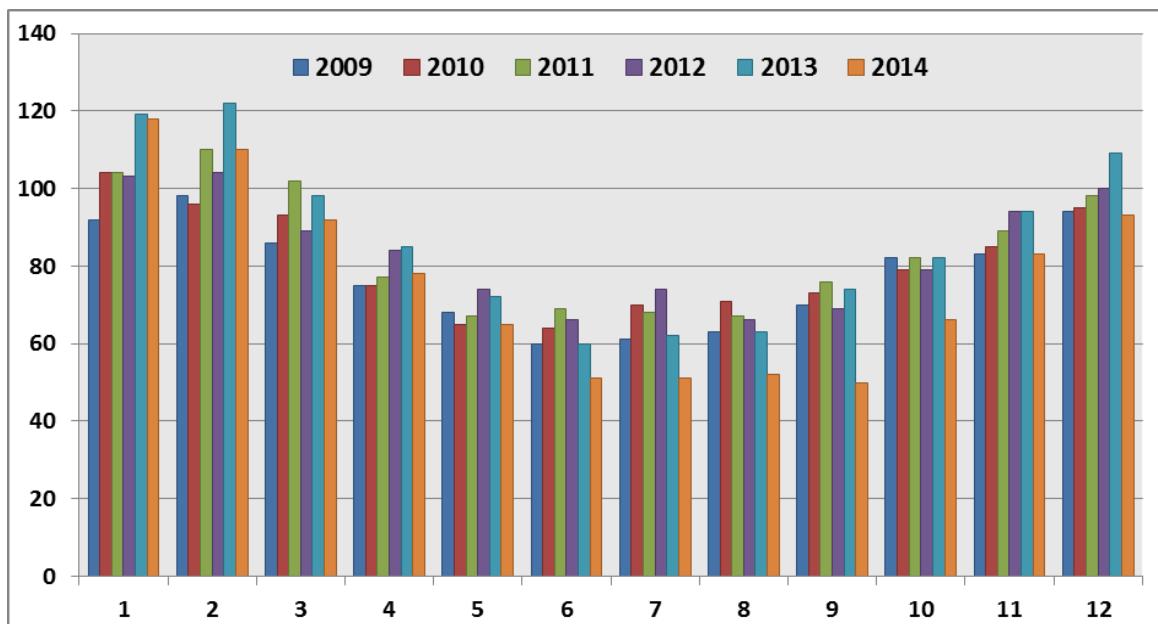
Grafikon 7. Struktura nezaposlenih prema spolu

r: <http://statistika.hzz.hr>

Važno je naglasiti da grafički prikazani statistički podaci Hrvatskog zavoda za zapošljavanje predstavljaju prosječan broj nezaposlenih osoba, no sukladno vrlo izraženoj cikličnosti turističke djelatnosti koja dominira istarskim poluotokom, broj nezaposlenih osoba neravnomjerno je raspoređen tijekom godine. Tijekom lipnja i srpnja broj nezaposlenih osoba na području općine Sv. Nedelja pada ispod brojke 60, dok je nezaposlenost najviša u siječnju i veljači.

Grafikon 8. Sezonalnost kretanja broja nezaposlenih

Izvor: <http://statistika.hzz.hr>

Dobna struktura nezaposlenosti ukazuje na povećanu nezaposlenost mladih ljudi starih 25 do 34 godine, te dobne skupine od 50 do 59 godina.

Tablica 2. Struktura nezaposlenosti po dobi

Dob	2009	2010	2011	2012	2013	2014
15-19	2	2	2	2	2	3
20-24	8	7	8	6	6	5
25-29	11	15	12	13	14	10
30-34	8	8	10	12	13	13
35-39	4	5	6	5	10	9
40-44	7	8	6	7	4	3
45-49	11	7	6	7	7	5
50-54	11	13	15	15	14	11
55-59	15	15	15	10	10	9
60 i više	1	2	6	8	7	8
Ukupno	78	81	84	84	87	76

Izvor: <http://statistika.hzz.hr>

S obzirom na dominantan udio srednje škole u strukturi obrazovanosti stanovništva, dominantan udio iste kategorije u strukturi nezaposlenosti potpuno je očekivan. Ipak, više i visoko obrazovanje ima veći udio u strukturi nezaposlenosti nego udio u ukupnom stanovništvu, što ukazuje na to da viša razina obrazovanja na području općine Sv. Nedelja neće povećati vjerojatnost pronađaska zaposlenja:

Tablica 3. Struktura nezaposlenosti po razini obrazovanja

Razina obrazovanja	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bez škole (nezavršena osnovna škola)	4	3	2	2	4	5
Osnovna škola	23	21	24	19	16	12
Srednja škola	45	48	50	54	57	48
Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	5	6	5	4	5	5
Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	2	4	3	5	4	5
Ukupno	78	81	84	84	87	76

Izvor: <http://statistika.hzz.hr>

Uvjерljivo najviše nezaposlenih prethodno je bilo zaposleno u prerađivačkoj industriji, no dok taj se udio postepeno smanjuje, paralelno raste udio nezaposlenih u ugostiteljsko turističkoj djelatnosti. Iako se udio prethodno zaposlenih u djelatnostima građevinarstva i trgovine tokom godina smanjuje, krajem 2014. udio navedenih skupina i dalje zadržava visok udio u ukupnoj strukturi nezaposlenih osoba.

Tablica 4. Struktura nezaposlenosti prema djelatnosti prethodnog zaposlenja

Djelatnost prethodnog zaposlenja (NKD 2007.)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo		0	1	0	0	1
(B) Rudarstvo i vađenje	1	0	0	0	0	0
(C) Prerađivačka industrija	27	23	24	22	20	14
(D) Opskrba el. energijom, plinom, parom i klimatizacija					0	1
(E) Vodoopskrba, gospodarenje otpadom...	0	1	1	2	2	3
(F) Građevinarstvo	7	10	11	10	8	8
(G) Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila...	12	14	12	12	12	8
(H) Prijevoz i skladištenje	3	4	4	2	3	1
(I) Pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane	16	14	14	16	21	20
(J) Informacije i komunikacije	0	1	1	1	2	1
(K) Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0	1	0	0	0	0
(L) Poslovanje nekretninama			0	1	1	2
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	4	3	3	1	2	2
(N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1	3	4	4	5	4
(O) Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje			0	0	1	1
(P) Obrazovanje	1	1	0	1	1	1
(Q) Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	0	1	0	0	0	1
(R) Umjetnost, zabava i rekreacija	1	0	1	2	2	1
(S) Ostale uslužne djelatnosti	2	1	3	2	2	1
(T) Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca;	1	0	0	0	0	0
Ne odnosi se	2	3	4	6	6	6
Ukupno	78	81	84	84	87	76

Izvor: <http://statistika.hzz.hr>

Ukoliko bi broj nezaposlenih osoba na području općine Sv. Nedelja raščlanili prema njihovom zanimanju, vidljivo je da najveći udio zauzimaju jednostavna zanimanja, nakon čega sljede uslužna i trgovačka zanimanja, te tehnička i stručna. Najmanji udio nezaposlenih odnosi se na zanimanja poljoprivrede, šumarstva i ribarstva.

Tabliac 5. Struktura nezaposlenosti prema zanimanju

Zanimanje	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Znanstvenici/ce, inženjeri/ke i stručnjaci/kinje	3	5	3	6	5	7
Tehničari/ke i stručni suradnici/ce	7	16	12	13	12	12
Administrativni službenici/ce	10	9	11	10	9	6
Uslužna i trgovačka zanimanja	12	11	13	15	14	13
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	1	0	0	0	1	1
Zanimanja u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji	11	13	15	14	11	9
Rukovatelji/ce postrojenjima i strojevima, industrijski proizvođači/ice i sastavljači/ce proizvoda	6	6	6	6	6	5
Jednostavna zanimanja	27	21	23	21	29	23
Ukupno	78	81	84	84	87	76

Izvor: <http://statistika.hzz.hr>

Promatranjem strukture nezaposlenosti prema dužini radnog staža vrlo je lako primijetiti da broj nezaposlenih osoba raste s porastom dužine radnog staža, sve do maksimalnog broja koji se pripisuje osobama sa 10 do 20 godina radnog staža, nakon čega taj udio počinje opadati.

Tablica 6. Struktura nezaposlenosti prema dužini radnog staža

Radni staž	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bez staža	2	3	4	6	6	6
Do 1 godine	3	2	1	1	3	2
1 - 2 godine	7	6	6	4	3	3
2 - 3 godine	5	5	6	3	3	4
3 - 5 godina	7	10	9	10	12	9
5 - 10 godina	9	11	12	12	16	13
10 - 20 godina	14	15	14	16	17	16
20 - 30 godina	21	18	20	16	13	10
30 - 35 godina	8	8	9	11	11	8
35 - 40 godina	2	3	4	4	3	3
Preko 40 godina				1	1	2
Ukupno	78	81	84	84	87	76

Izvor: <http://statistika.hzz.hr>

Prilikom analize nezaposlenosti na određenom području, vrlo je važno proučiti dužinu trajanja nezaposlenosti, odnosno utvrditi radi li se o kratkoročnoj nezaposlenosti uzrokovanoj sezonskim i cikličkim kretanjima ekonomije, ili se pak radi o dugoročnoj nezaposlenosti prilikom koje uslijed strukturalnih promjena u ekonomiji pada potražnja za određenim zanimanjima. Zato je vrlo važno zaključiti da je u proteklih pet godina najviše nezaposlenih bilo samo kratkoročno nezaposleno, odnosno na period kraći od tri mjeseca. Vrlo visok udio osoba koje su nezaposlene manje od tri mjeseca posljedica je već opisanog sezonskog kretanja karakterističnog za cijeli istarski polutok kao posljedica njegove visoke turističke orijentiranosti.

Ipak, vidljivo je i da postoji određeni broj osoba koje su dugoročno nezaposlene. Isti broj se s godinama smanjuje, pa u prosincu 2014. godine samo 6 osoba na području općine Sv. Nedelja nije bilo zaposleno u proteklih 5 godina.

Tablica 7. Struktura nezaposlenosti prema trajanju nezaposlenosti

Trajanje nezaposlenosti	2009	2010	2011	2012	2013	2014
0 - 3 mj.	25	28	28	30	28	28
3 - 6 mj.	13	16	13	13	15	11
6 - 9 mj.	7	8	8	7	8	6
9 - 12 mj.	4	5	6	5	5	3
1 - 2 g.	7	7	12	11	13	9
2 - 3 g.	4	4	3	6	6	5
3 - 5 g.	6	3	4	3	6	8
5 - 8 g.	6	5	4	3	1	2
8 g. i više	7	5	5	6	5	4
Ukupno	78	81	84	84	87	76

Izvor: <http://statistika.hzz.hr>

3.5. Prometna i komunalna infrastruktura

3.5.1. Cestovni promet

Područje općine Sveta Nedelja ravnomjerno je naseljeno, a postojeća cestovna mreža prilagođena prirodnim datostima. Naselja uz županijsku i dio državne ceste brže se razvijaju i šire. Izgradnjom "Istarskog Y-a" znatno se smanjio intenzitet i značaj cestovnog prometa kroz istočni dio općine, što je uvjetovalo otežane veze prema središnjoj Istri i Pazinu kao županijskom središtu.

Dio državne ceste D66 (GP Kaštel [Pula (D3) - Labin - Opatija - Matulji (D8)] u dužini od 3,4 km presijeca jugoistočni dio prostora općine neposredno uz područje Podlabina, a na nju se priključuje samo naselje Štrmac, ali i industrijska zona. Cesta je dobra, širine 6-7 metara, bez loših tehničkih elemenata.

Županijska cesta ž5081 [Kršan (D64) - Nedešćina - Labin - Crni - Ravni] dužinom od 12 km od ukupno 26 km prolazi kroz istočni dio područja općine i povezuje sve ostale lokalne ceste s gradom Labinom. Cesta je širine 5-6 metara, neujednačenih karakteristika, sjeverno od Nedešćine brdska cesta sa slabijim elementima i površinskom odvodnjom, slabijom kolnom konstrukcijom i sigurnošću prometa. Jedva udovoljava uvjetima kategorizacije.

Lokalne ceste prožimaju cijelokupno područje općine i najveći dio je direktno vezan na županijsku cestu ž5081. Područjem općine Sveta Nedelja prolaze u cijelosti i dijelu sljedeće lokalne ceste:

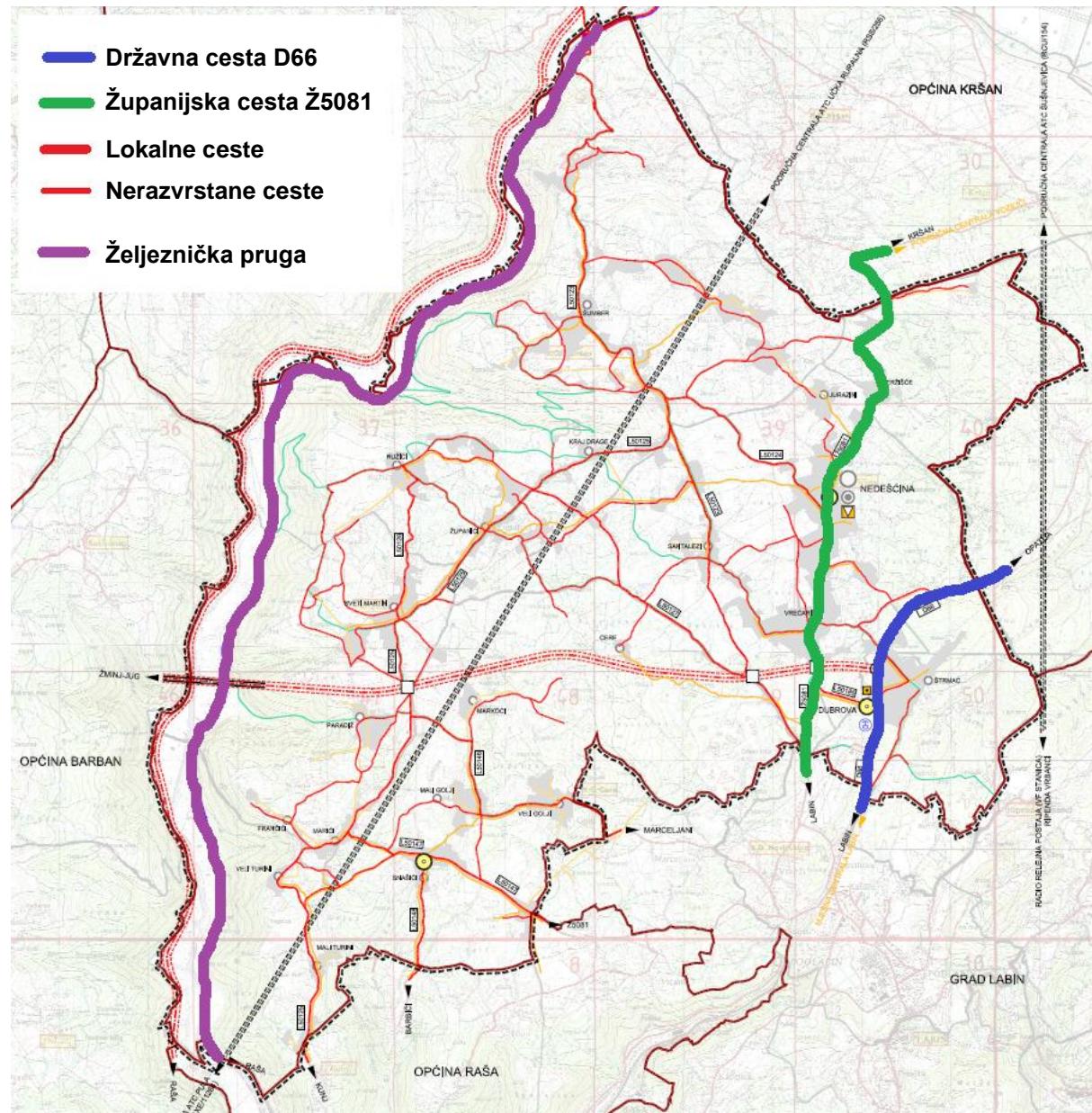
- L50123 [D64 - Šumber - Santalezi - Vinež (ž5081)] skoro cijelom dužinom 9,4 km od ukupno 9,9 km presijeca područje općine smjerom sjever-jug
- L50124 Grašići [(L50123) - Nedešćina (ž5081)] u dužini od ukupno 2,4 km,
- L 50125 [Grašići (L50123) - Županići - Marići - Veli Turini - Mali Turini - Kunj] u dužini 10 km od ukupno 10,3 km,
- L 50126 [Ružići - Martinski (L50125)] u dužini 1,9 km,
- L50127 [L50125 - Živulići (L50123)] u dužini 3,5 km,
- dio L50146 [(L50125 - Veli Golji - Marciljani - ž 5081)] u dužini od 3,0 km od ukupno 5,4 km,
- dio L50147 [Marići (L50125) - Snašići - ž5081] u dužini 2,2 od ukupno 5,4 km,
- dio L50148 [Snašići (L50127) - Barbići] u dužini 1,3 km od ukupno 2,0 km.

Lokalne ceste različitih su širina 3,5-5,0 metara, lošijih tehničkih elemenata i preglednosti, s neriješenom odvodnjom i vrlo slabom signalizacijom, dijelom kroz naseljena područja bez nogostupa.

Sve ostale ceste povezuju naseljena područja s razvrstanim cestama. Samo dio njih je asfaltiran, širine 2,50-4,00 metra, bez odvodnje i signalizacije. Preostali šumski, poljodjelski, protupožarni i prilazni putevi sa svim gore navedenim cestama čine cestovnu mrežu. Prema broju stanovnika postojeća cestovna mreža dostatna je

samo za lokalne potrebe, ali ne i za razvoj i dobro povezivanje s ostatom Istru i Republiku Hrvatske.

Slika 10. Cestovna povezanost na području općine Sv. Nedelja

Izvor: Prostorni plan uređenja općine Sv. Nedelja (II. izmjene i dopune)

3.5.2. Željeznički promet

Kao što je moguće vidjeti iz prethodne slike, dijelom općinskog prostora u dolini Raše prolazi industrijska željeznička pruga II. reda, koja je gašenjem „Istarskih ugljenokopa“ izgubila svoj nekad veliki značaj. Sustav željeznice je i vizualno i visinski i fizički odvojen od prostora naselja iznad Raške Drage. Ne postoji ni kontakt

javnih cesta s tim dijelom željezničke pruge, a nerazvrstana cesta nalazi se na drugoj obali rijeke Raše u općinama Pićan i Barban. Tehnički elementi postojeće željezničke pruge su loši, zastarjeli, promet mali i pruga nerentabilna, iako željeznica u Istri ima dugu tradiciju i povezana je s vremenom intenzivnog rudarenja. Najbliža željeznička postaja je Potpićan u općini Kršan.

Današnji sustav istarskih željeznica povezan je s kontinentalnim dijelom Republike Hrvatske preko Republike Slovenije, pa je za oživljavanje željezničkog prometa u Istri presudna izgradnja željezničkog tunela kroz Učku, putem kojeg bi se istarske željezničke pruge direktno spojile na željezničku mrežu Hrvatske.

3.5.3. Zračni promet

Na području općine nema niti je planirana gradnja zračnih luka, niti su ispitivane mogućnosti za lociranje ostalih djelatnosti vezanih za zračni promet. Prostori za helikoptere (slijetanje i uzletanje) nisu definirani niti posebno osigurani, a koriste se športska igrališta i slobodni prostori bez nadzemnih infrastrukturnih građevina. Ipak, najbliža međunarodna zračna luka na području Republike Hrvatske (Zračna luka Pula) udaljena je od granica općine Sv. Nedelja manje od 30 km.

3.5.4. Pošta i telekomunikacije

Na području općine Sv. Nedelja postoji samo jedna jedinica poštanske mreže, a to je poštanski ured u Nedešćini označen poštanskim brojem 52231.

Osim što je nepokretna telekomunikacijska mreža izgrađena do svakog naselja i zaseoka općine, gotovo je kompletno područje općine pokriveno pokretnom 2G (GSM), 3G i super brzom 4G (do 150 M/bs) mrežom. Najslabija pokrivenost karakteristična je za istočni dio općine, odnosno uz dolinu rijeke Raše.

3.5.5. Elektroenergetika, vodoopskrba, sustav odvodnje i zbrinjavanja otpada

Područje općine Sv. Nedelja karakterizira razvijen sustav elektroopskrbe i vodoopskrbe koji spaja gotovo sva naselja na elektroopskrbnu i vodoopskrbnu mrežu.

No sustav odvodnje je nerazvijen, što znači da ne postoji izgrađena kanalizacijska mreža, već se odvodnja otpadnih voda vrši u postojeće septičke jame upitnog

kapaciteta. Jedino se za naselje Štrmac djelomično može reći da ima razvijen sustav odvodnje, koji je priključen na kanalizacijsku mrežu grada Labina.

Otpad se na području općine Sv. Nedelja zbrinjava na odlagalištu komunalnog otpada „Cere“ koje se sporazumno koristi i za područje susjednih JLS: Labin, Raša, Kršan i Pićan.

3.5.6. Groblja

Na području općine Sv. Nedelja postoje tri mjesna groblja, a najveće od njih locirano je u naselju Nedešćina. S obzirom da postojeće groblje ne zadovoljava potrebe najvećeg naselja u općini, u 2016. godini planira se proširiti isto za ukupno 1.771 m² površine.

Mjesno groblje Sveti Martin locirano je u istoimenom naselju, a na sadašnjoj je lokaciji osnovano premještanjem sa stare lokacije uz župnu crkvu sv. Martina u blizini kaštela Lazzarini. 2012. godine groblje je prošireno za 22 grobnice sa mogućnosti ukopa po 4 pokojnika.

Mjesno groblje u Šumberu vrlo je staro groblje s gotičkom kapelom sv. Kvirina. Nedavno je prošireno za dodatnih 30 jednostrukih grobnica i 28 ukopnih mjesta. U sklopu proširenja groblja uređeno je 19 parkirnih mjesta za osobne automobile.⁸

⁸ Izvor: <http://www.labin.com/>

3.6. Gospodarstvo

3.6.1. Opći okviri

U prethodnim poglavljima je opisan povoljan geografski položaj općine Sv. Nedelja te veoma povoljna kombinacija submediteranske i pretplaninske-kontinentalne klime pogodne za poljoprivredu i razvoj ruralnog turizma, kao i obilje prirodne i kulturne baštine karakteristične za ovo područje. S druge strane, navedeni su i nedostaci u kontekstu slabo razvijene infrastrukture na području otpadnih voda, te dugoročnog negativnog kretanja stanovništva u pojedinim naseljima. Naredna tablica prikazuje odabrane pokazatelje indeksa razvijenosti općine Sv. Nedelja, uspoređujući ih s prosjekom Republike Hrvatske i Županije Istarske.

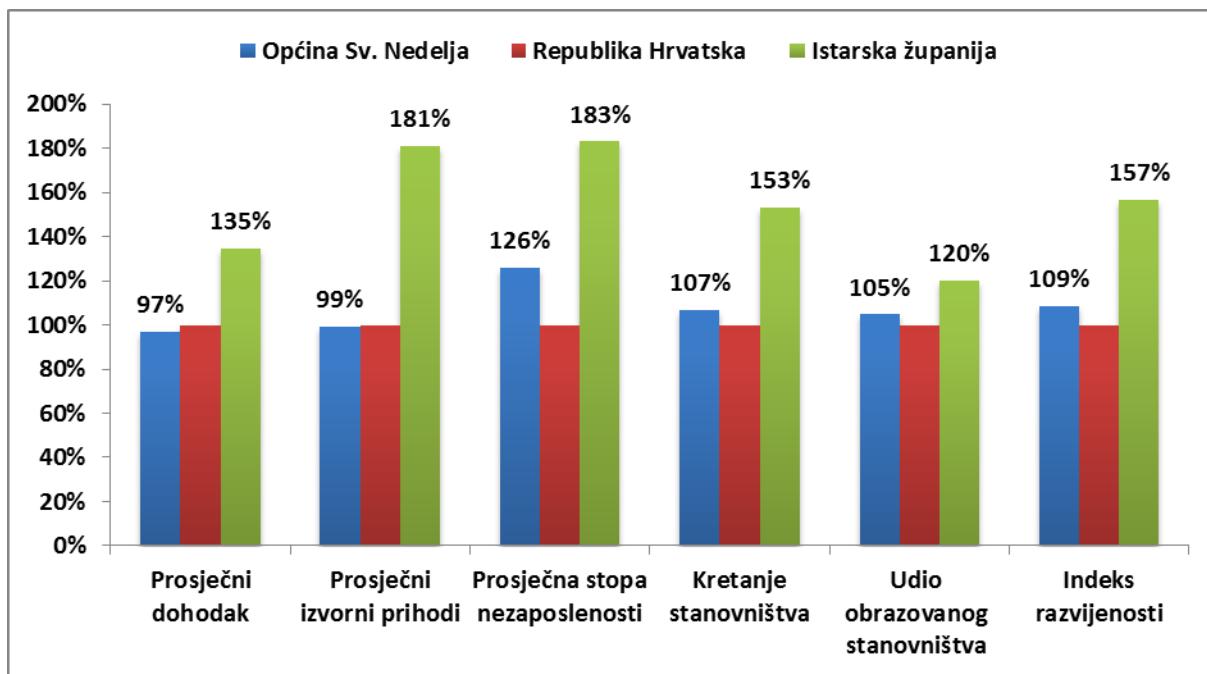
Tablica 8. Pokazatelji indeksa razvijenosti općine Sv. Nedelja

Područje	Prosječni dohodak per capita	Prosječni izvorni prihodi per capita	Prosječna stopa nezaposlenosti	Kretanje stanovništva	Udio obrazovanog stanovništva (16-65 god.)	Indeks razvijenosti
Republika Hrvatska	28.759	2.969	16,00%	99,40	77,74%	100%
Istarska županija	31.997	4.884	7,80%	104,10	80,78%	156,80%
Općina Sv. Nedelja	28.092	2.949	6,00%	103,50	79,90%	108,66%

Izvor: Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije

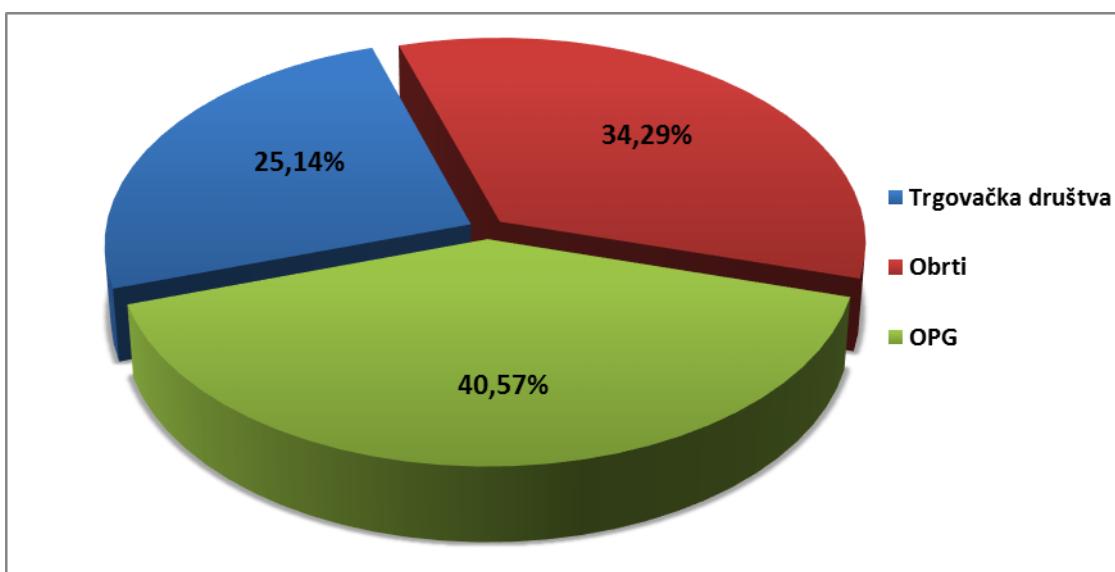
Prosječan dohodak po glavi stanovnika u općini Sv. Nedelja iznosi 28.092,00 kuna, što je nešto niže od prosjeka Republike Hrvatske (28.759,00 kn) i značajno niže od prosjeka Županije Istarske (31.997,00 kn). Prosječni izvorni prihodi po glavi stanovnika iznose 2.949,00 kuna, pa iako su oni na razini prosjeka Republike Hrvatske, značajno zaostaju za prosjekom županije.

Ipak, prosječna stopa nezaposlenosti iznosi samo 6,0%, a prema istom je pokazatelju općina Sv. Nedelja u povoljnijoj poziciji od ostatka zemlje i županije. Područje općine Sv. Nedelja obilježeno je pozitivnim kretanjem stanovništva gledano u cjelini, dok je udio obrazovanog stanovništva u dobi 16-65 godina 79,90%. Konačan indeks razvijenosti općine iznosi 108,66%, što zapravo ukazuje na 8,66% višu razvijenost od državnog prosjeka, ali i značajno slabiju razvijenost u odnosu na prosjek županije. Navedenu je usporedbu najlakše uočiti iz narednog grafikona.

Grafikon 9. Usporedba indeksa razvijenosti općine Sv. Nedelja

Izvor: Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije

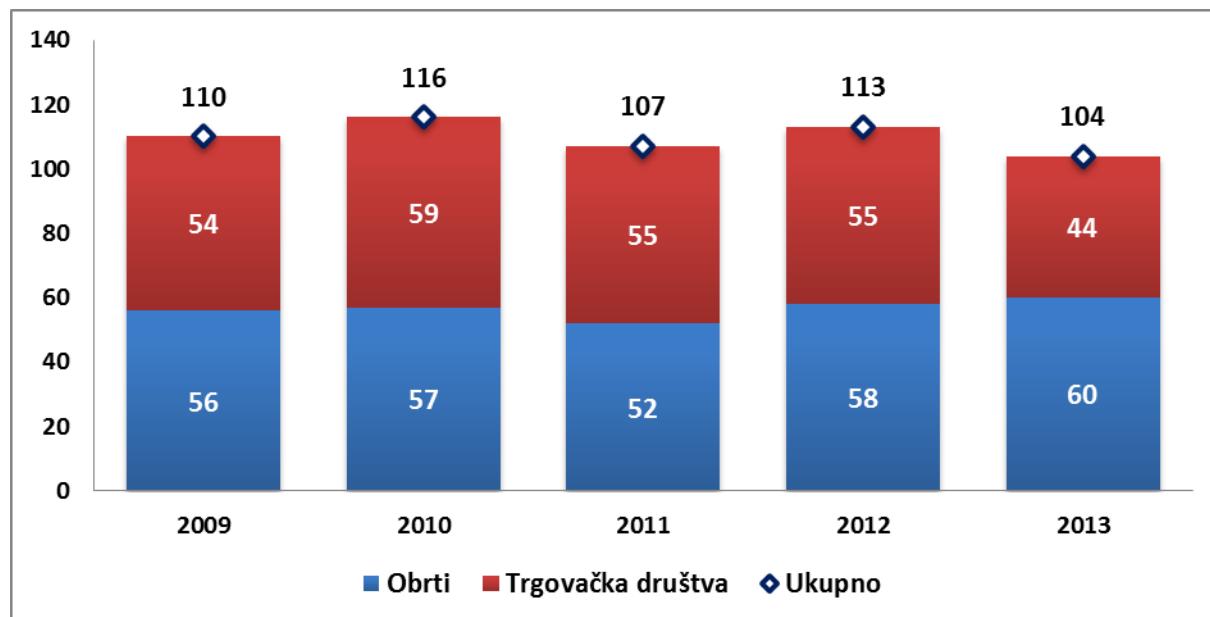
Na području općine Sv. Nedelja ne postoje velike i srednje tvrtke, dok su obrti brojniji od trgovачkih društava. Ipak, najveći broj gospodarskih subjekata čije je sjedište registrirano u općini Sv. Nedelja čine OPG-ovi (Obiteljska poljoprivredna gospodarstva).

Grafikon 10. Struktura gospodarskih subjekata na području općine Sv. Nedelja

Izvor: Hrvatska gospodarska komora, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Državni zavod za statistiku

Ukoliko promotrimo kretanje ukupnog broja gospodarskih subjekata, vidljivo je da je njihov broj uz lagane godišnje oscilacije statican, odnosno, višegodišnja se recesija odrazila na lagano smanjenje broja gospodarskih subjekata u posljednjih pet godina. No vrlo je važno naglasiti da naredni grafikon, kao i sve ostale naredne tablice i grafikoni, ne obuhvaćaju OPG-ove, čiji broj u 2014. godini iznosi 71. Ipak, obiteljska poljoprivredna gospodarstva uglavnom proizvode poljoprivredne proizvode za vlastite potrebe, dok samo manji dio svoje proizvodnje prodaju na tržištu, pa stoga možemo zaključiti da, unatoč njihovoj brojnosti, predmetni pravni oblik gospodarskih subjekata s obzirom na pretpostavljene prosječne prihode u manjoj mjeri doprinosi ukupnom gospodarskom razvoju općine Sv. Nedelja.

Grafikon 11. Ukupan broj gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja

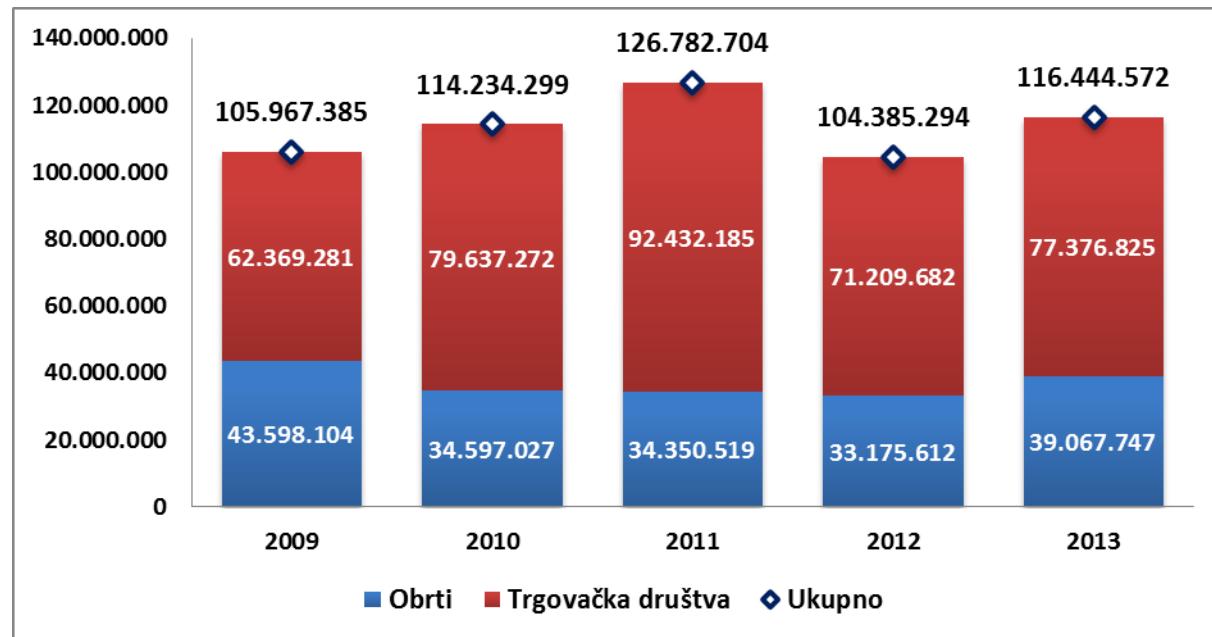

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Smanjenje broja gospodarskih subjekata prvenstveno je posljedica zatvaranja trgovačkih društava, dok se broj obrta u promatranom periodu povećao. No unatoč tome što su obrti na području općine Sv. Nedelja brojniji od trgovačkih društava, logično, trgovačka društva ostvaruju veći obujam prihoda, pa su stoga i važnija za ukupno gospodarstvo općine. Nadalje, unatoč smanjenju broja gospodarskih subjekata u posljednjih pet godina, njihov je ukupan prihod ipak zabilježio pozitivno kretanje u promatranom periodu, uz iznimku 2012. godine koja je obilježena padom ukupnog prihoda. No u svakom slučaju, prema kretanju ukupnog prihoda možemo

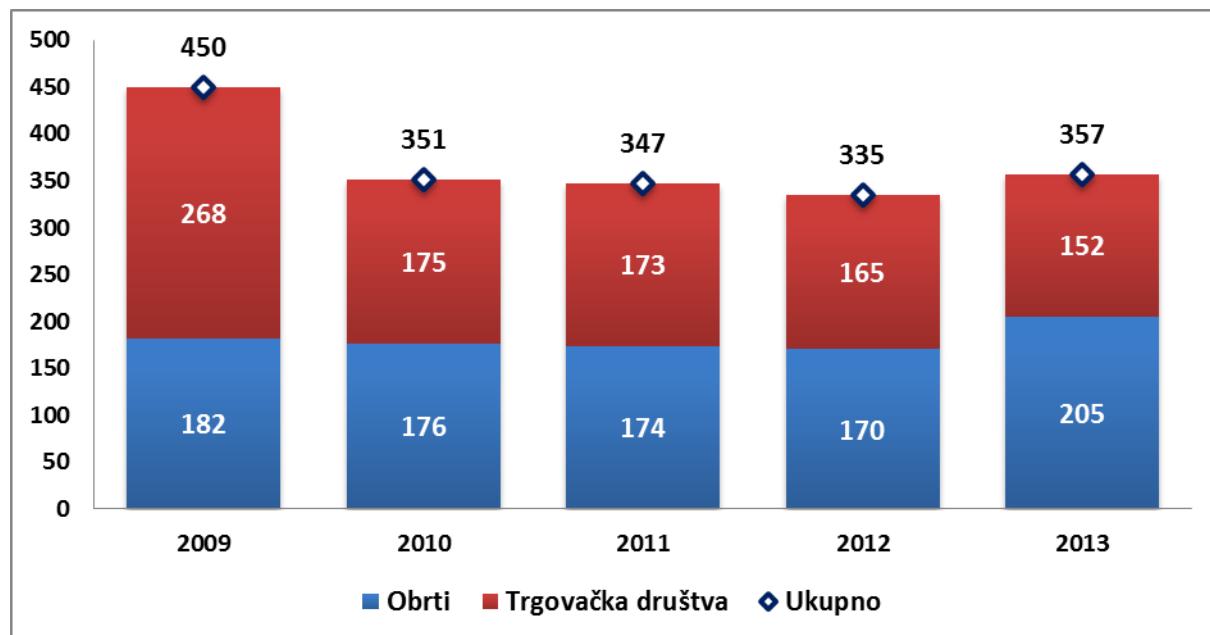
zaključiti da je gospodarstvo Sv. Nedelje značajno manje pogodeno višegodišnjom recesijom od ostatka države.

Grafikon 12. Ukupni prihod gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Recesijski uvjeti kakvi karakteriziraju promatrani period najviše su se odrazili na kretanje broja zaposlenih u gospodarskim subjektima, odnosno, dok je broj gospodarskih subjekata statičan a njihov ukupan prihod raste, broj zaposlenih u tim gospodarskim subjektima značajno se smanjio, što je najviše došlo do izražaja u 2010. godini. Ipak, 2013. godinu obilježilo je pozitivno kretanje zaposlenosti.

Grafikon 13. Ukupan broj zaposlenih u gospodarskim subjektima

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Nakon analize temeljnih gospodarskih pokazatelja na razini obrta i trgovačkih društava, nastavak analize donosi pregled navedenih pokazatelja po djelatnostima. Raščlambom gospodarskih subjekata po njihovim djelatnostima, te analizom najvažnijih ekonomskih pokazatelja pojedinih sektora dolazi se do zaključka koje su djelatnosti najvažnije za gospodarstvo Sv. Nedelje, odnosno, koje se djelatnosti najviše razvijaju.

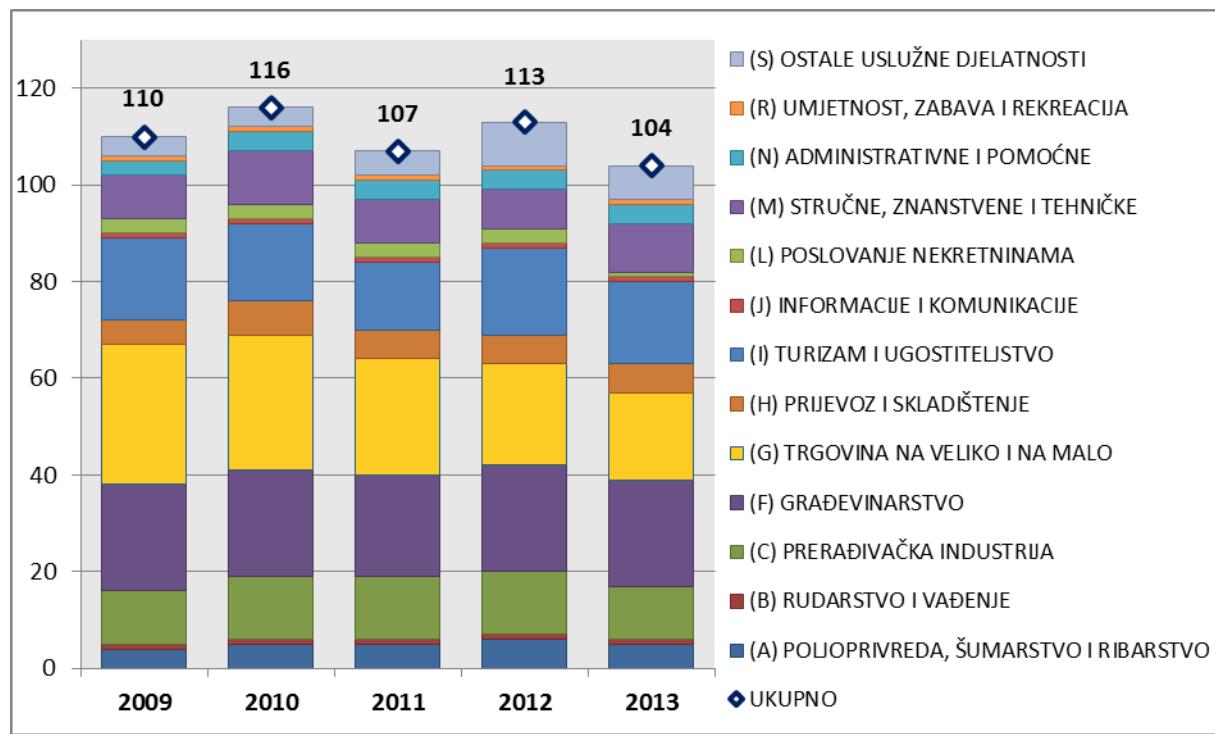
Tablica 9. Broj gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja po djelatnostima

Djelatnost gospodarskog subjekta	2009	2010	2011	2012	2013
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	4	5	5	6	5
(B) Rudarstvo i vađenje	1	1	1	1	1
(C) Preradivačka industrija	11	13	13	13	11
(F) Građevinarstvo	22	22	21	22	22
(G) Trgovina na veliko i na malo; popravak mot. vozila...	29	28	24	21	18
(H) Prijevoz i skladištenje	5	7	6	6	6
(I) Turizam i ugostiteljstvo	17	16	14	18	17
(J) Informacije i komunikacije	1	1	1	1	1
(L) Poslovanje nekretninama	3	3	3	3	1
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	9	11	9	8	10
(N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	3	4	4	4	4
(R) Umjetnost, zabava i rekreacija	1	1	1	1	1
(S) Ostale uslužne djelatnosti	4	4	5	9	7
Ukupno	110	116	107	113	104

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

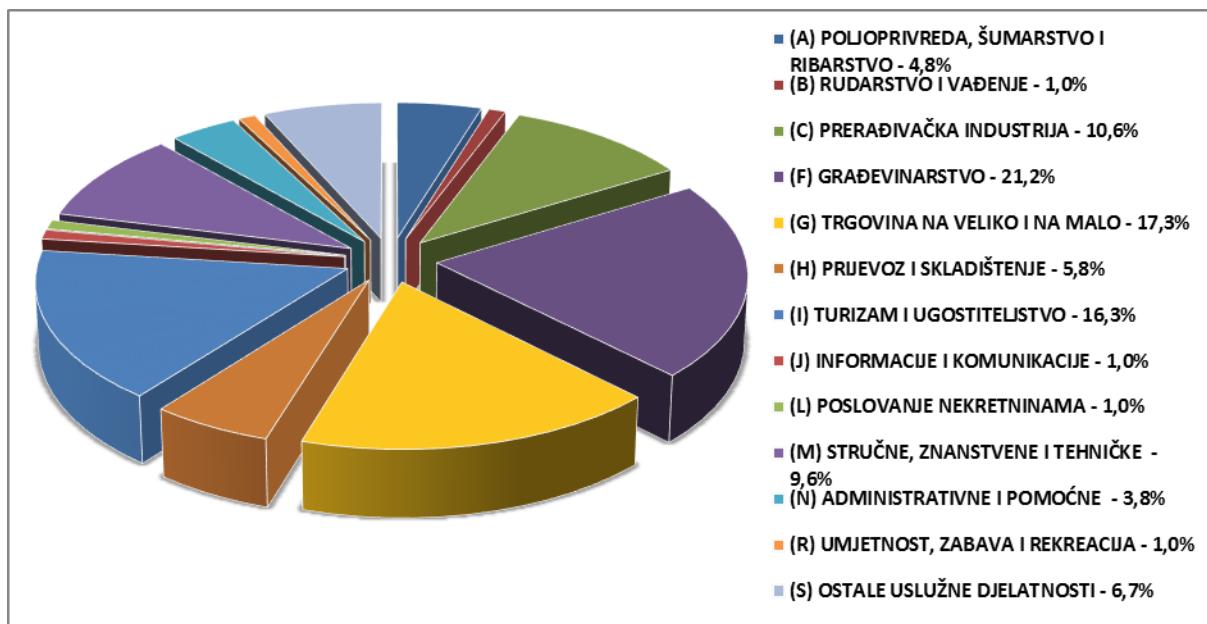
Najveći broj gospodarskih subjekata na području općine Sv. Nedelja registrirano je za obavljanje djelatnosti građevinarstva, nakon čega sljede trgovina, turizam i ugostiteljstvo te stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti. Recesiji su se uvjeti različito odrazili na kretanje broja gospodarskih subjekata različitih djelatnosti, pa je tako najveće smanjenje zabilježeno u sektoru poslovanja nekretninama te trgovini, dok je broj gospodarskih subjekata u svim ostalim djelatnostima jednak ili veći u odnosu na početak promatranog perioda. Najveće je povećanje zabilježeno u ostalim uslužnim djelatnostima, administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima te u sektoru poljoprivrede, šumarstva i ribarstva. Ipak, kretanje strukture broja gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja najlakše je uočiti iz narednog grafikona.

Grafikon 14. Broj gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja po djelatnostima

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Naredni grafikon prikazuje strukturu gospodarskih subjekata po djelatnostima u 2013. godini, iz kojega je lako uočiti dominantnost građevinskog sektora, trgovine, turizma i ugostiteljstva i prerađivačke industrije.

Grafikon 15. Struktura gospodarskih subjekata po djelatnostima (2013.).

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Ipak, brojnost gospodarskih subjekata u određenoj djelatnosti nije potpuni pokazatelj važnosti određenog sektora za ukupno gospodarstvo određenog područja, upravo iz razloga jer samo jedno trgovačko društvo svojim prihodom i brojem zaposlenih može nadvisiti vrlo velik broj malih tvrtki ili obrta. Upravo iz tog razloga naredna tablica prikazuje kretanje prihoda gospodarskih subjekata prema djelatnosti.

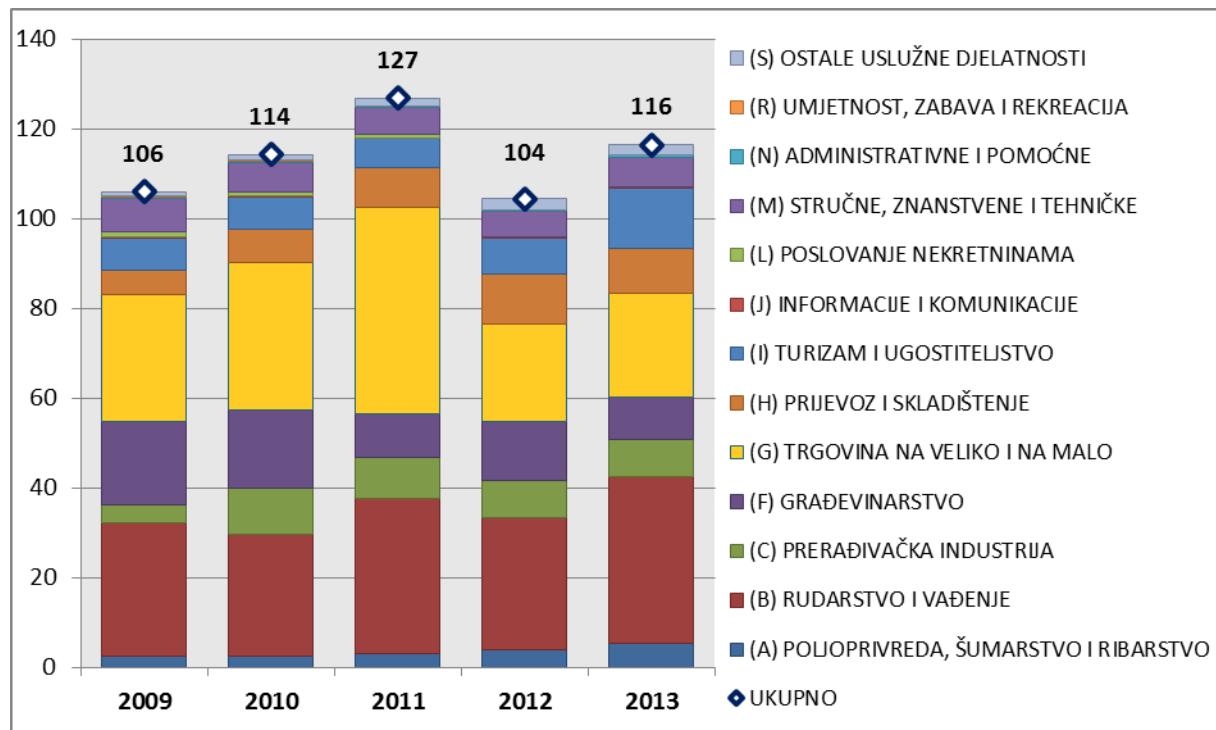
Tablica 10. Prihod gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja po djelatnostima

Djelatnost gospodarskog subjekta	2009	2010	2011	2012	2013
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	2.576.714	2.344.429	3.018.542	3.956.894	5.257.793
(B) Rudarstvo i vađenje	29.514.678	27.128.527	34.575.931	29.341.480	37.317.962
(C) Prerađivačka industrija	3.958.086	10.557.357	9.278.471	8.355.754	8.146.917
(F) Građevinarstvo	18.773.666	17.325.276	9.583.710	13.060.057	9.498.955
(G) Trgovina na veliko i na malo	28.156.913	32.946.593	46.132.665	21.812.197	23.044.060
(H) Prijevoz i skladištenje	5.589.796	7.438.248	8.754.655	11.029.409	10.068.127
(I) Turizam i ugostiteljstvo	6.916.805	6.945.039	6.419.588	8.023.607	13.540.751
(J) Informacije i komunikacije	342.295	265.722	260.634	196.142	215.012
(L) Poslovanje nekretninama	1.206.641	918.529	647.688	195.627	381
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	7.518.825	6.669.362	6.141.314	5.671.888	6.598.954
(N) Administrativne i pomoćne djelatnosti	238.161	301.820	279.336	274.634	357.297
(R) Umjetnost, zabava i rekreacija	169.759	154.368	24.320	27.780	113.910
(S) Ostale uslužne djelatnosti	1.005.048	1.239.029	1.665.849	2.439.826	2.284.452
Ukupno	105.967.385	114.234.299	126.782.704	104.385.294	116.444.572

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

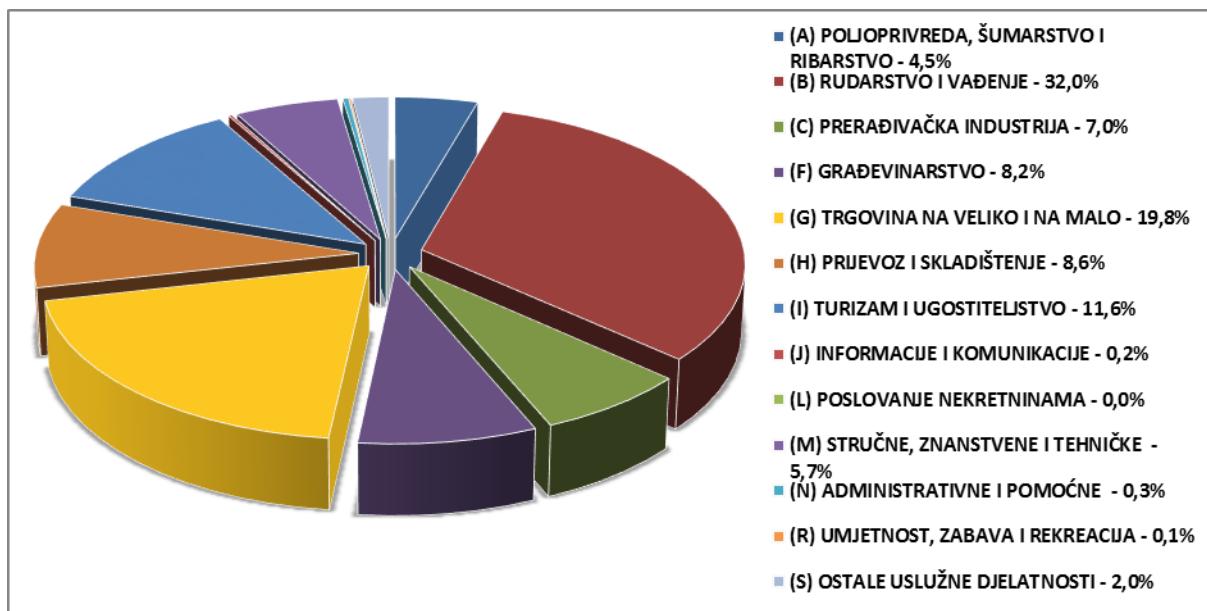
Iako je za djelatnost rudarstva i vađenja na području općine Sv. Nedelja registrirano samo jedno trgovačko društvo (Holcim mineralni agregati d.o.o.), upravo se u toj djelatnosti generira najviše prihoda. Nakon toga sljedi sektor trgovine, turizma i ugostiteljstva, te prijevoza i skladištenja, dok je građevinarstvo (djelatnost za koju je registrovan najveći broj gospodarskih subjekata) tek na petom mjestu. Višegodišnji recesijijski uvjeti različito su se odrazili na kretanje prihoda u različitim djelatnostima, pa unatoč rastu ukupnih prihoda u promatranom periodu, u određenim je djelatnostima zabilježeno vrlo značajno negativno kretanje. Pad prihoda najviše je izražen u sektoru poslovanja sa nekretninama i građevinarstvu, dok je slična situacija zabilježena i u sektoru umjetnosti, zabave i rekreacije, te informacija i komunikacije. S druge strane, najznačajnije povećanje prihoda karakterizira ostale uslužne djelatnosti, prerađivačku industriju, poljoprivredu, šumarstvo i ribarstvo, te turizam i ugostiteljstvo. U sektoru rudarstva i vađenja, odnosno sektoru u kojem se generira najveći udio prihoda, isto tako je zabilježeno pozitivno kretanje.

Grafikon 16. Prihod gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja po djelatnostima

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Struktura prihoda gospodarskih subjekata značajno se razlikuje od strukture brojnosti gospodarskih subjekata, pa samo jedna tvrtka iz djelatnosti rudarstva i vađenja generira ukupno 32% ukupnog prihoda.

Grafikon 17. Struktura prihoda gospodarskih subjekata po djelatnostima (2013.)

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Koliko je određena djelatnost važna za gospodarstvo određenog područja možda i najbolje pokazuje broj osoba zaposlenih u dotičnoj djelatnosti. Nadalje, struktura zaposlenosti po djelatnostima ponovno se značajno razlikuje od pokazatelja brojnosti gospodarskih subjekata i visine njihova prihoda.

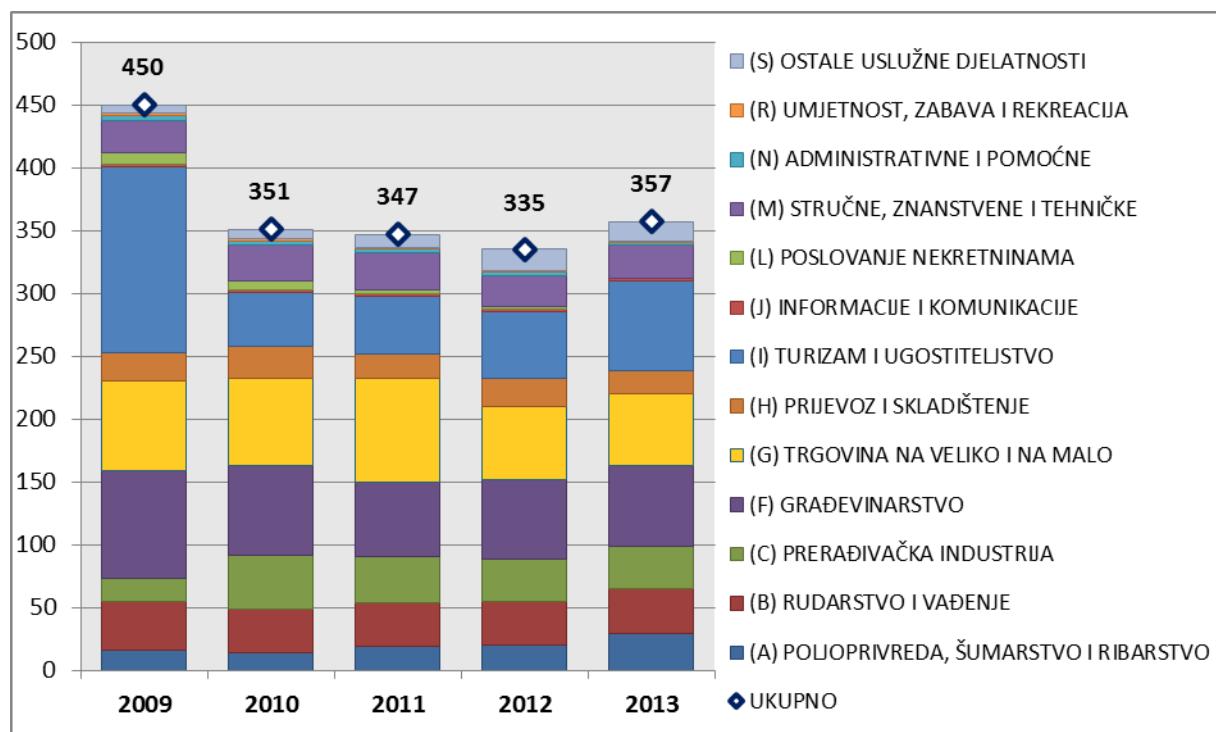
Tablica 11. Ukupan broj zaposlenih u gospodarskim subjektima po djelatnostima

Djelatnost gospodarskog subjekta	2009	2010	2011	2012	2013
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	16	14	19	20	29
(B) Rudarstvo i vađenje	39	35	35	35	36
(C) Prerađivačka industrija	18	42	36	33	34
(F) Građevinarstvo	86	72	60	64	64
(G) Trgovina na veliko i na malo; popravak mot. vozila...	71	69	82	58	57
(H) Prijevoz i skladištenje	23	26	20	22	18
(I) Turizam i ugostiteljstvo	148	43	46	53	72
(J) Informacije i komunikacije	2	2	2	2	2
(L) Poslovanje nekretninama	9	7	3	2	0
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	25	28	29	25	26
(N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	4	3	3	3	2
(R) Umjetnost, zabava i rekreacija	2	2	1	1	1
(S) Ostale uslužne djelatnosti	7	8	11	17	16
Ukupno	450	351	347	335	357

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

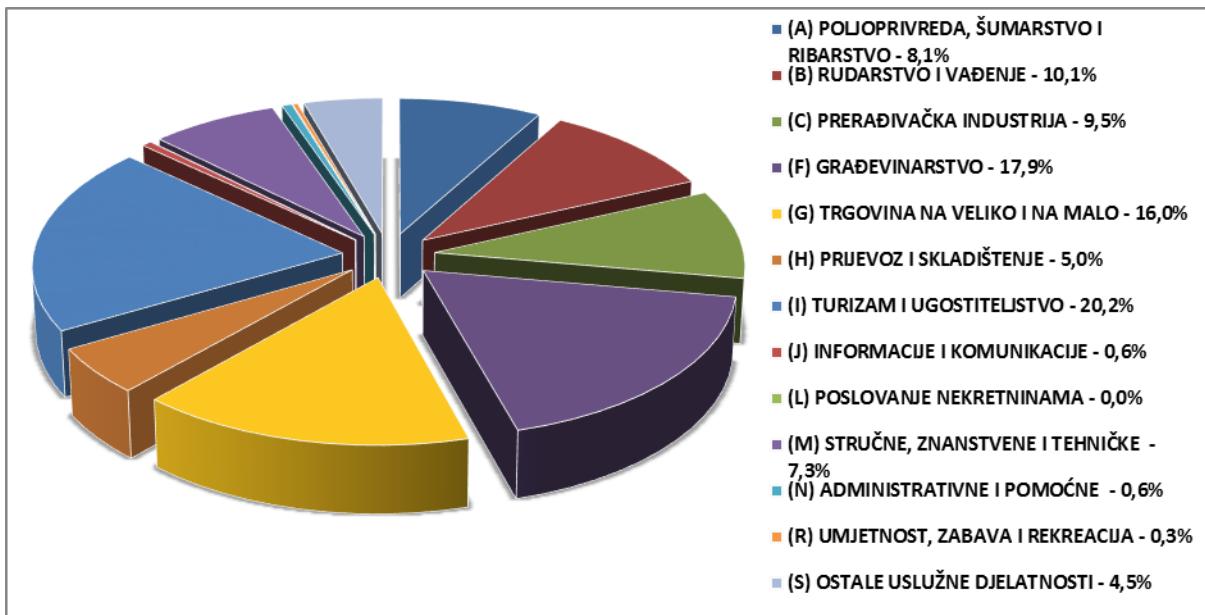
Iako sektor turizma i ugostiteljstva nije dominantan po broju gospodarskih subjekata, kao niti po razini prihoda koja se ostvaruje obavljanjem navedene djelatnosti, najveći broj zaposlenih osoba na području općine Sv. Nedelja (osim javnih zaposlenika) zaposlen je upravo u tom sektoru, nakon čega slijede građevinski sektor i trgovina. Kretanje broja zaposlenih u promatranom periodu značajno se razlikuje od djelatnosti do djelatnosti. Najveći pad zaposlenosti zabilježen je u sektoru poslovanja nekretninama, dok je broj zaposlenih u turizmu i ugostiteljstvu, administrativnim i pomoćnim uslužnim, te umjetničkim, zabavnim i rekreacijskim djelatnostima prepolovljen. S druge strane, najveći je porast zaposlenosti zabilježen u ostalim uslužnim djelatnostima, prerađivačkoj industriji, te poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu. Kretanje ukupnog broja zaposlenih u gospodarskim subjektima po djelatnostima najlakše je uočiti iz narednog grafikona.

Grafikon 18. Ukupan broj zaposlenih u gospodarskim subjektima po djelatnostima

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Iako sektor turizma i ugostiteljstva krajem 2013. godine i dalje zapošljava najveći broj zaposlenih (20,2%), 2009. godine u navedenom je sektoru bila zaposlena trećina (33%) ukupno zaposlenih.

Grafikon 19. Struktura zaposlenosti po djelatnosti (2013.)

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Osim broja obrta, vrijednosti generiranog prihoda te broja zaposlenih, ekonomski pokazatelji poput razine investicija ili ostvarenog finansijskog rezultata nedostupni su za obrte, pa su iz istog razloga prikazani rezultati samo za trgovačka društva.

Tablica 12. Investicije trgovačkih društava po djelatnostima

Djelatnost gospodarskog subjekta	2009	2010	2011	2012	2013
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	664.665	89.259	365.920	1.381.595	651.711
(B) Rudarstvo i vađenje	3.297.738	4.292.601	1.902.956	9.387.141	1.774.689
(C) Prerađivačka industrija	0	57.559	2.067	2.348.218	0
(F) Građevinarstvo	53.426	772.451	60.118	1.293	0
(G) Trgovina na veliko i na malo	296.323	181.038	1.196.864	8.205	7.918
(H) Prijevoz i skladištenje	6.340	0	0	75.554	12.977
(I) Turizam i ugostiteljstvo	117.089	3.048.632	1.357	0	0
(L) Poslovanje nekretninama	61.046	7.633	3.800	0	0
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	49.822	83.997	60.245	9.906	26.789
Ukupno	4.546.449	8.533.170	3.593.327	13.211.912	2.474.084

Izvor: Hrvatska gospodarska komora

Ukupna veličina investicija značajno oscilira tijekom godina, a najviše je investirano u 2012. Uvjernljivo je najviše investirano u sektor rudarstva i vađenja, zatim u turizam i ugostiteljstvo, prerađivačku industriju i trgovinu. Najbolje finansijske rezultate generirao je sektor rudarstva i vađenja, te trgovine, a osim neznatne kumulativne

dobiti poljoprivrede i ostalih uslužnih djelatnosti, svi ostali sektori generirali su negativan finansijski rezultat u posljednjih pet godina.

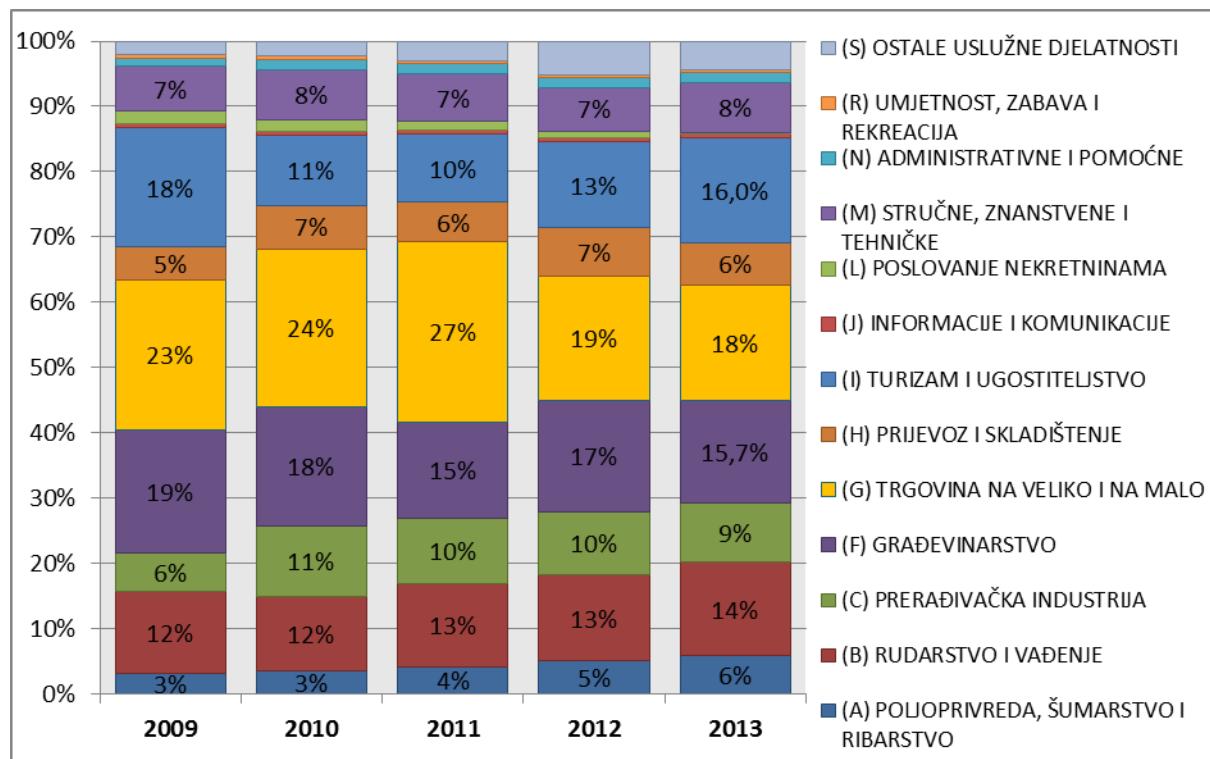
Tablica 13. Finansijski rezultat trgovačkih društava po djelnostima

Djelatnost gospodarskog subjekta	2009	2010	2011	2012	2013
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	661	-9.380	-10.205	-10.518	43.902
(B) Rudarstvo i vađenje	411.936	-1.503.277	3.555.864	370.936	3.227.573
(C) Prerađivačka industrija	67.981	149.715	-398.847	-538.049	551.972
(F) Građevinarstvo	-226.768	329.516	-494.877	-1.469.546	188.693
(G) Trgovina na veliko i na malo	1.500.609	816.240	2.166.967	2.818.006	2.268.733
(H) Prijevoz i skladištenje	-680.264	-769.083	447.239	6.229	-34.885
(I) Turizam i ugostiteljstvo	77.107	206.069	-233.590	-1.044.551	343.161
(L) Poslovanje nekretninama	5.270	-131.467	-19.485	-40.426	-27.579
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	-196.512	52.226	-1.029.919	-163.205	328.988
(N) Administrativne i pomoćne djelatnosti	-85.197	-24.664	-15.744	4.791	1.923
(S) Ostale uslužne djelatnosti	2.551	-24.658	-4.016	7.192	22.512
Ukupno	877.374	-908.763	3.963.387	-59.141	6.914.993

Izvor: Hrvatska gospodarska komora

Promatranjem različitih pokazatelja (brojnost gospodarskih subjekata, veličina generiranog prihoda, broj zaposlenika) došlo se do različitih zaključaka o važnosti određene djelatnosti za ukupno gospodarstvo općine Sv. Nedelja. Iako je najviše gospodarskih subjekata registrirano za obavljanje djelatnosti građevinarstva, najviše prihoda generirano je u sektoru rudarstva i vađenja, dok djelatnost turizma i ugostiteljstva zapošljava najveći broj zaposlenika. Nadalje, upravo se na primjeru zaposlenosti u turizmu i ugostiteljstvu (djelatnosti u kojoj je broj zaposlenih i više nego prepolovljen u promatranom periodu) najbolje moglo uočiti kako se gospodarska struktura može značajno promijeniti kroz godine.

Upravo iz gore navedenih razloga, a sve u cilju utvrđivanja važnosti određene djelatnosti za gospodarstvo općine, naredni grafikon prikazuje kretanje gospodarske strukture uzimajući u obzir sva tri najvažnija ekonomска pokazatelja u jednakom omjeru.

Grafikon 20. Kretanje gospodarske strukture po djelatnostima (2013)⁹

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Iako se sektor trgovine nije pokazao najvažnijim prema niti jednom individualnom pokazatelju, uzevši u obzir sva tri pokazatelja u jednakom omjeru dolazimo do zaključka da je upravo trgovina najvažniji sektor na području općine Sv. Nedelja, iako je vidljivo da je njen udio rastao sve do 2011., te se nakon toga počeo smanjivati. Turizam i ugostiteljstvo drugi je najvažniji sektor za gospodarstvo; njegova važnost nakon 2011. raste, te kao što je već i navedeno, upravo je u toj djelatnosti zaposleno preko 20% zaposlenika. Iako je najveći broj tvrtki registriran za djelatnost građevinarstva, sukladno manjoj veličini generiranog prihoda, građevinski je sektor tek treći po važnosti, te nadalje, njegova značajnost pokazuje trend pada. Sektor rudarstva i vađenja postaje sve važniji sektor gospodarstva općine Sv. Nedelja, a iako tu djelatnost obavlja samo jedna tvrtka, na taj se način generira preko 30% ukupnog prihoda, te kroz istu tvrtku zapošljava preko 10% ukupno zaposlenih. Prema važnosti nadalje se ističe sektor prerađivačke industrije, stručne znanstvene i tehničke djelatnosti, prijevoz i skladištenje te poljoprivreda čiji udio iz godine u godinu pokazuje konstantan trend rasta udjela u ukupnoj gospodarskoj strukturi.

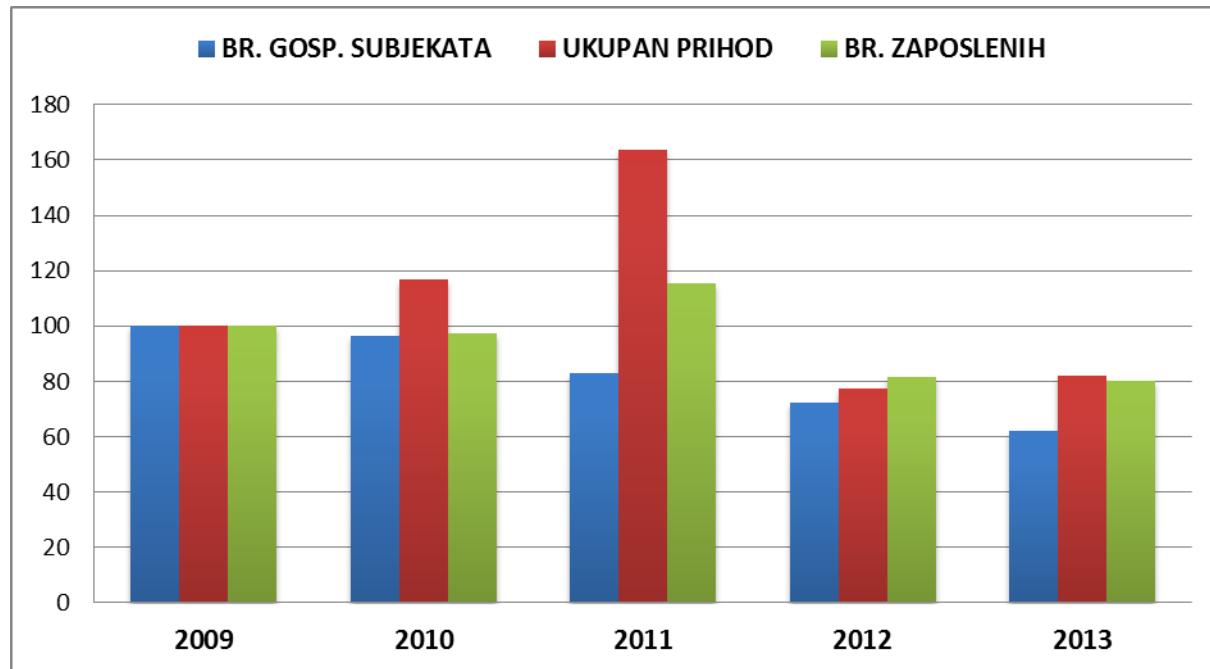
⁹ Prosječan udio određene djelatnosti sukladno broju gospodarskih subjekata, generiranom prihodu i broju zaposlenih

3.6.2. Trgovina

Za obavljanje djelatnosti trgovine (na veliko i malo) registrirano je 18 gospodarskih subjekata (7 tvrtki i 11 obrta), odnosno 17,3% gospodarskih subjekata na području općine Sveta Nedelja. Trgovinom se ukupno generira od 23 do 46 milijuna kuna prihoda (ili 19,8% ukupnog prihoda u 2013.), te zapošljava 57 osoba, što čini 16% ukupno zaposlenih. Ipak, broj gospodarskih subjekata u sektoru trgovine smanjuje se iz godine u godinu, unatoč rastu prihoda od te djelatnosti (uz iznimku 2012.). Sektor trgovine značajnije je pogoden recesijskim uvjetima, pa je stoga u 2013. ukupna aktivnost tog sektora na oko 70% razine iz 2009. godine.

Najveća tvrtka u sektoru svakako je *Vezo Commerce d.o.o.*, koja je tijekom 2013. ostvarila 15.220.508,00 kuna prihoda, odnosno 66% prihoda generiranog trgovinom. Navedena se tvrtka bavi prodajom namještaja za domove, apartmane, urede i skladišne prostore, dok prodajni saloni u Labinu i Puli premašuju 2500 metara kvadratnih. Osim 1100 kvadratnih metara centralnog skladišta u Labinu, tvrtka posjeduje i vlastiti vozni park što joj omogućuje dostavu prodanog namještaja u sve gradove Istarske, Primorsko-Goranske, Karlovačke i Zagrebačke županije.

Grafikon 21. Indeks broja gosp. subjekata, prihoda i zaposlenosti u sektoru trgovine

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

3.6.3. Turizam i ugostiteljstvo

Za obavljanje turističkih i ugostiteljskih djelatnosti na području općine Sv. Nedelja registrirano je ukupno 17 gospodarskih subjekata (4 tvrtke i 13 obrta) ili 16,3% ukupnog broja poslovnih subjekata. Unatoč recesiji, sektor karakterizira konstantan trend rasta prihoda, pa je tako u 2013. godini tom djelatnošću generirano ukupno 13.540.751,00 kuna prihoda ili 11,6% ukupno ostvarenog prihoda na području općine. Iako je broj zaposlenih u dotičnom sektoru tokom posljednjih pet godina prepolovljen, djelatnost turizma i ugostiteljstva i dalje je dominantna po pitanju broja zaposlenih, odnosno, više od 20% zaposlenih osoba zaposleno je upravo u turizmu i ugostiteljstvu.

Ipak, prikazani podaci o gospodarskim subjektima ne prikazuju realno stanje u sektoru turizma i ugostiteljstva, prvenstveno iz razloga što se velik dio prihoda od turizma odnosi na prihod od iznajmljivanja turističkih objekata u vlasništvu fizičkih osoba (privatnih iznajmljivača) koji nemaju status gospodarskog subjekta, pa stoga niti nisu sadržani u dosad promatranim podacima. Iz narednih je tablica vidljivo da broj smještajnih jedinica konstantno raste, te je u posljednjih pet godina utrostručen. Nadalje, ostvarena noćenja isto tako prate trend povećanja smještajnih kapaciteta, iako je rast ostvarenih noćenja još intenzivniji, što svjedoči o povećanju popunjenoosti smještajnih kapaciteta na području općine Sveta Nedelja.

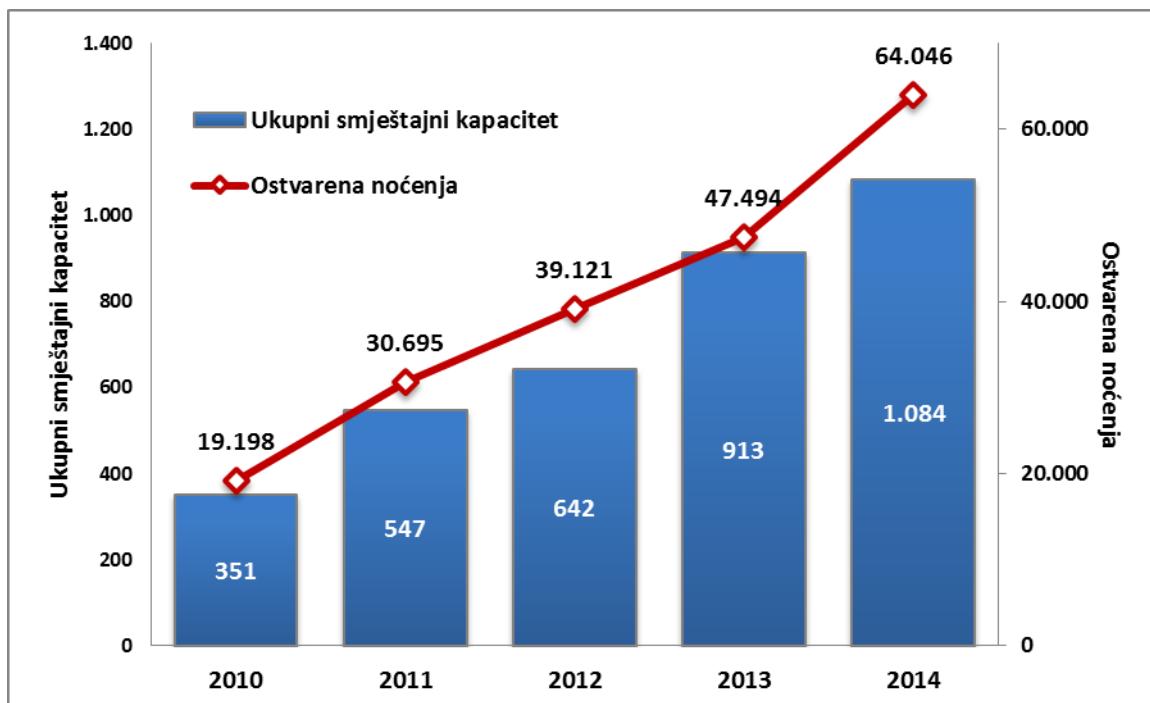
Tablica 14. Smještajni kapacitet i ostvarena noćenja na području općine Sv. Nedelja

Smještajni objekti	2010	2011	2012	2013	2014
Broj vlasnika	55	84	103	131	158
Broj smještajnih jedinica	89	135	148	198	220
Broj kreveta	297	476	539	742	863
Broj pomoćnih kreveta	54	71	103	171	221
Ukupni smještajni kapacitet	351	547	642	913	1.084
Prosječni kapacitet po objektu	3,94	4,05	4,34	4,61	4,93
Ostvarena noćenja	19.198	30.695	39.121	47.494	64.046

Izvor: Turistička zajednica Labin - Rabac

Osim postojanog rastućeg trenda brojnosti smještajnih kapaciteta te ostvarenih noćenja, treba primijetiti i konstantan rast prosječnog smještajnog kapaciteta po objektu, odnosno trend izgradnje i kategorizacije smještajnih jedinica većeg broja ležajeva, poput velikih apartmana i luksuznih kuća za odmor.

Grafikon 22. Rast ukupnog smještajnog kapaciteta i ostvarenih noćenja

Izvor: Turistička zajednica Labin - Rabac

Na području naselja Nedešćina, najvećeg naselja u općini Sv. Nedjelja, registrirano je ukupno 39 smještajnih objekata, od čega je najviše kuća za odmor (19 objekata), nakon čega sljedi 12 apartmana, 4 luksuzne vile, 3 ruralne kuće te jedan agroturizam Kaštel Pineta.

Slika 11. Agroturizam Kaštel Pineta

Izvor: Udruga iznajmljivača Nedešćina

Kaštel Pineta, nekoć vlasništvo plemenite obitelji Lazzarini iz Labina, izgrađen je 1820. godine, dok danas nudi usluge smještaja u šest udobnih apartmana sa četiri zvjezdice za ukupno osamnaest osoba, restoran, vinski podrum, salu za degustaciju i moderan bazen sa slatkovodnom vodom. Osim usluge pansiona i polupansiona korisnicima smještajnih kapaciteta, restoran Pineta nudi i ugostiteljske usluge vanjskim posjetiteljima tijekom cijele godine, a ponuda sadrži isključivo tradicionalna jela, pripravljena od sastojaka proizvedenih i uzgojenih na vlastitom gospodarstvu, poput domaćeg mesa, sireva, povrća i tjestenine. Nadalje, aktivnosti agroturizma obuhvaćaju i proizvodnju autohtonih istarskih sorta vina (poput bijele istarske Malvazije i crnog Merloga), kao i 15-tak različitih sorti rakije. Navedeni se proizvodi mogu isprobati u sali za degustaciju, prilikom čega se posjetitelje upoznaje s načinom proizvodnje domaćih proizvoda, te im se pruža mogućnost za kupovinu istih. Osim Kaštela Pineta, djelatnošću agroturizma bavi se i agroturizam Dea, te Istarska seljačka konoba.

Dakle, ukoliko u obzir uzmemos sve pokazatelje gospodarskih subjekata kao i činjenicu da sektor turizma zapošljava najveći broj zaposlenika na području općine Sv. Nedelja, te tome pridodamo i velik broj privatnih iznamljivača, kao i konstantan trend rasta smještajnog kapaciteta i broja noćenja, lako je zaključiti da su upravo turizam i ugostiteljstvo najvažniji gospodarski sektori općine Sv. Nedelja.

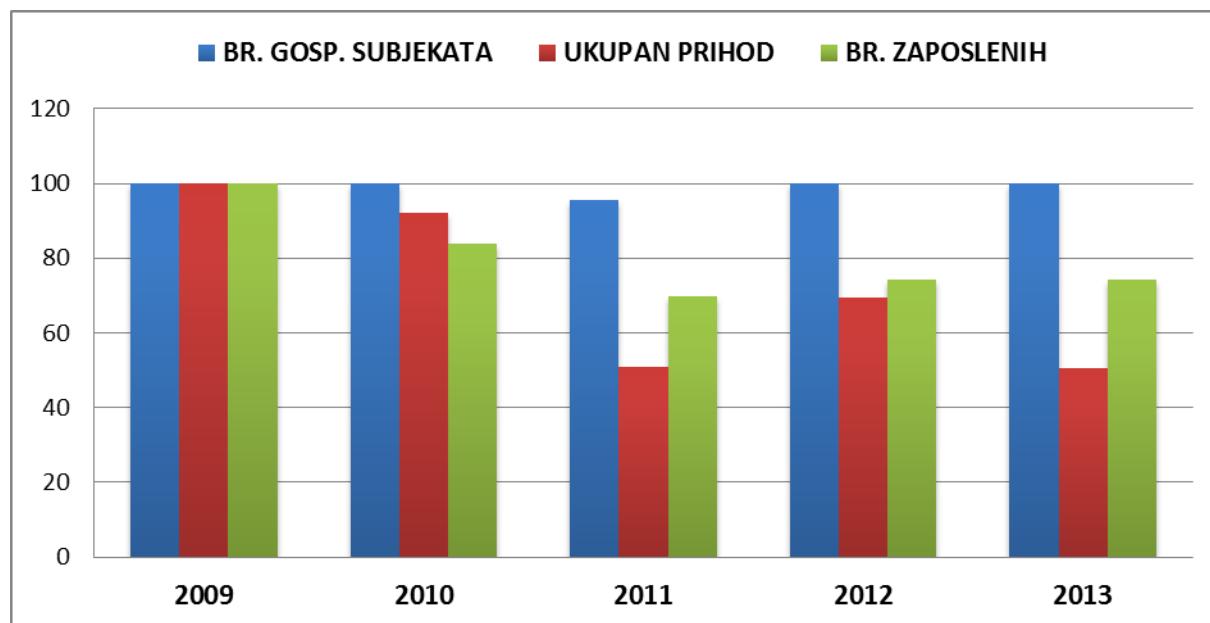
3.6.4. Građevinarstvo

Unatoč najvećem broju gospodarskih subjekata koji su primarno registrirani za obavljanje djelatnosti građevinarstva (10 trgovačkih društava i 12 obrta, ili 21,2% ukupnog broja gospodarskih subjekata), te da ista djelatnost ukupno zapošljava 64 osobe (ili 17,9% zaposlenih), navedenom se djelatnošću generira samo 9.498.955,00 kuna prihoda (ili 8,2%). Investicije u navedenom sektoru vrlo su niske, a finansijski rezultati često negativni, prilikom čega se ističe visoki ostvareni gubitak u 2012. godini. Unatoč snažnom rastu smještajnih kapaciteta što podrazumijeva konstantnu gradnju novih smještajnih objekata na području općine Sv. Nedelja, građevinski je sektor snažno pogodjen recesijskim uvjetima u posljednjih pet godina.

Iako je broj gospodarskih subjekata u 2013. godini bio jednak onom iz 2009., prihod koji se generira tom djelatnošću iz godine u godinu sve je manji (uz iznimku 2012. godine), te je u promatranom razdoblju gotovo prepolavljen. Smanjenje zaposlenosti

u navedenom sektoru manje je izraženo od smanjenja prihoda, pa je tako broj zaposlenih s početnih 86 pao na sadašnjih 64 zaposlenika. Sukladno svemu navedenom, gospodarski značaj građevinskog sektora u ukupnoj strukturi gospodarstva općine iz godine u godinu sve je manji.

Grafikon 23. Indeks broja gosp. subjekata, prihoda i zaposlenosti u građevinskom sektoru

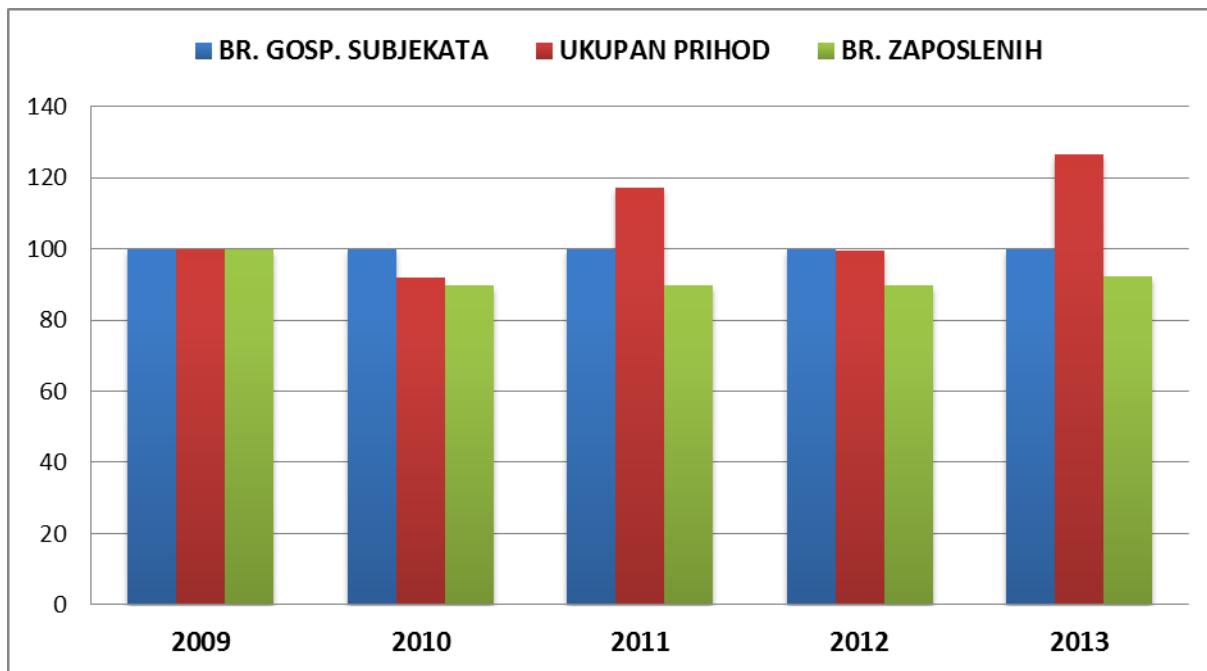

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

3.6.5. Rudarstvo i vađenje

Samo jedna tvrtka (Holcim mineralni agregati d.o.o.) registrirana za djelatnost rudarstva i vađenja, ukupno generira 32% ukupnog prihoda na području općine, te zapošljava 36 osoba (ili 10,1%). Od ukupno 32 milijuna ostvarenih investicija u analiziranom razdoblju na području općine, više od 20 milijuna uloženo je upravo u rudarstvo i vađenje. Više neto dobiti ostvarilo se u djelatnosti trgovine, međutim u proteklih pet godina sama tvrtka Holcim ostvarila je više od 6 milijuna kuna neto dobiti. Odnosno, pozitivni financijski rezultati ostvaruju se gotovo svake godine, uz iznimku 2010., kada je pod utjecajem pada prihoda i negativnog financijskog rezultata otpušteno 4 radnika. Kao što je moguće uočiti iz narednog grafikona, unatoč recesijskim uvjetima razina prihoda oscilira uz pozitivan trend rasta.

Grafikon 24. Indeks broja gosp. subjekata, prihoda i zaposlenosti u sektoru rударства i vađenja

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

Holcim Hrvatska dio je Holcim grupe, jednog od vodećih proizvođača cementa i agregata (drobljeni kamen, pjesak i šljunak), transportnog betona i asfalta i usluga. Holcim grupa zapošljava više od 71.000 radnika u više od 70 zemalja svijeta, temeljeći svoje cjelokupno poslovanje na načelima održivog razvoja. Svoj uspjeh između ostalog duguje i kvaliteti sirovine, a kamenolom u Šumberu (Sv. Nedelja) je kamenolom vapnenca koji ima odlična fizičko – mehanička svojstva što ga čini pogodnim za dobivanje proizvoda koji se plasiraju u građevinsku, kemijsku, farmaceutsku, stočnu i poljoprivrednu industriju te se koristi za procese odsumporavanja. Sama eksploatacija kamenoloma traje već više od 40 godina. Sastoji se od dva eksploatacijska polja u kojima se eksploatira mineralna sirovina vapnenac, koji se onda prerađuje u kamene frakcije te u kamenno brašno (filer) i granule.

Slika 12. Holcim mineralni agregati d.o.o.

Cement. Beton. Agregat.

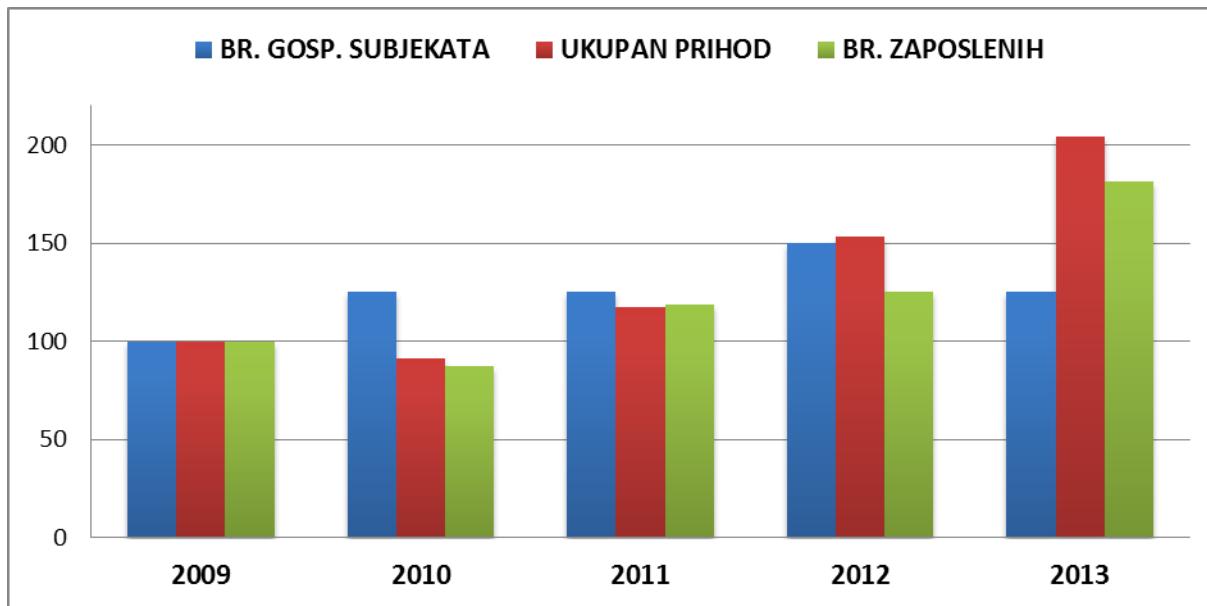
Izvor: www.holcim.hr

Prema procjeni tvrtke, materijalom iz kamenoloma Očura dosada se izgradilo ili proizvelo otprilike 600 km cesta, 125 km zastora željezničkih pruga, 700.000 t asfalta, 200.000 t žbuka, 3 milijuna t mineralnih gnojiva, 300.000 t kamene i staklene vune, 6 milijardi komada staklenih boca. Revitalizacijom uz eksploatacijske aktivnosti, kamenolom Očura postao je primjer visokih svjetskih revitalizacijskih standarda u Hrvatskoj, kao i pokretač mnogih pionirskih projekata na području očuvanja bioraznolikosti lokalnog područja.

Tvrtka Holcim d.o.o. najveća je tvrtka na području općine Sv. Nedelja, a sukladno svemu navedenom, može se zaključiti da je sektor rудarstva i vađenja veoma važan za gospodarstvo općine Sv. Nedelja. S pozitivnim trendovima rasta prihoda, visokim investicijama te pozitivnim rezultatima poslovanja, važnost navedenog sektora u gospodarskoj strukturi općine iz godine u godinu raste.

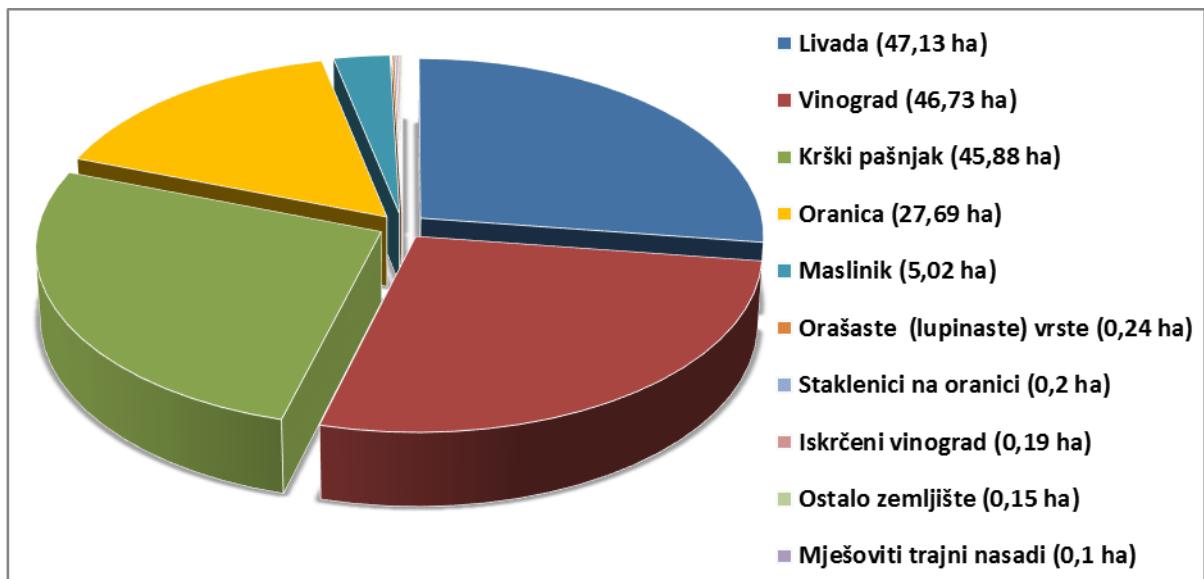
3.6.6. Poljoprivreda

Na području općine Sv. Nedelja ukupno je pet gospodarskih subjekata registrirano za obavljanje djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva. Sektor obilježavaju pozitivni trendovi rasta prihoda i zaposlenosti, pa stoga poljoprivreda postaje sve važnija djelatnost, tim više ukoliko se u obzir uzme i sinergija koja se može razviti između poljoprivrede i ruralnog turizma (agroturizam) koji se sve više razvija na području općine.

Grafikon 25. Indeks broja gosp. subjekata, prihoda i zaposlenosti u poljoprivredi

Izvor: Hrvatska gospodarska komora i Državni zavod za statistiku

No kao što je već i naglašeno u uvodu, svi do sada navedeni podaci značajno podcjenjuju važnost poljoprivrede kao gospodarskog sektora, prvenstveno iz razloga jer isti obuhvaćaju samo ekonomske pokazatelje obrta i trgovačkih društava, a ukoliko usporedimo tri tvrtke i dva obrta s ukupno 71 OPG-om (obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvom), vrlo je jasno da je glavnina subjekata koji se bave djelatnošću poljoprivrede drugačijeg pravnog oblika. Na žalost, prema zakonodavstvu Republike Hrvatske, subjekti registrirani kao OPG vode daleko jednostavniji sustav knjigovodstva, te nisu dužni prijavljivati i javno objavljivati podatke o količini svoje proizvodnje, pa su stoga podaci s kojima bi se moglo kvalitetno procijeniti važnost poljoprivredne proizvodnje potpuno nedostupni. Posljednji popis poljoprivrede proveden je 2003. godine, pa su isti podaci zastarjeli. Upravo iz tog razloga struktura poljoprivredne proizvodnje procijeniti će se na temelju recentnijih podataka o načinu uporabe zemljišta.

Grafikon 26. Način uporabe zemljišta na području općine Sv. Nedelja

zvor: APPRRR, ARKOD na dan 02.02.2015.

Osim livada koje zauzimaju najveću površinu, lako je uočiti vrlo veliku površinu vinograda, što ukazuje na veliku važnost vinogradarstva i proizvodnje vina u općini. Površina od 46,73 ha vinograda raspoređena je na ukupno 97 parcella, što znači da je prosječna površina parcele 0,48 ha. Na navedenoj površini posađeno je ukupno 172.865 trsova, odnosno u prosjeku 1.782 trsova po parceli. Tijekom 2013. godine na području općine ukupno je proizvedeno 593,5 hl vina, odnosno 392,8 hl bijelog i 200,7 hl crnog vina¹⁰.

Visok udio pašnjaka ukazuje na značajan potencijal stočarstva, no jedini dostupni podaci o stočarskoj proizvodnji su iz popisa poljoprivrede iz 2003. godine, kada je na području općine Sv. Nedelja bilo uzgajano 157 goveda, 51 svinja, 217 ovaca i 303 koza. Podaci o proizvodnji povrća, žitarica i uljarica na ukupno 27,69 ha oranica su nedostupni. Ipak, dostupni podaci o 5,02 ha maslinika na 23 parcelli ukazuju na prosječnu površinu maslinika od 0,22 ha. Na području općine zasađeno je 1.517 stabala maslina, odnosno prosječan maslinik sadrži oko 66 stabala¹¹.

Na temelju svega navedenog može se zaključiti da je poljoprivreda vrlo važna djelatnost gospodarstva općine Sveta Nedelja, a s obzirom na mogućnost sinergije s

¹⁰ Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (2015.)

¹¹ Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (2015.)

ruralnim turizmom, djelatnost poljoprivrede ima iznimno visoki potencijal daljnog razvoja.

3.6.7. Gospodarska zona Dubrova

Poseban značaj gospodarskog razvoja Labinštine (pod koju pripada i prostor općine Sv. Nedelja) imala je Industrijska zona Dubrova, izgrađena u vrijeme supstituiranja "Ugljenokopa Raša", neposredno uz državnu cestu D66.

Privreda komune Labin niz je godina bila orijentirana isključivo na eksploataciju mineralnih sirovina i to prvenstveno ugljena, odnosno, 2.200 osoba u to je vrijeme bilo zaposleno u rudarstvu, dok se eksploatacijom ugljena zapošljavalo oko 77% ukupnog broja zaposlenih u industriji. Smanjenje potreba za ugljenom i uvođenje novih tehnologija rezultiralo je zatvaranjem pojedinih kopova, smanjenjem broja zaposlenih, obima proizvodnje i pratećih djelatnosti i posljedično nepovoljno djelovalo na cijelokupnu privredu Labinštine. Donošenjem Zakona o supstituciji rudarenja 1971. godine trebalo je pronaći nove mogućnosti zapošljavanja na ovom području.

Godinu dana kasnije osnovan je "Labinprogres", radna organizacija za supstituciju rudarenja i razvoj privrede tadašnje općine Labin, koja je tokom 70-ih godina znatno utjecala na privrednu sliku Labinštine. Unutar "Labinproresa" tih su godina podignute četiri tvornice, najvećim dijelom u novoj industrijskoj zoni u Dubrovi.

Odabir lokacije na Dubrovi rezultat je analiza provedenih u studijama "Projekt Gornji Jadran - Prostorni plan razvoja turizma" kojima je ovaj prostor odabran kao povoljan za smještaj prerađivačke industrije i potvrđen Urbanističkim planom Labin-Rabac formiranjem zone gradskih komunalnih servisa i industrijske zone za čistu prerađivačku industriju. Cilj formiranja industrijske zone Dubrova - Labin je bio okupiti veći dio tada potencijalnih industrijskih kapaciteta smještenih u neadekvatnim prostorima.

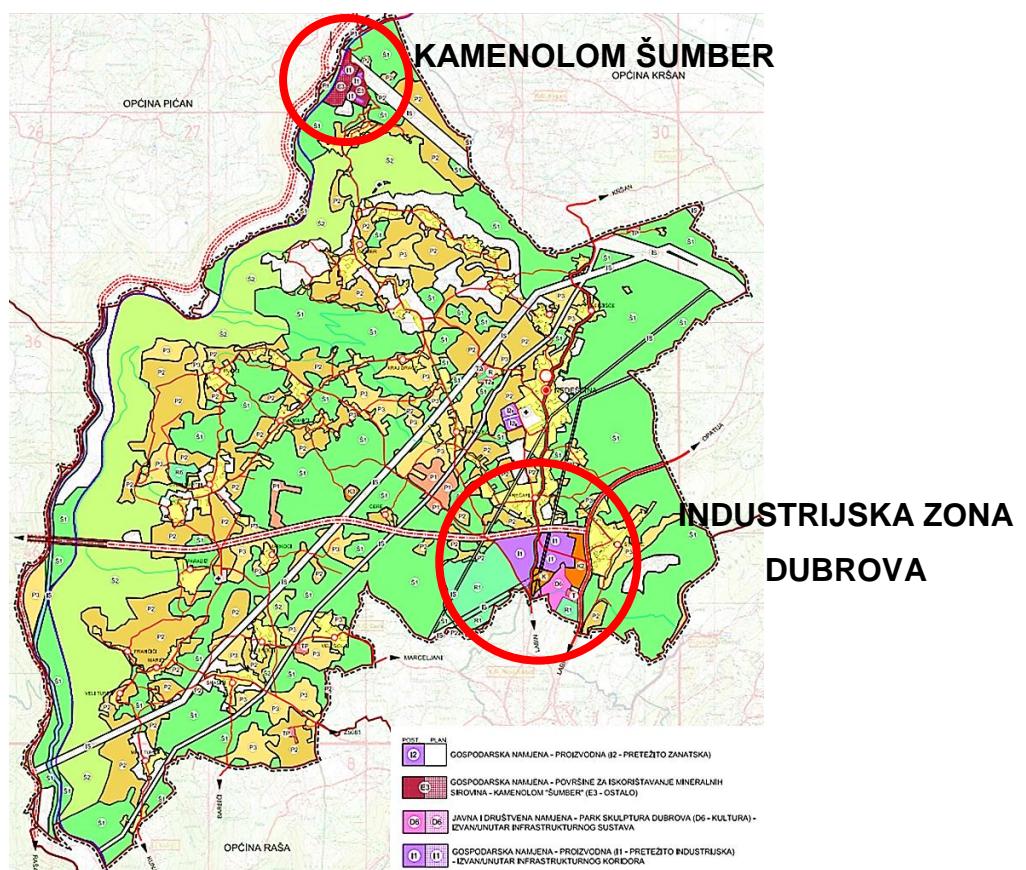
Na području industrijske zone Dubrova - Labin, temeljem navedene prostorno-planske dokumentacije, tada su bili smješteni Kvarnerplastika, Tvornica poljoprivrednih strojeva (TPS), Tvornica lutaka, Tvornica igračaka, i Autotransportno poduzeće "Istratrans".

Ekonomске promjene tokom 90-ih godina 20. st. utjecale su znatno na organizaciju poduzeća u Industrijskoj zoni. Isto je uvjetovalo smanjenje broja zaposlenih, reorganizaciju tvrtki, stečaj ili pak prodaju drugim vlasnicima.

Tako je TPS krajem 2001. godine, nakon dugogodišnje suradnje, prodan novom vlasniku, grupi "Cimos" sa sjedištem u Kopru, odnosno Buzetu u RH. Uskoro je ostvarena dvostruko veća proizvodnja nego 2001. godine sa znatnim ulaganjima i povećanjem broja zaposlenih sa 95 iz 2001. godine na 377 u 2005. godini, uz podmirenje dotadašnjih dugovanja.

Na području Industrijske zone Dubrova danas djeluju tvrtke poput Vezo commerce d.o.o., Istratrans STP d.o.o., Lavaco d.o.o., M-export d.o.o., dok je poslovanje prihodom najveće tvrtke na području općine Sv. Nedelja (Holcim mineralni agregati d.o.o.) lokacijski vezano za kamenolom Šumber.

Slika 13. Industrijska zona Dubrova

Izvor: Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja općine Sveta Nedelja (2008)

3.7. Obrazovanje

3.7.1. Predškolski odgoj

Na području općine Sveta Nedelja ne postoji niti jedna ustanova za djecu predškolskog uzrasta, pa djeca do 6 godina starosti koriste usluge jaslica i vrtića u Labinu.

Dječji vrtić „Pjerina Verbanac“ u Labinu svoju djelatnost ostvaruje i obavlja na području grada Labina i općina Sveta Nedelja, Raša, Kršan i Pićan, pa pravo na predškolski odgoj i naobrazbu u toj instituciji imaju sva djeca predškolske dobi s područja navedenih općina. U okviru svoje djelatnosti Dječji vrtić za djecu jasličke (1-3 godine života) i vrtičke dobi (3-7 godina života) organizira i provodi cijelodnevni 9/10 satni boravak, poludnevni 5-to satni boravak, redoviti program učenja engleskog jezika, te program nacionalnih manjina na talijanskom jeziku. Vrtić pohađa ukupno 470 mališana raspoređenih u 21 skupinu. U vrtiću je zaposleno 68 djelatnika, odnosno 43 osobe stručnog tima (odgajateljice, pedagoginje, ravnateljice, i zdravstvena voditeljica) te 22 člana administrativno-tehničkog osoblja. U 2013. godini ekonomска cijena programa Dječjeg vrtića za 2013. godinu iznosila je 1.793,06 kuna po djetetu, od čega su roditelji snosili 37% cijene, dok je ostatak iznosa išao na teret proračuna lokalnih (gore navedenih) općina.

Dječji vrtić „Glorija“ isto tako je lociran na periferiji Labina, desetak minuta hoda od središta grada. Radno vrijeme vrtića je prilagođeno potrebama roditelja, u pravilu 10-satni boravak traje od 6 do 16 sati (po potrebi i duže). U vrtić je trenutno upisano 38-ero djece raspoređenih u dvije odgojne skupine vrtičke i jasličke dobi, te isti zapošljava ukupno 6 djelatnika.

Iako će projekt izgradnje i opremanja dječjeg vrtića na području općine Sv. Nedelja biti detaljnije analiziran u drugom dijelu Programa ukupnog razvoja, navedeni je projekt označen kao prioritet Općine, te se u njegovu realizaciju planira krenuti tijekom 2016. godine.

3.7.2. Osnovnoškolsko obrazovanje

Osnovna škola "Vitomir Širola-Pajo" locirana je u naselju Nedešćina, a u svom sastavu ima i područnu osmorazrednu školu u Sv. Martinu. U šk.god. 2010./2011. u

školu je bilo upisano 119 učenika u 13 razrednih odjela od toga 5 u nižim razredima (3 razredna odjela u matičnoj školi i 2 odjela razredne nastave u područnoj) te 8 u višim razredima. Nastava se odvija samo u jutarnjoj smjeni, a učenici nižih razreda imaju mogućnost uključivanja u produženi boravak kojeg financira lokalna zajednica. Prvi strani jezik u školi je engleski jezik, a kao izborni predmeti ponuđeni su vjerouauk i informatika. U osnovnoj je školi zaposleno 6 stručnih i administrativnih djelatnika, 6 učiteljica razredne nastave, 19 učitelja predmetne nastave, te šestoro tehničkih djelatnika.

Slika 14. Osnovna škola Vitomir Širola-Pajo

Izvor: Web stranica Osnovne škole Vitomir Širola-Pajo (<http://os-vspajo-nedescina.skole.hr>)

3.7.3. Srednjoškolsko obrazovanje

U općini Sveta Nedelja ne postoji niti jedna ustanova srednjoškolskog tipa, pa djeca tog uzrasta uglavnom pohađaju srednju školu "Mate Blažina" u Labinu. Navedena srednja škola manje je od 5 kilometara udaljena od Nedešćine (najvećeg naselja u općini Sv. Nedelja) a omogućuje pohađanje 5 različitih smjerova obrazovanja, te mnoštvo zanimalja:

- Opća gimnazija
- Elektrotehnika i računalstvo (zanimanje: elektrotehničar, tehničar za mehatroniku)
- Ekonomija, trgovina i poslovna administracija (zanimanja: ekonomist, prodavač)
- Ugostiteljstvo i turizam (zanimanja: kuhar, konobar)

- Strojarstvo i elektrotehnika (zanimanja: elektromehaničar, instalater grijanja i klimatizacije, automehaničar, monter strojeva i konstrukcija)

Školsku godinu 2014./2015. ukupno pohađa 473 učenika raspoređenih u 27 razrednih odjeljenja, kojima predaje ukupno 53 profesora¹².

Nadalje, Općina Sv. Nedelja svake godine raspisuje natječaj za stipendiranje učenika čije je prebivalište (kao i prebivalište njihovih roditelja) registrirano na području općine Sv. Nedelja, a srednju školu pohađaju izvan područja općine Labin. Osim isplate stipendija dosadašnjim stipendistima s kojima je ugovor o stipendiranju potpisani u prethodnim godinama, za školsku godinu 2014./2015. Općina Sv. Nedelja donijela je odluku o raspisivanju natječaja za dodjelu šest novih učeničkih stipendija. Najvažniji kriteriji dodjele učeničkih stipendija u iznosu od 500,00 kuna su postignuti uspjeh prethodne školske godine, kao i posebne okolnosti (teži materijalno-socijalni položaj obitelji, samohrani roditelji, bez roditelja...). Stipendije se isplaćuju u mjesečnim intervalima u periodu od rujna do lipnja.

3.7.4. Visokoškolsko obrazovanje

Sukladno vrlo malom broju stanovnika na području općine Sv. Nedelja, ne postoje ustanove visokoškolskog obrazovanja koje su u Republici Hrvatskoj uglavnom locirane u velikim gradovima. Naredna tablica prikazuje strukturu pohađanja programa visokoškolskog obrazovanja u kojem dominiraju osobe ženskog spola.

Tablica 15. Pohađanje visokoškolskog obrazovanja (2011.)

Program visokoškolskog obrazovanja:	Muškaraca	Žena	Ukupno
Stručni studij	16	23	39
Specijalistički studij	1	1	2
Ukupno stručni studij	17	24	41
Preddiplomski studij	17	30	47
Diplomski i integrirani studij	13	18	31
Poslijediplomski specijalistički i magisterski studij	0	1	1
	0	1	1
Ukupno sveučilišni studij	30	50	80

Izvor: Popis stanovništva 2011.

Uz postojeće kontinuirane stipendije iz prethodnih godina Općina Sv. Nedelja donijela je odluku o raspisivanju natječaja za dodjelu novih:

¹² Izvor: Web stranica Srednje škole „Mate Blažine“, Labin (www.ssmb.hr)

- 6 stipendija studentima I. godine studija
- 6 stipendija studentima II. – V. godine studija

Mjesečni iznos stipendije od 700,00 kn isplaćuje se u razdoblju od rujna do lipnja, a glavni kriteriji dodjele stipendija su postignut uspjeh, posebne okolnosti, te godina studija.

3.8. Zdravstvo i socijalna skrb

Na području općine Sveta Nedelja može se ostvariti samo primarna zdravstvena zaštita i to u okviru jedne ambulante - Ambulante doma zdravlja Labin i to u Nedešćini. Ukoliko ambulanta nije u mogućnosti dati neku od usluga, stanovnici općine koriste usluge Doma zdravlja u Labinu.

Za sve ostale potrebe u zdravstvu (stacionarna zdravstvena zaštita, specijalistička zdravstvena zaštita, apoteke) stanovnici općine su prisiljeni obratiti se ustanovama van općine, prvenstveno u Labinu.

Na području općine Sveta Nedelja u okviru djelatnosti socijalne skrbi djeluje dom socijalne skrbi za odrasle osobe. Predviđen je za smještaj starijih i nemoćnih osoba s užeg lokalnog područja i jedan je od šest ovog tipa na području Istarske županije¹³.

Općina Sveta Nedelja u svom Proračunu osigurava sredstva u visini od najmanje 5% svojih prihoda za program socijalne skrbi čiji korisnik može postati svaki hrvatski državljanin koji ima prebivalište na području Općine Sv. Nedelja a ispunjava neki od socijalnih, prihodovnih ili posebnih uvjeta. Socijalni uvjet ostvaruje se na temelju rješenja na pravo na pomoć za uzdržavanje, pravo na doplatak za pomoć i njegu, pravo na pomoć i njegu u kući, te pravo na osobnu invalidninu. Prihodovni uvjet ispunjavaju korisnici čiji je prosječni mjesecni prihod u posljednja tri mjeseca niži od propisanih minimuma (1.100,00 kn za samce, 1.600,00 kn za dvočlanu obitelj, 2.000,00 kn za tročlanu obitelj, 2.300,00 kn za četveročlanu obitelj...). Posebni uvjet može ispuniti:

1. dijete, udovica i roditelji poginulog, umrlog, zatočenog ili nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata

¹³ Izvor: Web stranica Općine Sveta Nedelja (www.sv-nedelja.hr)

2. dijete hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata (sve skupine oštećenja organizma)
3. dijete nezaposlenog razvojačenog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji ostvaruje pravo na novčanu naknadu zbog nezaposlenosti sukladno Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji ("Narodne novine", broj 108/96.)
4. hrvatski ratni vojni invalidi Domovinskog rata svih skupina oštećenja organizma sukladno Zakonu
5. ratni i civilni invalidi rata iz Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata
6. dijete ratnog i civilnog invalida rata
7. dijete poginulog, umrlog ili nestalog ratnog i civilnog invalida rata, pod okolnostima iz Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata.

Ukoliko korisnik ispunjava neki od uvjeta određenih pravilnikom, ostvaruje određeno pravo na socijalnu skrb, koje može biti u obliku:

1. pravo na pomoć za podmirenje troškova stanovanja
2. pravo na pomoć za podmirenje troškova komunalnih usluga, i to:
 - a) pravo na pomoć za podmirenje troškova utroška električne energije
 - b) pravo na pomoć za podmirenje troškova utroška vode
 - c) pravo na pomoć za podmirenje troškova usluge odvoza kućnog smeća
 - d) pravo na oslobađanje od obveze plaćanja komunalne naknade
3. pravo na besplatni boravak djece u predškolskim ustanovama
4. pravo učenika osnovnih škola na besplatnu prehranu
5. pravo učenika srednjih škola na besplatni javni prijevoz
6. pravo na pomoć za podmirenje pogrebnih troškova ako prava nisu ostvarena od Centra za socijalnu skrb¹⁴.

¹⁴ Izvor: Web stranica Općine Sv. Nedelja

3.9. Civilno društvo, sport i kultura

Najveći dio kulturnih događanja, vezanih za djelovanje muzeja, galerija, arhiva, knjižnica, kazališta ili kinematografa, odvija se van općine Sveta Nedelja. Uglavnom se odnose na događanja u Labinu ili ukoliko se radi o potrebi korištenja arhiva, u Pazinu.

Najznačajnija kulturna djelatnost na području općine Sveta Nedelja je djelatnost Mediteranskog kiparskog simpozija na lokaciji u Dubrovi u vidu Parka skulptura kao muzeja suvremenog kiparstva na otvorenom. Djelatnost Parka skulptura u Dubrovi započinje održavanjem prvog simpozija 1970. godine, u čast 50. obljetnice Labinske republike, a rezultati djelovanja Mediteranskog kiparskog simpozija već su navedeni u poglavlju o kulturno povijesnoj baštini na području općine Sv. Nedelja.

Na polju izdavaštva nema nikakvih aktivnosti na području općine Sveta Nedelja, kao ni u elektronskim medijima kod kojih su stanovnici orijentirani prvenstveno na Radio Labin.

Najdulju tradiciju sportskih aktivnosti na području općine Sveta Nedelja, a posebno u Nedešćini ima nogomet koji se igrao već od razdoblja između dva rata, na terenu unutar kruga tadašnje škole. Sportski objekti na području općine Sveta Nedelja su isključivo igrališta, namijenjena prvenstveno nogometu i boćanju. Postoje tri nogometna igrališta i to u Nedešćini, Svetom Martinu i Snašićima. Boćarskih terena ima šest i smješteni su u Nedešćini, Štrmcu, Snašićima, Županićima i Jurazinima, Šumberu i Eržiću.

Od udruga koje djeluju na području općine Sveta Nedelja najbrojniji su boćarski klubovi. Danas ih ima ukupno pet i raspoređeni su širom općine - Boćarski klub "Jedinstvo" iz Nedešćine, Boćarski klub "Polet" u Snašićima, Boćarski klub "Štrmac" u Štrmcu, Boćarski klub "Vetva" u Županićima, Boćarski klub " Jurazini " u Jurazinima i Boćarski klub " Eržišće" u Eržiću.

U Šumberu "Pet angošta" narodni je sajam koji okuplja lokalne ljude i traje do danas. Održava se svakog 5. kolovoza uz crkvu Majke Božje od Drena, kao vjerski dan i sajmeni blagdan posvećen Majci Božjoj, Snježnoj Gospi ili Majci Božjoj od Drena. U Nedešćini, unutar kruga škole postojao je prostor za stočni sajam, odnosno stupovi

za privezivanje goveda. Sajam se održavao 16. listopada, bio je najveći praznik mjesto a danas je Dan Općine Sveta Nedelja.

Jedan od najznačajnijih društvenih događaja tokom 70-ih i 80-ih godina u Nedešćini bio je održavanje pokladnih svečanosti poznatih pod nazivom "Rio di Nedešćina". Nedešćina je bila epicentar događanja koja su se proširila i u druge krajeve Istre, odlaskom maškara u Labin, Rašu, Vodnjan, Pazin, Rovinj, Pulu, čime su postale zaštitni znak Nedešćine. Danas se ovaj događaj opet obnavlja.

Na području Dubrove održava se jednom godišnje i festival pod nazivom "Kulturno ljetno" u okviru kojeg se održavaju razne manifestacije, koncerti, simpoziji¹⁵.

4. TRENDovi NA REGIONALNOJ I MEĐUNARODNOJ RAZINI

U ovom se poglavlju analiziraju trendovi na četiri razine. Obuhvaćeni su gospodarski i tržišni trendovi na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

4.1. Trendovi na europskoj razini

4.1.1. Financijska kriza i utjecaj na europsko gospodarstvo

U 2008. godini Europsku uniju pogodila je financijska kriza koja se prethodno pojavila u Sjedinjenim Američkim Državama. Zemlje Europske unije ostvarile su u 2008. i 2009. godini značajan pad BDP-a. U tom razdoblju zamalo je došlo do bankrota Grčke koji bi značajno ugrozio europski monetarni sustav. Istoj je zemlji dana financijska pomoć sa ciljem stabiliziranja europskog monetarnog sustava i izbjegavanja dalnjih bankrota Španjolske, Portugala, Italije i Irske. Negativni gospodarski trendovi i kretanja nastavljena su i tijekom 2010. godine izuzevši njemačko gospodarstvo koje je u istom razdoblju zabilježilo umjeren rast.

Do 2015. godine osjetan je oporavak većine europskih zemalja koje su izišle iz gospodarske krize, osim Grčke koja ponovno bilježi blagi gospodarski pad. Prema izvješću Eurostata krajem 2015. godine potvrđen je godišnji rast EU i eurozone u trećem tromjesečju iste godine, od 1,9%. Među zemljama članicama najizrazitiji porast aktivnosti na godišnjoj razini zabilježila je Malta, od 5,6%. Sljedi Češka sa 4,5%, te Poljska s 3,7% i Rumunjska i Slovačka s 3,6%. Bugarska je zabilježila rast

¹⁵ Izvor: Web stranica Općine Sv. Nedelja

od 2,9%. Pad aktivnosti u trećem tromjesečju 2015. godine u odnosu na isto razdoblje prethodne godine bilježile su Grčka i Finska i to od 1,1 odnosno 0,2%. Na godišnjoj je razini potrošnja kućanstava u EU povećana za 2,1% dok je rast od 1,7% zabilježen u eurozoni. Izvoz je u EU i eurozoni na godišnjoj razini porastao 4,4%, a uvoz 4,9%.

Pojava izbjegličke krize tijekom 2015. godine ukazala je na moguće poteškoće u funkciranju schengenske zone te gospodarstva pojedinih zemalja u Europskoj uniji. Prema UN-ovoj agenciji za izbjeglice (UNHCR) i Međunarodnoj organizaciji za migracije (IOM) preko milijun izbjeglica i imigranata je kopnom i morem tijekom 2015. godine pristiglo u Europsku uniju. Najveći broj dolazaka zabilježen je u Grčkoj, Bugarskoj, Italiji, Španjolskoj, Malti i Cipru, a očekuje se da će se u značajno manjem obimu priljev nastaviti u 2016. godini.

4.1.2. Opći gospodarski trendovi

Opći gospodarski trendovi u Europskoj uniji obilježeni su povećanjem broja članica Europske unije. Republika Hrvatska je u srpnju 2013. godine postala 28. punopravnom članicom Europske unije.

Hrvatska trenutno nije članica schengenske zone, ali je formalna aplikacija za članstvo u schengenskoj zoni podnesena u 2015. godini nakon čega slijedi evaluacija i provjera spremnosti od strane Europske unije. Ulazak u Schengen može se očekivati u 2017. godini kada će se hrvatskim građanima omogućiti slobodno kretanje unutar schengenske zone.

Hrvatska još ne zadovoljava kriterije za ulazak u eurozonu te će se njen ulazak odgoditi sve dok ne bude ispunjavala tražene kriterije. Ulazak u eurozonu rezultirati će prihvaćanjem eura kao platežnog sredstva. Nakon ulaska postoji mogućnost dodatnih ekonomskih poteškoća koju su prošle i druge zemlje, a koje se manifestiraju smanjenjem kupovne moći prosječnog građanina te porastom opće razine cijena.

Europska unija nastoji jačati svoj utjecaj u svjetskim gospodarskim okvirima podrazumijeva osamostaljenje i smanjenje ovisnosti gospodarstva Europske unije u odnosu na američki utjecaj. Plan je ojačati i postaviti europske tvrtke kao vodeće svjetske proizvođače i poduzetnike. U svrhu toga potiče se uravnotežen gospodarski

razvoj i rast te primjena novih tehnologija i inovacija. Izniman se značaj pridaje tehnologiji i ekološkom promišljanju. Trend pokazuje značajna ulaganja u ekologiju, povećanje ekoloških standarda i smanjenje emisija ugljičnog dioksida te smanjenje potrošnje energije, posebice u industriji, prometu i kućanstvima.

4.1.3. Trendovi na tržištu rada EU

Demografski trendovi u Europskoj uniji ukazuju na postupno starenje stanovništva te opadanje nataliteta. Navedeno predstavlja ozbiljnu prijetnju dalnjem gospodarskom razvoju Europske unije.

Predviđanja Europske statističke agencije (Eurostat) pokazuju značajno povećanje udjela starog stanovništva. Projekcije su da će se do 2060. godine povećati udio stanovništva od 65 godina na 30% s udjela od 18,5% iz 2014. godine, dok bi udio stanovništva od 80 godina porastao s nešto više od 5% na 12,1% u istom promatranom razdoblju. Iste projekcije pokazuju da će od 2016. godine smrtnost stanovništva premašiti broj novorođenih što će dovesti do negativnog prirodnog prirasta.

Porast migrantskih kretanja, posebice uslijed aktualne izbjegličke krize, utjecat će kratkotrajno na porast broja stanovnika u Europskoj uniji. Od 2035. godine niti migracije više neće moći utjecati na negativan prirodni ciklus te će se populacija početi smanjivati.

Prema podacima Eurostata, Europska unija (EU 28) bilježi pad nezaposlenosti nakon kriznog razdoblja. Stopa nezaposlenosti za mjesec siječanj 2016. iznosila je 10,3%, međutim ukazuje se na značajnu nezaposlenost mladih ljudi od 15 do 25 godina. Procjena je da je u Europskoj uniji trenutno nezaposleno oko 7,5 milijuna mladih osoba.

4.1.4. Potražnja za visokoobrazovanim

Visoko obrazovanje ima važnu ulogu u društvu, u kreiranju novih znanja i spoznaja, u transferu znanja studentima i poticanju inovacija. Europska komisija ukazuje na nepotpunjenost radnih mesta za niže kvalificirane radnike kao i za visoko kvalificirane radnike i za radna mesta u tehnološkom i industrijskom sektoru. Procjenjuje se da će

u informacijsko-komunikacijskom sektoru (ICT) koji generira i do 5% ukupnog BDP-a dugoročno nedostajati okvirno 300.000 kvalificiranih stručnjaka.

4.1.5. Ugrožen socijalni sustav

Socijalni sustav u Europi djelomično je ugrožen ekonomskom krizom koja je rezultirala ograničavanjem izdataka za socijalni sektor uz istodobno povećanje broja socijalno ugroženih osoba. Izostalo je zapošljavanje mladih, ulaganje u nove zaposlenike i njihovu edukaciju. Usprkos trendovima oporavka gospodarstva EU i dalje je prisutan povećan broj socijalno ugroženih osoba i visoka nezaposlenost mladih u državama Europske unije. Trenutna izbjeglička kriza isto tako ima negativan utjecaj na socijalni sustav EU s obzirom da se povećao broj socijalno ugroženih osoba.

Podaci pokazuju da je stopa nezaposlenosti mladih osoba dosezala gotovo 22% u 2014. godini. Najveća stopa nezaposlenosti mladih osoba, u razdoblju nakon ekonomske krize, iznosila je 23,8% u prvom kvartalu 2013. godine. Ista je pala na 21,4% krajem 2014. Povećanje udjela mladih među radnom snagom, odnosno poticanje zapošljavanja mladih neophodno je za održavanje stabilnosti socijalnog sustava. Kako je prije navedeno do 2060. godine doći će do značajnog povećanja udjela starijeg stanovništva u ukupnom stanovništvu što će ugroziti i destabilizirati europski socijalni sustav ukoliko ne dođe do primjene aktivne politike i konkretnih mjera zapošljavanja mladih osoba.

4.1.6. Novi odnos snaga

Na gospodarske tokove, političke i gospodarske odluke u Europskoj uniji značajan utjecaj ima nekoliko najrazvijenijih članica EU. Prema procjenama Eurostata, početkom 2015. godine u 28 zemalja članica EU-a živjelo je 508,2 milijuna stanovnika, dok je početkom 2014. godine broj stanovnika iznosio 506,9 milijuna, što je povećanje za 2,2%. U 2015. godini najveći broj stanovnika u Europskoj uniji ima Njemačka s 81,17 milijuna stanovnika. Sljede Francuska (66,35 milijuna), Ujedinjeno Kraljevstvo (64,77 milijuna), Italija (60,8 milijuna), Španjolska (46,44 milijuna).

Do 2060. godine procjenjuje se da bi se redoslijed trebao izmijeniti. Na prvo bi mjesto trebalo doći Ujedinjeno Kraljevstvo (76,7 milijuna), zatim Francuska (71,8 milijuna) dok bi Njemačka bila treća sa 70,8 milijuna stanovnika. Predviđanja za Poljsku idu u

smjeru da bi se njeno stanovništvo trebalo smanjiti s trenutnih 38,5 milijuna na 31 milijun stanovnika. Ukoliko se ove projekcije ostvare, iste će značajno utjecati na raspodjelu moći u Europskoj uniji.

Ukoliko se počnu ozbiljno shvaćati upozorenja stručnjaka i predviđanja statističkih agencija, mogla bi sve više jačati potpora ulasku Turske u Europsku uniju, posebice zbog brojnosti stanovništva koje trenutno iznosi 76,67 milijuna stanovnika. Isto tako, ukoliko se projekcije o smanjenju broja novorođenih i o starenju stanovništva ostvare, doći će do nedostatka radne snage te će se povećati broj umirovljenika u odnosu na zaposlene osobe.

4.2. Trendovi na nacionalnoj razini

4.2.1. Opći trendovi

Republika Hrvatska je u srpnju 2013. godine postala 28. članicom Europske unije. Hrvatska se morala prilagoditi i prihvati europski zakonodavni okvir te se nacionalno zakonodavstvo moralo prilagoditi europskom u svim društvenim segmentima. Provedeno je niz strukturnih reformi, od brodogradnje, preko turizma do fiskalizacije. Donesene su razne strategije razvoja, poput strategije razvoja turizma, poduzetništva te ruralnog razvoja. Iako je niz strukturnih reformi proveden, još uvijek je potrebno provesti određene reforme, prema preporuci Europske komisije. Europska komisija za cilj traži smanjenje proračunskog deficitia i smanjenje nezaposlenosti.

Od 2008. godine u Hrvatskoj su se počeli osjećati elementi recesije. Smanjuju se plaće djelatnika zaposlenih u državnoj upravi te se povećava nelikvidnost u gospodarstvu. Rastu kamatne stope na kredite gospodarstvu, otežane su mogućnosti ishođenja kredita.

Nakon ulaska u Europsku uniju Hrvatskoj su povećana sredstva koje je moguće povući iz EU fondova. Mogućnosti povlačenja bespovratnih sredstava iz EU fondova prepoznate su od strane gospodarskih subjekata i građana Hrvatske. Trenutno je u Hrvatskoj najintenzivnije korištenje bespovratnih sredstava iz fondova za razvoj poljoprivrede, turizma, industrije te u sektoru zaštite okoliša i energetike.

Republika Hrvatska je krajem 2015. i početkom 2016. godine zabilježila pozitivne trendove čime je pokazala naznake izlaska iz šestogodišnje ekonomске recesije s

obzirom da je BDP rastao u četiri kvartala za redom. U trećem kvartalu 2015. godine BDP je porastao za 2,8%. Isto tako, EU fondovi su sve više prepoznati od strane gospodarskih subjekata te se povlači sve više europskih sredstava i ulaze u razvoj poljoprivrede, razvoj turizma, razvoj industrije i energetike. S druge strane kao problem ističe se „uspavanost“ privatnog sektora i nedostatak velikih investicija. Razlog tome je nepovoljna poduzetnička klima koja vlada u Hrvatskoj, nepovjerenje građana te visok indeks korupcije. Takvoj situaciji pridonijele su česte promjene poslovnog okruženja (porezi, nameti, zakoni) što doprinosi nesigurnosti, nestabilnosti i nepredvidljivosti.

Tijekom posljednjeg kvartala 2015. godine zabilježeni su pozitivni pomaci koji se odnose na oporavak i povećanje izvoza te blagi rast industrijske proizvodnje kojeg je generirao privatni sektor. Privatni sektor je pokretač gospodarstva i ukoliko se takav trend nastavi, već se tijekom tekuće godine mogu očekivati prvi ozbiljni pokazatelji oporavka hrvatskog gospodarstva. Industrijska proizvodnja u listopadu 2015. godine porasla je za 6,4 posto na godišnjoj razini što je najveći rast od 2007. godine. Prema izvješću Eurostata, Hrvatska je uz Češku i Litvu, među zemljama Europske unije s najvećim skokom industrijske proizvodnje. U prvih 8 mjeseci 2015. godine industrijska proizvodnja bila je 1,9% veća u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Hrvatski robni izvoz u prvih deset mjeseci 2015. godine porastao je za 10,8 posto u odnosu na isto razdoblje prethodne godine dok je uvoz rastao po stopi od 5,7 posto. Izvoz u zemlje EU u istom razdoblju porastao je 14,9%, a uvoz iz navedenih zemalja 8,8%. Isto tako, zabilježen je i rast turističkog sektora. U komercijalnim smještajnim objektima u Republici Hrvatskoj tijekom 2015. godine zabilježeno je 6,7% više noćenja i 8,2% više dolazaka turista u odnosu na isto razdoblje 2014. godine. Nadalje, osobna potrošnja zabilježila je trend porasta tijekom prethodne godine, a u listopadu 2015. godine porasla je 1,5 posto. Prosječna mjesecna isplaćena neto plaća po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske za rujan 2015. godine iznosila je 5.640 kuna, što je za 3,64% više u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Prema podacima Eurostata, u posljednjem kvartalu 2015. godine bilo je 28.000 nezaposlenih manje nego u istom razdoblju godinu prije. Zabilježena je najniža stopa nezaposlenosti u posljednjih 6 godina, koja je iznosila 15,9%.

Građevinski radovi i strana ulaganja zabilježili su blagi porast u promatranom razdoblju dok je nastavljen pozitivan trend poboljšanja poslovne klime (prema podacima Europske komisije indeks ekonomske klime u 2015. godini bio je najveći od ulaska Hrvatske u EU).

S druge strane, u prvom kvartalu 2016. godine, zabilježen je pad kreditnog rejtinga Republike Hrvatske. Kreditna agencija Moody's snizila je hrvatski kreditni rejting s razine Ba1 na Ba2, uz negativne izglede za naredno razdoblje koje sljedi. Moody's navodi dva ključna razloga za smanjenje kreditnog rejtinga. Prvi je rastući javni dug, koji je krajem 2015. godine iznosio oko 86,5% BDP-a, a prema predviđanjima očekuje se nastavak rasta istog, koji bi do 2018. godine mogao dosegnuti 90% BDP-a. Drugi razlog sniženja rejtinga je procjena Moody's da su srednjoročni izgledi Hrvatske za ostvarenje gospodarskog rasta i dalje relativno slabi s obzirom na nedovoljno privlačenje investicija i "strukturne rigidnosti", što uključuje nisku stopu zaposlenosti i nedovoljno iskorištavanje EU fondova.

4.2.2. Infrastrukturni projekti na nacionalnoj razini

Na nacionalnoj razini postoji niz već provedenih manjih, većih i mega infrastrukturnih projekata. S obzirom na značajna sredstva Europske unije koja će biti dostupna u razdoblju od 2014. do 2020. godine ubrzano se radi na pripremi zalihe infrastrukturnih projekata.

Intenzivirana izgradnja autocesta i prometnica. Posljednjih se godina u Hrvatskoj gradnja autocesta, brzih cesta, državnih, lokalnih i nerazvrstanih cesta znatno povećala. U planu je daljnji razvoj ovog projekta te će se za prometnice i dalje izdvajati znatna sredstva. Isto tako, potrebno je napomenuti da se intenziviraju aktivnosti oko izgradnje Pelješkog mosta koji je jedan od značajnih infrastrukturnih projekata u okviru izgradnje prometnica u Hrvatskoj.

Razvoj željezničke infrastrukture. Novim ustrojem Hrvatskih željeznica nastojala se povećati konkurentnost željezničkog prijevoza. Nakon izrađenog Nacionalnog programa izgradnje i održavanja željezničke infrastrukture donesen je i Strateški plan Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture za razdoblje 2016. – 2018. godine u kojem je sadržan popis projekata u okviru razvoja željezničke infrastrukture kroz projekte sufinancirane iz prepristupnih i strukturnih fondova EU. U istom dokumentu

sadržan je i popis projekata razvoja željezničke infrastrukture za razdoblje 2014. – 2020. godine. Sufinanciranje projekata planirano je kroz strukturne fondove i Kohezijski fond.

Razvoj morskih i riječnih luka, te plovnih puteva. U infrastrukturu morskih i riječnih luka država je uložila znatna sredstva posljednjih godina. Ministarstva su sudjelovala u rekonstrukciji više od 52 luke. Izvršena su ulaganja u infrastrukturu vodnih putova i luka unutarnjih voda (obnova plovnih puteva, modernizacija i obnova lučke infrastrukture) te ulaganja u izgradnju i modernizaciju infrastrukture u morskim lukama otvorenim za javni promet i utvrđivanje granica pomorskog dobra. Dio projekata se financirao iz pretpristupnih i strukturnih fondova EU. Za razdoblje 2014.-2020. planira se provođenje novih velikih projekata u okviru razvoja morskih i riječnih luka te plovnih puteva.

Razvoj jadranskih otoka. Modernizacija ruralnih područja na hrvatskim otocima planira se postići izgradnjom općinske i društvene infrastrukture. Vršit će se daljnja ulaganja u infrastrukturu i to u vodovodne mreže, kanalizacijske sustave, zdravstvo, socijalnu skrb i obrazovanje.

Razvoj turizma. Turizam se potiče kroz sufinanciranje projekata iz EU fondova za razvoj turizma na ruralnim područjima, kroz program jačanja konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva te kroz razne kreditne linije. Potiče se valorizacija kulturne i prirodne baštine u turistički nerazvijenim područjima, kao i uključivanje i valorizacija tradicijskih vrijednosti.

Razvoj poduzetničkih zona. Potiče se otvaranje novih poduzetničkih zona na području cijele Hrvatske.

Program regionalnog razvoja. Posebna pažnja posvećuje se obnovi komunalne infrastrukture na područjima od posebne državne skrbi. Ulaže se u razvoj lokalne zajednice kroz projekte socijalnog i gospodarskog oporavka.

Plinifikacija, izgradnja terminala i plinovoda. Za razvoj projekta plinifikacije u Hrvatskoj zadužena je tvrtka Plinacro. Projekt se provodi u nekoliko faza. Isti donekle ovisi o županijskim planovima te suradnji ministarstava sa tijelima lokalnih vlasti. Osim toga u planu je izgradnja LNG terminala na Krku i izgradnja novih, dogradnja i

proširenje postojećih plinovoda ukupne dužine 308 kilometara. Na popisu je i novi Jadransko-jonski plinovod od Albanije do Splita te dogradnja i povećanje kapaciteta JANAFA-a, a realizacija projekta predviđa se u razdoblju 2017. – 2020. godine.

Gradnja elektrana. Hrvatskoj su potrebni novi izvori električne energije. Tendencija je ulaganje u elektrane koje koriste obnovljive izvore energije. Povećanje udjela korištenja obnovljivih izvora energije je jedna od europskih strategija u okviru zaštite okoliša. Osim obnovljivih izvora energije graditi će se hidro i termo elektrane, dok je gradnja nuklearne elektrane odgođena za buduće razdoblje.

Gospodarenje otpadom. U Hrvatskoj su već dovršeni ili su u posljednjoj fazi provedbe projekti izgradnje županijskih i regionalnih centara gospodarenja otpadom. Time će se povećati količina otpada koji se obrađuje, smanjit će se broj odlagališta, posebice divljih odlagališta te će se omogućiti efikasnija reciklaža otpada uz prethodno odvajanje na mjestu nastanka. Unutar centara postavljena su postrojenja za mehaničko-biološku obradu otpada sa ciljem proizvodnje energetski uporabljivog materijala - plina i goriva iz otpada koji će u konačnici služiti za proizvodnju električne energije. Uskoro s radom započinju prva dva centra, a u narednom razdoblju izgradit će se još 13 centara za gospodarenje otpadom.

Razvoj znanstveno-istraživačke, tehnološke i obrazovne infrastrukture. Posljednjih se godina intenziviraju aktivnosti razvoja znanstveno-istraživačke, tehnološke i obrazovne infrastrukture. Prema javnom pozivu za dostavu projektnih prijedloga za pripremu zalihe infrastrukturnih projekata za Europski fond za regionalni razvoj 2014.-2020. završeno je ocjenjivanje projektnih prijava te se na indikativnoj listi nalaze ukupno 62 projektna prijedloga u području znanstvene infrastrukture, predškolskog odgoja i obrazovanja, osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja, srednjoškolskog odgoja i obrazovanja te visokog obrazovanja. Nastavit će se zaprimanje projektnih prijedloga te proširenje postojeće ili kreiranje nove liste indikativnih projekata za razdoblje 2014.-2020. godine. U međuvremenu je nastavljen proces zaprimanja novih projektnih prijedloga te će uskoro doći do proširenja postojeće liste indikativnih projekata za razdoblje do 2020. godine.

4.2.3. Projekti i poticajne mjere u gospodarstvu na nacionalnoj razini

Poticajne mjere u gospodarstvu na nacionalnoj razini u najvećoj se mjeri odnose na proizvodne gospodarske subjekte. Svake se godine kroz program Poduzetnički impuls dodjeljuju bespovratna sredstva Ministarstva poduzetništva i obrta za razvojne projekte, ponajviše u sektoru prerađivačke industrije. Prepoznavši mogućnosti sufinanciranja investicija, broj korisnika, odnosno broj prijavljenih projekata svake godine raste, a prosječni dodijeljeni iznosi po korisniku se smanjuju.

Ciljne skupine jesu mladi poduzetnici, žene poduzetnice, poduzetnici početnici, poduzetnici izvoznici i potencijalni izvoznici te jedinice lokalne samouprave kod natječaja usmjerenih na razvoj poduzetničkih zona.

Kriteriji za odabir projekata za financiranje, osim karakteristika procesa proizvodnje, jesu prikazana finansijska uspješnost, broj zaposlenih, nova zapošljavanja, izvozna orijentiranost te rast tvrtke. Značajnu ulogu ima i uvođenje ISO standarda te procedure zaštite okoliša.

Važnu ulogu u razvoju malog i srednjeg poduzetništva ima Hrvatska banka za obnovu i razvoj (HBOR) preko koje se provode aktivnosti kreditiranja MSP-a. HBOR kreditira malo i srednje poduzetništvo po povoljnijim uvjetima u odnosu na tržišne kamatne stope. Kamatne stope HBOR-a u budućem srednjoročnom razdoblju kretat će se od 3% do 6%.

Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije (HAMAG-BICRO) provodi programe jamstva za male i srednje poduzetnike. Jamstva se dodjeljuju putem jamstvenih programa EU početnik, Rastimo zajedno te Poljoprivrednici. U okviru programa EU početnik visina jamstva iznosi 80% glavnice kredita dok kod programa Rastimo zajedno i Poljoprivrednici visina jamstva iznosi 50% glavnice kredita. Za investicije u inovacije visina jamstva iznosi 70% glavnice kredita. Isto tako, HAMAG izdaje portfeljna jamstva kreditorima za pokriće dijela glavnice kredita subjektima malog gospodarstva u visini od 10 do 80% glavnice kredita. Za investicije u energetsku obnovu zgrada javnog sektora najviši postotak jamstva iznosi 80% glavnice kredita.

Potrebno je spomenuti servis Vlade Republike Hrvatske „HITRO.hr“ koji za cilj ima ubrzati i olakšati osnivanje novih tvrtki.

4.3. *Trendovi na području Istarske županije*

4.3.1. Gospodarski trendovi

Gospodarstvo Istarske županije bilo je značajno pogodjeno recesijskim kretanjima u proteklih pet do sedam godina. Bio je zatvoren značajan broj trgovackih društava i obrta. Broj poslovnih subjekata s blokiranim računima bio je u porastu te su pojedina poznata i velika trgovacka društva bila u finansijskim poteškoćama. Došlo je do porasta nezaposlenosti, kao i u drugim dijelovima Republike Hrvatske. U tom razdoblju obujam investicija se smanjio te su se smanjili ukupni prihodi u pojedinim općinama i gradovima. Snažno je bio pogoden sektor građevinarstva. Cijene nekretnina bilježile su pad te je ponuda istih rasla, a istovremeno potražnja u pojedinim segmentima gotovo da je izostala. Broj stambenih kredita isto tako je bio smanjen. U Istarskoj županiji bruto domaći proizvod, prema priopćenju Državnog zavoda za statistiku iz 2016. godine za 2013. godinu, prema podacima koji su načinjeni prema novom ESA 2010 metodološkom okviru, iznosi približno 96.300 kuna po glavi stanovnika. Prema tim podacima Istarska županija je na trećem mjestu u Republici Hrvatskoj.

Međutim, posljednjih godina istarsko gospodarstvo pokazuje značajan oporavak čemu je uvelike doprinio porast turističke aktivnosti, odnosno ostvarene dobre turističke sezone posljednjih godina gdje su se mjerile rekordne brojke turističkih dolazaka i noćenja.

Stopa nezaposlenosti u Istarskoj županiji pod znatnim je sezonskim utjecajem. Na razini godišnjeg prosjeka, stopa nezaposlenosti (prema podacima HZZ-a) u Istarskoj županiji smanjena je sa 9,8% u 2013. godini na 8,7% u 2014. godini. Stopa nezaposlenosti u Istarskoj županiji u svibnju 2015. godine bila je niža za čak 31,8% u odnosu na isto razdoblje 2013. godine kada je iznosila 5,6%. Istarska županija ima bolja obilježja radnog kontingenta nego Republika Hrvatska s obzirom da ima veći udio zaposlenih u ukupnom stanovništvu, a manji udio nezaposlenih i ekonomski neaktivnih osoba.

Značajne investicije u turizmu, poljoprivredi, kao i u prerađivačkoj industriji potaknute su korištenjem bespovratnih sredstava iz EU fondova. U uzlaznom su trendu maslinarstvo i vinogradarstvo te je djelomično potaknut i sektor građevinarstva. Prema nacrtu Županijske razvojne strategije Istarske županije do 2020. godine Istarska županija ima izrazito razvijeno poduzetništvo. Međutim znatno je slabija investicijska aktivnost i dinamika poduzetništva te poslovna infrastruktura.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku na dan 30. lipnja 2015. godine na području Istarske županije bilo je registrirano 22.772 pravne osobe što je 7,45% od ukupno registriranih pravnih osoba u RH. Struktura pravnih osoba u Istarskoj županiji bila je sljedeća: trgovачka društva – 14.229 od čega 12.696 aktivnih, poduzeća i zadruge – 4.626 od čega 63 aktivnih, ustanove, tijela udruge i organizacije – 3.914 od čega 1.535 aktivnih. S obzirom na aktivnost najviše pravnih osoba bilo je registrirano u trgovini na veliko i na malo; popravku motornih vozila i motocikala - 2.876 aktivnih (5.882 registriranih), građevinarstvu - 2.197 aktivnih (2.786 registriranih), stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima - 1.369 aktivnih (1.790 registriranih), poslovanju nekretninama - 1.334 aktivnih (1.506 registriranih), te u prerađivačkoj industriji - 1.239 aktivnih (1.828 registriranih).

U 2012. godini uspješno je izvršena privatizacija brodogradilišta Uljanik, s rezultatom boljim od predviđenog.

U Istri se isto tako kontinuirano ulaže u poboljšanje i obnovu turističkih kapaciteta te se često uz korištenje bespovratnih sredstava iz EU fondova grade novi turistički kapaciteti i poboljšava turistička ponuda kroz razvoj selektivnih oblika turizma (poslovni turizam, nautički turizam, kulturni turizam, gastronomski turizam, sportsko-rekreativni turizam, cikloturizam i dr.). Izgrađeno je profesionalno golf igralište naziva „Golf Club Adriatic“ te su izgrađeni vodeni parkovi naziva „Istralandia“ i „Acquacolors Poreč“. U srednjoročnom razdoblju očekuje se izgradnja dodatnih golf igrališta. Kontinuirano se pripremaju i grade industrijske i poslovne zone.

4.3.2. Trendovi u gradnji infrastrukture i prometne veze

Dovršena je izgradnja autoceste Istarski epsilon kojom je poboljšana cestovna prometna mreža u Istarskoj županiji. Istarski epsilon sada vodi do krajnjeg juga Istarske županije čime je rasterećena pulska zaobilaznica te ubrzana protočnost prometa prema turističkim mjestima poput Ližnjana, Medulin, Pomeria i Premanture. Dovršetak izgradnje ceste pozitivno utječe na rast turističkih dolazaka i noćenja.

Dovršen je transportni plinovodni sustav u Istri kojeg sačinjavaju dva magistralna plinovoda koji po svom obliku tvore slovo „V“. Jedan povezuje sjevernojadranska nalazišta plina s kontinentalnim visokotlačnim sustavom i svojim koridorom prati istočnu obalu. Drugi kreće iz Terminala Pula i završava u Umagu (Industrijska zona Ungarija) i u svom koridoru prati zapadnu obalu. Dovršava se i plinifikacija istarskih gradova kojima će se svi korisnici spojiti na prirodni plin. Provodi se niz manjih projekata izgradnje kanalizacijskih sustava i pročistača voda.

4.3.3. Gospodarski trendovi na lokalnoj razini

Sukladno indeksu razvijenosti općina Sv. Nedelja gospodarski je razvijenija od prosjeka Republike Hrvatske, dok je značajno slabije razvijena od prosjeka Istarske Županije. Dugoročni negativni trend depopulacije koji je karakterizirao općinu Sv. Nedelja još od sredine 20. stoljeća, prekinut je pozitivnim kretanjem stanovništva na posljednjem popisu 2011. godine, a značajno povećanje nataliteta u posljednjih pet godina vidljivo je i u dobnoj strukturi stanovništva, u kojoj udio stanovnika mlađih od 5 godina iznosi 5,29%. Gospodarska kriza koja je obilježila gospodarska kretanja u Republici Hrvatskoj na području Općine Sv. Nedelja najsnažnije se odrazila na pad zaposlenosti koja je u posljednjih pet godina pala za više od 20%. Ipak, prosječna stopa nezaposlenosti u općini Sv. Nedelja iznosi samo 6%, što je značajno niže od državnog i županijskog prosjeka. Unatoč blagom smanjenju gospodarskih subjekata (trgovačkih društava i obrta) u razdoblju od 2009. do 2013. sa 110 na 104, njihov je ukupan prihod u istom razdoblju uvećan za 9,9%, a pad prihoda zabilježen je samo u 2012. godini.

Iako je udio sektora trgovine u ukupnoj gospodarskoj strukturi značajno reduciran u posljednje tri godine, trgovina je i dalje najvažniji sektor na području općine Sv. Nedelja. Iako su ekonomski pokazatelji, kao i količina te struktura poljoprivredne

proizvodnje OPG-a (koji su dominantan oblik gospodarskih subjekata na području općine) nedostupni, djelatnosti poljoprivrede, šumarstva i ribarstva iz godine u godinu postaju sve važniji gospodarskog sektora. Ekomska kriza najviše se osjetila na sektoru građevinarstva, pa stoga njegov gospodarski značaj opada, usupajući ga prvenstveno djelatnostima rudarstva i vađenja.

Unatoč značajnom padu zaposlenosti u turizmu i ugostiteljstvu, navedene djelatnosti i dalje zapošljavaju najveći broj zaposlenih. Ruralni turizam se sve više razvija na području općine Sv. Nedelja, o čemu svjedoči značajno povećanje brojnosti smještajnih objekata i njihovih kapaciteta, kao i brojnost dolazaka i noćenja inozemnih turista, a s obzirom na vrlo visoki potencijal dalnjeg razvoja, kao i vrlo povoljne mogućnosti financiranja izgradnje i opremanja smještajnih objekata iz EU fondova, logično je očekivati da će se navedeni trendovi nastaviti i u budućnosti.

5. EU FONDOVI I MOGUĆNOSTI FINANCIRANJA

Ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju otvorio je mogućnost financiranja različitih vrsta projekata bespovratnim sredstvima iz strukturnih i investicijskih fondova. Razdoblje na koje se odnosi Program ukupnog razvoja općine Sv. Nedelja karakterizirat će i vrlo povoljni uvjeti po kojima se mogu financirati projekti locirani u ruralnim krajevima, čime su stvorene jedinstvene mogućnosti za obnovu i razvoj. Stoga prilikom definiranja strateških ciljeva programa ukupnog razvoja svakako treba voditi računa o mogućnostima i okolnostima koje će karakterizirati period provedbe Programa ukupnog razvoja. Prioriteti općine Sv. Nedelja su između ostalog, financiranje projekata civilnog, gospodarskog i javnog sektora, a sve u skladu s mjerama Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020. godine.

5.1. Mjera 7 i mogućnosti financiranja projekata JLS

Mjera 7 „Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima“ iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. obuhvaća tri podmjere namijenjene jedinicama lokalne samouprave. Važno je naglasiti da intenzitet potpore iznosi od 80% do 100% prihvatljivih troškova, te da broj projekata odobrenih pojedinom korisniku nije ograničen – isti korisnik može podnijeti jedan zahtjev unutar iste podmjere tijekom jednog natječaja. Isto tako, može podnijeti više zahtjeva u

istom vremenu, ali u različitim podmjerama. Ipak, zahtjev za potporu za sljedeći projekt unutar iste podmjere može se podnijeti tek nakon izvršene konačne isplate po prethodnom zahtjevu.

5.1.1. Podmjera 7.1 (Prostorni planovi, Programi ukupnog razvoja, itd)

Podmjera 7.1 odnosi se na sastavljanje i ažuriranje planova za razvoj općina i sela u ruralnim područjima i njihovih temeljnih usluga te planova zaštite i upravljanja koji se odnose na lokalitete Natura 2000. i druga područja visoke prirodne vrijednosti.

Korisnici ove operacije mogu biti Općine i Gradovi do 10.000 stanovnika. Da bi ulaganje bilo prihvatljivo prilikom Podnošenja Zahtjeva za potporu korisnik treba priložiti odluku nadležnog tijela JLS (gradskog/općinskog vijeća) o izradi/izmjeni i dopuni dokumenta za koji se traži potpora. Gradsko/Općinsko vijeće JLS prije isplate ukupne potpore mora usvojiti akt za koji se traži potpora.

Prihvatljiva ulaganja su izrada i ažuriranje Prostornog plana, Programa ukupnog razvoja (PUR) i strateških planova razvoja pojedinih gospodarskih sektora. Potpora iznosi od 5.000 do 70.000 eura. Intenzitet potpore iznosi do 100% vrijednosti prihvatljivih troškova. U slučaju da projekt ostvaruje značajan neto prihod potpora iznosi do 50% vrijednosti prihvatljivog troška.

5.1.2. Podmjera 7.2 (Nerazvrstane ceste, vodoopskrba i odvodnja)

Operacija 7.2.1 odnosi se na ulaganja u građenje nerazvrstanih cesta, a korisnici mjere mogu biti JLS. Građenje nerazvrstanih cesta je prihvatljivo u naseljima do 5.000 stanovnika. Ukoliko se više naselja povezuje nerazvrstanom cestom svako naselje mora biti do 5.000 stanovnika. Potpore se mogu ostvariti za ulaganja u nerazvrstane ceste koje su naznačene u općem aktu - Odluci o nerazvrstanim cestama grada ili općine. Korisnik je dužan osigurati funkcioniranje projekta u trajanju od najmanje pet godina od konačne isplate sredstava.

Prihvatljiva ulaganja su građenje (izgradnja i rekonstrukcija) nerazvrstane ceste i opći troškovi koji uključuju usluge izrade projektno-tehničke dokumentacije, geodetske podloge i elaborate, troškove izrade elaborata zaštite okoliša, studijsku dokumentaciju, troškove pripreme dokumentacije za natječaj (usluge konzultanata i stručnjaka). Potpora iznosi od 30.000 eura do 1.000.000 eura. Intenzitet potpore je

do 100% vrijednosti prihvatljivih troškova. U slučaju da projekt ostvaruje značajan neto prihod potpora iznosi do 50% vrijednosti prihvatljivog troška.

Operacija 7.2.2 namijenjena je ulaganjima u građenje javnih sustava za vodoopskrbu, odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, a korisnici ove operacije mogu biti jedinice lokalne samouprave i javni isporučitelji vodnih usluga javne vodoopskrbe i javne odvodnje.

Ulaganja u razvoj sustava javne vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda su prihvatljiva u naselju do 2.000 stanovnika, ili u više naselja čiji ukupan broj stanovnika ne prelazi 2.000 stanovnika. Korisnik je dužan osigurati funkcionalnost vodovodne mreže i/ ili sustav za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda uključujući njegovo održavanje i upravljanje u trajanju od najmanje pet godina od konačne isplate sredstava. Javni isporučitelji vodnih usluga javne vodoopskrbe ili javne odvodnje dužni su uz prijavu na natječaj za ulaganje u vodoopskrbnu i infrastrukturu odvodnje priložiti izjavu jedinica lokalne samouprave o suglasnosti za provedbu ulaganja na području jedinice lokalne samouprave.

Prihvatljiva ulaganja su:

- građenje javnog sustava za vodoopskrbu, odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda
- kupnja i ugradnja opreme za održavanje sustava vodoopskrbe, odvodnje i sustava pročišćavanja otpadnih voda uključujući računalni softver do tržišne vrijednosti
- opći troškovi: usluge izrade projektno-tehničke dokumentacije, geodetske podloge i elaborati, troškovi izrade elaborata zaštite okoliša, studijska dokumentacija, troškovi pripreme dokumentacije za natječaj (usluge konzultanata i stručnjaka).

Potpore iznosi od 30.000 eura do 1.000.000 eura. Intenzitet potpore iznosi do 100% vrijednosti prihvatljivih troškova. U slučaju da projekt ostvaruje značajan neto prihod potpora iznosi do 50% vrijednosti prihvatljivog troška.

5.1.3. Podmjera 7.4 (Infrastruktura)

Podmjera 7.4 odnosi se na ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu. Korisnici unutar ove podmjere su jedinice lokalne samouprave, trgovačka društva u većinskom vlasništvu JLS, javne ustanove neprofitnog karaktera u kojima su osnivači JLS, udruge/organizacije civilnog društva i vjerske zajednice koje se bave humanitarnim i društvenim djelatnostima od posebnog interesa za lokalno stanovništvo i lokalne akcijske grupe (LAG-ovi).

Ulaganje se mora provesti u naseljima do 5.000 stanovnika, ulaganje mora biti u skladu s razvojnom i/ili prostorno planskom dokumentacijom JLS, korisnik mora održavati i upravljati investicijom najmanje pet godina od isplate sredstava, prilikom prijave na natječaj korisnik mora priložiti izjavu JLS o suglasnosti za provedbu ulaganja na području JLS. Prihvatljiva ulaganja:

- ulaganja u građenje i/ili opremanje vatrogasnih, društvenih, planinarskih i lovačkih domova, kulturnih centara
- ulaganja u građenje i/ili opremanje dječjih vrtića, igrališta (dječja, sportska), sportskih terena i pratećih objekata, objekata za sportski ribolov, rekreacijskih zona i kupališta, biciklističkih staza, tematskih putova
- ulaganje u javne površine (javne zelene površine, pješačke staze, pješačke zone, otvorene odvodne kanale, trbove, parkove, tržnice i javne prometne površine)
- opći troškovi (usluge izrade projektno-tehničke dokumentacije, geodetske podloge i elaborati, troškovi izrade elaborata zaštite okoliša, studijska dokumentacija, troškovi pripreme dokumentacije za natječaj tj. usluge konzultanata i stručnjaka).

Potpore iznosi od 15.000 eura do 1.000.000 eura. Intenzitet potpore iznosi do 100% vrijednosti prihvatljivih troškova. U slučaju da projekt ostvaruje značajan neto prihod potpora iznosi do 50% vrijednosti prihvatljivog troška.

Izmjene Pravilnika za Mjeru 7

U tijeku su izmjene Pravilnika za Mjeru 7. Očekuje se da će u okviru istih izmjena u podmjerama 7.2 i 7.4 doći do promjene gornje granice iznosa bespovratnih sredstava te ukupne prihvatljive veličine projekta na 1.250.000 eura uključujući i pripadajući iznos PDV-a. Isto tako, po novom predloženom Pravilniku neće biti moguće prijaviti na natječaj projekte koji su prijavili početak građenja.

Iznos prihvatljivih općih troškova unutar podmjera 7.2 i 7.4 ograničiti će se po predloženim izmjenama na maksimalno 150.000 kuna.

5.2. Mjera 4. – Ulaganja u fizičku imovinu

5.2.1. Podmjera 4.1 – Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva

Operacija 4.1.1 odnosi se na restrukturiranje, modernizaciju i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava. Korisnici ove operacije mogu biti fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava sukladno Zakonu o poljoprivredi, te proizvođačke grupe i organizacije registrirane sukladno Zakonu o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda.

Sufinancirati se može proizvodnja proizvoda obuhvaćenih Dodatkom I. ugovora o EU, a prihvatljivi troškovi mogu biti:

Materijalni troškovi:

- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za životinje, uključujući vanjsku i unutarnju infrastrukturu u sklopu poljoprivrednog gospodarstva
- ulaganje u građenje i/ili opremanje zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata za uzgoj jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala s pripadajućom opremom i infrastrukturom u sklopu poljoprivrednog gospodarstva
- ulaganje u građenje i/ili opremanje ostalih gospodarskih objekata, upravnih prostorija s pripadajućim sadržajima, opremom i infrastrukturom, koji su u funkciji osnovne djelatnosti
- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za marketing primarnih poljoprivrednih proizvoda
- ulaganje u opremu za berbu, sortiranje i pakiranje poljoprivrednih proizvoda

- ulaganje u kupnju nove poljoprivredne mehanizacije, radnih strojeva i opreme za primarnu proizvodnju i gospodarskih vozila
- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za skladištenje, rashlađivanje, čišćenje, sušenje, klasiranje i pakiranje proizvoda iz primarne poljoprivredne proizvodnje s pripadajućom opremom i infrastrukturom
- ulaganje u građenje i/ili opremanje građevina za obradu otpadnih voda, uključujući uređaje za obradu otpadnih voda i opremu za sprječavanje onečišćenja zraka s pripadajućom opremom i infrastrukturom
- ulaganje u sustave za zaštitu od padalina i štetnih organizama s pripadajućom opremom i infrastrukturom
- ulaganje u podizanje novih i/ili restrukturiranje postojećih višegodišnjih nasada
- ulaganje u izgradnju i/ili obnovu i/ili opremanje sustava (infrastrukture) za navodnjavanje na poljoprivrednom gospodarstvu
- ulaganje u uređenje i trajnije poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta u svrhu poljoprivredne proizvodnje
- ulaganje u kupnju zemljišta i objekata radi realizacije projekta, do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih ulaganja uz mogućnost kupnje prije podnošenja Zahtjeva za potporu, ali ne prije 1. siječnja 2014. godine
- ulaganja u prilagodbu novouvedenim standardima.

Nematerijalni troškovi:

- kupnja ili razvoj računalnih programa
- kupnja prava na patente i licence
- autorska prava
- robni žigovi
- ostala nematerijalna ulaganja povezana s materijalnim ulaganjem.

Prihvatljivi opći troškovi:

- usluge arhitekata, inženjera i konzultanata, studije izvedivosti, do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta

Iznos potpore iznosi od 5.000 eura do 3.000.000 eura, a intenzitet potpore do 70% prihvatljivih ulaganja.

Operacija 4.1.2 odnosi se na smanjenje štetnog utjecaja na okoliš. Korisnici unutar ove operacije su fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednih

gospodarstava sukladno Zakonu o poljoprivredi, te proizvođačke grupe i organizacije registrirane sukladno Zakonu o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda. Prihvatljivi troškovi:

Materijalni troškovi:

- ulaganje u građenje skladišnih kapaciteta za stajski gnoj i digestate uključujući opremu za rukovanje i korištenje stajskog gnoja i digestata
- ulaganje u poboljšanje učinkovitosti korištenja gnojiva (strojevi i oprema za utovar, transport i primjenu gnojiva - mineralnog i organskog gnojiva).

Potpore iznosi od 5.000 eura do 1.000.000 eura, a intenzitet potpore do 75% prihvatljivih troškova ulaganja.

Operacija 4.1.3 odnosi se na poticanje korištenja obnovljivih izvora energije, a korisnici ove operacije mogu biti fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava sukladno Zakonu o poljoprivredi, te proizvođačke grupe i organizacije registrirane sukladno Zakonu o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda. Prihvatljivi troškovi:

Materijalni troškovi:

- ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora za potrebe vlastitog proizvodnog pogona korisnika s pripadajućom opremom i infrastrukturom
- ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata za prijem, obradu i skladištenje sirovina za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora s pripadajućom opremom i infrastrukturom
- ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata za obradu, preradu, skladištenje, transport i primjenu izlaznih supstrata za organsku gnojidbu na poljoprivrednim površinama s pripadajućom opremom i infrastrukturom.

Potpore iznosi od 5.000 eura do 5.000.000 eura, a intenzitet potpore do 75% prihvatljivih troškova ulaganja.

5.2.2. Podmjera 4.2 – Ulaganja u preradu, marketing i razvoj polj. proizvoda

Operacija 4.2.1 odnosi se na ulaganja u cilju povećanja dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima. Korisnici ove operacije su fizičke i pravne osobe koje se

bave ili se namjeravaju baviti preradom poljoprivrednih proizvoda. Prihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

Materijalni troškovi:

- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za poslovanje s mlijekom s pripadajućom opremom i unutarnjom i vanjskom infrastrukturom, uključujući rashladnu opremu za sirovo mlijeko
- ulaganje u specijalizirana transportna vozila za prijevoz sirovog mlijeka s dodatnom opremom
- ulaganje u građenje i /ili opremanje klaonica, rasjekaonica, hladnjača, objekata za preradu (mesa, jaja) s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom
- ulaganje u građenje i/ili opremanje centra (sabirališta) za sakupljanje i preradu otpada i nusproizvoda životinjskog podrijetla koji nisu za prehranu ljudi s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom
- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za preradu voća, povrća, grožđa (osim za vino), aromatičnog, začinskog i ljekovitog bilja i gljiva s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom uključujući preradu ostataka iz proizvodnje,
- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za preradu masline, komine masline s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom
- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za preradu žitarica i uljarica s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom
- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za preradu meda s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom
- ulaganje u građenje i/ili opremanje ostalih gospodarskih objekata, upravnih prostorija s pripadajućim sadržajima, opremom i infrastrukturom koji su u funkciji osnovne djelatnosti
- ulaganje u kupnju mehanizacije, gospodarskih vozila, strojeva i opreme (uključujući tehnološku i informatičku opremu) za preradu, pakiranje, etiketiranje, skladištenje, manipulaciju
- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih proizvoda
- troškovi promidžbe vlastitih poljoprivrednih proizvoda vezani uz ulaganje u podmjeri 4.2.

- ulaganje u građenje objekata te opremu za obradu otpadnih voda u preradi i trženju, filtriranje zraka i rashladne sustave s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom
- ulaganje u laboratorij i laboratorijsku opremu za vlastite potrebe
- ulaganje u kupnju zemljišta i objekata radi realizacije projekta do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta uz mogućnost kupnje prije podnošenja Zahtjeva za potporu, ali ne prije 1. siječnja 2014. godine
- ulaganja u prilagodbu novouvedenim standardima.

Nematerijalna imovina:

- kupnja ili razvoj računalnih programa
- kupnja prava na patente i licence
- autorska prava
- robni žigovi
- ostala nematerijalna ulaganja povezana s materijalnim ulaganjem.

Opći troškovi:

- ❖ usluge arhitekata, inženjera i konzultanata, studije izvedivosti, do 10% vrijednosti ukupno prihvatljivih troškova projekta

Potpore iznosi od 10.000 eura do 5.000.000 eura, a intenzitet potpore do 70% prihvatljivih troškova ulaganja.

Operacija 4.2.2 odnosi se na korištenje obnovljivih izvora energije, a korisnici ove podmjere su fizičke i pravne osobe koje se bave ili se namjeravaju baviti preradom proizvoda. Prihvatljivi troškovi:

Materijalni troškovi:

- ulaganje u građenje i/ili opremanje postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora s pripadajućom opremom i infrastrukturom za vlastite potrebe korisnika
- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za prijem, obradu i skladištenje sirovina za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora

- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za obradu, skladištenje, transport i primjenu izlaznih supstrata za organsku gnojidbu na poljoprivrednim površinama.

Potpore iznosi od 10.000 eura do 1.000.000 eura, a intenzitet potpore iznosi do 70% prihvatljivih troškova ulaganja.

5.3. Mjera 6. – Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja

Mjera 6 se sastoji od četiri podmjere, a prva od njih namijenjena je mladim poljoprivrednicima.

5.3.1. Podmjera 6.1 – Potpora mladim poljoprivrednicima

Korisnici ove podmjere mogu biti osobe koje su u trenutku podnošenja prijave starije od 18 i mlađe od 40 godina, posjeduju odgovarajuće profesionalne vještine i znanja o poljoprivredi i prvi put pokreću poljoprivredno gospodarstvo kao nositelji poljoprivrednog gospodarstva, te su registrirani kao nositelji poljoprivrednog gospodarstva u razdoblju od maksimalno 15 mjeseci prije dana podnošenja zahtjeva.

Potporu za mladog poljoprivrednika može ostvariti korisnik čije gospodarstvo pripada razredima ekonomskog veličine od 3 do 6 (od 4.000 eura - 50.000 eura ukupne vrijednosti godišnje proizvodnje). Korisnik je dužan izraditi poslovni plan za razdoblje do najviše pet godina. Detaljan sadržaj poslovnog plana je propisan provedbenim aktom (Pravilnikom) a provedbu poslovnog plana korisnik treba započeti u roku od 9 mjeseci od datuma donošenja Odluke o dodjeli potpore.

Korisnik mora imati odgovarajuća stručna znanja i vještine za obavljanje poljoprivredne djelatnosti. Ako ne ispunjava zahtjeve u pogledu stručnog znanja i sposobnosti, isto mora realizirati u roku od 36 mjeseci od dana donošenja Odluke o dodjeli potpore, pod uvjetom da se te potrebe navedu u poslovnom planu. Korisnik ove podmjere ima obvezu unutar 18 mjeseci od dana osnivanja gospodarstva, svoje gospodarstvo urediti sukladno definiciji aktivnog poljoprivrednog gospodarstva (farmera) definiranom člankom 9. Uredbe (EU) o izravnim plaćanjima br. 1307/2013 Europskog Parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. Potpora se odnosi na mikro i mala poljoprivredna gospodarstva.

Prihvatljive su sve djelatnosti poljoprivredne proizvodnje sukladno Zakonu o poljoprivredi. Potpora može pokrivati:

- kupnju stoke
- kupnju materijalne imovine, strojeva
- kupnju ili najam poljoprivrednog zemljišta i sl.

Unutar podmjere nije navedena specifikacija prihvatljivih ulaganja odnosno troškovi ulaganja moraju biti u skladu s poslovnim planom podnesenim od strane korisnika u kojem će biti prikazano na koji način će investicija osigurati održiv rast i razvoj korisnika sredstava.

Potpore iznosi 50.000 eura, a intenzitet potpore iznosi 100% prihvatljivih troškova. Potpora istom korisniku unutar ove podmjere može se dodijeliti samo jednom.

5.3.2. Podmjera 6.2 – Pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti OPG-a

Podmjera 6.2 namijenjena je za pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, a korisnici ove podmjere mogu biti nositelj ili član obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva. Potpora se odobrava temeljem poslovnog plana čija realizacija treba započeti u roku od 9 mjeseci od datuma donošenja Odluke o dodjeli potpore. Prihvatljivi troškovi su:

- ulaganja u turizam na ruralnom području
- prerada i izravna prodaja
- ulaganja u djelatnosti za pružanje usluga vezanih uz poljoprivredu, šumarstvo, tradiciju
- ulaganja u obnovljive izvore energije.

Potpore iznosi 50.000 eura po korisniku. Intenzitet potpore iznosi 100% prihvatljivih troškova ulaganja. Potpora se isplaćuje u najmanje dvije rate u razdoblju koje ne prelazi pet godina. Isplata zadnje rate uvjetovana je izvršenjem svih aktivnosti sadržanih u poslovnom planu.

5.3.3. Podmjera 6.3 - Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava

Podmjera 6.3 obuhvaća potporu razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava, a korisnici ove podmjere su mala poljoprivredna gospodarstva koja pripadaju razredima ekonomске veličine 1 i 2 (do 7.999 eura ukupne vrijednosti proizvodnje).

Prihvatljive su sve djelatnosti poljoprivredne proizvodnje sukladno Zakonu o poljoprivredi. Prihvatljivi troškovi moraju biti u skladu s poslovnim planom, a to su aktivnosti koje će osigurati održiv rast i razvoj malih gospodarstava. Potpora se može koristiti za kupnju zemljišta ili druge imovine kako bi se olakšala provedba poslovnog plana te su troškovi povezani s podržanim aktivnostima.

Potpore iznosi 15.000 eura, a intenzitet potpore do 100% prihvatljivih troškova ulaganja.

5.3.4. Podmjera 6.4 - Razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima

Podmjera 6.4 namijenjena je ulaganjima u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima, a korisnici su mikro i mali poduzetnici osnovani kao obiteljska poljoprivredna gospodarstva, obrti, trgovačka društva, zadruge ili fizičke osobe.

Produkt prerade/predmet trženja mora biti proizvod koji nije obuhvaćen Dodatkom I. ugovora o EU. Korisnik koji traži potporu mora biti registriran za predmetnu djelatnost u skladu s nacionalnim zakonodavstvom na kraju ulaganja. Prihvatljivi troškovi:

Turizam na ruralnom području:

- ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za pružanje turističkih i/ili ugostiteljskih usluga
- kupnja računalnih programa.

Prerada i trženje proizvoda:

- ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata za preradu, skladištenje, pakiranje, trženje prerađenih proizvoda
- troškovi promidžbe proizvoda
- kupnja računalnih programa.

Tradicijski, umjetnički i obrti za izradu suvenира:

- ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata u kojima se obavlja djelatnost obrta, uključujući objekte u kojima se obavlja pakiranje i trženje proizvoda
- troškovi promidžbe proizvoda.

Pružanje usluga u ruralnim područjima, poljoprivredi i šumarstvu:

- ulaganja u građenje i/ili opremanje objekata za pružanje nepoljoprivrednih usluga u ruralnim područjima kao što su IT centri, radionice za popravak poljoprivrednih i šumarskih strojeva, dječji vrtići, igraonice za djecu, sportsko-rekreativni centri za mlade i odrasle, veterinarske usluge, pružanje usluga opskrbe za ruralno stanovništvo, usluga skrbi za starije i nemoćne osobe.

Opći troškovi:

- usluge izrade projektno-tehničke dokumentacije i troškovi pripreme dokumentacije.

Potpore iznosi od 3.500 eura do 200.000 eura, a intenzitet potpore do 70% prihvatljivih troškova ulaganja.

5.4. Mjera 19. - Leader (CLLD)

Mjera 19. – Leader jedna je od mnogobrojnih mjer Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. – 2020., a u kontekstu ovog PUR-a najvažnija je podmjera 19.1. Korisnici ove podmjere su LAG-ovi, a uvjeti prihvatljivosti definirani su na sljedeći način:

- LAG mora biti registriran kao udruženje sukladno Zakonu o udruženjima
- LAG mora obuhvaćati ruralno područje s više od 10 000, a manje od 150 000 stanovnika
- LAG mora obuhvaćati jasno definirano zemljopisno područje te stanovnike jednog ili više naselja, unutar najmanje pet jedinica lokalne samouprave:

- naselja, tj. jedinice lokalne samouprave, moraju biti međusobno izravno povezani bilo kopnom, morem ili vodom,
- naselje u sklopu LAG-a ne smije imati više od 25 000 stanovnika,
- jedno naselje može pripadati isključivo jednom LAG-u,

- sjedište LAG-a mora se nalaziti unutar područja koje obuhvaća LAG,
 - u upravljačkoj strukturi LAG-a moraju sudjelovati:
- predstavnici gospodarskog (trgovačka društva koja nisu u većinskom vlasništvu Republike Hrvatske, regionalne/područne i lokalne samouprave, zadruge, obrtnici,

obiteljska poljoprivredna gospodarstva) i civilnog sektora (građani, udruge, zaklade, fondacije) s najmanje 50 posto zastupljenosti

– predstavnici izvršnog ili upravnog tijela jedinica lokalne samouprave kojoj pripadaju naselja LAG-a s najmanje 20 posto zastupljenosti

– žene s najmanje 30 posto zastupljenosti

– članovi upravljačke strukture LAG-a moraju imati prebivalište i/ili biti registrirani i/ili imati podružnicu unutar područja koje obuhvaća LAG.

LAG ne smije imati izrađenu LRS za razdoblje 2014 – 2020. Nadalje, u roku od 6 mjeseci od zaprimanja Odluke o odabiru LAG-a, LAG mora dostaviti na uvid LRS za razdoblje 2014 – 2020. Obvezni sadržaj LRS i preporuke za izradu LRS propisan je Pravilnikom za ovu podmjeru. Prihvativi troškovi obuhvaćaju:

- izrada lokalne razvojne strategije za sve LAG-ove
- tekući troškovi za LAG-ove koji nisu ostvarili potporu iz IPARD programa i za LAG-ove koji su ostvarili potporu iz IPARD programa nakon isteka razdoblja za koje im je potpora iz IPARD programa dodijeljena
- Porez na dodanu vrijednost kojeg LAG plaća pri nabavi roba i usluga unutar Podmjere 1 je prihvativi izdatak ukoliko nije povrativ u okviru nacionalnog zakonodavstva o porezu na dodanu vrijednost.

Potpore iznosi do 100.000 eura, a intenzitet potpore iznosi do 100% prihvativih troškova ulaganja.

5.5. Vinska omotnica i poticanje vinogradarstva

Vinska omotnica je program Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, a sastoji se od ukupno tri mjere. Prva od istih je „**Restrukturiranje i konverzija vinograda**“, a prihvativi troškovi obuhvaćaju:

- zamjena sorte i premještanje vinograda (rekonstrukcija vinograda, priprema tla, sadnja i cijepljenje)
- poboljšanje vinogradarskih tehnika (promjena nagiba/razine vinograda, postrojenja za drenažu, izgradnja terasa i zidova, tehničke instalacije, sustav navodnjavanja)

Iznos bespovratnih sredstava iznosi od 5.000 do 1.500.000 eura, a intenzitet potpore je do 50% ulaganja (maksimalno 22.000 eura/ha).

Druga mjera odnosi se na **investicije u vinarije i marketing vina**, a prihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- izgradnja/rekonstrukcija objekata (za skladištenje, preradu i prodaju/marketing i kontrolu kvalitete vina)
- kupnja novih strojeva (za proizvodnju vina, punjenje boca, etiketiranje...)
- opći troškovi (naknade arhitektima, inženjerima i konzultantima, studije izvodljivosti, patenti i licence).

Iznos bespovratnih sredstava iznosi od 5.000 do 1.500.000 eura, a intenzitet potpore je do 50% ulaganja.

Posljednja mjera namijenjena je **promidžbi na tržištima trećih zemalja**, a prihvatljivi troškovi obuhvaćaju:

- oglašavanje u medijima trećih zemalja (TV, tisak, internet...)
- odnosi sa javnošću, promidžba i marketing (organizacija informativnih putovanja u Hrvatsku za novinare i stručnjake u sektorу vina, promidžba imidža Hrvatske na vinskim manifestacijama i degustacijama za trgovce i potrošače)
- izrada promotivnih materijala
- sudjelovanje na međunarodnim sajmovima.

Iznos bespovratnih sredstava iznosi do 100.000 eura, a intenzitet potpore je od 50% do 80% ulaganja.

5.6. Poduzetnički impuls

Poduzetnički impuls obuhvaća mjeru Ministarstva poduzetništva i obrta, a od 2013. godine poduzetnici su podijeljeni u dvije kategorije, odnosno poduzetnici do 9 zaposlenih i oni sa više od 9 zaposlenih. Program sadržava tri prioriteta:

Prioritet 1: Jačanje konkurentnosti malog gospodarstva

- Mjera A1 - Mikro poduzetništvo i obrt

- Mjera A2 - Zadružno poduzetništvo
- Mjera A3 - Poduzetništvo klastera
- Mjera B1 - Malo i srednje poduzetništvo i obrt
- Mjera B2 - Inovacije u poduzetništvu

Prioritet 2: Unapređenje poduzetničkog okruženja

- Mjera C2 - Tehnološki parkovi, poslovni inkubatori i poduzetnički akceleratori
- Mjera C3A - Razvojne agencije, poduzetnički centri i centri kompetencije
- Mjera C3B - Internacionalizacija poslovanja

Prioritet 3: Promocija i učenje za poduzetništvo i obrt

- Mjera D1 - Obrazovanje za poduzetništvo
- Mjera D2 - Obrazovanje za obrt

Prijava za Poduzetnički impuls slična je prijavi na natječaje za EU fondove, projekt mora biti sveobuhvatan te dobro osmišljen i razrađen. U fazi realizacije bitno je realizirati sve što je navedeno u prijavi, u protivnom postoji mogućnost da sredstva neće biti isplaćena.

Bespovratna sredstva se najvećim dijelom dodjeljuju avansno, dok se ostatak isplaćuje nakon završetka ulaganja. Intenzitet sufinanciranja ovisi o pojedinoj mjeri a unutar programskog područja „Jačanje konkurentnosti prerađivačke industrije“ iznosi do 75% ulaganja i do maksimalnog iznosa od 400.000 kuna. Prednost kod dodjele sredstava imaju projekti koji investiraju u proizvodnju, koji nude novi proizvod ili unaprjeđuju tehnologiju proizvodnje, izvoz i zapošljavanje, dok se djelatnosti poput kockarnica, benzinskih pumpi i točionica pića ne sufinanciraju.

5.7. Ministarstvo turizma: Konkurenčnost turističkog gospodarstva

Program „Konkurenčnost turističkog gospodarstva“ namijenjen je za trgovačka društva (j.d.o.o., d.o.o. i obrti), seljačka domaćinstva (OPG), kao i fizičke osobe (privatni iznajmljivači), a sastoji se od četiri mjere:

Mjera A namijenjena je za povećanje standarda, kvalitete i dodatne ponude, diversifikaciju poslovanja i održivi razvoj, korištenje novih tehnologija, poboljšanje socijalne uključenosti, a prihvativi troškovi obuhvaćaju:

- obnovu i uređenje postojećih smještajnih jedinica ili gradnju novih,
- podizanje kategorije kroz dodatan sadržaj (bazeni, wellness, rekreacijski sadržaj)
- poboljšanje uvjeta za osobe sa invaliditetom
- povećanje energetske učinkovitosti i zaštite okoliša.

Iznos potpore ovisi o vrsti ugostiteljskih objekata:

- A1: hoteli, turistička naselja, pansioni (50.000-500.000 kn)
- A2: kampovi i hosteli (50.000-300.000 kn)
- A3: seljačka domaćinstva (30.000-200.000 kn)
- A4: privatni iznajmljivači (do 40.000 kn)

Mjera B odnosi se na razvoj posebnih oblika turizma, te obuhvaća ruralni i planinski turizam, cikloturizam, pustolovni i sportsko-rekreativni turizam, zabavne i tematske parkove, te paket aranžmane novih turističkih proizvoda za tržište posebnih interesa. Intenzitet potpore je 50% dok najviši iznos potpore koji se može dodijeliti je 300.000 kuna.

Mjera C odnosi se na pripremu projektne dokumentacije za nove investicije u turizmu, no prijaviti se mogu samo projekti ukupne vrijednosti preko 8.000.000 kuna, dok najviši iznos potpore iznosi 80.000 kuna.

Mjera D obuhvaća internacionalizaciju i međunarodnu prepoznatljivost, a namijenjena je jačanju internacionalne i međunarodne prepoznatljivosti, pa prihvativi troškovi obuhvaćaju članarine u prestižnim i renomiranim međunarodnim asocijacijama. Udio sufinanciranja iznosi do 100% iznosa članarine za prve tri godine članstva, a maksimalni iznos bespovratnih sredstava iznosi 200.000 kuna.

6. ANALIZA PRORAČUNA OPĆINE SVETA NEDJELJA

Analiza proračuna Općine Sv. Nedelja provedena je za posljednjih šest godina, dok se za 2016. godinu koriste podaci planiranog proračuna. Proračun Općine Sv. Nedelja bilježi konstantan pad u promatranom razdoblju. U 2010. godini prihodi Općine iznosili su 11.267.152 kune. U 2011. godini bilježi se pad prihoda na 10.326.375 kuna ili za 8,34%. Slijedi pad prihoda na 8.659.810 kuna u 2012. godini nakon čega se opet bilježi pad na iznos od 9.379.939 kuna u 2013. godini. U 2014. godini zabilježen je najveći pad prihoda te su isti iznosili 5.334.671 kunu. Za 2016. godinu planirani su prihodi Općine u iznosu od 17.435.750 kuna.¹⁶

Planirani prihodi Općine u 2016. godini u odnosu na 2010. godinu su veći za 35,37%. U istom razdoblju planira se pad prihoda od poreza za 18,24%. Prihodi od poreza bilježe blago smanjenje tijekom analiziranog razdoblja.

Drugi najznačajniji prihod proračuna jesu prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima. Iznos planiranih prihoda ove stavke u 2016. godini veći je za 14,19% u odnosu na 2010. godinu. Isti prihodi bilježe pad od 2014. godine u odnosu na 2010. godinu dok je za 2016. godinu planirano 4.953.750 kuna prihoda od administrativnih pristojbi.

Najniži udio u ukupnim prihodima čine prihodi od pomoći iz inozemstva (darovnice) i od subjekata unutar opće države, prihodi od imovine te ostali prihodi.

Od 2010. do 2016. godine ne bilježe se značajne oscilacije ukupnih rashoda u proračunu osim u 2014. godini kada bilježe pad na iznos od 3.826.186 kuna ili za 58,48% u odnosu na 2010. godinu. Rashodi su se u predmetnom razdoblju kretali između 3.826.186 kuna i 10.654.610 kuna.

Planirani rashodi za 2016. godinu su povećani zbog planiranog značajnog povećanja stavki materijalnih rashoda i rashoda za zaposlene. Do 2013. godine najviši udio u ukupnim rashodima imali su materijalni rashodi (između 27,94% i 30,01%), a u 2016. godini je planiran njihov udio u ukupnim rashodima od 34,34%. Osim navedenog, s najvećim udjelima tijekom predmetnog razdoblja slijede rashodi od pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države te rashodi za zaposlene. Tako je u 2013. godini

¹⁶ Za 2015. godinu prikazani su ostvareni prihodi i rashodi sukladno dostupnom polugodišnjem izještaju o izvršenju Proračuna 2015. godine s obzirom da trenutno nije još usvojen godišnji izještaj o izvršenju Proračuna.

udio rashoda od pomoći dane u inozemstvo iznosio 17,07% u ukupnim rashodima. Udio rashoda za zaposlene u ukupnim rashodima se krećao između 15,08% i 18,09% u razdoblju od 2010. do 2013. godine. U 2014. godini osim materijalnih rashoda, najviše rashoda je ostvareno u segmentu ostalih rashoda i rashoda za zaposlene. U 2016. godini planira se udio ostalih rashoda u ukupnim rashodima u iznosu od 16,96%, dok se udio rashoda za zaposlene planira u iznosu od 14,26%.

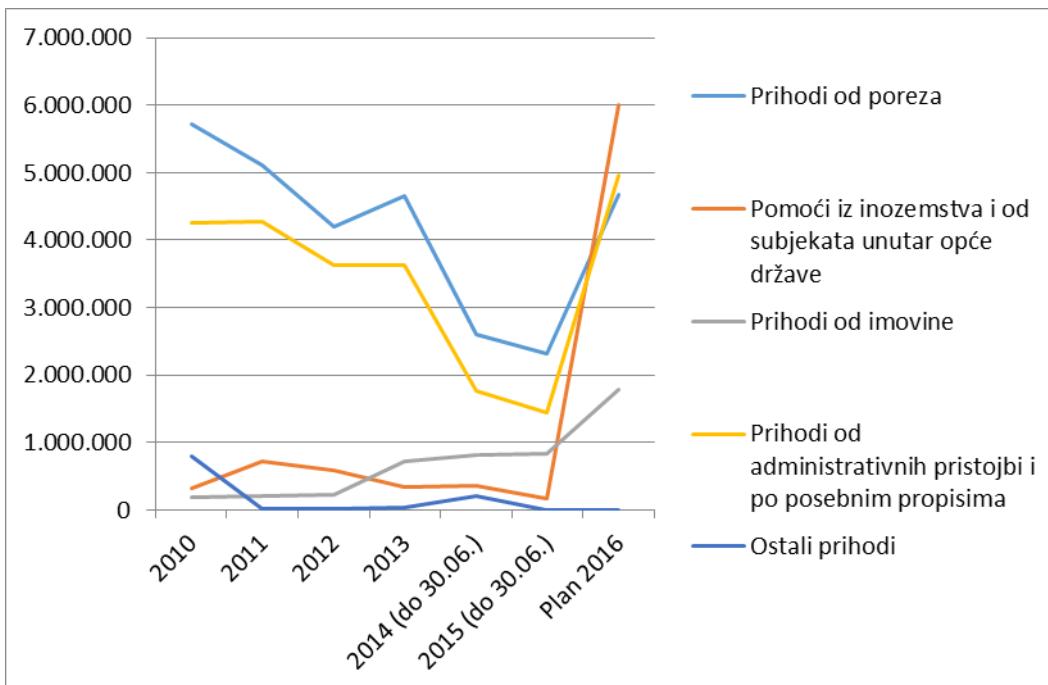
Najznačajniji primici s obzirom na finansijske primitke jesu planirani primici od zaduživanja u 2015. godini u iznosu od 469.374 kune. Isti se planiraju za 2016. godinu u iznosu od 1.200.000 kuna.

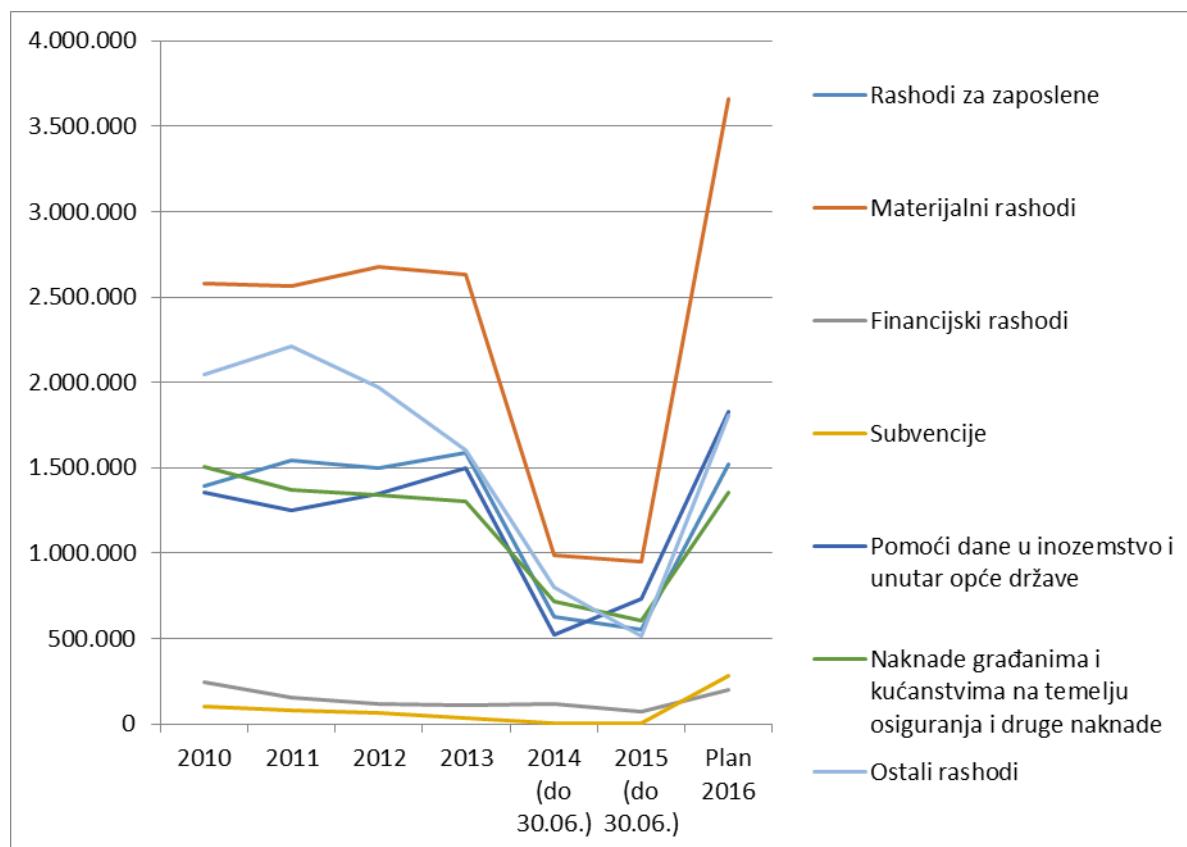
Najveći udio u ukupnim rashodima proračuna s obzirom na namjenu sredstava čini stavka komunalna infrastruktura. Udio te stavke u ukupnim rashodima kreće se od 22,79% do 45,62% u razdoblju od 2010. do 2014. godine. U 2016. godini planiran je udio od 55,69%. Druga po redu stavka je jedinstveni upravni odjel čiji se udio kreće od 21,28% do 25,05% u razdoblju od 2010. do 2014. godine. U 2016. godini planiran je udio od 14,36%. Treća po redu stavka je predškolski odgoj i obrazovanje čiji se udio kreće od 14,22% do 18,68% u razdoblju od 2010. do 2014. godine. U 2016. godini planiran je udio od 9,87%. Četvrta je stavka programska djelatnost socijalne skrbi čiji se udio kreće od 6,59% do 9,60% u razdoblju od 2010. do 2014. godine. U 2016. godini planiran je udio od 5,12%.

Tablica 16. Proračun Općine Sv. Nedelja

PRORAČUN	2010	2011	2012	2013	2014 (do 30.06.)	2015 (do 30.06.)	2016
OSTVARENO							PLANIRANO
Prihodi poslovanja	11.267.152	10.326.375	8.659.810	9.379.939	5.334.671	4.742.637	17.435.750
Prihodi od poreza	5.724.548	5.116.346	4.198.701	4.651.670	2.605.839	2.310.651	4.680.000
Pomoći iz inozemstva (darovnice) i od subjekata unutar opće države	314.618	723.041	593.367	338.576	350.000	168.977	6.010.000
Prihodi od imovine	180.952	199.611	220.979	719.463	812.816	828.374	1.792.000
Prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima	4.250.436	4.268.877	3.633.295	3.635.142	1.761.383	1.434.636	4.953.750
Ostali prihodi	796.599	18.500	13.468	35.088	212.391		
Rashodi poslovanja	9.217.077	9.180.019	9.010.218	8.763.796	3.826.186	3.424.395	10.654.610
Rashodi za zaposlene	1.389.844	1.541.743	1.495.879	1.585.208	625.587	551.023	1.520.000
Materijalni rashodi	2.575.494	2.567.038	2.677.577	2.630.241	988.842	953.091	3.659.500
Finansijski rashodi	247.802	152.334	117.698	108.368	116.139	72.297	200.000
Subvencije	101.560	81.327	64.432	36.518	4.775	1.100	281.000
Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države	1.353.032	1.251.403	1.348.159	1.496.597	519.399	729.855	1.831.654
Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	1.506.145	1.374.274	1.339.217	1.301.959	719.552	603.417	1.355.000
Ostali rashodi	2.043.198	2.211.899	1.967.255	1.604.905	803.291	513.612	1.807.456
RAZLIKA (Poslovni prihodi - Rashodi poslovanja)	2.050.076	1.146.356	-350.409	616.144	1.508.485	1.318.243	6.781.140
Prihodi od prodaje nefinansijske imovine	37.675	46.799	69.087	89.818	18.858	13.057	550.000
Prihodi od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine	0	15.274	35.000	56.125	3.000		500.000
Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	37.675	31.526	34.087	33.693	15.858	13.057	50.000
Rashodi za nabavu nefinansijske imovine	1.482.125	1.095.333	838.481	285.672	126.095	723.184	7.520.750
Rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine	0	0	0	0	0	78.000	
Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	1.476.848	1.063.113	835.731	285.672	126.095		7.120.750
Rashodi za dodatna ulaganja na nefinansijskoj imovini	5.277	32.220	2.750	0	0	645.184	400.000
RAZLIKA (Prihodi nefinansijske imovine - rashodi nefinansijske imovine)	-1.444.450	-1.048.534	-769.393	-195.854	-107.237	-710.127	-6.970.750
UKUPNO SUFICIT / DEFICIT PRORAČUNA	605.625	97.823	-1.119.802	420.290	1.401.248	608.116	-189.610
Primici od finansijske imovine i zaduživanja	0	27.536	15.000	0	0	469.374	1.200.000
Primljene otplate (povrat) glavnice danih zajmova		27.536					
Primici od zaduživanja			15.000	0	0	469.374	1.200.000
Izdaci za finansijsku imovinu i otplate zajmova	282.930	289.114	218.404	308.218	148.567	148.665	562.000
Izdaci za otplatu glavnice primljenih zajmova	282.930	289.114	218.404	308.218	148.567	320.709	638.000

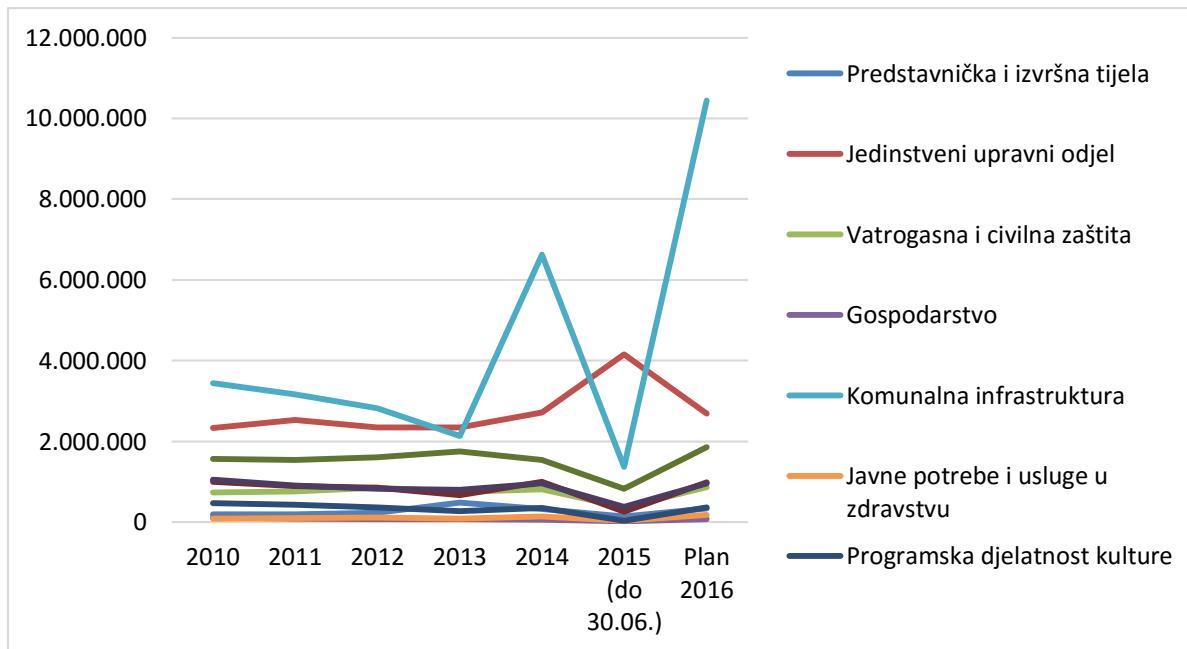
RAZLIKA (Prihodi finansijske imovine - izdaci finansijske imovine)	-282.930	-261.578	-203.404	-308.218	-148.567	320.709	638.000
NETO ZADUŽIVANJE / FINANCIRANJE	322.695	-163.755	-1.323.206	112.072	1.252.681	287.407	448.390

Grafikon 27. Prihodi proračuna Općine Sv. Nedelja

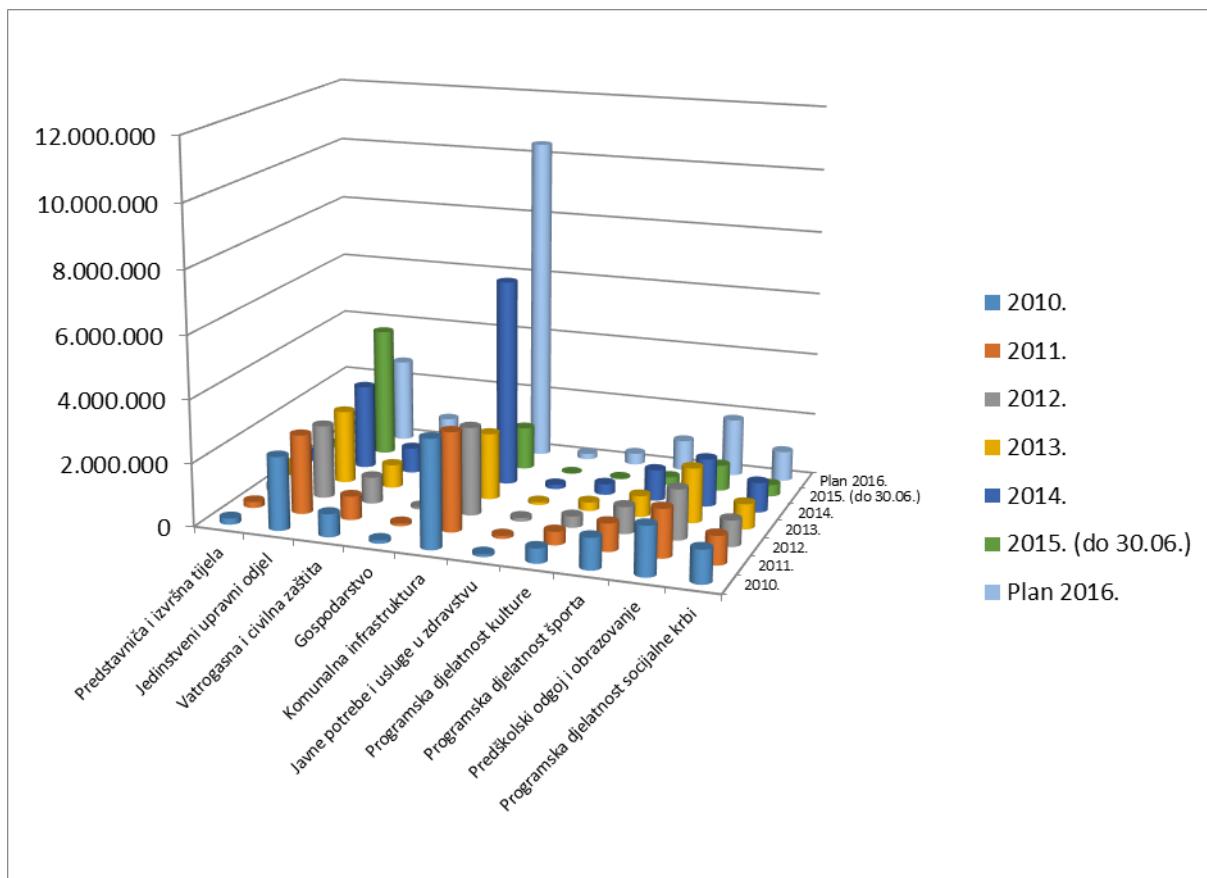
Grafikon 28. Rashodi proračuna Općine Sv. Nedelja**Tablica 17.** Rashodi proračuna Općine Sv. Nedelja prema namjeni sredstava

RASHODI PRORAČUNA	2010	2011	2012	2013	2014	2015 (do 30.06.)	2016
OSTVARENO							
Predstavnička i izvršna tijela	196.277	192.045	228.660	483.520	328.600	135.993	339.600
Jedinstveni upravni odjel	2.336.712	2.525.201	2.341.098	2.343.882	2.719.000	4.160.250	2.692.500
Vatrogasna i civilna zaštita	728.772	754.799	845.200	747.073	810.933	366.456	864.600
Gospodarstvo	107.560	87.327	72.358	66.266	56.000	17.100	73.000
Komunalna infrastruktura	3.440.001	3.157.649	2.814.252	2.132.385	6.621.072	1.369.222	10.435.750
Javne potrebe i usluge u zdravstvu	87.985	95.455	116.457	88.699	141.563	26.325	179.254
Programska djelatnost kulture	469.009	424.376	359.259	275.843	350.000	37.382	365.000
Programska djelatnost športa	999.848	885.900	857.282	672.876	995.000	253.501	977.000
Predškolski odgoj i obrazovanje	1.562.056	1.534.503	1.603.862	1.747.770	1.534.500	824.804	1.849.800
Programska djelatnost socijalne skrbi	1.053.912	907.209	828.674	799.372	956.622	371.495	960.856,39
UKUPNI RASHODI:	10.982.133	10.564.465	10.067.102	9.357.685	14.513.289	7.562.529	18.737.360

Grafikon 29. Rashodi proračuna prema namjeni sredstava

Grafikon 30. Rashodi proračuna prema namjeni sredstava - 3D prikaz

7. SWOT ANALIZA OPĆINE SVETA NEDELJA

SWOT je akronim, odnosno pojam koji označava skraćenicu na engleskom jeziku za analizu unutarnjih snaga (strength) i slabosti (weaknesses) te vanjskih prilika (opportunities) i prijetnji (threats) iz okruženja. Analiza snaga i slabosti te prilika i prijetnji treba rezultirati SWOT analizom. Rezultat SWOT analize daje uvid u stanje i olakšava razumijevanje eksternih i internih čimbenika okoline da bi se što preciznije i realnije odredila buduća strategija razvoja lokalne zajednice.

Razvoj općine Sv. Nedelja trebao bi se temeljiti prvenstveno na povoljnem geografskom položaju, razvoju turizma, poljoprivrednoj proizvodnji, diverzifikaciji postojećih djelatnosti te na prirodnim resursima i karakteristikama, poštujući načela održivog razvoja.

Povoljan geografski položaj podrazumijeva ponajprije ugodnu mediteransku klimu te blizinu istočne obale Istre, kao povoljnih faktora za razvoj ruralnog turizma. Općina, uključujući sva naselja, ima karakteristike mirnog seoskog područja dok se u relativnoj blizini nalaze veći gradovi poput Pule, Rijeke, Kopra i Trsta kao regionalni centri.

Bogatstvo prirodnih resursa u općini Sv. Nedelja može biti jedan od pokretača i temelj razvoja općine. Planskim i održivim upravljanjem prirodnim resursima općine Sv. Nedelja značajno se može utjecati na razvoj prvenstveno ruralnog turizma, zatim i poljoprivrede što bi u konačnici potaknulo razvoj gospodarstva u cjelini. Velike površine obradivog tla, očuvan okoliš i čist zrak, povoljne klimatske prilike te nepostojanje velikih zagadivača okoline povoljni su čimbenici (resursi) za razvoj poljoprivrede. Karakteristike klime i tla omogućavaju uzgajanje različitih poljoprivrednih kultura, posebice u kontekstu ekološke poljoprivrede.

Prirodne ljepote, bogata kulturna baština, raznolik i bogat biljni i životinjski svijet, blizina mora i bogatstvo šumskih površina uz povoljne klimatske prilike, očuvan okoliš i čisti zrak stvaraju iznimski potencijal za razvoj turizma. Potencijal daljnog razvoja smještajnih kapaciteta ogleda se u izgradnji ruralnih kuća za odmor, agroturizama te manjih obiteljskih hotela. Karakteristike prostora omogućavaju razvoj raznih

selektivnih oblika turizma poput agroturizma, biciklističkog turizma, lovnog turizma, sportsko-rekreativnog turizma, adrenalinskog turizma i slično. Turističku ponudu može upotpunjavati bogato kulturno nasljeđe općine Sv. Nedelja, prirodne ljepote te arheološka nalazišta ukoliko se ista valoriziraju i uključe u funkciju turizma. Osim toga, veliki se potencijal nalazi u organizaciji biciklističkih staza, tematskih staza, konjičkih staza, izgradnji tematskih parkova i slično.

U razvoju turizma potrebno je naglasak dati na edukaciju i informiranje stanovništva o povoljnim izvorima financiranja i mogućnostima ishođenja bespovratnih sredstava iz fondova Europske unije.

Mala poduzeća, obrtništvo i poljoprivredna gospodarstva čine temelj egzistencije stanovništva i razvoja gospodarstva. Navedeni gospodarski subjekti čine lokalno gospodarstvo. Da bi se potaknuo jači razvoj gospodarstva potrebno bi bilo osigurati poduzetnički inkubator te dodatno razviti industrijsku zonu i poslovne zone. Isto tako, informiranjem poduzetnika o mogućnostima korištenja bespovratnih sredstava Europske unije, uz pojedine poticaje općine moguće je potaknuti značajne investicije koje bi postale pokretač gospodarskih aktivnosti.

Tablica 18. Swot analiza Općine Sv. Nedelja

SNAGE	SLABOSTI
<p>GOSPODARSTVO</p> <p>Povoljan geografski položaj</p> <ul style="list-style-type: none"> • samo središte istarskog poluotoka • kombinacija submediteranske i kontinentalno planinske klime • blizina Pazina kao županijskog središta • blizina Pule, Rijeke, Kopra i Trsta kao velikih regionalnih centara <p>Prirodni resursi</p> <ul style="list-style-type: none"> • očuvan izvorni okoliš i čisti zrak • susret dviju geomorfoloških cjelina „sive“ i „crvene“ Istre • prirodne ljepote, raznolik i bogat biljni i životinjski svijet • povoljne klimatske prilike • nepostojanje velikih zagađivača okoline <p>Dobra umreženost s osnovnom infrastrukturom</p> <ul style="list-style-type: none"> • povezanost na autocestu Istarski ipsilon 	<p>GOSPODARSTVO</p> <p>Nedostatak pojedinih infrastrukturnih elemenata</p> <ul style="list-style-type: none"> • postoje neuređene lokalne ceste koje povezuju naselja • nedostatak poslovnica banaka • nepostojanje kanalizacijske mreže • nepostojanje reciklažnih dvorišta i sortirnice otpada • nepotpuna prometna signalizacija na lokalnim cestama • nedovoljno razvijena turistička infrastruktura • neuređeni nogostupi <p>Nedostatna prometna povezanost naselja u općini</p> <ul style="list-style-type: none"> • nerazvijena mreža javnog prijevoza • neadekvatna povezanost naselja javnim prijevozom

<p>državnom cestom D64</p> <ul style="list-style-type: none"> • zračna luka Pula 	<p>Nedostatak pretpostavki za ubrzani gospodarski razvoj</p>
<p>Dugogodišnja gospodarska tradicija</p> <ul style="list-style-type: none"> • dugogodišnja tradicija poljoprivrednih i proizvodnih obrta • veliki broj malih gospodarskih subjekata • tradicija obrtništva na lokalnom području 	<ul style="list-style-type: none"> • nedovoljna razvijenost ruralnog i agroturizma unatoč povoljnim prirodnim i kulturnim resursima • usitnjena poljoprivredna zemljišta -1.443 parcele na 471,05 hektara (prosječno 0,326 hektara po parceli)
<p>Značajni resursi za razvoj turizma</p> <ul style="list-style-type: none"> • kontinuirano povećanje broja smještajnih kapaciteta • bogatstvo šumskih površina • očuvana i čista priroda • vrlo bogata kulturna baština • s obzirom na dostupne resurse postoji veliki potencijal razvoja selektivnih oblika turizma • neizgrađena građevinska područja • blizina EU kao velikog turističkog tržišta 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatak kapaciteta za povlačenje bespovratnih sredstava iz fondova EU • nepostojanje industrijske i tehnološke proizvodnje
<p>Poljoprivredna proizvodnja</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.803,03 hektara obradivih poljoprivrednih površina • kvalitetno obradivo i plodno zemljište • veliki broj poljoprivrednih gospodarstava • potencijal razvoja obrtništva u poljoprivrednoj djelatnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • nepostojanje srednjih i velikih tvrtki • značajan broj nesaniranih objekata povijesne baštine • ograničena finansijska sredstva • nedostatak većih investitora i investicija na lokalnom području
<p>STANOVNIŠTVO</p> <ul style="list-style-type: none"> • niska gustoća naseljenosti (23,8 st/km²) • prosječna starost stanovnika 41,1 godinu 	<ul style="list-style-type: none"> • zatvaranje gospodarskih subjekata uslijed recesijskih kretanja • neizgrađene poslovne i poduzetničke zone
<p>KULTURA</p> <p>Bogata kulturna baština</p> <ul style="list-style-type: none"> • bogato kulturno nasljeđe općine Sv. Nedelja (brojni povijesni i sakralni objekti) • postoji manifestacija koja rezultira boljom prepoznatljivošću općine Sv. Nedelja (sajam vina) 	<p>Nedostatna iskorištenost postojećih resursa i nedostatak kapaciteta u turizmu</p>
<p>ZAŠTITA OKOLIŠA</p> <p>Očuvanje prirode i zaštita okoliša</p> <ul style="list-style-type: none"> • visok udio površina zaštićenih Zakonom o zaštiti prirode <p>nepostojanje velikih zagađivača</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nedovoljni turistički kapaciteti (35 smještajne jedinice i 185 osnovnih ležajeva) • nedostatak sadržaja od turističkog značaja i nedostatak atrakcija • nedovoljno razvijeni selektivni oblici turizma (lovni, biciklistički, agroturizam, obalni turizam i sl.) • slaba iskorištenost poljoprivrednih obradivih površina
<p>STANOVNIŠTVO</p> <p>Demografske karakteristike</p> <ul style="list-style-type: none"> • konstantan i dugoročan negativan trend kretanja stanovništva • neuobičajena spolna struktura (veći udio 	<p>Nedostatna informiranost, znanje i finansijska podrška pri osnivanju i razvoju malih i srednjih poduzetnika</p> <ul style="list-style-type: none"> • nepostojanje poduzetničkog inkubatora • nedostatak znanja o mogućnostima financiranja od strane banaka, ministarstava i EU fondova

	<p>muškog roda)</p> <p>Otežani uvjeti zapošljavanja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ograničene mogućnosti za zapošljavanje zbog malog broja gospodarskih subjekata • niža razina obrazovanja stanovništva <p>DRUŠTVENE DJELATNOSTI</p> <p>Nedovoljno razvijene društvene djelatnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • nepostojanje jaslica • nepostojanje srednjoškolskih i visokoškolskih ustanova • nepostojanje institucija cijeloživotnog obrazovanja • potrebna adaptacija postojećih škola i vrtića • nepostojanje športskih dvorana u sklopu osnovnih škola • nepostojanje rekreativnih centara • nepostojanje kulturnog centra • nepostojanje društvenog doma • neadekvatna opremljenost športskih udruga <p>Nedovoljan broj manifestacija</p> <ul style="list-style-type: none"> • nedovoljan broj športskih manifestacija • nedovoljan broj kulturnih manifestacija <p>ZDRAVSTVO I CIVILNA ZAŠTITA</p> <p>Zdravstvo i civilna zaštita</p> <ul style="list-style-type: none"> • nepostojanje ambulante, ljekarne i ostalih zdravstvenih ustanova • nedovoljna pokrivenost općine zdravstvenom zaštitom • neadekvatnost prostorija i opreme DVD-a Sv. Nedelja <p>ZAŠTITA OKOLIŠA</p> <p>Zaštita okoliša</p> <ul style="list-style-type: none"> • nepostojanje provedbe edukativnih mjera za stanovništvo u okviru zaštite okoliša • ilegalna odlagališta otpada • nepostojanje ekološke javne rasvjete • nekoristenje alternativnih izvora energije
PRILIKE	PRIJETNJE
<p>GOSPODARSTVO</p> <p>Razvoj infrastrukture</p> <ul style="list-style-type: none"> • izgradnja kanalizacijskog sustava • razvoj politike i sustava upravljanja otpadom 	<p>GOSPODARSTVO</p> <p>Gospodarska situacija</p> <ul style="list-style-type: none"> • mogućnost pojave nove ekonomske krize • opasnost od povećanja nezaposlenosti

<ul style="list-style-type: none"> • prometna infrastruktura (uređenje i održavanje cesta i prometnica) • prenamjena neiskorištenih objekata u vlasništvu Općine Sv. Nedelja • iskorištanje prirodnih bogatstava za rast gospodarskog, poljoprivrednog i turističkog sektora • sanacija povijesno-kulturnih građevina i starogradske jezgre • izrada detaljnih urbanističkih planova <p>Povoljni trendovi u turizmu i razvoju turizma</p> <ul style="list-style-type: none"> • kontinuirano povećanje broja dolazaka i noćenja turista • potencijal prirodnih i kulturnih vrijednosti za razvoj turističke ponude • sve veća potražnja turista za selektivnim oblicima turizma • potencijal razvoja selektivnih oblika turizma • EU fondovi i nacionalni programi poticanja turizma <p>Razvoj poljoprivrednih djelatnosti i ulaganje u poljoprivrednu proizvodnju</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.803,03 hektara obradivog tla <p>Povezivanje poljoprivrede i ekologije</p> <ul style="list-style-type: none"> • potencijal za razvoj ekološke poljoprivrede • poticaji za razvoj ekološke poljoprivrede putem EU fondova • povećanje osviještenosti stanovništva o važnosti očuvanja i zaštite okoliša <p>Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture</p> <ul style="list-style-type: none"> • planirani razvoj poslovnih i poduzetničkih zona • dio imovine u vlasništvu Općine moguće iskoristiti u poduzetničke svrhe <p>Diversifikacija postojećih djelatnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • potencijal razvoja brojnih selektivnih oblika turizma • potencijal podizanja nasada novih poljoprivrednih kultura • potencijal razvoja prerađivačke industrije poljoprivrednih proizvoda <p>Bespovratna sredstva fondova Europske unije, veće investicije u gospodarstvo na lokalnom području</p> <ul style="list-style-type: none"> • povećanje investicija na području općine putem EU fondova i nacionalnih programa poticanja • iskorištanje strukturnih i investicijskih fondova za povlačenje bespovratnih 	<ul style="list-style-type: none"> • pri pojavu nove ekonomske krize • odražavanje gospodarske krize na finansijske mogućnosti države i regionalne samouprave <p>Efekti svjetske finansijske krize</p> <ul style="list-style-type: none"> • nedovoljan rast gospodarstva država članica Europske unije • smanjenje razine zadovoljstva stanovništva • povećanja opreznosti prilikom novih ulaganja • trend smanjenja cijena nekretnina na lokalnom i nacionalnom tržištu • smanjenje mogućnosti zaduživanja fizičkih i pravnih osoba • usporeno opadanje broja nezaposlenih <p>Negativni efekti globalizacije</p> <ul style="list-style-type: none"> • rastuća konkurentnost zbog ubrzane globalizacije • opasnost od gubitka identiteta lokalne zajednice • proces prelaska svjetske proizvodnje na istočna tržišta • prijetnja od dolaska velikih trgovачkih lanaca na lokalno tržište koji prodaju proizvode iz svojih zemalja • povećana konkurenca za lokalne tipične proizvode <p>Nepovoljna situacija u odnosu na nacionalnu razinu</p> <ul style="list-style-type: none"> • administrativna ograničenja na razini države • nedovoljna razina decentralizacije • nedostatak investicija u manje sredine <p>Nedostatno praćenje razvoja infrastrukture s razvojem gospodarstva, turizma i poljoprivrede</p> <ul style="list-style-type: none"> • neprilagođenost proizvodnje za tržište EU • neadekvatan kanalizacijski sustav može dovesti do pojave zaraza i zagađenja podzemnih voda • neiskorištanje sredstava iz strukturnih i investicijskih fondova <p>Opće gospodarske karakteristike</p> <ul style="list-style-type: none"> • ubrzani razvoj gospodarstva mogao bi dovesti do devastacije prirodnih vrijednosti • prijetnja od nekontroliranog razvoja turizma <p>STANOVNIŠTVO</p>
--	---

<p>sredstava</p> <ul style="list-style-type: none"> • uključivanje u europske trendove zaštite okoliša i povlačenje bespovratnih sredstava za istu namjenu • ishođenjem bespovratnih sredstava povećati broj radnih mjesta 	<p>Negativna kretanja stanovništva</p> <ul style="list-style-type: none"> • nastavak negativnih trendova emigracije • starenje stanovništva • odljev mozgova u veće gradove ili strane zemlje
<p>DRUŠTVENE DJELATNOSTI</p> <p>Ulaganje u ljudske potencijale</p>	<p>DRUŠTVENE DJELATNOSTI</p> <p>Društvene djelatnosti</p>
<ul style="list-style-type: none"> • osiguran prostor za izgradnju novog dječjeg vrtića • korištenje mjera aktivne politike zapošljavanja u svrhu smanjenja broja nezaposlenih 	<ul style="list-style-type: none"> • nepoticanje sportskih klubova
<p>Razvoj sporta i djelatnosti socijalne skrbi</p> <ul style="list-style-type: none"> • prostor za izgradnju novog sportsko-rekreacijskih sadržaja • potencijal za organizaciju županijskih, regionalnih i međunarodnih natjecanja • osnivanje novih sportskih udruga i poticanje sporta • iskorištavanje prirodnih resursa u svrhu sporta 	<p>KULTURA</p> <p>Prijetnja propadanju povijesnih i kulturnih spomenika i arheoloških nalazišta</p> <ul style="list-style-type: none"> • nedovoljna ulaganja u zaštitu povijesnih i kulturnih spomenika • nedovoljan marketing kulturnih dobara • nepravovremena reakcija na obnovu znamenitosti • nedostatak sredstava za financiranje očuvanja znamenitosti u manjim lokalnim zajednicama
<p>KULTURA</p> <p>Valorizacija i revitalizacija kulturne baštine i tradicije</p> <ul style="list-style-type: none"> • veliki broj kulturnih i povijesnih spomenika • stavljanje povijesne i kulturne baštine u turističku funkciju 	<p>ZDRAVSTVO</p> <p>Zdravstvena zaštita</p> <ul style="list-style-type: none"> • neadekvatna zdravstvena zaštita može dovesti do lošijeg zdravstvenog stanja stanovništva
	<p>OKOLIŠ</p> <p>Pojavljivanje negativnih ekoloških događaja i problemi u zaštiti okoliša</p> <ul style="list-style-type: none"> • mogućnost pojave većih požara • povećanje količine nezbrinutog otpada • potencijalno smanjenje zelenih površina

8. VIZIJA I MISIJA OPĆINE SVETA NEDELJA

8.1. Misija

Definiranje misije i vizije od strateške je važnosti za razvoj općine budući da se misijom definira njen svrha postojanja, a vizijom se definira željeni razvoj događaja ili pothvata u budućnosti. Misija je izričaj svrhe postojanja nekog gospodarskog subjekta. Ona bi trebala biti iskrena, a njen izričaj jasan, nedvosmislen i bezuvjetan. Sažeto rečeno, ona bi bila određeni nalog ili zadaća koja je od općeg interesa. Uzveši u obzir analizu situacije općine Sv. Nedelja, trendove te osnovnu zadaću postojanja Općine Sv. Nedelja, definirana je sljedeća misija:

Pravilnim upravljanjem resursima omogućiti i poticati održivi razvoj gospodarstva, te povećanje kvalitete života lokalnog stanovništva.

8.2. Vizija

Vizija je širi pojam od misije, ali u svojoj definiciji ona uključuje i misiju. To je poželjna slika budućnosti, odnosno željeno stanje koje se želi dostići u dugoročnom razdoblju. Ona je zamisao o dugoročnom željenom razvoju događaja, opći način predviđanja razvoja događaja ili pothvata. Kroz viziju se daje sažeti prikaz kakva se općina želi u razdoblju od pet do deset godina. S obzirom na karakteristike općine Sv. Nedelja te željeni smjer razvoja u sljedećih pet do deset godina, definirana je sljedeća vizija:

Općina Sv. Nedelja je gospodarski i kulturno razvijeno središte prepoznatljivo po očuvanom okolišu, kulturno-povijesnoj baštini te razvijenoj proizvodnji tradicionalnih autohtonih proizvoda. Sinergija poljoprivredne proizvodnje i ruralnog turizma te razvijeno poduzetništvo i obrtništvo temelj su održivog razvoja gospodarstva. Moderna i razvijena prometna, komunalna, društvena, obrazovna i športska infrastruktura, uz razvijenu zdravstvenu, socijalnu i civilnu zaštitu obilježja su općine visoke kvalitete života i zadovoljstva stanovništva, te privlačnog i atraktivnog mjesta za život i rad.

Razrada strategije, te definiranje ciljeva, prioriteta i mjera kojima će se nastojati ostvariti definirana vizija analizirani su u II. dijelu Programa ukupnog razvoja.

9. Popis izvora

1. ARKOD, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, 2015.
2. Državni zavod za statistiku
3. Hrvatska gospodarska komora
4. Popis stanovništva 2011. www.dzs.hr.
5. Regionalni operativni plan (ROP) Istarske županije, Istarska županija, 2006.
6. Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti na lokalnoj razini 2013., Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
7. Web stranica „Istarska enciklopedija“ www.istra.lzmk.hr
8. Web stranica Hrvatskog zavoda za zapošljavanje www.hzz.hr
9. Web stranica Natura Histrica-e www.natura-histrica.hr
10. Web stranica Portala za Istru www.histrica.com
11. Web stranica projekta „Revitas“ (Revitalizacija istarskog zaleđa i turizma u istarskom zaleđu) www.revitas.org
12. Web stranica Turističke zajednice središnje Istre www.central-istria.com i www.tzpayin.hr

10. Popis tablica

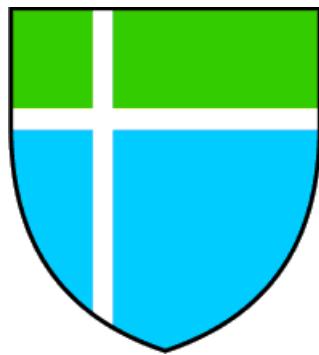
Tablica 1. Udio nezaposlenih u ukupnom stanovništvu.....	145
Tablica 2. Struktura nezaposlenosti po dobi	147
Tablica 3. Struktura nezaposlenosti po razini obrazovanja	148
Tablica 4. Struktura nezaposlenosti prema djelatnosti prethodnog zaposlenja	148
Tablica 5. Struktura nezaposlenosti prema zanimanju.....	149
Tablica 6. Struktura nezaposlenosti prema dužini radnog staža	149
Tablica 7. Struktura nezaposlenosti prema trajanju nezaposlenosti.....	150
Tablica 8. Pokazatelji indeksa razvijenosti općine Sv. Nedelja	155
Tablica 9. Broj gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja po djelatnostima	159
Tablica 10. Prihod gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja po djelatnostima.....	161
Tablica 11. Ukupan broj zaposlenih u gospodarskim subjektima po djelatnostima	163
Tablica 12. Investicije trgovačkih društava po djelatnostima	165
Tablica 13. Financijski rezultat trgovačkih društava po djelatnostima	166
Tablica 14. Smještajni kapacitet i ostvarena noćenja na području općine Sv. Nedelja.....	169
Tablica 15. Pohađanje visokoškolskog obrazovanja (2011.).....	181
Tablica 16. Proračun Općine Sv. Nedelja	217
Tablica 17. Rashodi proračuna Općine Sv. Nedelja prema namjeni sredstava	219
Tablica 18. Swot analiza Općine Sv. Nedelja	222

11. Popis grafikona

Grafikon 1. Broj stanovnika po naseljima općine Sv. Nedelja	140
Grafikon 2. Struktura stanovništva prema dobu i spolu	141
Grafikon 3. Uporedba dobne strukture stanovništva općine Sv. Nedelja s državnim i županijskim prosjekom	141
Grafikon 4. Prosječna starost stanovnika po naseljima	142
Grafikon 5. Struktura stanovništva prema razini završenog obrazovanja	143
Grafikon 6. Kretanje stanovništva općine Sv. Nedelja kroz povijest	144
Grafikon 7. Struktura nezaposlenih prema spolu	146
Grafikon 8. Sezonalnost kretanja broja nezaposlenih	147
Grafikon 9. Usporedba indeksa razvijenosti općine Sv. Nedelja	156
Grafikon 10. Struktura gospodarskih subjekata na području općine Sv. Nedelja.....	156
Grafikon 11. Ukupan broj gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja	157
Grafikon 12. Ukupni prihod gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja.....	158
Grafikon 13. Ukupan broj zaposlenih u gospodarskim subjektima	159
Grafikon 14. Broj gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja po djelatnostima.....	160
Grafikon 15. Struktura gospodarskih subjekata po djelatnostima (2013.)	161
Grafikon 16. Prihod gospodarskih subjekata u općini Sv. Nedelja po djelatnostima.....	162
Grafikon 17. Struktura prihoda gospodarskih subjekata po djelatnostima (2013.)	163
Grafikon 18. Ukupan broj zaposlenih u gospodarskim subjektima po djelatnostima	164
Grafikon 19. Struktura zaposlenosti po djelatnosti (2013.)	165
Grafikon 20. Kretanje gospodarske strukture po djelatnostima (2013).....	167
Grafikon 21. Indeks broja gosp. subjekata, prihoda i zaposlenosti u sektoru trgovine.....	168
Grafikon 22. Rast ukupnog smještajnog kapaciteta i ostvarenih noćenja.....	170
Grafikon 23. Indeks broja gosp. subjekata, prihoda i zaposlenosti u građevinskom sektoru	172
Grafikon 24. Indeks broja gosp. subjekata, prihoda i zaposlenosti u sektoru rudarstva i vađenja	173
Grafikon 25. Indeks broja gosp. subjekata, prihoda i zaposlenosti u poljoprivredi	175
Grafikon 26. Način uporabe zemljišta na području općine Sv. Nedelja	176
Grafikon 27. Prihodi proračuna Općine Sv. Nedelja.....	218
Grafikon 28. Rashodi proračuna Općine Sv. Nedelja	219
Grafikon 29. Rashodi proračuna prema namjeni sredstava	220
Grafikon 30. Rashodi proračuna prema namjeni sredstava - 3D prikaz	220

12. Popis slika

Slika 1. Geografski položaj općine Sv. Nedelja.....	128
Slika 2. Kaštel Šumber	132
Slika 3. Kaštel Lazzarini	134
Slika 4. Župna crkva sv. Ivana i Pavla u Šumberu	135
Slika 5. Crkva Sv. Kvirina na groblju Šumber	136
Slika 6. Župna crkva Sv. Martina	137
Slika 7. Crkva Gospe od Zdravlja	138
Slika 8. Župna crkva Presvetog Trojstva u Nedešćini	138
Slika 9. Park skulptura Dubrova	139
Slika 10. Cestovna povezanost na području općine Sv. Nedelja.....	152
Slika 11. Agroturizam Kaštel Pineta.....	170
Slika 12. Holcim mineralni agregati d.o.o.....	174
Slika 13. Industrijska zona Dubrova.....	178
Slika 14. Osnovna škola Vitomir Širola-Pajo.....	180

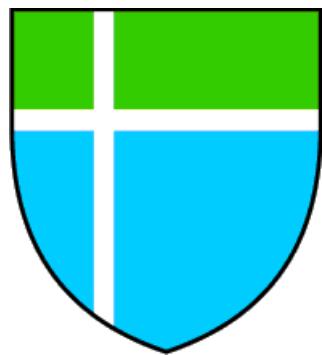

PROGRAM UKUPNOG RAZVOJA OPĆINE SV. NEDELJA 2016. – 2020.

STRATEGIJA RAZVOJA

Sv. Nedelja, siječanj 2016.

II. DIO

STRATEGIJA RAZVOJA

EUKONZALTING

Izrada Programa ukupnog razvoja:

TVRTKA:	Centar za ulaganja EUROKONZALTING d.o.o.
Adresa:	Mletačka 6, 52100 Pula
Telefon:	052 544 825
AUTORI:	Dr. sc. Ernes Oliva Davor Škrtić, dipl. oec. Dr. sc. Ivo Jelenaca Ivan Puh, univ. spec. oec. Emil Šetić, mag. oec.
Telefon/GSM:	098 992 2002
RAZINA DETALJNOSTI PROGRAMA:	B
NAZNAKE O ODGOVORNOSTI:	Polazni podaci u analizi područja općine Sv. Nedelje temelje se na statističkim podacima nadležnih institucija. Planirane aktivnosti razvoja temelje se na dosadašnjim iskustvima na području općine, metodologiji najbolje prakse razvoja jedinica lokalne samouprave na nacionalnom i europskom području te potrebama lokalne zajednice. Značajan dio aktivnosti rezultat je izvornih ideja i iskustva djelatnika tvrtke. Vizija i temeljne smjernice razvoja Programa postavljeni su od strane vodećih ljudi Općine Sv. Nedelja.
NAZNAKE O POSLOVNOJ TAJNI:	Podaci predočeni u Programu ukupnog razvoja javne su naravi. Isti su namijenjeni osobama zaduženim za realizaciju razvojnih ciljeva i pojedinih projektnih aktivnosti te građanima na uvid kao polazna osnova za stvaranje novih razvojnih ideja i projekata. Metodologija izrade Programa ukupnog razvoja dio je izvorne metodologije tvrtke i zaštićena je autorskim pravima i pravima tvrtke.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. DEFINIRANJE STRATEŠKIH CILJEVA I RAZRADA STRATEGIJE	3
2.1. Strateški cilj 1: Razvoj konkurentnog gospodarstva	4
2.2. Strateški cilj 2: Podizanje kvalitete života.....	6
2.3. Strateški cilj 3: Efikasnije upravljanje resursima	8
3. STRATEŠKI CILJ 1: RAZVOJ KONKURENTNOG GOSPODARSTVA.....	11
3.1. Prioritet 1.1. Prirodna i kulturna baština u funkciji razvoja	12
3.1.1. Mjera 1.1.1. Izgradnja biciklističko-pješačke staze Dubrova-Nedešćina	12
3.1.2. Mjera 1.1.2. Izrada projekta razvoja vinske ceste Nedešćina-Šumber-Sveti Martin	
13	
3.1.3. Mjera 1.1.3. Uređenje tematskog Parka skulptura Dubrova	14
3.1.4. Mjera 1.1.4. Turistička valorizacija dvorca Lazzarini-Battiala	15
3.1.5. Ostale mjere	15
3.2. Prioritet 1.2. Poticanje razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva	16
3.2.1. Mjera 1.2.1. Formiranje Savjetodavnog tijela za poduzetništvo.....	16
3.2.2. Mjera 1.2.2. Klasterizacija proizvodnih, obrtničkih i uslužnih djelatnosti	17
3.2.3. Ostale mjere	18
3.3. Prioritet 1.3. Razvoj selektivnih oblika poljoprivrede i turizma	18
3.3.1. Mjera 1.3.1. Izrada Strategije razvoja poljoprivrede	19
3.3.2. Mjera 1.3.2. Očuvanje i razvoj tradicijskih i umjetničkih obrta u funkciji turizma	
20	
3.3.3. Ostale mjere	20
4. STRATEŠKI CILJ 2: PODIZANJE KVALITETE ŽIVOTA	22
4.1. Prioritet 2.1. Unaprjeđenje komunalne infrastrukture	23
4.1.1. Mjera 2.1.1. Izgradnja i rekonstrukcija cesta Cere-Sveti Martin, Nedešćina-Beneci, Ž5081-Tagici, Veli Golji-Blaškovići.....	23
4.1.2. Mjera 2.1.2. Rekonstrukcija javne rasvjete.....	24
4.1.3. Mjera 2.1.3. Izgradnja javnih parkirališta	24
4.1.4. Mjera 2.1.4. Izgradnja i rekonstrukcija sustava odvodnje	25
4.1.5. Mjera 2.1.5. Proširenje/uređenje groblja u naselju Nedešćina i rekonstrukcija mrtvačnice Sveti Martin	25
4.1.6. Ostale mjere	26
4.2. Prioritet 2.2. Osiguranje zdravstvene i socijalne zaštite.....	26
4.2.1. Mjera 2.2.1. Razvoj programa pomoći u kući starijim osobama	27
4.2.2. Mjera 2.2.2. Osiguranje prostora za primarnu zdravstvenu zaštitu	27
4.2.3. Ostale mjere	28
4.3. Prioritet 2.3. Izgradnja društvene i sportske infrastrukture	28

4.3.1. Mjera 2.3.1. Izgradnja sportske dvorane u Nedešćini.....	29
4.3.2. Mjera 2.3.2. Izgradnja Sportskog centra „Nedešćina“	30
4.3.3. Mjera 2.3.3. Rekonstrukcija Društvenog doma Nedešćina.....	31
4.3.4. Mjera 2.3.4. Rekonstrukcija i opremanje Zavičajnog muzeja	31
4.3.5. Ostale mjere	32
4.4. Prioritet 2.4. Razvoj civilnog sektora	32
4.4.1. Mjera 2.4.1. Uređenje prostora za predstavnike civilnog sektora.....	33
4.4.2. Mjera 2.4.2. Organizacija radionica i edukacija za predstavnike civilnog sektora	33
4.4.3. Ostale mjere	34
5. STRATEŠKI CILJ 3: EFIKASNIJE UPRAVLJANJE RESURSIMA	35
5.1. Prioritet 3.1. Razvoj ljudskih resursa.....	36
5.1.1. Mjera 3.1.1. Izgradnja i opremanje dječjeg vrtića u naselju Vrećari	36
5.1.2. Mjera 3.1.2. Rekonstrukcija i opremanje Osnovne škole "Vitomir Širola-Pajo" ..	37
5.1.3. Ostale mjere	37
5.2. Prioritet 3.2. Zaštita okoliša.....	38
5.2.1. Mjera 3.2.1. Izgradnja bio pročistača otpadnih voda po naseljima.....	38
5.2.2. Mjera 3.2.2. Poticanje energetske učinkovitosti	39
5.2.3. Ostale mjere	39
5.3. Prioritet 3.3. Prepoznatljivost lokalnog identiteta	40
5.3.1. Mjera 3.3.1. Formiranje Turističke zajednice Općine Sv. Nedelja.....	40
5.3.2. Mjera 3.3.2. Formiranje turističko-informativnog centra Park skulptura Dubrova	41
5.3.3. Ostale mjere	42
6. DINAMIKA REALIZACIJE AKTIVNOSTI	43
7. ZAKLJUČAK	52

1. UVOD

Program ukupnog razvoja općine Sv. Nedelja kao strateški razvojni dokument na razini jedinice lokalne samouprave treba svojim strateškim smjernicama razvoja odgovarati strateškom razvojnemu dokumentu višeg reda. Stoga je izrada Programa ukupnog razvoja općine Sv. Nedelja temeljena na Županijskoj razvojnoj strategiji Istarske županije. Usklađivanjem planiranja višeg i nižeg reda postiže se sinergijski efekt koji jamči kvalitetne rezultate. SWOT analiza Istarske županije jasno je pokazala koje su unutarnje snage i slabosti te vanjske prilike i prijetnje strateškog razvoja Istarske županije. Iz SWOT analize proizišla je vizija razvoja Istarske županije:

Istarska županija je moderna, otvorena i gospodarski konkurentna regija, prepoznatljive kulturne i prirodne baštine, visoke kvalitete života u okvirima uravnoteženog i održivog razvoja.

U svrhu ispunjavanja vizije Istarske županije, predloženo je pet strateških ciljeva:

1. Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo
2. Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa
3. Strateški cilj 3: Zaštita prirodnih resursa i upravljanje prostorom
4. Strateški cilj 4: Visoka kvaliteta života
5. Strateški cilj 5: Prepoznatljivost istarskog identiteta

Strateške smjernice Programa ukupnog razvoja općine Sv. Nedelja u potpunosti su uskladene i odgovaraju strateškim smjernicama Županijske razvojne strategije Istarske županije. Usklađivanjem razvojnih smjernica programa nižeg i višeg reda postiže se sinergijski efekt koji će dovesti do željenih rezultata te će ostvariti željeni kvalitetan razvoj općine. SWOT analiza općine Sv. Nedelja, jasno je pokazala koje su

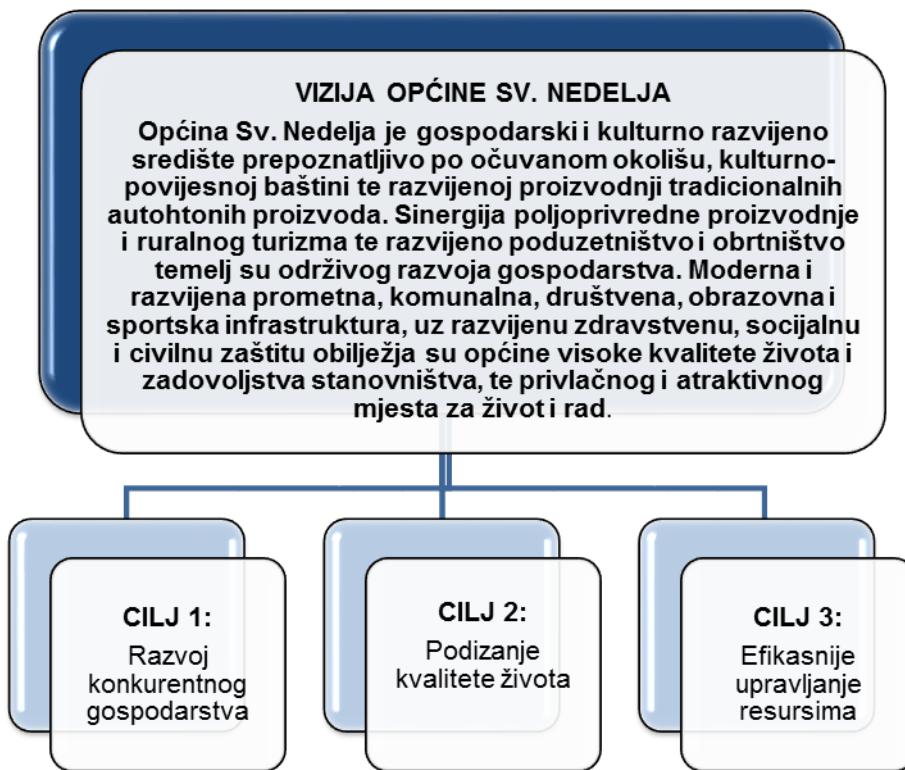
unutarnje snage i slabosti te vanjske prilike i prijetnje strateškog razvoja područja općine. Iz SWOT analize proizišla je vizija razvoja općine Sv. Nedelja:

Općina Sv. Nedelja je gospodarski i kulturno razvijeno središte prepoznatljivo po očuvanom okolišu, kulturno-povijesnoj baštini te razvijenoj proizvodnji tradicionalnih autohtonih proizvoda. Sinergija poljoprivredne proizvodnje i ruralnog turizma te razvijeno poduzetništvo i obrtništvo temelj su održivog razvoja gospodarstva. Moderna i razvijena prometna, komunalna, društvena, obrazovna i sportska infrastruktura, uz razvijenu zdravstvenu, socijalnu i civilnu zaštitu obilježja su općine visoke kvalitete života i zadovoljstva stanovništva, te privlačnog i atraktivnog mjesta za život i rad.

U svrhu ispunjavanja razvojne vizije općine Sv. Nedelja, predložena su tri strateška cilja koja obuhvaćaju ključne prioritete i razvojne mjere, odnosno projekte. Prioriteti općine Sv. Nedelja su između ostalog, financiranje projekata civilnog, gospodarskog i javnog sektora, a sve u skladu s mjerama Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020. godine.

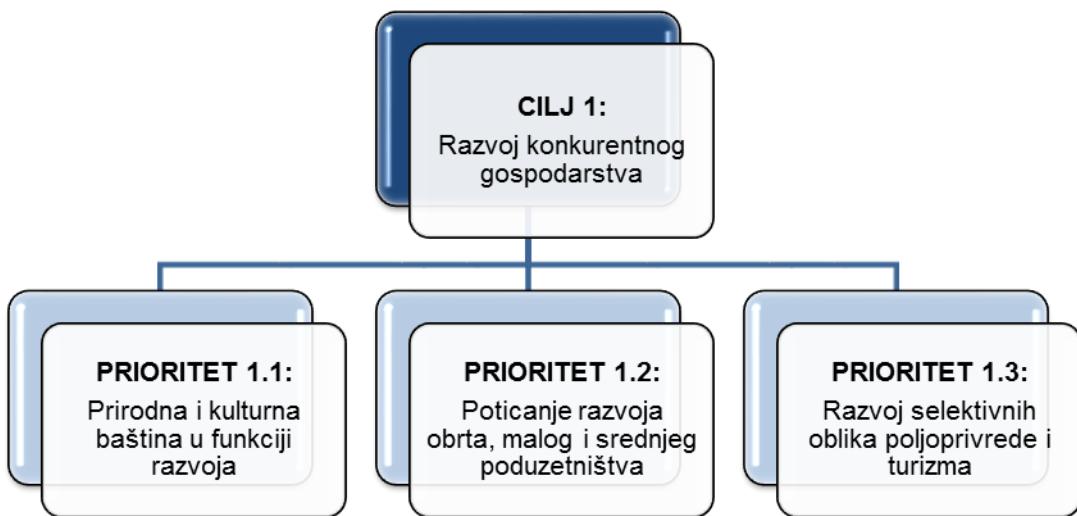
2. DEFINIRANJE STRATEŠKIH CILJEVA I RAZRADA STRATEGIJE

Na temelju vizije razvoja općine Sv. Nedelje, definirana su tri strateška cilja razvoja općine.

U svrhu ispunjavanja vizije predložena su tri strateška cilja: razvoj konkurentnog gospodarstva, podizanje kvalitete života i efikasnije upravljanje resursima. Svaki od navedenih strateških ciljeva obuhvaća određene prioritete i mjere razvoja. U nastavku se ukratko opisuje svaki od definiranih strateških ciljeva.

2.1. Strateški cilj 1: Razvoj konkurentnog gospodarstva

Broj stanovnika u općini Sv. Nedelja od 1857. godine se kontinuirano povećava, posebice u posljednjih dvadeset godina. Navedeno ukazuje na povećanje atraktivnosti područja, odnosno na odabir općine kao poželjnog područja za život. U općini nema velikih gospodarskih subjekata, niti značajno razvijene industrije koja bi bila potencijalni zagadživač, a time i opasnost za okoliš i prirodne vrijednosti područja. Veći broj malih poduzeća, prvenstveno obrta i poljoprivrednih gospodarstava čine temelj gospodarstva u općini Sv. Nedelja. Dovršetkom izgradnje Istarskog ipsilona poboljšana je prometna povezanost općine s ostatkom regije i šire čime je ubrzana protočnost roba, ali i mobilnost ljudi te je olakšan dolazak turista u općinu. Općina obiluje bogatom prirodnom i kulturnom baštinom te posljedično značajnim resursima za razvoj turizma koje je potrebno valorizirati u funkciji poboljšanja turističke ponude. S obzirom na porast broja turističkih kapaciteta posljednjih godina, prirodne vrijednosti te značajne površine vrijednog obradivog tla vidljivo je kako se na ovom području naglasak razvoja ponajviše usmjerava na razvoj ruralnog turizma i poljoprivrede. Razvojem navedenih djelatnosti potaknut će se razvoj i ostalih

djelatnosti u općini (građevinarstvo, trgovina, manja industrijska proizvodnja te sektori finansijskih i intelektualnih usluga).

Za razvoj turističke djelatnosti nije dovoljno samo graditi turističke kapacitete. U svrhu razvoja ruralnog turizma, potrebno je naglasak staviti na integraciju prirodne i kulturne baštine u funkciju razvoja turizma te na razvoj prijeko potrebne turističke infrastrukture. Budući da se kontinuirano povećava broj dolazaka i noćenja turista u općini Sv. Nedelja, razvoj turističke infrastrukture svakako bi trebao pratiti taj trend, kao i razvoj selektivnih oblika turizma. Turizam i ugostiteljstvo, uz učešće poljoprivrede, su dvije osnovne gospodarske grane koje se mogu u općini Sv. Nedelja najbrže razvijati, a koje ujedno međusobno konkuriraju za isti prostor. Dobro usklađenje tih djelatnosti može dovesti do visoke obostrane koristi i profitabilnosti, te se kao glavni cilj projekta razvoja područja općine Sv. Nedelja nameće se ubrzani razvoj selektivnih oblika turizma i ugostiteljstva uz paralelni razvoj selektivnih oblika poljoprivrede, te daljnji razvoj prerađivačke te prateće industrije i obrta. Kako je prije navedeno, razvoj djelatnosti poljoprivrede i turizma potaknut će razvoj malog i srednjeg poduzetništva na području općine Sv. Nedelja. Iako će se s razvojem predmetnih djelatnosti potaknuti razvoj poduzetništva, potrebne su i određene mјere od strane lokalnih vlasti koje bi dodatno potaknule i ubrzale razvoj poduzetništva i obrta. Na području općine postoji dugogodišnja tradicija poljoprivrednih i proizvodnih obrta, veliki broj malih gospodarskih subjekata i tradicija obrtništva, no s druge strane područje karakterizira nedostatna informiranost, znanje i finansijska podrška pri osnivanju i razvoju malih i srednjih poduzetnika te nepostojanje poduzetničkog inkubatora.

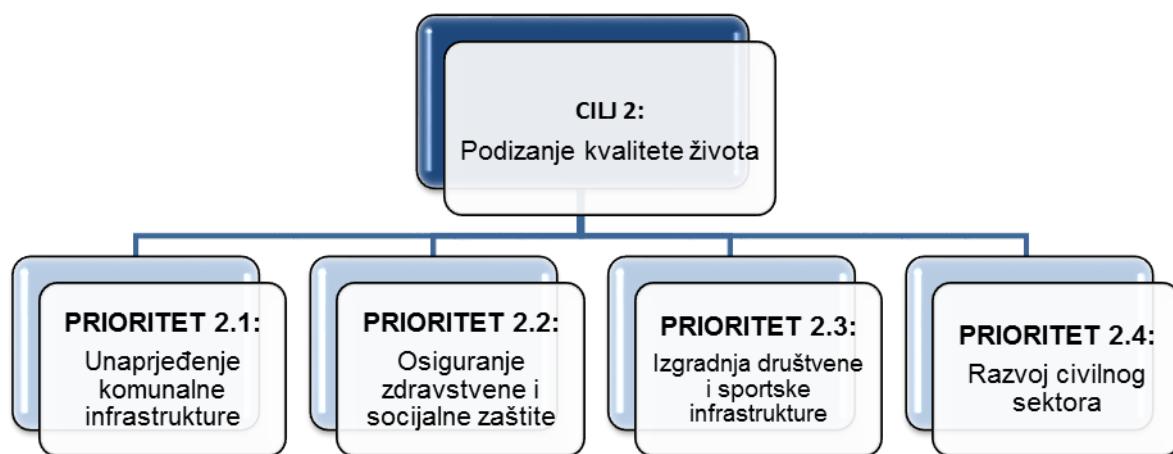
Osim navedenog, u svrhu razvoja konkurentnog gospodarstva potrebno je razvijati selektivne oblike poljoprivrede, čime se istovremeno ulaže u ruralni razvoj. Razvoj poljoprivrede trebao bi se bazirati na proizvodnji ekološke hrane i proizvodnji tradicijskih proizvoda. Osim što je ekološka hrana izrazito tražena na tržištu, postiže

višu cijenu i tražena je od strane turista, proizvodnja tradicijskih proizvoda iznimno je važna u svrhu zaštite tradicijskih vrijednosti. Stoga, potrebno je kreirati programe poticanja razvoja selektivnih oblika poljoprivrede, posebice vinogradarstva i vinarstva, maslinarstva, ratarstva i stočarstva. Osim navedenog, potrebno je brendirati poljoprivredne proizvode te razvijati tradicijske i umjetničke obrte u funkciji razvoja ruralnog turizma.

Valorizacija i uključivanje prirodnih i kulturnih vrijednosti u razvoj ruralnog turizma, uz kontinuirano poboljšanje turističke infrastrukture te poticanje razvoja poljoprivrede na lokalnom području doprinijeti će u velikoj mjeri rastu konkurentnosti gospodarstva. Namjera je postići efekt sinergije između postojećih prirodnih i kulturnih resursa te lokalne poljoprivredne proizvodnje i turizma.

Razvoj konkurentnog gospodarstva realizirat će se kroz tri prioriteta: 1.1. Prirodna i kulturna baština u funkciji razvoja, 1.2. Poticanje razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva, 1.3. Razvoj selektivnih oblika poljoprivrede i turizma

2.2. Strateški cilj 2: Podizanje kvalitete života

Ulaganjem u podizanje kvalitete života stanovnika, istovremeno se ulaže u poboljšanje uvjeta za život stanovništva i poboljšanje uvjeta za odmor koje će svakako biti primijećeno od strane turista koji odaberu ovu općinu za svoj odmor. Razvoj i izgradnja komunalne infrastrukture, istovremeno ima za cilj i izgradnju društvene infrastrukture. Povećanje kvalitete života stanovnika postići će se ulaganjem u razvoj i unaprjeđenje komunalne infrastrukture te izgradnju društvene i sportske infrastrukture. Pod izgradnjom infrastrukture podrazumijeva se prvenstveno razvoj i unapređenje prometne infrastrukture te razvoj sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda. Kada je riječ o prometnoj infrastrukturi, naselja uz županijsku i dio državne ceste u općini Sv. Nedelja brže se razvijaju i šire, a izgradnjom "Istarskog Y-a" znatno se smanjio intenzitet i značaj cestovnog prometa kroz istočni dio općine, što je uvjetovalo otežane veze prema središnjoj Istri i Pazinu kao županijskom središtu. Također, na području općine prevladavaju neuređene lokalne ceste koje povezuju naselja, ne postoje kanalizacijske mreže, reciklažna dvorišta i sortirnice otpada; prometna signalizacija je nepotpuna na lokalnim cestama, neuređeni su nogostupi i nerazvijena mreža javnog prijevoza. Osim navedenog, ne postoje sportske manifestacije i poduzetnički inkubator. Područje

općine Sv. Nedelja karakterizira razvijen sustav elektroopskrbe i vodoopskrbe, no sustav odvodnje je nerazvijen, što znači da ne postoji izgrađena kanalizacijska mreža, već se odvodnja otpadnih voda vrši u postojeće septičke jame upitnog kapaciteta. Stoga, potrebno je izgraditi, proširiti i rekonstruirati nerazvrstane ceste, postaviti prometnu signalizaciju, rekonstruirati javnu rasvjetu, izgraditi javna parkirališta i nogostupe. Isto tako, potrebno je izgraditi sustav odvodnje, urediti javne površine, proširiti groblje te izvršiti plinifikaciju općine.

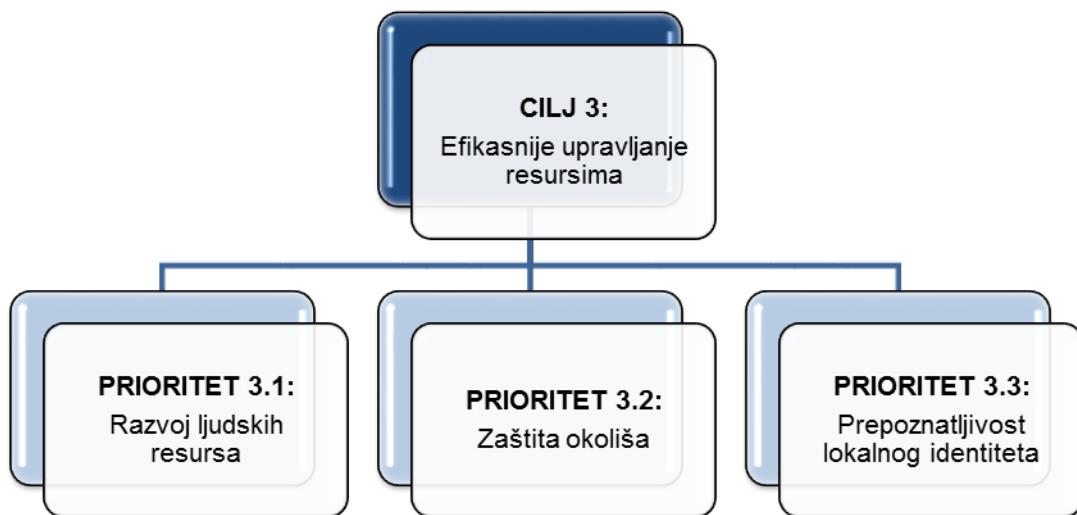
Potrebno je realizirati ulaganja u izgradnju infrastrukture u Poduzetničkoj zoni I. i II. i to prvenstveno izgradnju prometne infrastrukture te sustava vodoopskrbe i odvodnje. Izgradnja društvene i sportske infrastrukture odnosi se u prvom redu na uređenje sportskih igrališta, izgradnju sportske dvorane i sportskog centra „Nedešćina“, adaptaciju i izgradnju društvenih domova te uređenje i opremanje Zavičajnog muzeja.

Osiguranjem zdravstvene i socijalne zaštite te razvojem civilnog sektora podiže se kvaliteta života u općini. Na taj način se utječe na poboljšanje uvjeta za život lokalnog stanovništva. Povećanje kvalitete života stanovnika postići će se brigom o starijim osobama, razvojem sporta i rekreacije, povećanjem zdravstvene zaštite i razvojem civilnog sektora. Navedenim mjerama značajno će se unaprijediti, olakšati i poboljšati život ljudi u lokalnoj zajednici. Na području općine bilježi se kontinuiran porast stanovništva, a s druge strane i kontinuiran porast broja dolazaka turista. S obzirom na navedeno, potrebno je da porast broja stanovnika i dolazaka turista prati razvoj zdravstvene zaštite i civilnog sektora na području općine. Kako navedeni trendovi pokazuju da je općina Sv. Nedelja privlačno mjesto za život, rad i odmor, potrebno je dodatnim ulaganjima u civilnu i zdravstvenu zaštitu te civilni sektor postići da ona ostane privlačno, atraktivno i poželjno mjesto za život, rad i odmor i u budućnosti. Briga o starijim i nemoćnim namjerava se osigurati razvojem programa pomoći u kućama i dodatnih programa u Domu za starije osobe te osiguranjem prostora. Za kvalitetnu zdravstvenu zaštitu potrebno je osigurati adekvatan prostor i preventivne

zdravstvene programe i osigurati kvalitetnu zdravstvenu zaštitu djece s poteškoćama u razvoju. Razvoj civilnog sektora planira se osigurati pružanjem programa potpore civilnim društvima, poticanjem volonterstva, organizacijom radionica i edukacija te promocijom aktivnosti civilnog sektora.

Podizanje kvalitete života realizirat će se kroz četiri prioriteta: 2.1. Unaprjeđenje komunalne infrastrukture, 2.2. Osiguranje civilne i zdravstvene zaštite, 2.3. Izgradnja društvene i sportske infrastrukture, 2.4. Razvoj civilnog sektora.

2.3. *Strateški cilj 3: Efikasnije upravljanje resursima*

Plansko i održivo upravljanje resursima jedan je od temelja razvoja općine Sv. Nedelja. Strateški cilj efikasnije upravljanje resursima planira se ostvariti jednim dijelom putem prioriteta razvoja ljudskih resursa. Ulaganje u ljudske resurse posebno je važno zbog razvoja turizma i uslužnih djelatnosti te je stoga razina obrazovanja i znanja lokalnog stanovništva od presudnog značaja. Turistička i uslužna djelatnost, ali i korištenje novih tehnologija u industriji i poljoprivredi zahtijevaju sve više razine znanja i obrazovanja zaposlenika. Općina Sv. Nedelja trenutno je premala sredina da

bi se uspješno organiziralo kvalitetno srednjoškolsko obrazovanje, ali je u svrhu razvoja ljudskih resursa moguće ulagati u podizanje standarda u odgoju i obrazovanju djece u najranijoj dobi, koja je zapravo početna stepenica u razvoju ljudskih resursa. Stoga, planira se izgradnja i opremanje dječjeg vrtića, dogradnja i opremanje osnovne škole. Nadalje, potrebno je ulagati u programe poticanja bavljenja sportom svih dobnih skupina te povezano s tim provesti edukaciju voditelja sportskih aktivnosti. Sa ciljem zaštite okoliša potrebno je kontinuirano ulagati u razvoj ljudskih resursa edukacijom stanovništva koja se odnosi na zbrinjavanje otpada, zaštitu okoliša i korištenje obnovljivih izvora energije. Isto tako, kako bi se poticalo ulaganje u selektivne oblike poljoprivrede, neophodno je educirati i informirati lokalne poljoprivrednike organizacijom edukativnih programa.

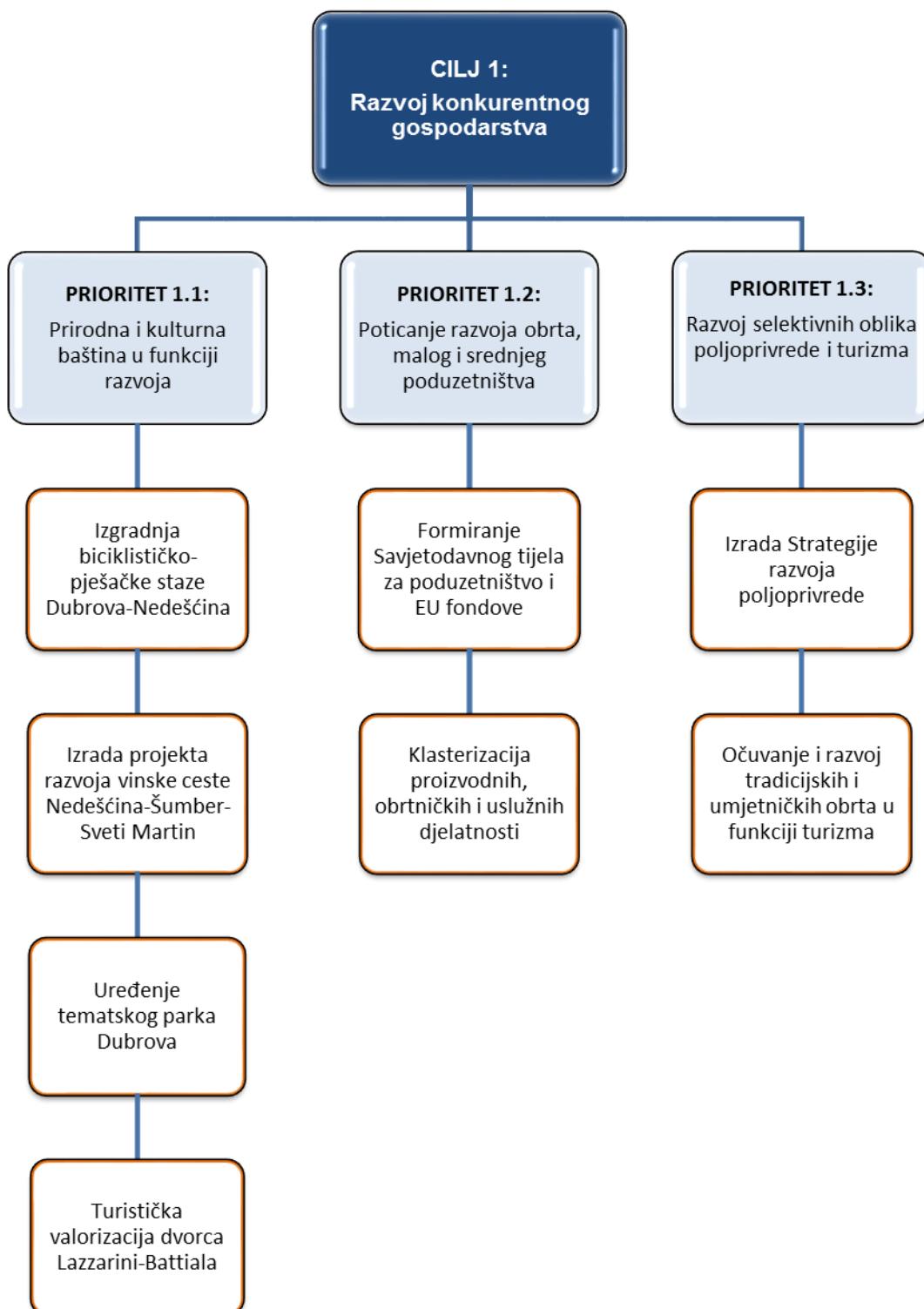
Osim ljudskih resursa, važan faktor razvoja predstavljaju i prirodni resursi. Prioritet zaštite okoliša namjerava se ispuniti mjerama izmjene i dopune prostorno planske dokumentacije, očuvanjem bioraznolikosti područja i okoliša, zbrinjavanjem otpada i korištenjem obnovljivih izvora energije. Područje općine Sv. Nedelja karakterizira očuvani izvorni okoliš i čisti zrak, prirodne ljepote, raznolik i bogat biljni i životinjski svijet i povoljne klimatske prilike. Trenutno, ne postoji provedba edukativnih mjera za stanovništvo u okviru zaštite okoliša, ne postoje bio pročistači otpadnih voda po naseljima i ne koriste se alternativni izvori energije. Stoga je potrebno povećati osviještenost stanovništva o važnosti očuvanja i zaštite okoliša te utvrđivanjem stanja postojećeg okoliša i uključivanjem u europske trendove zaštite okoliša očuvati bioraznolikost područja. Gore navedeno, planira se postići donošenjem prostornih planova nižeg reda i izradom planova, zakonskih akata definiranih prostornim planom uređenja. Nadalje, potrebno je utvrditi kvalitetu zraka, tla i vode, prikupiti postojeće podatke o bioraznolikosti područja i utvrditi postojeće stanje pojedinih lokaliteta, zaštitu i učinkovito gospodarenje. U segmentu zbrinjavanja otpada potrebno je osigurati selektivno prikupljanje otpada, reciklažu zelenog otpada i korištenje ekološki prihvatljive javne rasvjete.

Proces ubrzane globalizacije ugrozio je regionalni, ali i lokalni identitet. Identitet u globaliziranom svijetu sve više postaje jedan od važnijih resursa. U vremenu sve oštire konkurenčije potrebno je osigurati svoje mjesto na tržištu i postati prepoznatljiv na temelju značajki koje omogućavaju razlikovanje od ostalih subjekata na tržištu. Identitet općine Sv. Nedelja, kao i istarski identitet, nije dovoljno prepoznatljiv na tržištu. Stoga, u svrhu stvaranja snažnog i prepoznatljivog identiteta općine Sv. Nedelja potrebno je ulagati u njegov razvoj koji se može osigurati putem istraživanja, očuvanja i održivog korištenja biološke i kulturne baštine te poticanjem multikulturalizma. Proaktivnim ulaganjem u stvaranje, zaštitu i prepoznatljivost identiteta postiže se viša razina prepoznatljivosti na tržištu. Isto tako, jedinstven identitet lokalne zajednice omogućiti će daljnji probitak i razvoj na tržištu.

Ukoliko se uspješno kreira jasan identitet koji se temelji na stvarnim vrijednostima lokalne zajednice, veća je vjerojatnost da će projicirani imidž odgovarati stvarnim vrijednostima lokalne zajednice po čemu će se ona izdvojiti od drugih subjekata na tržištu. Pritom je potrebno realizirati preduvjete poput osnivanja Turističke zajednice Općine Sv. Nedelja i formiranja turističkog informativnog centra. Isto tako, preduvjeti za kreiranje jasnog identiteta nalaze se u izradi smjernica za razvoj turizma u općini Sv. Nedelja te brendiranju autohtonih poljoprivrednih proizvoda lokalnog područja.

Efikasnije upravljanje resursima realizirati će se kroz tri prioriteta: 3.1. Razvoj ljudskih resursa, 3.2. Zaštita okoliša, 3.3. Prepoznatljivost lokalnog identiteta.

3. STRATEŠKI CILJ 1: RAZVOJ KONKURENTNOG GOSPODARSTVA

3.1. Prioritet 1.1. Prirodna i kulturna baština u funkciji razvoja

U posljednjih dvadeset godina broj stanovnika u općini Sv. Nedelja kontinuirano se povećava. Isto tako, kontinuirano se povećava broj dolazaka turista što ukazuje na atraktivnost lokalnog područja. Nerazvijena industrija, općenito slabije razvijeno gospodarstvo te nepostojanje velikih zagađivača u općini Sv. Nedelja rezultirali su očuvanim prirodnim, kulturnim i arheološkim lokalitetima. S obzirom na povećanje turističke djelatnosti postoji izniman potencijal integracije prirodne i kulturne baštine sa ciljem razvoja turizma.

Prirodna i kulturna baština općine Sv. Nedelja predstavlja značajan potencijal koji bi se trebao ekonomski iskoristiti sa ciljem razvoja lokalnog područja. U tom smislu potrebno je identificirati i sanirati potencijale koji proizlaze iz prirodne i kulturne baštine te ih zaštititi, valorizirati i dalje razvijati kao elemente turističke ponude. U nastavku je navedeno i opisano nekoliko najvažnijih projekata koji se planiraju realizirati na području općine Sv. Nedelja u razdoblju od 2016. do 2020. godine.

3.1.1. Mjera 1.1.1. Izgradnja biciklističko-pješačke staze Dubrova-Nedešćina

Mjera 1.1.1.	Izgradnja biciklističko-pješačke staze Dubrova-Nedešćina
Prioritet:	1.1. Prirodna i kulturna baština u funkciji razvoja
Cilj:	Integrirati prirodnu i kulturnu baštinu u funkciju razvoja općine
Prijavitelj:	Općina Sv. Nedelja
Iznos investicije:	400.000 kuna
Izvor financiranja:	EU fondovi – Mjera 7, Podmjera 7.4, MINT – Fond za turizam
Period realizacije:	2016. godina

Projektom se podrazumijeva izgradnja i uređenje biciklističko-pješačke staze Dubrova-Nedešćina dužine od 3,5 km. Predviđenim projektom planira se formirati

tematska staza koja će turistima omogućiti upoznavanje specifičnog krajolika tog područja.

Osim navedene staze, potrebno je osmisliti i formirati druge tematske staze kojima bi se omogućilo razgledavanje prirodnih i kulturnih znamenitosti lociranih na području općine Sv. Nedelja te bi se na isti način povezali i arheološki nalazi. Time će se stvoriti preduvjeti za organiziranje „izleta kroz Sv. Nedelju“. Iako većina turista ipak dolazi u Istru zbog morske obale, značajan je broj onih koji su zainteresirani i za upoznavanje lokalne kulturne i prirodne baštine. Tematske bi staze prvenstveno trebalo osmisliti i kao kanal prodaje autohtonih poljoprivrednih proizvoda. Drugim riječima, osim prirodnih i kulturnih znamenitosti, određeni broj „stanica“ tematske staze trebalo bi osmisliti i prilagoditi razgledavanju i upoznavanju tradicionalnog načina proizvodnje i prerađevanja poljoprivrednih proizvoda (npr. vina, pršuta, sira, itd.). Osim što bi se na taj način dodatno stvarao i jačao brand domaćih autohtonih proizvoda, posjetiteljima bi se omogućila i kupnja navedenih proizvoda. Osim prihoda poljoprivrednih gospodarstava od povećane prodaje, logično je očekivati i dodatnu potrošnju posjetitelja u lokalnim ugostiteljskim objektima i trgovinama, čime bi se povećao i dohodak lokalnog stanovništva. Drugim riječima, potrebno je osmisliti program kojim bi se privukao što veći broj turista u općinu Sv. Nedelja. Na taj način bi se turistima osim prirodnih i kulturnih atrakcija predstavila i tradicionalna proizvodnja kvalitetnih domaćih autohtonih proizvoda, te bi im se isti proizvodi ujedno i ponudili kroz izravnu prodaju lokalnih OPG-a ili trgovina. Realizacija projekta planirana je u prvoj fazi u 2016. godini, dok bi se daljnji sadržaji i „stanice“ tematske staze mogli realizirati u razdoblju do 2020. godine.

3.1.2. Mjera 1.1.2. Izrada projekta razvoja vinske ceste Nedešćina-Šumber-Sveti Martin

Mjera 1.1.2.	Izrada projekta razvoja vinske ceste Nedešćina-Šumber-Sveti Martin
Prioritet:	1.1. Prirodna i kulturna baština u funkciji razvoja
Cilj:	Integrirati seoska gospodarstva u funkciji razvoja turizma
Nositelj:	Općina Sv. Nedelja ili trg. društvo
Iznos investicije:	600.000 kuna
Izvor financiranja:	Proračun, EU fondovi – Mjera 7, Podmjera 7.4, MINT – Fond za turizam
Period realizacije:	2016. godina

Mjera se odnosi na izradu projekta razvoja vinske ceste na području općine Sv. Nedelja koja će povezivati naselje Nedešćinu sa naseljem Sveti Martin. Cilj predmetnog projekta je uređenje postojeće staze i prenamjena u vinsku cestu. Razvojem vinske ceste povezati će se objekti seoskog turizma i poljoprivredna gospodarstva na tom prostoru koji nude autohtonu gastro ponudu. Izradom projekta razvoja vinske ceste proširila bi se turistička ponuda, te bi se međusobno povezala poljoprivredna gospodarstva. Navedeno će rezultirati sa većim prihodima gospodarstava i većom popunjenošću smještajnih kapaciteta. Realizacijom projekta kroz razdoblje do 2020. godine, ubrzao bi se razvoj seoskog turizma i agroturizma. Isto tako, potaklo bi se lokalne vinogradare na veću proizvodnju vina.

Izradom projekta razvoja vinske ceste, uz postavljanje edukativno informativnih tabela, povezati će se poljoprivredna gospodarstva i obogatiti turistička ponuda na području općine Sv. Nedelja, što će dugoročno doprinijeti ukupnom razvoju općine.

3.1.3. Mjera 1.1.3. Uređenje tematskog Parka skulptura Dubrova

Mjera 1.1.3.	Uređenje tematskog Parka skulptura Dubrova
Prioritet:	1.1. Prirodna i kulturna baština u funkciji razvoja
Cilj:	Integrirati kulturnu baštinu u funkciju razvoja općine
Prijavitelj:	Općina Sv. Nedelja ili trg. društvo u vlasništvu Općine
Iznos investicije:	500.000 kuna
Izvor financiranja:	EU fondovi – Mjera 7, Podmjera 7.4 ili MINT – Fond za turizam
Period realizacije:	2018. godina

Projekt se odnosi na uređenje tematskog parka Dubrova (Mediteranski kiparski simpozij) u svrhu dodatnog razvoja turizma općine. Tematski park Dubrova predstavlja površinu koju uređuju likovni umjetnici izrađujući i postavljajući skulpture u slobodnom prostoru. Projektom se planira preuređiti isti u otvoreni muzej u svrhu povezivanja kulture, identiteta destinacije i turizma. Radi bržeg razvoja turizma potrebno je realizirati projekte razvijanja atrakcija od tzv. „tradicijiskih postaja“ kao što je tematski park Dubrova te u nastavku dvorac Lazzarini-Battiala.

Realizacija projekta usmjerena je na očuvanje tematskog parka kao kulturne baštine. Uređenjem Parka skulptura Dubrova i prenamjenom istog u otvoreni muzej proširiti će se postojeća turistička ponuda.

3.1.4. Mjera 1.1.4. Turistička valorizacija dvorca Lazzarini-Battiala

Mjera 1.1.4.	Turistička valorizacija dvorca Lazzarini-Battiala
Prioritet:	1.1. Prirodna i kulturna baština u funkciji razvoja
Cilj:	Integrirati kulturnu baštinu u funkciju razvoja općine
Prijavitelj:	Općina Sv. Nedelja ili trg. društvo u vlasništvu Općine
Iznos investicije:	60.000 kuna
Izvor financiranja:	EU fondovi, MINT - Fond za turizam ili MINK
Period realizacije:	2017. godina

Ovim projektom bi se utvrdio turistički potencijal predmetnog dvorca. Kao posljedica izvršene valorizacije, dvorac se planira revitalizirati uređenjem multimedijalnog kulturno-turističkog centra kao centra za posjetitelje čime će se obogatiti turistička ponuda općine Sv. Nedelja, te omogućiti očuvanje i prezentiranje iste. Kulturni centar, osim informacija i edukacija posjetitelja, može imati i trgovački dio za prodaju lokalnih proizvoda. Isto će doprinijeti povećanju prodaje i povećanju prihoda stanovnika s područja općine koji će, ponajviše tijekom ljetnih mjeseci, moći prezentirati i prodavati svoje proizvode turistima na atraktivnom mjestu.

Realizacijom projekta, dvorac će se zaštititi od daljnje devastacije. Osim što će obnova dvorca pozitivno utjecati na očuvanje kulturne baštine, revitalizacija dvorca doprinijeti će zapošljavanjem novih djelatnika te proširenjem turističke ponude.

3.1.5. Ostale mjere

Pod ovom mjerom navedene su ostale mjere u okviru prioriteta 1.1. koje su važne za daljnji razvoj općine.

Ostale mjere:

- Sanacija kulturno povijesnih spomenika i sakralnih objekata
- Sanacija prioritetnih objekata kulturne baštine
- Razvoj Plana upravljanja kulturnim dobrima

3.2. Prioritet 1.2. Poticanje razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva

Iako u općini Sv. Nedelja postoji značajan potencijal razvoja turizma, potrebno je određenim mjerama dodatno potaknuti razvoj malog i srednjeg poduzetništva i obrta. Daljnji razvoj turizma i ulaganje u razvoj poljoprivrede kroz druge prioritete djelomično će potaknuti razvoj malog i srednjeg poduzetništva. Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva u okviru ovog prioriteta usmjereni je na poticajne mjere/projekte koji će omogućiti razvoj malih i srednjih tvrtki i obrta svih djelatnosti na području općine Sv. Nedelja. Time bi se utjecalo na povećanje broja zaposlenih, povećanje dohotka stanovništva, odnosno povećanje blagostanja na lokalnom području.

3.2.1. Mjera 1.2.1. Formiranje Savjetodavnog tijela za poduzetništvo

Mjera 1.2.1.	Formiranje Savjetodavnog tijela za poduzetništvo
Prioritet:	1.2. Poticanje razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva
Cilj:	Povećati kapacitet za prijavu projekata i povlačenje bespovratnih sredstava iz EU fondova
Prijavitelj:	Općina Sv. Nedelja ili trg. društvo u vlasništvu Općine
Iznos investicije:	300.000 kuna
Izvor financiranja:	Proračun, Poduzetnički impuls – Mjera C3A
Period realizacije:	2018. godina

Osnivanjem Savjetodavnog tijela povećali bi se kapaciteti Općine Sv. Nedelja za prijavu i provedbu investicijskih projekata iz EU fondova. Isto tako, Savjetodavno tijelo će imati ulogu informiranja poduzetnika i potencijalnih poduzetnika o raspoloživim potporama, programima kreditiranja i mogućnostima sufinanciranja projekata. Po potrebi Savjetodavno tijelo može angažirati vanjskog stručnjaka za provedbu edukacija i radionica iz navedenog područja. Nadalje, predmetno tijelo imati će ulogu promidžbe poduzetništva na lokalnom prostoru. Ovdje je bitno istaknuti informiranje poljoprivrednika o raspoloživim potporama iz Programa ruralnog razvoja. Savjetodavno tijelo može biti osnovano kao trgovačko društvo u formi one-stop ureda

u Nedešćini, centra kompetencija za poduzetništvo i EU fondove ili poduzetničkog centra, koji bi se nalazio u zgradbi općinske uprave. Korisnici projekta mogu biti pravne i fizičke osobe, poduzetnici, obrtnici i građani koji žele započeti poduzetnički projekt na području Općine.

Rezultat ove mjere je povećanje kapaciteta za prijavu projekata na natječaje iz EU fondova i realizaciju istih. Isto tako, rezultat mjeru je povećana informiranost poduzetnika i poljoprivrednika o mogućnostima financiranja iz EU fondova. Sve navedeno rezultirati će s povećanom konkurentnosti poduzeća, obrta i poljoprivrednih gospodarstava.

3.2.2. Mjera 1.2.2. Klasterizacija proizvodnih, obrtničkih i uslužnih djelatnosti

Mjera 1.2.2.	Klasterizacija proizvodnih, obrtničkih i uslužnih djelatnosti
Prioritet:	1.2. Poticanje razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva
Cilj:	Poticati gospodarsko interesno udruživanje u svrhu razvoja poduzetništva i obrta te podizanja konkurentnosti djelatnosti
Prijavitelj:	Općina Sv. Nedelja ili trg. društvo
Iznos investicije:	320.000 kn
Izvor financiranja:	Proračun, Poduzetnički impuls – Mjera A3
Period realizacije:	2017.-2020. godina

Projekt obuhvaća gospodarsko interesno udruživanje poljoprivrednih obiteljskih gospodarstava i obrta, čime će se povećati njihov utjecaj na tržištu. Osim proizvodnih i obrtničkih djelatnosti, klasterizacijom se mora povećati konkurenčnost i turističkih, ugostiteljskih i ostalih uslužnih djelatnosti. Klasterizaciju bi trebalo primijeniti kao model povezivanja obrtnika te malih i srednjih poduzetnika. Posebice su od značaja razvoj klastera obrtnika i klastera ugostiteljstva razvijanjem gastro brenda autohtonih poljoprivrednih proizvoda. Ugostiteljstvo općine Sv. Nedelja je jedan od glavnih faktora razvoja turizma, a biti će i ubuduće glavni pokretač njegovog razvoja. Zbog toga, potrebno je dati potporu projektu Klaster Labin i Rabac stvaranjem

ugostiteljskog i gastro brenda u općini Sv. Nedelja. Stvaranjem brenda standardizirati će se prije svega gastro ponuda (npr. jela od tartufa, divljači, vina jednakog standarda i kvalitete, maslinovo ulje prepoznatljive kvalitete i suhomesnati proizvodi sa zaštićenim postupkom proizvodnje). Klasterizacijom uslužnih djelatnosti te razvijanjem ponude autohtonih proizvoda razviti će se i sektor agroturizma.

Realizacija projekta rezultirala bi povezivanjem obrtnika, malih poduzeća te poljoprivrednih gospodarstava. Udruživanje u klasterne dovelo bi do povećanja proizvodnih kapaciteta, širenja poslovanja i efikasnijeg korištenja zajedničke infrastrukture. Za lokalnu zajednicu realizacija projekta zasigurno bi dovela do efikasnijeg korištenja lokalnih resursa što će značajno doprinijeti podizanju konkurentnosti lokalnog područja. razvojem gastro brenda u ugostiteljstvu brendirali bi se autohtoni proizvodi i potaknuto razvoj agroturizma.

3.2.3. Ostale mjere

Pod ovom mjerom navedene su ostale mjere u okviru prioriteta 1.2. koje su jednako važne za daljnji razvoj općine.

Ostale mjere:

- Poticanje i razvoj poduzetničkih projekata u djelatnosti poljoprivrede, ruralnog turizma, razvoja tradicijskih i umjetničkih obrta, marketingu i izravnoj prodaji lokalnih proizvoda te pružanju usluga u ruralnim područjima, poljoprivredi i šumarstvu te preradi poput IT centara, radionica za popravak poljoprivrednih i šumarskih strojeva, dječjih vrtića, igraonica za djecu, sportsko-rekreativnih centara, veterinarskih usluga, pružanja usluga opskrbe za ruralno stanovništvo te usluga skrbi za starije i nemoćne osobe
- Poticanje i razvoj poduzetničkih projekata u djelatnosti turizma u svrhu izgradnje hotela, kampova, hostela, pansiona i ostalih objekata za smještaj
- Poticanje i razvoj poduzetničkih projekata u proizvodnim djelatnostima

- Razvoj poslovnih i gospodarskih zona
- Povezivanje malih i srednjih poduzetnika u razne oblike udruživanja
- Programi poticanja razvoja malog i srednjeg poduzetništva
- Programi poticanja cjeloživotnog obrazovanja i edukacija namijenjenih potrebama gospodarstva

3.3. *Prioritet 1.3. Razvoj selektivnih oblika poljoprivrede i turizma*

Općina Sv. Nedelja ima veliki potencijal za razvoj poljoprivrede. Značajne obradive poljoprivredne površine i očuvan okoliš lokalnog područja predstavljaju potencijal za razvoj održive poljoprivrede. Sektor poljoprivrede važan je gospodarski sektor koji se može integrirati i u turističku ponudu. Sve veća potražnja za zdravom i ekološki proizvedenom hranom iznimna je prilika za općinu Sv. Nedelja budući da već postoje značajni resursi i značajan potencijal razvoja. Zdrava, ekološki proizvedena hrana i autohtoni proizvodi hrane mogu postati iznimno važan dio turističke ponude. Na taj način daljnji razvoj turizma pomogao bi poljoprivrednicima u uspješnom plasmanu proizvoda. Sektor poljoprivrede na lokalnom području obilježavaju pozitivni trendovi rasta prihoda i zaposlenosti, pa stoga poljoprivreda postaje sve važnija djelatnost. Značaj poljoprivrede raste još više ukoliko se u obzir uzme i sinergija koja se može razviti između poljoprivrede i ruralnog turizma koji se sve više razvija na području općine. Isto tako, razvojem selektivnih oblika održive poljoprivrede u funkciju bi se stavile neiskorištene površine obradivog tla te bi se potaknuto otvaranje novih gospodarskih subjekata, a time i zapošljavanje stanovništva.

3.3.1. Mjera 1.3.1. Izrada Strategije razvoja poljoprivrede

Mjera 1.3.1.	Izrada Strategije razvoja poljoprivrede na području općine
Prioritet:	1.3. Razvoj selektivnih oblika poljoprivrede i turizma
Cilj:	Potaknuti razvoj selektivnih oblika održive poljoprivrede u sinergiji s turizmom
Prijavitelj:	Općina Sv. Nedelja

Iznos investicije:	40.000 kuna
Izvor financiranja:	EU fondovi – Mjera 7, Podmjera 7.1
Period realizacije:	2016. godina

Projekt obuhvaća izradu Strategije razvoja poljoprivrede općine Sv. Nedelja. Izradio bi se glavni strateški, razvojni dokument kojim bi se usmjerio poljoprivredni razvoj općine Sv. Nedelja u dužem vremenskom razdoblju. Općina ima potrebu izraditi ovaj dokument s obzirom na rastući interes turista za posjet lokalnim agroturizmima. Izrada strategije razvoja poljoprivrede iznimno je značajna ukoliko se žele planski razvijati selektivni oblici poljoprivrede na lokalnom području, čime bi se stavile u upotrebu neiskorištene površine obradivog tla te potaknuto otvaranje novih gospodarskih subjekata.

Strategija razvoja poljoprivrede rezultirat će detaljnom analizom postojećeg stanja poljoprivrednog sektora, SWOT analizom te vizijom razvoja poljoprivrede na području općine. Rezultirat će definiranjem strateških ciljeva, prioriteta i mjera razvoja prvenstveno selektivnih i održivih oblika. Ovaj strateški dokument razviti će potencijal za povećanje poljoprivredne konkurentnosti lokalnog područja.

3.3.2. Mjera 1.3.2. Očuvanje i razvoj tradicijskih i umjetničkih obrta u funkciji turizma

Mjera 1.3.2.	Očuvanje i razvoj tradicijskih i umjetničkih obrta u funkciji turizma
Prioritet:	1.3. Razvoj selektivnih oblika poljoprivrede i turizma
Cilj:	Potaknuti razvoj tradicijskih i umjetničkih obrta u funkciji turizma
Prijavitelj:	Lokalni poduzetnici, Općina Sv. Nedelja
Iznos investicije:	1.000.000 kuna
Izvor financiranja:	EU fondovi – Mjera 6, Podmjera 6.4 ili MINT – Fond za turizam
Period realizacije:	2018. godina

Mjera se odnosi na očuvanje i razvoj tradicijskih i umjetničkih obrta u svrhu poboljšanja turističke ponude odnosno dodatnog razvoja turizma. Potrebno je poticati razvoj takvih obrta koji čuvaju identitet prostora općine i Istre u svrhu razvoja turizma. Isti se mogu financirati potporama lokalne zajednice i države. Npr. u okviru navedene mјere potrebno je poticati razvoj tradicionalnih istarskih zanata unutar starogradske jezgre naselja Nedešćina. U prvom redu isto se odnosi na izradu suvenira od prirodnih materijala poput kamena, drva i sličnih materijala. Važnu ulogu u razvoju tradicijskih i umjetničkih obrta imati će Turistička zajednica Općine Sv. Nedelja kao glavni promotor te poveznica sa potencijalnim investitorima i partnerima.

Razvojem tradicijskih i umjetničkih obrta povećala bi se turistička potrošnja, a samim time i dohodak lokalnog stanovništva. Isto tako, povećala bi se prepoznatljivost lokalnog (kulturnog i povijesnog) identiteta.

3.3.3. Ostale mјere

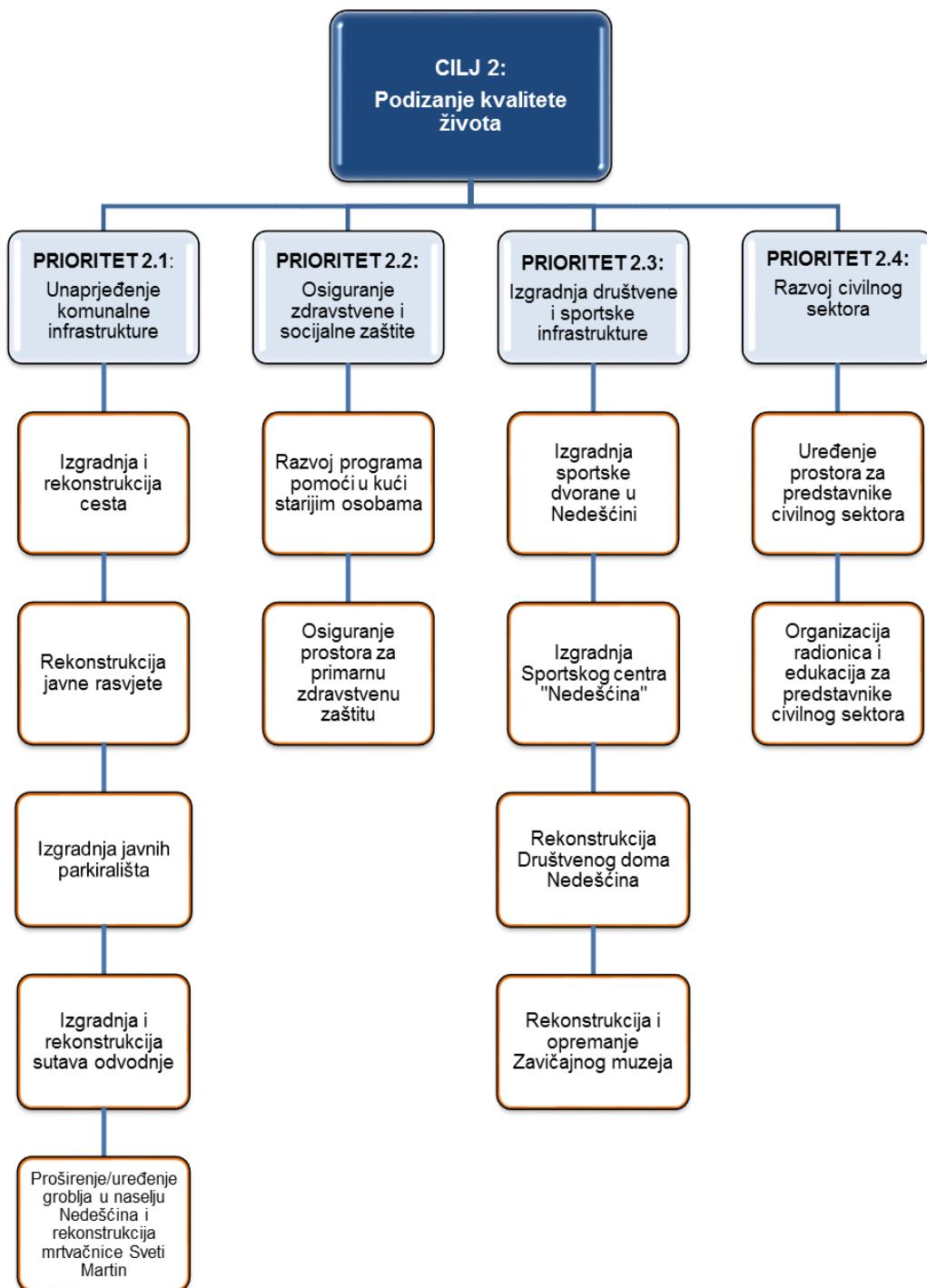
Pod ovom mjerom navedene su ostale mјere u okviru prioriteta 1.3. koje su isto tako važne za daljnji razvoj općine.

Ostale mјere:

- Programi poticanja razvoja vinogradarstva i vinarstva
- Programi poticanja razvoja maslinarstva
- Programi poticanja razvoja voćarstva i povrtlarstva
- Programi poticanja razvoja stočarstva
- Programi poticanja razvoja ratarstva
- Programi poticanja razvoja ekološke poljoprivrede
- Poticanje razvoja starih zanata i uslužnih djelatnosti unutar starogradske jezgre u naselju Nedešćina
- Poticanje izletničkog i sportskog turizma
- Poticanje seoskog turizma

- Poticanje razvoja kulturnog turizma
- Razvoj agroturizma i lovnog turizma
- Smjernice za razvoj turizma u općini Sv. Nedelja
- Analiza turističkog prometa na području općine Sv. Nedelja
- Poboljšanje kvalitete turističkih smještajnih kapaciteta na području općine Sv. Nedelja
- Razvijanje novih turističkih ponuda koje povezuju turizam sa poljoprivrednom proizvodnjom i kulturom
- Edukacija poljoprivrednika u svrhu primjene novih tehnologija
- Edukacija i informiranje poljoprivrednika o proizvodnji ekološke hrane i autohtonih proizvoda u funkciji plasmana proizvoda u obliku nove turističke ponude, a u svrhu razvoja turizma čime će se ostvariti sinergija poljoprivrede i turizma

4. STRATEŠKI CILJ 2: PODIZANJE KVALITETE ŽIVOTA

4.1. Prioritet 2.1. Unaprjeđenje komunalne infrastrukture

U okviru strateškog cilja podizanja kvalitete života na području općine Sv. Nedelja, prvi se prioritet odnosi na unaprjeđenje komunalne infrastrukture na području cijele općine. Osim što će razvoj komunalne infrastrukture doprinijeti podizanju kvalitete života stanovništva, doprinijeti će i dalnjem razvoju turizma. S obzirom na kontinuirano povećanje broja dolazaka turista svakako je potrebno razvijati infrastrukturu u općini u skladu s time. Razvoj komunalne infrastrukture kreirat će temelj za povećanje broja stanovnika, ali i daljnje povećanje turističke aktivnosti. U nastavku se prikazuju najznačajniji projekti u okviru ovog prioriteta.

4.1.1. Mjera 2.1.1. Izgradnja i rekonstrukcija cesta Cere-Sveti Martin, Nedešćina-Beneci, Ž5081-Tagici, Veli Golji-Blaškovići

Mjera 2.1.1.	Izgradnja i rekonstrukcija cesta Cere-Sveti Martin, Nedešćina-Beneci, Ž5081-Tagici, Veli Golji-Blaškovići
Prioritet:	2.1. Unaprjeđenje komunalne infrastrukture
Cilj:	Izgradnja i rekonstrukcija cesta u općini
Prijavitelj:	Općina Sv. Nedelja
Iznos investicije:	8.000.000 kuna
Izvor financiranja:	EU fondovi – Mjera 7, Podmjera 7.2., operacija 7.2.1.
Period realizacije:	2017.- 2020. godina

Projekt obuhvaća izgradnju i rekonstrukciju sljedećih cesta u općini: Cere-Sveti Martin, Nedešćina-Beneci, Ž5081-Tagici, Veli Golji-Blaškovići. Zamjenit će se postojeći dotrajali asfaltni pokrov, proširiti prometnice te izgraditi oborinska odvodnja. Po potrebi postaviti će se nogostupi, rasvjeta, te horizontalna i vertikalna prometna signalizacija.

Realizacijom projekta modernizirati će se postojeće ceste. Riješit će se i problem oborinske odvodnje. Izgradnjom nogostupa, postavljanjem rasvjete gdje je potrebno, horizontalne i vertikalne prometne signalizacije, doprinijet će se sigurnosti pješaka i

automobila na istim cestama. Projekt je usmjeren na poboljšanje prometnica čime će se poboljšati uvjeti za vozila i pješake.

4.1.2. Mjera 2.1.2. Rekonstrukcija javne rasvjete

Mjera 2.1.2.	Rekonstrukcija javne rasvjete
Prioritet:	2.1. Unaprjeđenje komunalne infrastrukture
Cilj:	Postaviti ekološku javnu rasvjetu u svim naseljima
Prijavitelj:	Općina Sv. Nedelja
Iznos investicije:	2.000.000 kuna
Izvor financiranja:	Proračun, FZOE – Ekološka javna i vanjska rasvjeta
Period realizacije:	2016-2020. godina

Projekt obuhvaća zamjenu postojeće javne rasvjete u naselju Nedešćina ekološkom javnom rasvjetom. Do 2020. godine planira se i zamjena postojeće javne rasvjete po drugim naseljima na području općine Sv. Nedelja.

Realizacijom projekta zamijenit će se postojeća ne-ekološka i dotrajala javna rasvjeta novom, ekološkom javnom rasvjetom. Time će se smanjiti troškovi održavanja javne rasvjete, troškovi potrošnje električne energije te će se smanjiti razina svjetlosnog zagađenja.

4.1.3. Mjera 2.1.3. Izgradnja javnih parkirališta

Mjera 2.1.3.	Izgradnja javnih parkirališta
Prioritet:	2.1. Unaprjeđenje komunalne infrastrukture
Cilj:	Povećati broj parkirališnih mjesta kod nogometnih igrališta Nedešćina i Martinski
Prijavitelj:	Općina Sv. Nedelja
Iznos investicije:	1.500.000 kuna
Izvor financiranja:	Proračun, FZOE – Ekološka javna i vanjska rasvjeta
Period realizacije:	2016-2018. godina

Projektom se planira realizirati izgradnja javnih parkirališta kako bi se povećao broj parkirališnih mesta i to kod nogometnih igrališta Nedešćina i Martinski. Projekt će se realizirati do 2018. godine.

Izgradnjom javnog parkirališta na lokaciji predmetnih nogometnih igrališta povećati će se broj parkirališnih mesta.

4.1.4. Mjera 2.1.4. Izgradnja i rekonstrukcija sustava odvodnje

Mjera 2.1.4.	Izgradnja i rekonstrukcija sustava odvodnje
Prioritet:	2.1. Unaprjeđenje komunalne infrastrukture
Cilj:	Priklučenje naselja Vrećari i Nedešćina na labinsku odvodnju
Prijavitelj:	Općina Sv. Nedelja ili komunalno trg. društvo
Iznos investicije:	3.000.000 kuna
Izvor financiranja:	EU fondovi, Mjera 7, Podmjera 7.2, operacija 7.2.2
Period realizacije:	2016. godina

Kako je sustav odvodnje na području općine nerazvijen, ne postoji izgrađena kanalizacijska mreža već se odvodnja otpadnih voda vrši u postojeće septičke jame upitnog kapaciteta. Jedino naselje Štrmac ima kanalizaciju priključenu na tzv. labinsku odvodnju grada Labina. Projektom se planira priključenje naselja Vrećari i Nedešćina na predmetni sustav odvodnje.

Realizacijom projekta omogućiti će se odvodnja putem kanalizacijskog sustava za veća naselja na području općine. Na isti način, realizacijom projekta značajno će se doprinijeti povećanju kvalitete života.

4.1.5. Mjera 2.1.5. Proširenje/uređenje groblja u naselju Nedešćina i rekonstrukcija mrtvačnice Sveti Martin

Mjera 2.1.5.	Proširenje/uređenje groblja u naselju Nedešćina i rekonstrukcija mrtvačnice Sveti Martin
Prioritet:	2.1. Unaprjeđenje komunalne infrastrukture
Cilj:	Proširenje mjesnog groblja i rekonstrukcija mrtvačnice
Prijavitelj:	Općina Sv. Nedelja ili komunalno trž. društvo
Iznos investicije:	300.000 kuna
Izvor financiranja:	Proračun
Period realizacije:	2016. godina

Projekt obuhvaća proširenje/uređenje mjesnog groblja u naselju Nedešćina te rekonstrukciju mrtvačnice u naselju Sveti Martin. Mjesna groblja Šumber i Sveti Martin su već proširena dok se planira dodatno proširiti najveće groblje u naselju Nedešćina za ukupno 1.771 m² površine s obzirom da ne zadovoljava potrebe najvećeg naselja u općini. Isto tako, u najvećem naselju planira se i izgradnja postrojenja mrtvačnice.

Realizacijom projekta urediti će se površine mjesnih groblja i proširiti najveće groblje što će rezultirati povećanjem grobnih mjesta. Usljed nepostojanja mjere putem koje bi bilo moguće ishoditi bespovratna sredstva iz EU fondova za takvu vrstu investicije, proširenje groblja moguće je financirati samo iz proračuna Općine Sv. Nedelja.

4.1.6. Ostale mjere

Pod ovom mjerom navedene su ostale mjere u okviru prioriteta 2.1. koje su od jednakog značaja za daljnji razvoj općine.

Ostale mjere:

- Izgradnja nove električne mreže i sanacija postojeće
- Obnova fasada
- Izgradnja/uređenje staze za „motocross“
- Izgradnja nogostupa

- Organizacija javnog prijevoza
- Sanacija autobusnih ugibališta sa nadstrešnicama
- Sanacija poljskih putova i pristupnih mostova
- Uređenje javnih površina i izgradnja novih
- Postavljanje turističke i prometne signalizacije
- Uređenje okoliša unutar industrijske zone (Poduzetnička zona I. i II.)
- Izgradnja prometne infrastrukture u poduzetničkim zonama
- Izgradnja/rekonstrukcija sustava vodoopskrbe i odvodnje u poduzetničkim zonama

4.2. Prioritet 2.2. Osiguranje zdravstvene i socijalne zaštite

Osiguranje civilne i zdravstvene zaštite drugi je prioritet u okviru strateškog cilja podizanja kvalitete života u općini Sv. Nedelja. Projekti predviđeni u okviru ovog prioriteta odnose se na poboljšanje i unaprjeđenje sustava zdravstvene i socijalne zaštite. Osim što će se projektima u okviru ovog prioriteta znatno utjecati na poboljšanje kvalitete života, utjecat će se i na unaprjeđenje zdravstvene i socijalne zaštite turista koji su općinu Sv. Nedelja odabrali kao mjesto za odmor.

U okviru osiguranja socijalne zaštite kao prioriteten projekt planira se razvoj programa pomoći u kući starijim osobama. U okviru zdravstvene zaštite planirano je osiguranje prostora za primarnu zdravstvenu zaštitu.

4.2.1. Mjera 2.2.1. Razvoj programa pomoći u kući starijim osobama

Mjera 2.2.1.	Razvoj programa pomoći u kući starijim osobama
Prioritet:	2.2. Osiguranje zdravstvene i socijalne zaštite
Cilj:	Unaprijediti sustav zdravstvene i socijalne zaštite
Prijavitelj:	Općina Sv. Nedelja ili udruga
Iznos investicije:	70.000 kuna/god.

Izvor finansiranja:	Proračun, Ministarstvo socijalne politike i mladih
Period realizacije:	2016.-2020. godina

Projekt obuhvaća razvoj usluga za starije osobe u sustavu međugeneracijske solidarnosti i razvoj mreže kućne pomoći sa ciljem da se obuhvati što veći broj starijih osoba. Na taj način, nastojat će ih se uključiti u izvaninstitucionalni oblik skrbi u lokalnoj zajednici kako bi im se poboljšala kvaliteta življenja.

Realizacijom projekta doprinijet će se poboljšanju kvalitete života starijih i nemoćnih osoba. Isto tako, rasteretit će se obitelji korisnika programa koje će moći više vremena posvetiti djeci i/ili poslu budući da će njihovim najstarijim članovima kućanstva biti omogućen program pomoći.

4.2.2. Mjera 2.2.2. Osiguranje prostora za primarnu zdravstvenu zaštitu

Mjera 2.2.2.	Osiguranje prostora za primarnu zdravstvenu zaštitu
Prioritet:	2.2. Osiguranje zdravstvene i socijalne zaštite
Cilj:	Uspostaviti sustav primarne zdravstvene zaštite
Nositelj:	Općina Sv. Nedelja
Iznos investicije:	80.000 kuna
Izvor finansiranja:	Proračun
Period realizacije:	2017. godina

Projekt obuhvaća uspostavu primarne zdravstvene zaštite u općini Sv. Nedelja koja bi se pružala u zgradbi doma za starije i nemoćne osobe Nedešćina. U zgradbi doma za starije osobe formirala bi se ambulanta koja bi ujedno služila i kao turistička ambulanta u svrhu primarne zdravstvene zaštite stanovništva. Projekt se planira provesti u 2017. godini.

Kako na području općine ne postoje ljekarne i ambulante, realizacijom projekta povećao bi se stupanj primarne zdravstvene zaštite u općini Sv. Nedelja. Isto tako, osigurala bi se i zdravstvena zaštita za turiste. Projekt bi utjecao na nova zapošljavanja te na poboljšanje zdravstvene slike općine. Riješio bi se dosadašnji problem, da stanovnici općine moraju koristiti usluge Doma zdravlja u Labinu.

4.2.3. Ostale mjere

Pod ovom mjerom navedene su ostale mjere u okviru prioriteta 2.2. koje su važne za daljnji razvoj općine.

Ostale mjere:

- Osiguranje prostora za rad potrebnih zdravstvenih ustanova
- Razvoj programa u cilju podizanja kvalitete života starijih i nemoćnih osoba u Domu za starije osobe
- Osiguranje specijalističkih zdravstvenih djelatnosti sukladnih potrebama stanovništva
- Organizacija preventivnih zdravstvenih programa
- Osiguranje kvalitetne zdravstvene zaštite djece s poteškoćama u razvoju i osoba sa invaliditetom

4.3. **Prioritet 2.3. Izgradnja društvene i sportske infrastrukture**

Izgradnja društvene i sportske infrastrukture treći je prioritet u okviru strateškog cilja podizanja kvalitete života u općini Sv. Nedelja. Projekti predviđeni u okviru ovog prioriteta odnose se na poboljšanje i unaprjeđenje sustava društvene i sportske infrastrukture. Projektima u okviru ovog prioriteta znatno će se utjecati na razvoj sporta, te kulturnih i društvenih centara.

U okviru sportske infrastrukture prioritetni projekt je izgradnja sportske dvorane dok su u okviru društvene infrastrukture primarni projekti izgradnja i adaptacija društvenog doma te izgradnja Zavičajnog muzeja. Jedna od planiranih mjeri odnosi se na osnivanje trgovačkog društva za sportske aktivnosti, u vlasništvu Općine Sv. Nedelja. Osnovna funkcija planiranog društva bila bi upravljanje sportskim kapacitetima te realizacija projekata u okviru EU fondova. Društvo bi djelovalo kao prijavitelj projekata u okviru Programa ruralnog razvoja 2014.-2020., u okviru Mjere 7. S obzirom na sportske aktivnosti planirana je prijava i provedba projekta izgradnje sportske dvorane u Nedešćini.

4.3.1. Mjera 2.3.1. Izgradnja sportske dvorane u Nedešćini

Mjera 2.3.1.	Izgradnja sportske dvorane u Nedešćini
Prioritet:	2.3. Izgradnja društvene i sportske infrastrukture
Cilj:	Razviti sportsku infrastrukturu u općini
Nositelj:	Općina Sv. Nedelja ili komunalno ili trg. sportsko društvo
Iznos investicije:	7.500.000 kuna
Izvor financiranja:	EU fondovi, Mjera 7, Podmjera 7.4.
Period realizacije:	2020. godina

Mjera se odnosi na izgradnju sportske dvorane pored škole u Nedešćini za 300 gledatelja koju će koristiti škola, sportski klubovi, udruge i svi građani općine i okolnih mesta. Projektom je planirana izgradnja polivalentne sportske dvorane s pripadajućim svlačionicama i sanitarnim prostorima. Ovaj je projekt jedan od prioritetnih u Programu ukupnog razvoja općine Sv. Nedelja, za koji već postoji ishođena lokacijska dozvola. Dvorana će se izgraditi na lokaciji sadašnjeg košarkaškog igrališta u sklopu Osnovne škole Vitomir Širola Pajo. Protezat će se na površini od 1.600 m², u sklopu koje će se nalaziti četiri svlačionice sa sanitarijama i tuš kabinama, dva kabinetra za profesore s ulaznim hodnikom, spremištima i toplim ulazom, odnosno spojem sa školom. Dvorana će imati zasebne ulaze za gledatelje

(ulaz sa zapadne strane) i sportaše (ulaz sa istočne strane), na tribinama će biti oko 300 sjedećih mjesta, sa sanitarnim čvorom za gledatelje i spremištem za rekvizite. Unutar same dvorane nalazit će se rukometno igralište površine 40 x 20 metara, s prostorom iza golova i sa zaštitom sa strane. Radi se o polivalentnoj dvorani u kojoj će se igrati i mali nogomet, odbojka, košarka i sve aktivnosti iz tjelesno zdravstvene kulture.

Realizacijom projekta potaknuo bi se razvoj sporta u općini Sv. Nedelja. Isto tako, povećao bi se kapacitet za razvoj sporta te bi se potaknuli mlađi pripadnici stanovništva na bavljenje sportom. Sve sportske udruge imale bi zatvoreni prostor gdje bi mogle obavljati svoje aktivnosti. Time bi se osigurao prostor za provođenje sportskih aktivnosti osnovne škole, klubova, te razvoj rekreativno – amaterskog sporta kod građana svih životnih dobi te djece.

4.3.2. Mjera 2.3.2. Izgradnja Sportskog centra „Nedešćina“

Mjera 2.3.2.	Izgradnja Sportskog centra „Nedešćina“
Prioritet:	2.3. Izgradnja društvene i sportske infrastrukture
Cilj:	Razviti sportsku infrastrukturu u općini
Nositelj:	Općina Sv. Nedelja ili komunalno ili trg. sportsko društvo
Iznos investicije:	15.000.000 kuna
Izvor financiranja:	EU fondovi
Period realizacije:	2020. godina

Nakon izgradnje školske sportske dvorane planira se i izgradnja Sportskog centra „Nedešćina“. Sportski centar, kao i sportsku dvoranu, koristiti će svi zainteresirani građani, sportske udruge sa lokalnog područja i svi oni koji se žele rekreativno baviti sportom. Za ovaj objekt potrebno je tražiti potporu putem EU fondova, Ministarstva obrazovanja te realizaciju uz javno-privatno partnerstvo. Sportski centar planira se izgraditi na samom ulazu u Nedešćinu, uz postojeći nogometni stadion, a protezat će

se na površini od oko 7.000 m². U sklopu centra predviđa se izgradnja višenamjenske dvorane, uređenje dječjeg igrališta, igrališta za odbojku i proširenje pomoćne građevine uz istočni rub stadiona odnosno dogradnja konobe i garaže za smještaj vatrogasnih vozila. Glavni objekt, sportska dvorana ukupne površine 2.000 m² locirala bi se uz zapadni rub nogometnog igrališta. Dvorana obuhvaća tri glavne etaže namijenjene korisnicima i jednu strojarsku etažu za smještaj instalacija. Namjena pojedinih etaža bila bi sljedeća: suteren - unutarnji bazen s pratećim prostorima, prizemlje - bočalište s pratećim prostorima i „caffe“ barom te galerija - gledalište i klupski prostor.

Realizacijom projekta dodatno bi se potaknuto razvoj sporta u općini Sv. Nedelja. Povećao bi se kapacitet za razvoj sporta te bi se potaknuto lokalno stanovništvo na aktivnije bavljenje sportom. Sve sportske udruge sa lokalnog područja mogle bi obavljati svoje aktivnosti u kvalitetnijim uvjetima. Time bi se osigurao prostor za razvoj rekreativno – amaterskog sporta u općini.

4.3.3. Mjera 2.3.3. Rekonstrukcija Društvenog doma Nedešćina

Mjera 2.3.3.	Rekonstrukcija Društvenog doma Nedešćina
Prioritet:	2.3. Izgradnja društvene i sportske infrastrukture
Cilj:	Izgradnja društvene infrastrukture u općini i poboljšanje društvenog života
Nositelj:	Općina Sv. Nedelja, komunalno ili trg. sportsko društvo
Iznos investicije:	200.000 kuna
Izvor financiranja:	EU fondovi, Mjera 7, Podmjera 7.4.
Period realizacije:	2016. godina

Kako na području općine ne postoje aktivni društveni domovi, navedenim projektom adaptirati će se postojeći Društveni dom Nedešćina. Korisnici Društvenog doma Nedešćina mogu biti svi oni koji imaju prebivalište na području mjesnog odbora na čijem se području nalazi predmetni društveni dom.

Realizacija projekta doprinijeti će poboljšanju kvalitete života za stanovnike općine te će osigurati prostore za okupljanja i druženja mještana općine Sv. Nedelja.

4.3.4. Mjera 2.3.4. Rekonstrukcija i opremanje Zavičajnog muzeja

Mjera 2.3.4.	Rekonstrukcija i opremanje Zavičajnog muzeja
Prioritet:	2.3. Izgradnja društvene i sportske infrastrukture
Cilj:	Rekonstrukcija i opremanje Zavičajnog muzeja u funkciji prezentacije kulturne baštine i kulturne povijesti sa područja općine
Nositelj:	Općina Sv. Nedelja ili trg. društvo
Iznos investicije:	600.000 kuna
Izvor financiranja:	EU fondovi, Mjera 7, Podmjera 7.4.
Period realizacije:	2020. godina

Projekt rekonstrukcije i opremanja Zavičajnog muzeja podrazumijeva rekonstrukciju stare zgrade u vlasništvu Općine u svrhu prenamjene u Zavičajni muzej. U sklopu muzeja čuvati će se i izlagati tematski i kronološki zbirke starina i umjetnina, te tehničkih predmeta sa lokalnog područja. Zamisao je da Muzej bude mjesto prikupljanja „kulturnog bogatstva“ i mjesto gdje će se odvijati i izlagačka aktivnost. Lokacija Zavičajnog muzeja nalaziti će se u središtu naselja Nedešćina na samom trgu.

Realizacijom Zavičajnog muzeja dodatno će se izgraditi društvena infrastruktura u funkciji razvoja kulture na lokalnom području kojom će se bolje prezentirati kulturna baština i kulturna povijest na području općine Sv. Nedelja. Isto tako, izgradnjom muzeja dodatno bi se povećala prepoznatljivost lokalnog identiteta i obogatila turistička ponuda.

4.3.5. Ostale mjere

Pod ovom mjerom navedene su ostale mjere u okviru prioriteta 2.3. koje su važne za daljnji razvoj općine.

Ostale mjere:

- Osnivanje trgovačkog društva za sportske aktivnosti
- Uređenje sportskih igrališta
- Izgradnja heliodroma - sportskog aerodroma

4.4. Prioritet 2.4. Razvoj civilnog sektora

Razvoj civilnog sektora četvrti je prioritet u okviru strateškog cilja podizanja kvalitete života u općini Sv. Nedelja. Projekti predviđeni u okviru ovog prioriteta odnose se na poboljšanje i razvoj civilnoga sektora. Isti prioritet podrazumijeva razvoj aktivnog građanstva koje želi promjenu u svojoj lokalnoj zajednici i društvu te dobrovoljno udruživanje radi zagovaranja zajedničkih interesa. Projektima u okviru ovog prioriteta znatno će se utjecati na razvoj aktivnog građanstva i volonterstva te time i posredno na kvalitetu života. U okviru razvoja civilnog sektora prioritetni projekti jesu uređenje prostora te organizacija radionica i edukacija za predstavnike civilnoga sektora.

4.4.1. Mjera 2.4.1. Uređenje prostora za predstavnike civilnog sektora

Mjera 2.4.1.	Uređenje prostora za predstavnike civilnog sektora
Prioritet:	2.4. Razvoj civilnog sektora
Cilj:	Uređenje prostora za rad i aktivnosti predstavnika civilnog sektora
Nositelj:	Općina Sv. Nedelja ili trg. društvo ili udruga
Iznos investicije:	100.000 kuna
Izvor financiranja:	EU fondovi – Mjera 7, Podmjera 7.4
Period realizacije:	2018. godina

Projektom se planira predvidjeti i urediti prostor u zgradi općinske uprave za potrebe predstavnika civilnog sektora. Isti će se koristiti za potrebe rada predstavnika civilnog sektora, ali i održavanje okruglih stolova, edukacija i radionica u svrhu osnaživanja kapaciteta navedenog sektora i razvoja aktivnog građanstva.

Realizacijom projekta potaknuo bi se razvoj civilnog sektora u općini Sv. Nedelja. Povećali bi se potrebni kapaciteti za aktivnosti i rad civilnih društava te bi se potaknuli mlađi pripadnici stanovništva na bavljenje volonterskim aktivnostima. Sve civilne udruge imale bi zatvoreni prostor gdje bi mogle obavljati svoje aktivnosti.

4.4.2. Mjera 2.4.2. Organizacija radionica i edukacija za predstavnike civilnog sektora

Mjera 2.4.2.	Organizacija radionica i edukacija za predstavnike civilnog sektora
Prioritet:	2.4. Razvoj civilnog sektora
Cilj:	Organizacija edukacija i radionica u svrhu povećanja kapaciteta predstavnika civilnog sektora
Nositelj:	Općina Sv. Nedelja ili udruga
Iznos investicije:	50.000 kuna/god.
Izvor financiranja:	Proračun, EU fondovi - ESF
Period realizacije:	2016.-2020. godina

Projektom organizacije radionica i edukacija za predstavnike civilnog sektora u predviđenom prostoru u zgradi općinske uprave, predstavnike civilnoga sektora bi se informiralo o potrebnim aktivnostima za umrežavanje i daljnji razvoj lokalne zajednice. Osim navedenog, povećala bi se informiranost udruga o mogućnostima ishođenja bespovratnih sredstava iz EU fondova odnosno potaknula bi se priprema i prijava projekata udruga (npr. prijava projekata na natječaje Europskog socijalnog fonda, Ministarstva socijalne politike i mladih te druge natječaje).

Realizacijom projekta doprinijelo bi se povećanju kapaciteta predstavnika civilnog društva na području općine za ishođenje bespovratnih sredstava odnosno povoljnog financiranja njihovih aktivnosti. Na isti način povećao bi se broj i obim kvalitetnih projekata i programa koji se provode unutar sektora civilnog društva na lokalnom području.

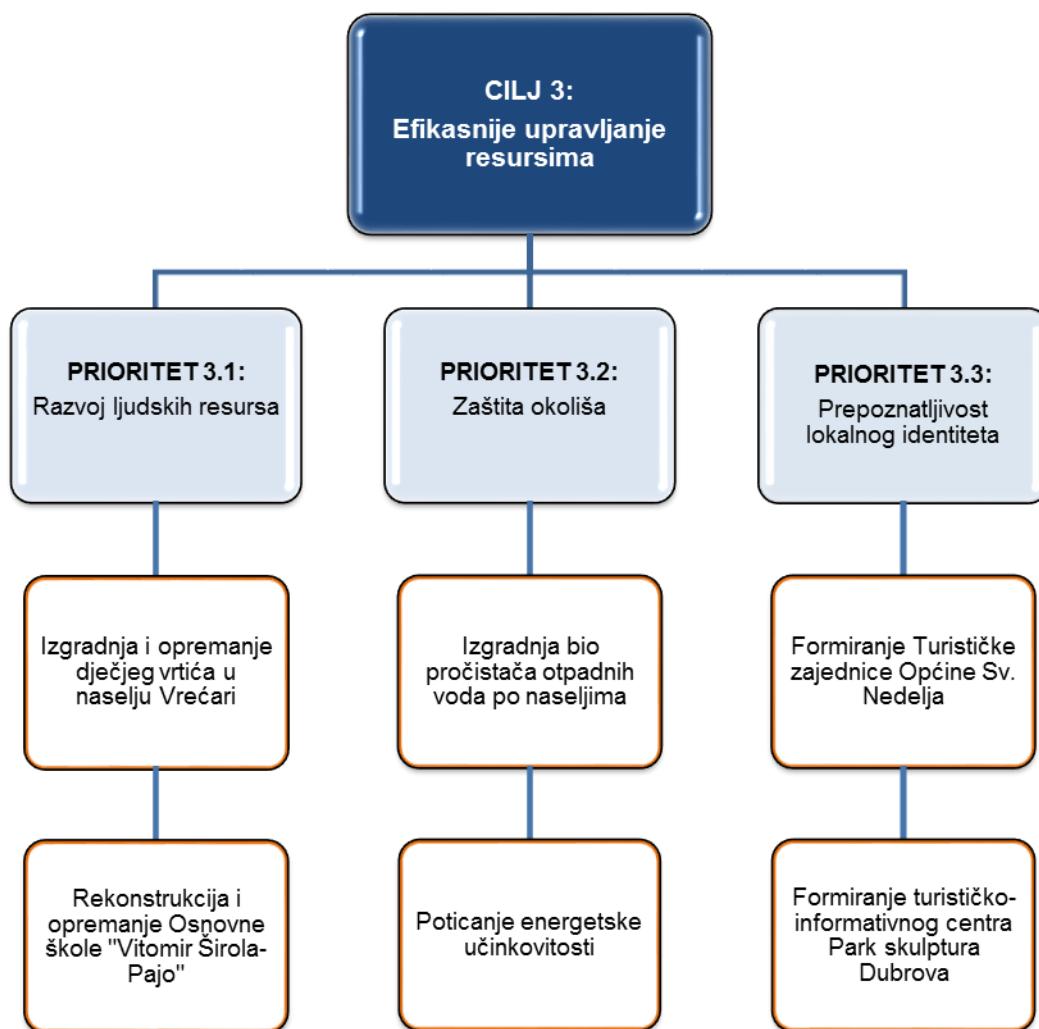
4.4.3. Ostale mjere

Pod ovom mjerom navedene su ostale mjere u okviru prioriteta 2.4. koje su jednako važne za daljnji razvoj općine.

Ostale mjere:

- Poticanje Lokalne akcijske grupe „Istočna Istra“
- Potpora programima civilnog društva
- Poticanje i razvoj volonterstva
- Uređenje Savjetovališta za mlade
- Promocija aktivnosti civilnog sektora

5. STRATEŠKI CILJ 3: EFIKASNIJE UPRAVLJANJE RESURSIMA

5.1. Prioritet 3.1. Razvoj ljudskih resursa

Jedan od temelja razvoja svakog područja jest plansko i održivo upravljanje resursima. Osim prirodnih resursa, iznimno važan faktor u razvoju određenog područja su ljudski resursi. Ulaganje u razvoj ljudskih resursa pretpostavka je daljnog razvoja turizma i uslužnih djelatnosti gdje je razina obrazovanja i znanja od presudnog značaja. Općina Sv. Nedelja trenutno je premala sredina da bi se uspješno organiziralo kvalitetno srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje, ali je u cilju razvoja ljudskih resursa moguće ulagati u podizanje standarda u odgoju i obrazovanju djece predškolske dobi i osnovnoškolske dobi. U svrhu ispunjavanja ovog prioriteta, u općini Sv. Nedelja planirana je provedba dviju mjera koje se odnose na izgradnju vrtića i opremanje osnovne škole.

5.1.1. Mjera 3.1.1. Izgradnja i opremanje dječjeg vrtića u naselju Vrećari

Mjera 3.1.1.	Izgradnja i opremanje dječjeg vrtića u naselju Vrećari
Prioritet:	3.1. Razvoj ljudskih resursa
Cilj:	Povećanje kapaciteta i podizanje kvalitete predškolskog odgoja
Prijavitelj:	Općina Sv. Nedelja ili Dječji vrtić kao ustanova
Iznos investicije:	7.500.000 kuna
Izvor financiranja:	EU fondovi – Mjera 7, Podmjera 7.4
Period realizacije:	2016. godina

Projekt se odnosi na izgradnju građevine predškolske namjene – vrtić i jaslice. Djeca predškolskog uzrasta na području općine Sv. Nedelja trenutno koriste jaslice i vrtić u Labinu. S obzirom na ograničene kapacitete istih vrtića te da prednost imaju djeca s područja matičnog grada Labina postoji potreba za izgradnjom dječjeg vrtića i jaslica na području općine Sv. Nedelja. Investitor želi izgraditi dječji vrtić koji će biti područni vrtić Dječjeg vrtića Pijerina Verbanac, Labin. Planirana lokacija vrtića je u naselju Vrećari. U vrtiću će se nalaziti tri skupine vrtićke dobi sa 20 djece i jedna skupina

jasličke dobi sa 12-ero djece, što ukupno znači 72 djeteta. Građevina će biti prizemnica.

Realizacijom projekta stvoriti će se potrebni kapaciteti i uvjeti za predškolski odgoj u općini Sv. Nedelja. Time će se osigurati kvalitetno provođenje programa odgoja i obrazovanja u predškolskom odgoju. Projekt će rezultirati zapošljavanjem novih djelatnika što će pozitivno utjecati na smanjenje nezaposlenosti na području općine Sv. Nedelja.

5.1.2. Mjera 3.1.2. Rekonstrukcija i opremanje Osnovne škole "Vitomir Širola-Pajo"

Mjera 3.1.2.	Rekonstrukcija i opremanje Osnovne škole "Vitomir Širola-Pajo"
Prioritet:	3.1. Razvoj ljudskih resursa
Cilj:	Povećanje kapaciteta i podizanje kvalitete osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja
Prijavitelj:	Općina Sv. Nedelja
Iznos investicije:	500.000 kuna
Izvor financiranja:	EU fondovi
Period realizacije:	2017. godina

Projekt obuhvaća rekonstrukciju postojeće Osnovne škole u Nedešćini, „Vitomir Širola-Pajo“, koja je do sada višekratno rekonstruirana i proširivana. Dogradnja OŠ „Vitomir Širola Pajo“ planirana je na dijelu površine prema zgradi Općine. Riječ je o povećanju kapaciteta škole za dodatne 4 učionice i za kabinet razredne nastave. Zgrada trenutno raspolaže s dvije etaže, prizemlje i kat, te ima ukupno 7 učionica. Budući da su potrebe za prostornim kapacitetima veće potrebna je dogradnja kako bi se postojeći kapacitet povećao za četiri učionice - dvije u prizemlju i dvije na katu.

Predmetni projekt čija je realizacija planirana od strane Općine je značajan za lokalnu sredinu. Realizacijom projekta povećat će se kapacitet osnovnoškolske ustanove, te će se osigurati kvalitetnije provođenje osnovnoškolskog programa. Zapošljavanjem

dodatnih djelatnika utjecat će se na smanjenje nezaposlenosti na području općine Sv. Nedelja.

5.1.3. Ostale mjere

Pod ovom mjerom navedene su ostale mjere u okviru prioriteta 3.1. koje su važne za daljnji razvoj općine.

Ostale mjere:

- Edukacija voditelja sportskih aktivnosti
- Programi poticanja bavljenja sportom svih dobnih skupina
- Edukacija stanovništva vezana uz zbrinjavanje otpada, zaštitu okoliša i korištenje obnovljivih izvora energije
- Edukacija poljoprivrednika

5.2. Prioritet 3.2. Zaštita okoliša

Zaštita okoliša iznimno je važan prioritet za općinu Sv. Nedelja. Prirodna baština jedan je od najznačajnijih resursa općine na temelju kojeg ista može bazirati daljnji razvoj. Isto tako, prirodni resursi su jedan od temelja razvoja turizma pa je zbog toga potrebno određene projekte usmjeriti zaštiti jedinstvenih područja i flore. Na taj način prirodni resursi će se zaštитiti od potencijalne devastacije koju može uzrokovati ubrzani razvoj općine kroz dugoročno razdoblje. Stoga, zaštita prirodnih resursa će jednim dijelom doprinijeti i razvoju općine. U svrhu realizacije ovog prioriteta, u općini Sv. Nedelja planirana je provedba četiri mjere (projekta) koje se odnose na izgradnju bio pročistača po naseljima, sanaciju postojećih ilegalnih odlagališta otpada, korištenje ekološki prihvatljive javne rasvjete i alternativnih izvora energije.

5.2.1. Mjera 3.2.1. Izgradnja bio pročistača otpadnih voda po naseljima

Mjera 3.2.1.	Izgradnja bio pročistača otpadnih voda po naseljima
Prioritet:	3.2. Zaštita okoliša
Cilj:	Izgradnja bio pročistača po naseljima
Prijavitelj:	Općina Sv. Nedelja ili komunalno ili trg. društvo
Iznos investicije:	6.000.000 kuna
Izvor financiranja:	EU fondovi – Mjera 7, Podmjera 7.2, operacija 7.2.2
Period realizacije:	2017.-2020. godina

Realizacijom projekta izgraditi će se sustav za pročišćavanje otpadnih voda iz kućanstava te manjih industrijskih postrojenja. Na isti način unaprijediti će se komunalna infrastruktura u naseljima na području općine što će doprinijeti zaštiti okoliša.

5.2.2. Mjera 3.2.2. Poticanje energetske učinkovitosti

Mjera 3.2.2.	Poticanje energetske učinkovitosti
Prioritet:	3.2. Zaštita okoliša
Cilj:	Poticanje korištenja ekološke javne rasvjete i alternativnih izvora energije
Prijavitelj:	Općina Sv. Nedelja
Iznos investicije:	160.000 kn/god.
Izvor financiranja:	FZOE – Provedba energetskih programa i programa korištenja OIE
Period realizacije:	2016.-2020. godina

Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost posljednjih godina potiče efikasnije korištenje energije u javnim i komercijalnim objektima te obiteljskim kućama finansirajući investicije koje rezultiraju s povećanom energetskom učinkovitosti. Iz istog razloga Općina Sv. Nedelja, sa ciljem efikasnijeg upravljanja resursima ima mogućnost potaknuti lokalno stanovništvo i poduzetnike na primjenu energetske učinkovitosti u objektima u njihovom vlasništvu. Osim navedenog, Općina ima

mogućnost ishoditi bespovratna sredstva i za vlastite projekte ekološki prihvatljive javne rasvjete u pojedinim naseljima i na prometnicama.

Predmetnim projektom poticanja korištenja ekološki prihvatljive javne rasvjete modernizirati će se postojeća javna rasvjeta sa novom energetski učinkovitijom. Time će se smanjiti troškovi održavanja javne rasvjete, troškovi potrošnje električne energije za javnu rasvjetu te u konačnici i smanjiti razina svjetlosnog zagađenja.

5.2.3. Ostale mjere

Pod ovom mjerom navedene su ostale mjere u okviru prioriteta 3.2. koje su jednako važne za daljnji razvoj općine.

Ostale mjere:

- Donošenje izmjena i dopuna prostornog plana uređenja
- Donošenje prostornih planova nižeg reda (UPU)
- Utvrđivanje kvalitete zraka, tla, vode, razina buke
- Prikupljanje postojećih podataka o bioraznolikosti područja
- Utvrđivanje postojećeg stanja pojedinih lokaliteta, njihova zaštita i učinkovito gospodarenje
- Zbrinjavanje otpada (komunalni, ambalažni, organski i građevinski otpad, ostale vrste otpada)
- Selektivno prikupljanje otpada
- Reciklaža zelenog otpada - kompostiranje
- Nabava press kontejnera

5.3. Prioritet 3.3. Prepoznatljivost lokalnog identiteta

U strategiji razvoja općine Sv. Nedelja, lokalni identitet sagledava se kao jedan od značajnih resursa općine budući da je proces globalizacije ugrozio regionalni i lokalni identitet. Ulaganje u očuvanje i prepoznatljivost lokalnog identiteta važno je zbog očuvanja običaja, kulture, tradicije i jedinstvene prirode te kreiranja dodatne vrijednosti turističkom sektoru. Snažan identitet lokalne zajednice omogućit će daljnji razvoj na globalnom tržištu, s obzirom da je jasan identitet preduvjet građenja jedinstvenog i prepoznatljivog imidža. Turistička zajednica Općine Sv. Nedelja u suradnji sa turističko-informativnim centrom treba utvrditi položaj općine Sv. Nedelja kao turističkog odredišta i identificirati sve moguće ciljne skupine. Stoga, aktivnosti turističke zajednice trebale bi obuhvaćati organizaciju izložbi, promociju turistički vrijednih događaja kroz tiskovne konferencije, ishodovanje statusa turističkog mjesta za pojedina mjesta unutar Općine Sv. Nedelja, izradu promidžbenog materijala, definiranje prepoznatljivih suvenira Općine Sv. Nedelja i provođenje marketinške kampanje.

5.3.1. Mjera 3.3.1. Formiranje Turističke zajednice Općine Sv. Nedelja

Mjera 3.3.1.	Formiranje Turističke zajednice Općine Sv. Nedelja
Prioritet:	3.3. Prepoznatljivost lokalnog identiteta
Cilj:	Postići veću prepoznatljivost lokalnog identiteta
Nositelj:	Općina Sv. Nedelja
Iznos investicije:	100.000 kuna/god.
Izvor financiranja:	Proračun
Period realizacije:	2016.-2020. godina

Projekt se odnosi na kreiranje prepoznatljivosti lokalnog identiteta formiranjem Turističke zajednice općine Sv. Nedelja. Turistička zajednica bi trebala biti glavni nositelj i promotor kulturne i prirodne baštine te izvornosti lokalnog područja na prostoru općine. Osim navedenog, osnovana Turistička zajednica biti će organizator

manifestacija i izložbi tijekom ljetnih mjeseci. Iste će se organizirati u svrhu poboljšanja turističke ponude dok će iste dijelom prezentirati lokalnu zajednicu i time jačati prepoznatljivost lokalnog identiteta. Turistička zajednica će pri realizaciji manifestacija uključivati i lokalno stanovništvo, lokalne udruge i društva. Uloga Turističke zajednice biti će planiranje i provedba strategije promocije općine Sv. Nedelja, te podizanje razine kvalitete cjelokupne turističke ponude na tom prostoru.

Realizacijom projekta povećati će se prepoznatljivost lokalnog identiteta općine Sv. Nedelja. Isto tako, provedba projekta rezultirati će dodatnom promocijom lokalnog područja te novim zapošljavanjima.

5.3.2. Mjera 3.3.2. Formiranje turističko-informativnog centra Park skulptura Dubrova

Mjera 3.3.2.	Formiranje turističko-informativnog centra Park skulptura Dubrova
Prioritet:	3.3. Prepoznatljivost lokalnog identiteta
Cilj:	Postići veću prepoznatljivost lokalnog identiteta promocijom i informiranjem
Prijavitelj:	Općina Sv. Nedelja
Iznos investicije:	150.000 kuna
Izvor financiranja:	MINT – Fond za razvoj turizma
Period realizacije:	2016.-2018. godina

Projekt predstavlja osnivanje turističko-informativnog centra Park skulptura Dubrova. Isti će prezentirati prije svega Mediteranski kiparski simpozij – kulturnu manifestaciju koja se održava svake godine te bogatu kolekciju skulptura isklesanih od kamena. Trenutno, Park sadrži 90-ak skulptura od kojih je najznačajniji „Dolac amfiteatar“ koji se koristi kao prostor za održavanje predstava i koncerata, scenskih igara, vjenčanja i ostalih događanja na otvorenome. Posebna atrakcija Dubrove je i njezina skulptorski obrađena "Bijela cesta", projekt kojega je do sada na principu mozaikalno - kiparski riješene podloge realiziralo nekoliko kipara. Osim navedenog, centar će imati ulogu

pružanja svih potrebnih informacija posjetiteljima općine. Tako, turističko-informativni centar imati će ulogu informiranja turista o naseljima i povijesti područja općine, te prezentiranja znamenitosti i kulture lokalnog područja. Po potrebi, predviđjeti će se i trgovački dio koji će nuditi mogućnost kupnje suvenira.

Realizacija projekta doprinijet će boljoj informiranosti turista. Isto tako, doprinijet će dodatnoj promociji Parka skulptura Dubrova, te prirodne i kulturne baštine lokalnog područja. Navedeno će doprinijeti većoj prepoznatljivosti lokalnog identiteta, poboljšanom turističkom slikom općine Sv. Nedelja i novim zapošljavanjima.

5.3.3. Ostale mjere

Pod ovom mjerom navedene su ostale mjere u okviru prioriteta 3.3. koje nisu od prioritetskog značaja, ali su važne za daljnji razvoj općine.

Ostale mjere:

- Promocija turističkih sadržaja
- Brendiranje autohtonih poljoprivrednih proizvoda

6. DINAMIKA REALIZACIJE AKTIVNOSTI

U ovom se poglavlju tablično prikazuje dinamika realizacije projekata, odnosno dinamika realizacije mjera u sklopu definiranih prioriteta kojima se ispunjavaju strateški ciljevi Programa ukupnog razvoja općine Sv. Nedelja.

U tablici 1. prikazana je dinamika realizacije prioritetnih projekata prema strateškim ciljevima i prioritetima Programa ukupnog razvoja općine Sv. Nedelja u odnosu na razdoblje provedbe.

Tablica 19. Dinamika realizacije projekata po strateškim ciljevima i prioritetima

STRATEŠKI RAZVOJNI PROJEKTI	RAZDOBLJE		
	2016.	2017./ 2018.	2019./ 2020.
STRATEŠKI CILJ 1. RAZVOJ KONKURENTNOG GOSPODARSTVA			
Prioritet 1.1. Prirodna i kulturna baština u funkciji razvoja			
Izgradnja biciklističko-pješačke staze Dubrova-Nedeščina			
Izrada projekta razvoja vinske ceste Nedeščina-Šumber-Sveti Martin			
Uređenje tematskog Parka skulptura Dubrova			
Turistička valorizacija dvorca Lazzarini-Battiala			
Prioritet 1.2. Poticanje razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva			
Formiranje Savjetodavnog tijela za poduzetništvo i EU fondove			
Klasterizacija proizvodnih, obrtničkih i uslužnih djelatnosti			
Prioritet 1.3. Razvoj selektivnih oblika poljoprivrede i turizma			
Izrada Strategije razvoja poljoprivrede			
Očuvanje i razvoj tradicijskih i umjetničkih obrta u funkciji turizma			
STRATEŠKI CILJ 2. PODIZANJE KVALITETE ŽIVOTA			
Prioritet 2.1. Unaprjeđenje komunalne infrastrukture			
Izgradnja i rekonstrukcija cesta Cere-Sveti Martin, Nedeščina-Beneci, Ž5081-Tagici, Veli Golji-Blaškovići			
Rekonstrukcija javne rasvjete			
Izgradnja javnih parkirališta			
Izgradnja i rekonstrukcija sustava odvodnje			
Proširenje/uređenje groblja u naselju Nedeščina i rekonstrukcija mrtvačnice Sveti Martin			
Prioritet 2.2. Osiguranje zdravstvene i socijalne zaštite			
Razvoj programa pomoći u kući starijim osobama			
Osiguranje prostora za primarnu zdravstvenu zaštitu			
Prioritet 2.3. Izgradnja društvene i sportske infrastrukture			
Izgradnja sportske dvorane u Nedeščini			
Izgradnja Sportskog centra „Nedeščina“			
Rekonstrukcija Društvenog doma Nedeščina			

Rekonstrukcija i opremanje Zavičajnog muzeja			
Prioritet 2.4. Razvoj civilnog sektora			
Uređenje prostora za predstavnike civilnog sektora			
Organizacija radionica i edukacija za predstavnike civilnog sektora			
STRATEŠKI CILJ 3. EFIKASNije UPRAVLJANJE RESURSIMA			
Prioritet 3.1. Razvoj ljudskih resursa			
Izgradnja i opremanje dječjeg vrtića u naselju Vrećari			
Rekonstrukcija i opremanje Osnovne škole "Vitomir Širola-Pajo"			
Prioritet 3.2. Zaštita okoliša			
Izgradnja bio pročistača otpadnih voda po naseljima			
Poticanje energetske učinkovitosti			
Prioritet 3.3. Prepoznatljivost lokalnog identiteta			
Formiranje Turističke zajednice Općine Sv. Nedelja			
Formiranje turističko-informativnog centra Park skulptura Dubrova			

Program ukupnog razvoja sadrži tri strateška cilja: 1. Razvoj konkurentnog gospodarstva, 2. Podizanje kvalitete života, te 3. Efikasnije upravljanje resursima koji će se realizirati kroz tri vremenska razdoblja: 1. 2016. godina, 2. 2017./2018. godina, te 3. 2019./2020. godina.

Pod prvim strateškim ciljem definirana su tri prioriteta koja ukupno sadrže 8 mjera/projekata. Pod drugim strateškim ciljem definirana su četiri prioriteta koja ukupno sadrže 13 mjera/projekata. Pod trećim strateškim ciljem definirana su tri prioriteta koja ukupno sadrže šest mjera/projekata.

Za svaku od predloženih mjera unutar prioriteta i strateških ciljeva označeno je razdoblje provedbe iste. Provedba pojedinih mjera planirana je kroz više razdoblja.

U tablici 2. prikazana je dinamika realizacije prioritetnih projekata Programa ukupnog razvoja općine Sv. Nedelja razgraničenih prema razdobljima realizacije uz navođenje korisnika, izvora financiranja, mjere te vrijednosti investicije.

Tablica 20. Dinamika realizacije projekata po razdobljima

MJERA	NAZIV PROJEKTA	RAZDOBLJE			KORISNIK	FINANCIRANJE	(POD)MJERA	IZNOS (Kn)
RAZDOBLJE 1: 2016.								
1.1.1.	Izgradnja biciklističko-pješačke staze Dubrova-Nedešćina				Općina Sv. Nedelja	EU fondovi	Podmjera 7.4, Fond za turizam	400.000,00
1.1.2.	Izrada projekta razvoja vinske ceste Nedešćina-Šumber-Sveti Martin				Općina Sv. Nedelja, trg. društvo	Proračun, EU fondovi, MINT	Proračun, Podmjera 7.4, MINT	600.000,00
1.3.1.	Izrada Strategije razvoja poljoprivrede				Općina Sv. Nedelja	EU fondovi	Mjera 7, Podmjera 7.1	40.000,00
2.1.4.	Izgradnja i rekonstrukcija sustava odvodnje				Općina Sv. Nedelja ili komunalno trg. društvo	EU fondovi	Podmjera 7.2, operacija 7.2.2	3.000.000,00
2.1.5.	Proširenje/uređenje groblja u naselju Nedešćina i rekonstrukcija mrtvačnice Sveti Martin				Općina Sv. Nedelja ili komunalno trg. društvo	Proračun	Proračun	300.000,00
3.1.2.	Rekonstrukcija i opremanje Osnovne škole "Vitomir Širola-Pajo"				Općina Sv. Nedelja ili trg. društvo	EU fondovi	Podmjera 7.2	500.000,00
3.1.1.	Izgradnja i opremanje dječjeg vrtića u naselju Vrećari				Općina Sv. Nedelja ili Dječji vrtić	EU fondovi	Podmjera 7.4	7.500.000,00
RAZDOBLJE 2: 2017./2018.								
1.1.3.	Uređenje tematskog Parka skulptura Dubrova				Općina Sv. Nedelja ili trg. društvo	EU fondovi ili MINT	Podmjera 7.4 ili Fond za turizam	500.000,00

1.1.4.	Turistička valorizacija dvorca Lazzarini-Battiala				Općina Sv. Nedelja ili trg. društvo	EU fondovi, MINT	EU fondovi, Fond za turizam	60.000,00	
1.2.1.	Formiranje Savjetodavnog tijela za poduzetništvo				Općina Sv. Nedelja ili trg. društvo	Proračun, Poduzetnički impuls	Proračun, Mjera C3A	300.000,00	
1.3.2.	Očuvanje i razvoj tradicijskih i umjetničkih obrta u funkciji turizma				Općina Sv. Nedelja	EU fondovi ili MINT	EU fondovi, Fond za turizam	1.000.000,00	
2.2.2.	Osiguranje prostora za primarnu zdravstvenu zaštitu				Općina Sv. Nedelja	Proračun	Proračun	80.000,00	
RAZDOBLJE 3:		2019./2020.							
2.3.1.	Izgradnja sportske dvorane u Nedešćini				Općina Sv. Nedelja ili komunalno ili trg. sportsko društvo	EU fondovi	Podmjera 7.4	7.500.000,00	
2.3.2.	Izgradnja sportskog centra „Nedešćina“				Općina Sv. Nedelja ili komunalno ili trg. sportsko društvo	EU fondovi	Podmjera 7.4	15.000.000,00	
2.3.3.	Rekonstrukcija Društvenog doma Nedešćina				Općina Sv. Nedelja, komunalno ili trg. sportsko društvo	EU fondovi	Podmjera 7.4	200.000,00	
2.3.4.	Rekonstrukcija i opremanje Zavičajnog muzeja				Općina Sv. Nedelja ili trg. društvo	EU fondovi	Podmjera 7.4	600.000,00	
2.4.1.	Uređenje prostora za predstavnike civilnog sektora				Općina Sv. Nedelja ili trg. društvo ili udruga	EU fondovi	Podmjera 7.4	100.000,00	

PROJEKTI KROZ VIŠE RAZDOBLJA:		2016.	2017./ 2018.	2019./ 2020.				
1.2.2.	Klasterizacija proizvodnih, obrtničkih i uslužnih djelatnosti				Općina Sv. Nedelja ili trg. društvo	Proračun, Poduzetnički impuls	Proračun, Mjera A3	320.000,00
2.1.1.	Izgradnja i rekonstrukcija cesta Cere-Sveti Martin, Nedešćina-Beneci, Ž5081-Tagici, Veli Golji-Blaškovići				Općina Sv. Nedelja	EU fondovi	Podmjera 7.2, operacija 7.2.1	8.000.000,00
2.1.2.	Rekonstrukcija javne rasvjete				Općina Sv. Nedelja	Proračun ili FZOE	Ekološka javna i vanjska rasvjeta	1.500.000,00
2.1.3.	Izgradnja javnih parkirališta				Općina Sv. Nedelja	Proračun ili FZOE	Ekološka javna i vanjska rasvjeta	2.000.000,00
2.2.1.	Razvoj programa pomoći u kući starijim osobama				Općina Sv. Nedelja ili udruga	Proračun, Ministarstvo socijalne politike	Starije i nemoćne osobe	70.000,00/god.
2.4.2.	Organizacija radionica i edukacija za predstavnike civilnog sektora				Općina Sv. Nedelja ili udruga	Proračun ili EU fondovi	Proračun, ESF	50.000,00/god.
3.2.1.	Izgradnja bio pročistača otpadnih voda po naseljima				Općina Sv. Nedelja ili komunalno ili trg. društvo	EU fondovi	Podmjera 7.2, operacija 7.2.2	6.000.000,00
3.2.3.	Poticanje energetske učinkovitosti				Općina Sv. Nedelja	FZOE	Provedba energetskih programa i korištenja OIE	160.000,00/god.
3.3.1.	Formiranje Turističke zajednice Općine Sv. Nedelja				Općina Sv. Nedelja	Proračun	Proračun	100.000,00/god.
3.3.2.	Formiranje turističko-informativnog centra Park skulptura Dubrova				Općina Sv. Nedelja	MINT	Fond za turizam	150.000,00

Prvo razdoblje obuhvaća 2016. godinu u kojoj je planirana provedba ukupno 7 projekata. Za veći broj projekata planirano je sufinanciranje iz EU fondova dok je za manji broj istih planirano financiranje iz proračuna Općine Sv. Nedelja i iz nacionalnih fondova.

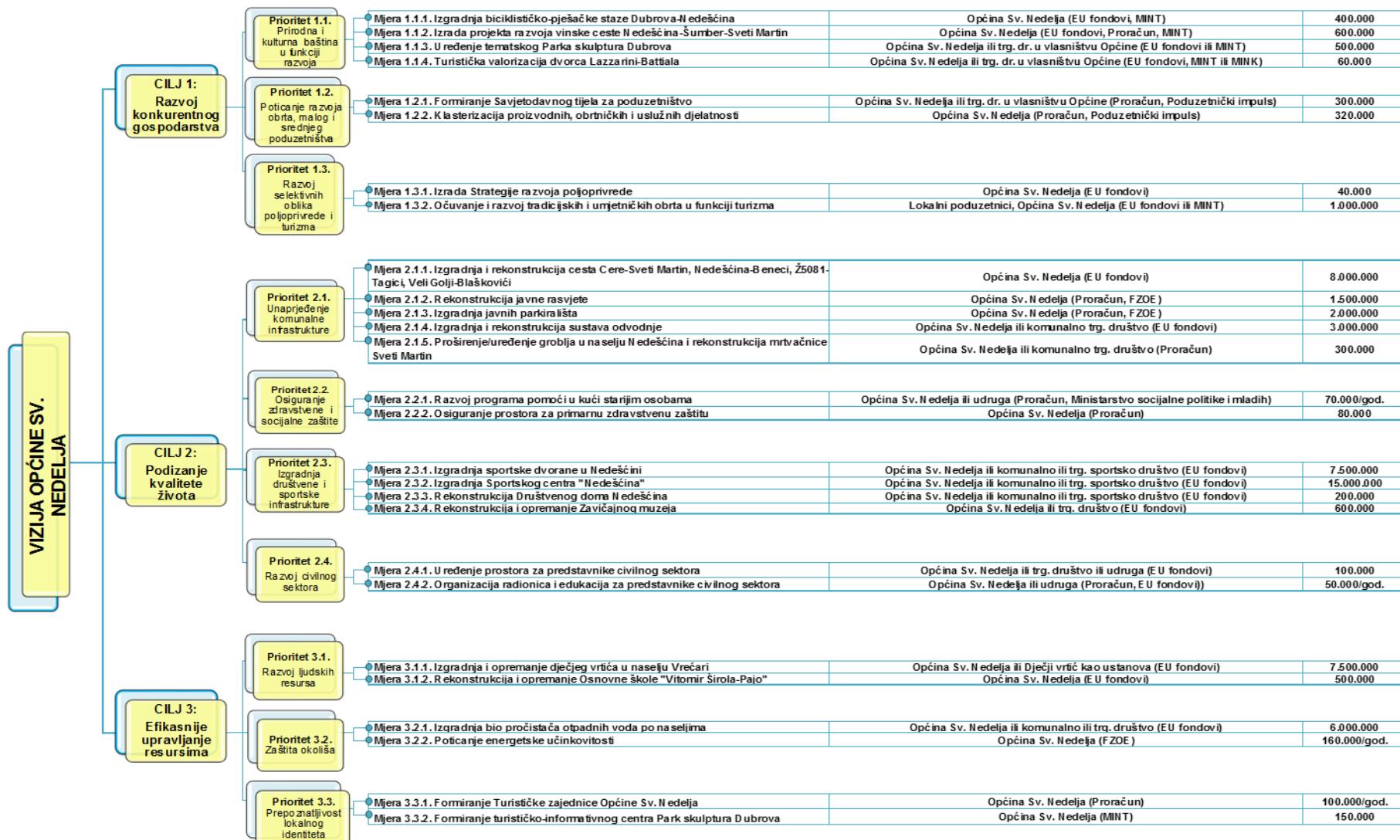
Drugo razdoblje obuhvaća 2017./2018. godinu u kojem je planirana provedba ukupno 5 projekata. Za veći broj projekata planirano je sufinanciranje iz EU fondova i nacionalnih fondova (Fond za turizam) dok je za pojedine projekte planirano financiranje iz proračuna Općine.

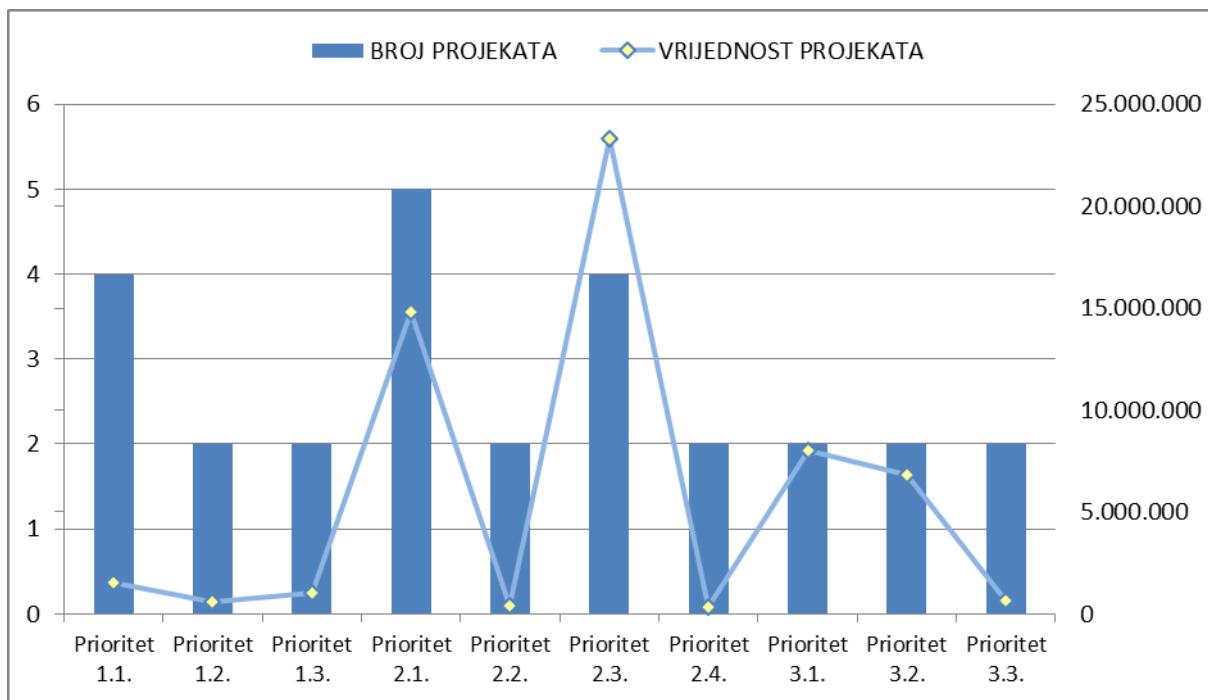
Treće razdoblje obuhvaća 2019./2020. godinu u kojem je planirana provedba ukupno pet projekata. Za sve projekte planirano je sufinanciranje iz EU fondova – Podmjere 7.4.

Kroz više razdoblja planirana je provedba deset projekata. Četiri projekta će se provoditi kroz sva razdoblja, odnosno svake godine. Za preostalih pet projekata planirana je provedba kroz dva razdoblja, odnosno kroz tri do četiri godine.

Potrebno je napomenuti da će se oni projekti koji se ne stignu realizirati u planiranom razdoblju prebaciti u sljedeće razdoblje, odnosno bit će prijavljeni na prvi sljedeći objavljeni natječaj. Razlozi koji mogu utjecati na odgodu prijave projekata u planiranom razdoblju su višestruki. Neki od razloga mogu biti: neriješeni imovinsko-pravni odnosi, produženo trajanje procesa izvlaštenja zemljišta, produženje razdoblja izrade idejnog i glavnog projekta, nepravovremeno dobivena građevinska dozvola, produženo trajanje promjene kategorizacije cesta, produženo vrijeme odobrenja kredita te ograničen broj mogućih projekata koji se mogu prijaviti na pojedine natječaje.

Shema 1. Shema strateških ciljeva, prioriteta i mjera

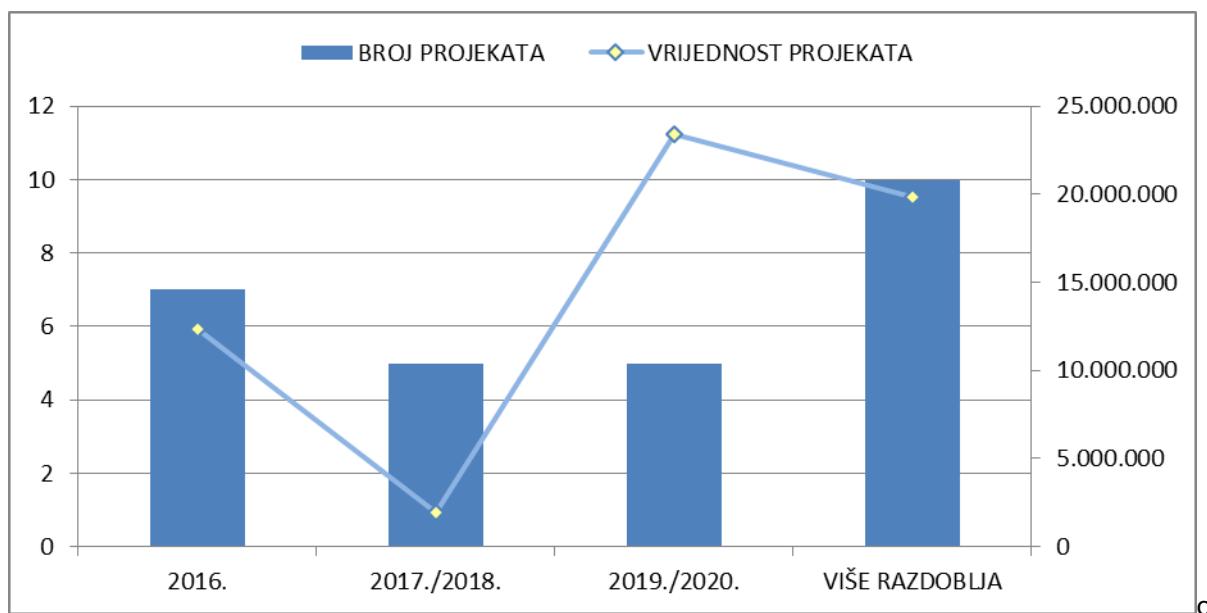
Grafikon 31. Broj i vrijednost projekata po prioritetima

Grafikon prikazuje broj i vrijednost prioritetnih projekata razvrstanih po prioritetima definiranim u Strategiji razvoja općine Sv. Nedelja:

- prioritet 1.1. sadrži četiri projekta ukupne vrijednosti 1.560.000 kuna
- prioritet 1.2. sadrži dva projekta vrijednosti 620.000 kuna
- prioritet 1.3. sadrži dva projekta ukupne vrijednosti 1.040.000 kuna
- prioritet 2.1. sadrži četiri projekta ukupne vrijednosti 14.800.000 kuna
- prioritet 2.2. sadrži dva projekta ukupne vrijednosti 430.000 kuna
- prioritet 2.3. sadrži četiri projekta ukupne vrijednosti 23.300.000 kuna
- prioritet 2.4. sadrži dva projekta ukupne vrijednosti 350.000 kuna
- prioritet 3.1. sadrži dva projekta ukupne vrijednosti 8.000.000 kuna
- prioritet 3.2. sadrži dva projekta ukupne vrijednosti 6.800.000 kuna
- prioritet 3.3. sadrži dva projekta ukupne vrijednosti 650.000 kuna.

Ukupan broj planiranih projekata u Strategiji razvoja je 27, ukupne vrijednosti 57.550.000 kuna. Navedena vrijednost odnosi se na najveće projekte dok postoji još projekata manje vrijednosti koji se planiraju realizirati. Potrebno je napomenuti da je provedba pojedinih projekata planirana u godinama do kraja 2020. Stoga se vrijednost procijenjenih ulaganja pojedinih projekata zbrajala s obzirom na broj godina provedbe projekta.

Grafikon 32. Broj i vrijednost projekata po razdobljima

Grafikon prikazuje broj i vrijednost projekata razvrstanih po razdobljima provedbe projekata:

- razdoblje tijekom 2016. godine sadrži 7 projekata ukupne vrijednosti 12.340.000 kuna
- razdoblje 2017./2018. godina sadrži 5 projekata ukupne vrijednosti 1.940.000 kuna
- razdoblje 2019./2020. godina sadrži 5 projekata ukupne vrijednosti 23.400.000 kuna

- kroz više razdoblja planirana je provedba deset projekata ukupne vrijednosti 19.870.000 kuna.

Ukupan broj projekata po svim razdobljima je 27, ukupne vrijednosti 57.550.000 kuna. Navedena vrijednost odnosi se na veće projekte dok postoji još i određen broj projekata manje vrijednosti koji su navedeni unutar tzv. ostalih mjera/projekata. Potrebno je napomenuti da navedena vrijednost projekata ne uključuje izradu projektne dokumentacije.

7. ZAKLJUČAK

Prvi dio Programa ukupnog razvoja općine Sv. Nedelja obuhvaća analizu postojećeg stanja općine Sv. Nedelja. Analizom je prikazano i utvrđeno trenutno stanje po najjužnijim područjima u općini Sv. Nedelja. Analiza postojećeg stanja rezultirala je SWOT analizom u kojoj su sažeto prikazane unutarnje snage i slabosti općine te vanjske prilike i prijetnje. SWOT analiza omogućila je kreiranje vizije razvoja općine Sv. Nedelja do kraja 2020. godine. Temeljem SWOT analize i kreirane vizije razvoja općine Sv. Nedelja definirana su tri strateška cilja razvoja općine koja su u skladu s razvojnim strategijama višeg reda.

Definirani su sljedeći strateški ciljevi razvoja općine Sv. Nedelja:

- strateški cilj 1: Razvoj konkurentnog gospodarstva
- strateški cilj 2: Podizanje kvalitete života
- strateški cilj 3: Efikasnije upravljanje resursima.

Svaki od strateških ciljeva sadrži dva ili više prioriteta u kojima je sadržan veći broj mjera, odnosno razvojnih projekata. Realizacija mjera, odnosno razvojnih projekata dovodi i do realizacije definirane Strategije razvoja općine Sv. Nedelja. Predviđena su ukupno 27 prioritetna razvojna projekta ukupne vrijednosti 57.550.000 kuna.

Realizacija projekata ili početak realizacije planiran je u razdoblju od 2016. do kraja 2020. godine. Postoji još niz manjih projekata čija je realizacija planirana, ali su uključeni unutar tzv. ostalih projekata, te nisu od prioritetnog značaja pa se njihova vrijednost nije ubrojila u navedenu vrijednost prioritetnih razvojnih projekata.

Za većinu razvojnih projekata planirano je sufinanciranje putem bespovratnih sredstava iz EU fondova, posebice iz Mjere 7. Programa ruralnog razvoja 2016.-2020., koja je predviđena za razvoj ruralnih krajeva. Za pojedine projekte planirano je sufinanciranje iz nacionalnih fondova dok će neki projekti biti u cijelosti realizirani iz proračuna Općine Sv. Nedelja.